

**LANDSTINGETS
OMBUDSMANDS
BERETNING
FOR 2007**

LANDSTINGETS OMBUDSMANDS
BERETNING
2007

SCHULTZ GRAFISK
ISSN 1396-6782

Til Landstinget

I henhold til landstingslov nr. 7 af 13. juni 1994 om Landstingets Ombudsmand § 10, stk. 2, afgiver ombudsmanden en årlig beretning til Landstinget om sin virksomhed. Beretningen offentliggøres og skal efter § 9 i Almindelige Bestemmelser for Ombudsmandens Virksomhed, som er fastsat af Landstinget den 14. juni 1995, afgives på Landstingets 2. ordinære samling. Beretningen skal omfatte ombudsmandens virksomhed i det forudgående kalenderår.

I medfør af lovens § 10, stk. 3, skal sager, der fremdrages i den årlige beretning, ledsages af myndighedernes forklaringer om de forhold, der kritiseres.

Med dette udgangspunkt indeholder beretningen for ombudsmandsembedets trettende beretningsår:

1. Embedets almindelige forhold

1.1. Personale

1.2. Rejser og besøg samt internationalt samarbejde

1.3. Ombudsmandens kompetence

1.4. Samarbejdsrelationer

1.5. Budget, regnskab og revision

2. Statistiske oversigter

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

4. Egen drift-sager og -projekter og kommunebesøg

5. Sager af almindelig interesse opdelt på retsområder

6. Opfølgning på tidligere års beretninger - klagesager

7. Opfølgning på tidligere års beretninger - egen drift-sager

8. Stikordsregister

Nuuk, juli 2008

Vera Leth

Indholdsfortegnelse

1. Embedets almindelige forhold	9
1.1. <i>Personale</i>	9
1.2. <i>Rejser og besøg samt internationalt samarbejde</i>	9
1.3. <i>Ombudsmandens kompetence</i>	10
1.4. <i>Samarbejdsrelationer</i>	24
1.5. <i>Budget, regnskab og revision</i>	24
2. Statistiske oversigter	25
3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål	37
3.1. <i>Det Sociale Ankenævns manglende oversættelse af afgørelser</i>	37
3.2. <i>Myndighedernes pligt til at sikre, at sagerne ikke henligger uekspederede, og at de ikke bliver glemt</i>	38
3.3. <i>Ansættelsesmyndigheds kompetence i forhold til privat ferierejsefond, Økonomidirektoratets rolle som overenskomstpart i forhold til hjemmestyrets medarbejdere</i>	38
3.4. <i>Fremgangsmåden ved indbetaling af A-skat</i>	39
3.5. <i>Krav til opsigelse af lejemål, lejers indsigelsesret</i>	41
3.6. <i>Ikke pligt til partshøring, manglende oplysning til klager om sagens behandling, manglende besvarelse af henvendelser fra klager</i>	42
3.7. <i>Pligt til skriftlig besvarelse af skriftlige henvendelser og overholdelse af god forvaltningsskik i notater om telefonsamtaler</i>	44
3.8. <i>Anvisning af lejemål ved opsigelse af nuværende lejemål på grund af sanering - A/S Boligselskabet INI.. ..</i>	45
3.9. <i>Helhedsprincippet inden for socialretten</i>	47

3.10. Gennemgang af inkassosager - hjemmels- og kompetencespørgsmål	47
3.11. Gennemgang af inkassosager - udlæg i fast ejendom, skyldnerens medvirken i inddrivelsessager.....	55
3.12. Gennemgang af inkassosager - konkurssager, sagsdokumentation i udlægssager, det offentliges modregningsadgang, spørgsmål om opfølgning på løntilbageholdelsespålæg	60
3.13. Gennemgang af sociale sager - hjemmelsgrundlag for at yde hjælp mod tilbagebetaling.....	64
3.14. Gennemgang af personalesager - advarsler, reglerne om begrundelse og partshøring.....	66
3.15. Gennemgang af inkassosager - transport af overskydendeskat.....	68
3.16. Gennemgang af sociale sager - udarbejdelse af handleplaner ved anbringelse af børn.....	70
3.17. Gennemgang af sociale sager - udformning af samtykkeerklæringer til indhentelse af oplysninger om borgere.....	72
3.18. Gennemgang af inkassosager - specifikation af opkrævninger.....	73
3.19. Gennemgang af sociale sager - hjælp mod tilbagebetaling til pensionister	74
3.20. Gennemgang af sociale sager.....	75
3.21. Gennemgang af inkassosager - tavshedspligt	77
4. Egen drift-sager og -projekter og kommunebesøg	
4.1. Spørgsmål om hjemmel til at undtage byer og bygder fra postvæsenets pligt til at omdele breve	80
4.2. Meddelelse af afgørelser om personlige tillæg.....	80

4.3. Manglende kundgørelse af Familiedirektoratets forsøgsvisе udlægning i aftaleform af afgørelseskompetence i medfør af handicapforordningen til visse kommuner.....	80
4.4. Det Sociale Ankenævns sagsbehandlingstid	81
4.5. Personaledirektoratets anvendelse af tavsheds-klausuler i forbindelse med fratrædelsesaftaler	81
4.6. A/S Boligselskabet INI's egenkontrol med udarbejdelse af flyttesynsrapporter	81
4.7. Kommunebesøg - gennemgang af sociale sager	82
4.8. Kommunebesøg - gennemgang af personalesager	82
4.9. Kommunebesøg - gennemgang af inkassosager	83

5. Sager af almindelig interesse opdelt på sagsområder

Grønlands Hjemmestyre	85
5.1. Ansættelse og ansættelsesvilkår/-rettigheder	85
Tjenestemandsaftale om ferie i strid med ferieloven	85
Ikke hjemmel til at undlade at afregne særlig feriegodtgørelse på grund af overgang fra ansættelse i et hjemmestyredirektorat til ansættelse i et andet hjemmestyredirektorat.....	91
5.2. Pligter, sanktioner og afskedigelse.....	109
Behandling af ufrivillig opsigelse og afskedigelse under forældreorlov	
5.3. Beregning af skattepligtig indkomst.....	116
Manglende sagsbehandling af henvendelser, inddrivelse på trods af indsigelser, myndighedsstruktur på skatteområdet og manglende begrundelse	

5.4. <i>Fiskeri</i>	126
Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrugs manglende besvarelse af ombudsmandens henvendelser, sagens bortkomst	
5.5. <i>Andet</i>	143
Formkrav til en aktindsigtsbegæring og behandling af begæringen, herunder spørgsmålet om høring af den, som oplysningerne vedrører	
Kommuner	
5.6. <i>Daginstitutioner</i>	153
En kommunes fastholdelse af krav om efterbetaling efter urigtige oplysninger til klager om, at der ikke forelå udeståender	
5.7. <i>Handicappede</i>	159
Klageadgang til Familiedirektoratet ved ekstern delegation i aftaleform af direktoratets kompetencer til visse kommuner	
5.8. <i>Andet (vedrørende fangst, jagt, fiskeri mv.)</i>	172
Spørgsmål om fortolkning af reglerne om erstatningsfri aflivning af løse hunde	
5.9. <i>Andet (vedrørende undervisning, uddannelse mv.)</i>	191
Manglende hjemmel til uansøgt at fritage en skolebestyrelsesformand for sit hverv, herunder at Valgbarhedsnævnet ikke havde kompetence til at behandle sagen	
A/S Boligselskabet INI	
5.10. <i>Boligrestancer</i>	214
Opkrævning af efterbetaling for varme og indkaldelse af lejer til flyttesyn	

Egen drift-sager	
5.11. <i>Andet</i>	235
Direktoratet for Sundheds (Kystledelsens) behandling af en klage over en læges beskyldning mod en patient om at have solgt ordineret medicin	
5.12. <i>Udbud af offentlige opgaver</i>	250
Den administrative regulering af postservicen i mindre byer og bygder	
Kommunebesøg	
5.13. <i>Gennemgang af inkassosager</i>	259
6. Opfølgning på tidligere års beretninger - klagesager	266
7. Opfølgning på tidligere års beretninger - egen drift-sager	303
Stikordsregister	319

Embedets almindelige forhold

1.1. Personale

Fuldmægtig Helene Philipsen fratrådte sin stilling med udgangen af februar måned 2007.

Jeg fastansatte med virkning fra den 15. marts 2007 Tina Bavnbæk, der fra den 15. november 2006 havde beklædt et vikariat som juridisk fuldmægtig.

Specialkonsulent Malene Kleist fratrådte sin stilling pr. 1. september 2007 efter endt orlov.

Jeg ansatte med virkning fra den 1. oktober 2007 Thomas Gønge i den ledige fuldmægtigstilling. Thomas Gønge er juridisk kandidat fra Aarhus Universitet fra august 2004.

Jeg bevilgede tolk Arnaq Nielsen orlov med virkning fra den 1. januar 2007. Jeg ansatte med virkning fra den 1. marts 2007 Anda Kristiansen i et vikariat til udgangen af juni 2008.

Embedet havde ved udgangen af 2007 herefter følgende medarbejderstab:

Retschef Michael Mikkelsen

Cheftolk Jørgen Hansen

Tolk Lars Vahl

Fuldmægtig Helle Ginnerup-Nielsen

Fuldmægtig Mona Jensen

Fuldmægtig Tina Bavnbæk

Kontorfuldmægtig Alice Møller

Tolk Anda Kristiansen

Fuldmægtig Thomas Gønge

1.2. Rejser og besøg samt internationalt samarbejde

Jeg gennemførte i 2007 følgende kommunebesøg:

April måned: Maniitsup Kommunia.

Maj måned: Nanortallip og Qaqortup Kommunii.

November måned: Narsap Kommunua.

Jeg deltog i maj og december måneder i Vestnordiske Ombudsmandsmøder i København.

Øvrige aktiviteter:

Retschef Michael Mikkelsen deltog i oktober måned som oplægsholder i et demokratiseminar, som Landstingets Formandskab havde arrangeret for Landstingets medlemmer og Landsstyrets administration.

1.3. Ombudsmandens kompetence

Ombudsmandens kompetence i forhold til de kommunale pantefogeder (j.nr. 11.10.49.01/056-06)

Jeg modtog i 2006 en klage fra en borger over en kommunal pantefogeds sagsbehandling.

Den 18. september 2006 bad jeg K Kommune om at redegøre for, om - og i givet fald på hvilken måde - klager var underrettet om fogedforretningen forud for dens foretagelse, og om klager havde haft mulighed for at udtale sig efter reglerne om partshøring og efter retsplejelovens regler om skyldnerens ret til at anvise aktiver til udlæg.

Jeg modtog den 16. november 2006 følgende brev fra K Kommune:

"Under henvisning til Deres brev af 23. juni 2006 bemærker K Kommune, at klageadgangen i forbindelse med en udlægsforretning foretaget af den kommunale pantefoged som judiciel myndighed, er hjemlet i den grønlandske retsplejelovs kap. 7, § 22, der har følgende ordlyd:

"§ 22. Fremsætter nogen af parterne eller en tredjemand indsigelse mod tvangsfuldbyrdelsen, som ikke umiddelbart kan afvises, eller finder fogden, at der hersker tvivl om grundlaget for tvangsfuldbyrdelsen, som gør det betænkeligt at foretage denne, nægter fogden at efterkomme begæringen og indbringer sagen for kredsretten. Sagen behandles efter reglerne i kapitel 3."

Det er K Kommunes opfattelse, at Landstingets Ombudsmand ikke er tillagt undersøgelseskompetence i forhold til klager over pantefogeders udpantningsvirksomhed, idet eventuelle indsigelser skal fremsættes overfor kredsretten. Klagen burde derfor have været afvist og klageren henvist til at indbringe sagen for kredsretten. Der hen-

vises i den forbindelse til praksis fra Folketingets Ombudsmand, se hertil "Ombudsmandsloven - med kommentarer," Jon Andersen, m.fl. 1. udgave, side 22.

For så vidt angår spørgsmålet om sagsbehandlingslovens partsbøringsbestemmelser, skal det endvidere understreges, at når tvangsfuldbyrdelse sker inden for retsplejelovgivningens grænser betragtes fuldbyrdelseskridt vedrørende offentligretlige krav i almindelighed ikke som afgørelser. Behovet for at udøve partsbeføjelser i henhold til sagsbehandlingsloven er her vigende, idet retsplejelovens regler i den videre fuldbyrdelsesproces tillægger parten beføjelser i tilstrækkelig omfang."

På denne baggrund anmodede jeg den 19. december 2006 Skattedirektoratet om en udtalelse:

"K Kommune har i to sager givet udtryk for en principiel opfattelse af retsgrundlaget for pantefogedernes virksomhed, som jeg særskilt må forholde mig til.

Kommunen har således for det første den opfattelse, at pantefogederne er myndigheder med i alt væsentligt samme kompetence som en fogedret, og at deres virke dermed falder uden for ombudsmandens kompetence, der ikke omfatter domstolene.

Kommunen har for det andet anført, at de forvaltningsretlige regler ikke finder anvendelse, når pantefogederne virker efter retsplejeloven.

Jeg vedlægger kopi af kommunens to svar.

Det er overordnet set min opfattelse, at det er væsentligt, at der ikke hersker tvivl om retsgrundlaget for pantefogedernes virke, idet der er tale om sagsbehandling af indgribende karakter over for borgerne.

[Jeg] har til brug for mine videre overvejelser om spørgsmålet udarbejdet et notat, som jeg også vedlægger i kopi.

Under henvisning til, at Skattedirektoratet er Landsstyrets ressortmyndighed vedrørende retsspørgsmål om tvangsinddrivelse af det offentliges fordringer, beder jeg venligst direktoratet meddele mig, om direktoratet har bemærkninger til spørgsmålet om retsgrundlaget for pantefogedernes virksomhed og til kommunens svar."

Jeg modtog den 15. februar 2007 svar fra Skattedirektoratet:

"Retsgrundlaget for pantefogedernes virksomhed

Landstingets Ombudsmand har ved breve af 19. december 2006 og 24. januar 2007 anmodet Skattedirektoratet [om at] meddele, om direktoratet har bemærkninger til spørgsmålet om retsgrundlaget for pantefogedernes virksomhed.

Ombudsmandens brev af 19. december 2006 er vedlagt kopi af to svar fra K Kommune vedrørende Ombudsmandens kompetence i forhold til pantefogedernes virksomhed og hvorvidt de forvaltningsretlige regler finder anvendelse på pantefogedernes virksomhed efter retsplejeloven.

Endvidere har Ombudsmanden vedlagt et notat af 27. november 2006 om Ombudsmandens kompetence i forhold til pantefogeden og pantefogedernes sagsbehandling.

Indledningsvis bemærkes, at Skattedirektoratet finder, at det falder uden for direktoratets kompetence at vurdere grænserne for Ombudsmandens kompetence efter reglerne i landstingslov nr. 7 af 13. juni 1994.

Skattedirektoratet har derfor nøjedes med at redegøre for direktoratets vurdering af pantefogedernes stilling i forhold til landstingslov nr. 8 af 13. juni 1994 om sagsbehandling i den offentlige forvaltning.

Pantefogedernes virksomhed

Pantefogedernes virksomhed er kendetegnet ved, at pantefogden kan foretage de tvangsfuldbyrdseshandlinger (løntilbageholdelse og udlæg) som i kapitel 7 i retsplejeloven er henlagt til pantefogden.

Organisatorisk

Organisatorisk har pantefogederne traditionelt været ansat hos og lønnet af kommunerne. Foruden at fungere som pantefogder, har de pågældende typisk samtidig varetaget andre kommunale funktioner almindeligvis af opkrævningsmæssig karakter.

Problemstilling

Sagen drejer sig om, hvorvidt og i givet fald i hvilket omfang de af pantefogderne foretagne tvangsfuldbyrdseshandlinger efter retsplejelovens regler henhører under den offentlige forvaltning således som denne afgrænses efter § 1, stk. 1, i sagsbehandlingsloven.

Sagsbehandlingsloven

I bemærkningerne til sagsbehandlingslovens § 1, stk. 1, anføres bl.a., at "Forslaget til landstingsloven om sagsbehandling i den offentlige forvaltning er udarbejdet med udgangspunkt i den danske forvaltningslov." og "Loven omfatter alle forvaltningsmyndigheder under Grønlands Hjemmestyre, hvad enten der er tale om hjemmestyrets eller kommunernes forvaltning og uanset om der er tale om almindelige forvaltningsmyndigheder eller særlige nævn og råd. Loven gælder således ikke for statens forvaltningsmyndigheder i Grønland." samt "Domstole falder uden for lovens anvendelsesområde."

Det synes på den baggrund berettiget at lægge til grund, at pantefogedernes tvangsfuldbyrdseshandlinger omfattes af sagsbehandlingsloven, såfremt denne virksomhed anses for

udøvet af en grønlandsk forvaltningsmyndighed, mens pantefogedernes tvangsfuldbyrdelser falder uden for sagsbehandlingsloven, såfremt denne virksomhed ikke anses for udøvet af en grønlandsk forvaltningsmyndighed.

Retsplejeloven

Udlæg reguleres af retsplejelovens kap. 7, §§ 6-11. I samme lovs kap. 7, §§ 12-14, reguleres løntilbageholdelser for visse fordringstyper. Både udlæg og løntilbageholdelser betegnes i retsplejelovens kap. 7 som tvangsfuldbyrdelse.

I retsplejelovens kap. 7, § 22, fastsættes, at "Fremsetter nogen af parterne eller en tredjemand indsigelse mod tvangsfuldbyrdelsen, som ikke umiddelbart kan afvises, eller finder fogden, at der hersker tvivl om grundlaget for tvangsfuldbyrdelsen, som gør det betænkeligt at foretage denne, nægter fogden at efterkomme begæringen og indbringer sagen for kredsretten. Sagen behandles efter reglerne i kapitel 3".

Bemærkningerne til bestemmelsen indeholder ikke nævneværdige fortolkningsbidrag, ligesom bestemmelsens forgænger (kapitel 7, § 5) ikke er kommenteret i bemærkningerne.

Den danske ordning

I de almindelige bemærkninger til lovændringen fra 1983 anføres vedrørende den daværende danske ordning for fuldbyrdelse af domme mv., at "I Danmark er kun en del gennemførelsesforretninger henlagt til domstolene under en særlig afdeling, fogedretten, der i øvrigt med hensyn til fremgangsmåde og uddannelseskraft til det medvirkende personale klart adskiller sig fra den egentlige dommervirksomhed. Til fogedretterne er især henlagt gennemførelse af civile krav. Gennemførelse af domme i kriminelle sager henhører under politiet, herunder også i et vist omfang gennemførelse af civile krav, der gøres gældende under en kriminel sag. Inddrivelse af forskudsvist udlagt børnebidrag sker ved de sociale udvalg, og inddrivelse af andre familieretlige bidrag ved politiet (i København overpræsidiat). Skattekrav inddrives af kommunale pantefogder. I øvrigt har andre inddrivende myndigheder i vidt omfang adgang til at rekvirere politiets bistand til den faktiske tvangsudøvelse."

John Vogter anfører i den kommenterede forvaltningslov, 3. udgave 1999, side 102, vedrørende den danske forvaltningslovs § 1, at "Loven omfatter heller ikke de kommunale pantefogder eller toldfogderne i det omfang pante- eller toldfogderne udfører udpantningsvirksomhed i henhold til lov nr. 278 af 26. maj 1976 om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter, §5, jf. Eilschou Holm, side 29.". § 5 i nævnte lov lyder: "Udlæg foretages, hvis ikke andet er bestemt i loven, efter reglerne i retsplejelovens kapitler 45-47."

Det findes således at kunne lægges til grund, at i Danmark var inddrivelsen af en række fordringstyper henlagt til de administrative myndigheder. Uagtet dette ansås nogle af de tvangsfuldbyrdelsesskridt (udlæg for skatter og afgifter), som disse myndigheder foretog, at falde uden for den danske forvaltningslov.

Retsplejeloven

I de almindelige bemærkninger til 1983 ændringen belyses grundlaget for den valgte organisations for fogedmyndigheden i Grønland. Det anføres herom: "Et hovedspørgsmål i forbindelse med reformovervejelserne har været, om fogedopgaverne principielt fortsat skulle høre under politiet. Man har navnlig fra politiets side peget på, at fogedarbejdet ikke er en politiopgave, men en opgave for retterne, idet man har henvist til, at sådan er det i Danmark. Heroverfor kan anføres, at medens afgørelser af tvister er en egentlig domstolsopgave, er bistand til fuldbyrdelse af retternes afgørelser og inddrivelse af tilgodehavender og gennemførelse af anerkendte krav på andet grundlag administrative opgaver, som må søges løst ud fra praktiske og organisatoriske overvejelser."

Fuldbyrdelse af domme mv. blev således anskuet som administrative opgaver og det var praktiske og organisatoriske overvejelser, som lå til grund for den valgte organisationsform.

Pantefogedernes uafhængighed

Det er almindeligt antaget, at pantefogderne i forbindelse med tvangsfuldbyrdelser er uafhængige af kreditorer, debitorer, tredjemænd og Pantefogedernes ansættelsesmyndighed og som sådan ikke undergivet instruktioner i disse situationer.

Uafhængigheden støttes på, at i retsplejelovens kap. 7, § 19, stk. 1, fastlægges, hvem der kan udøve fogedmyndighed og samtidig indeholder kapitlet en række bestemmelser, hvori en række kompetencer eksplicit henlægges til fogedmyndigheden.

Vurdering

Det er Skattedirektoratets opfattelse, at det ikke med baggrund i lovens ordlyd eller forarbejder kan afgøres, om lovgiver (Folketinget) anså pantefogedernes tvangsfuldbyrdelsesskridt for forvaltningsafgørelser eller for judicielle afgørelser på linie med eksempelvis domme og kendelser.

At fuldbyrdelse af domme mv. i de almindelige bemærkninger til 1983 ændringen anskues som en administrativ opgave må ses i sammenhæng med, at udtalelsen fremkommer på baggrund af en drøftelse af den organisatoriske tilrettelæggelse af fogedarbejdet. Spørgsmålet var om en del af fogedarbejdet fortsat skulle varetages af den administrative myndighed politiet, eller om denne del af arbejdet skulle overgå til domstolene. Drøftelsen resulterede i, at politiet fortsat skulle udføre fogedarbejde. Der er ikke belæg for at antage, at den i øvrigt meget generelle udtalelse i bemærkningerne tilsigter at klassificere den juridiske vurdering for de enkelte elementer i fogedarbejdet, herunder om disse er af administrativ eller juridisk karakter.

Besvarelsen af spørgsmålet om, hvorvidt og i hvilket fald i hvilket omfang de af pantefogderne foretagne tvangsfuldbyrdelser efter retsplejelovens regler henhører under den offentlige forvaltning, må derfor bero på en række nærmere overvejelser.

At en opgave organisatorisk henlægges til en enhed indebærer ikke nødvendigvis, at den pågældende opgave får status af at være judiciel eller forvaltningsmæssig. Domstolene udfører således en række opgaver af forvaltningsmæssig karakter, eksempelvis ejendomsregistrering, uagtet domstolenes hovedfunktion er af judiciel karakter.

Den grønlandske retsvæsenkommission har som begrundelse for at foreslå en række af politiets fagedopgaver overført til kredsretterne anført, at "Civil tvangs-fuldbyrdelse er efter sin karakter en judiciel funktion, som hører naturligt hjemme hos domstolene." (bet. 1442, side 638 i den danske version, afsnit 4.3.2).

Det er ikke nærmere anført, hvad der skal forstås ved, at tvangsfuldbyrdelse "efter sin karakter er en judiciel funktion". Det forekommer dog rigtigt at antage, at Retsvæsenkommissionen herved har henset til, at fagedmyndigheden i forbindelse med en tvangsfuldbyrdelse skal træffe afgørelse i et mellemværende mellem to parter, eksempelvis kreditor og debitor, og i særlige tilfælde tredjemand, eksempelvis panthaver. Fagedmyndighedens arbejde har i denne relation samme karakteristika som domstolenes afgørelse af tvister (domme og kendelser).

Denne måde at anskue tvangsfuldbyrdelsen på, synes da også lagt til grund i retsplejelovens kapitel 7, jf. særligt § 22, men også eksempelvis § 6, stk. 1, og § 8, stk. 2.

Retsplejelovens kap. 7, § 22, pålægger pantefogden at afbryde en igangværende tvangsfuldbyrdelse og indbringe indsigelser mod denne for kredsretten, medmindre indsigelserne umiddelbart kan afvises. Denne vidtgående domstolskontrol kendes så vidt vides ikke fra andre lovområder uden for strafferetten og retsplejen.

Dette synes at pege i retning af, at lovgiver anså tvangsfuldbyrdelse for at være af judiciel karakter. I modsat fald havde lovgiver ikke haft grund til at fravige den almindelige ordening for domstolskontrol med forvaltningen - en forvaltning som på mange andre områder, eksempelvis det sociale område og skatteområdet, træffer beslutninger af umiddelbar og vidtrækkende betydning for borgernes levevilkår og for virksomhedernes drift.

Samtidig kan det, at spørgsmålet kun er overfladisk behandlet i forarbejderne til retsplejeloven tyde på, at lovgiver ikke har skønnet, at der forelå et særligt problem. Det bemærkes i den forbindelse, at spørgsmålet om hvorvidt fagedmyndighedens tvangsfuldbyrdelse burde følge de forvaltningsretlige principper eller principperne i retsplejen også eksisterede før sagsbehandlingslovens ikrafttræden. Undladelsen af at omtale dette spørgsmål må efter direktoratets vurdering skyldes, at lovgiver har forudsat, at som følge af at tvangsfuldbyrdelsen reguleres i retsplejeloven, skal fagedmyndigheden følge sagsbehandlingsprincipperne i retsplejen. Dette stemmer overens med den danske ordening på området, og lovgiver ville derfor rimeligvis have givet en nærmere redegørelse, såfremt der skulle gælde en anden ordening for fagedmyndigheden i Grønland.

Sammenfattende er det Skattedirektoratets opfattelse, at pantefogdernes tvangsfuldbyrdelser i henhold til retsplejelovens regler ikke er omfattet af sagsbehandlingsloven, jf. § 1, stk. 1, idet pantefogderne ikke i denne relation er en forvaltningsmyndighed.

Afsluttende bemærkninger

Det forhold, at pantefogdernes tvangsfuldbyrdelser efter retsplejelovens regler ikke omfattes af sagsbehandlingsloven, giver efter direktoratets vurdering ikke anledning til væsentlige retssikkerhedsmæssige betænkeligheder.

Forud for iværksættelse af en tvangsfuldbyrdelse skal pantefogeden søge at sikre sig fordringens eksistens, at der foreligger dokumentation for fordringen mv. Giver denne gennemgang anledning til spørgsmål, bør pantefogden rette henvendelse til kreditor (fagforvaltningen), eller om fornødent indbringe sagen for kredsretten med henblik på at få fastslået grundlaget for tvangsfuldbyrdelsen.

Rejser kreditor, debitor eller en tredjemand indsigelse under en igangværende tvangsfuldbyrdelse, skal pantefogderne som nævnt ovenfor afbryde tvangsfuldbyrdelsen og indbringe indsigelsen for kredsretten, medmindre pantefogden umiddelbart kan afvise indsigelsen.

Fremkommer der efter tvangsfuldbyrdelsen har fundet sted indsigelser fra kreditor, debitor eller tredjemand, vil de pågældende have mulighed for at indbringe sagen for kredsretten efter de almindelige regler.

For så vidt angår inhabilitet, partshøring, begrundelsespligt, klagevejledning mv. synes det rigtigt at lægge til grund, at kredsretterne m.fl. vil påse, at pantefogderne efterlever de af domstolene almindeligt anvendte principper på disse områder.

Uanset ovennævnte erkender Skattedirektoratet, at den nuværende ordning i praksis har vist sig vanskelig at håndtere. Dette hænger bl.a. sammen med, at pantefogderne ofte også varetager opkrævningsopgaver for deres ansættelsesmyndigheder. I langt størstedelen af pantefogdernes arbejdstid er de således underlagt det almindelige forvaltningsretlige hierarki og skal overholde de forvaltningsretlige regler og principper. Kun når pantefogderne skal foretage tvangsfuldbyrdelser efter retsplejelovens regler, er de uafhængige af kreditorer, debitorer, tredjemænd og ansættelsesmyndigheder. Dette skifte har ikke altid stået klart for hverken pantefogderne, kreditorer, debitorer, tredjemænd eller ansættelsesmyndighederne.

Afslutningsvis bemærkes, at Skattedirektoratet er enig i, at såfremt pantefogderne foretager tvangsfuldbyrdelser i henhold til anden lovgivning end retsplejeloven, eksempelvis indkomstskattelovens § 101, stk. 1, omfattes disse af sagsbehandlingslovens § 1, stk. 1, idet tvangsfuldbyrdelserne i givet fald ikke vil være af juridisk karakter.

[...]"

Efter at have modtaget Skattedirektoratets svar skrev jeg den 16. marts 2007 til K Kommune:

"[...]

Efter at jeg modtog K Kommunes svar af 16. november 2006, bad jeg Skattedirektoratet om at fremkomme med bemærkninger til spørgsmålet om retsgrundlaget for pantefogedernes virksomhed.

Skattedirektoratet sendte den 12. februar 2007 sine bemærkninger vedrørende ovenstående, hvilke K Kommune også har modtaget i kopi.

Der er ikke i Skattedirektoratets brev eller i ombudsmandslovens regler vedrørende ombudsmandens kompetence holdepunkter for at antage, at ombudsmanden ikke har kompetence til at undersøge pantefogedernes virksomhed. Pantefogederne er administrative myndigheder under kommunerne og er dermed omfattede af ombudsmandslovens § 4, stk. 1.

Jeg er enig med Skattedirektoratet i, at der er tvivl om, hvorvidt sagsbehandlingsloven og de øvrige forvaltningsretlige regler gælder inden for det område, som er reguleret af retsplejeloven, men dette vil jeg tage konkret stilling til i hver sag, og dette vedrører ikke kompetencespørgsmålet.

Jeg anmoder derfor K Kommune om en udtalelse til sagen.

[...]"

Jeg modtog den 30. marts 2007 følgende brev fra K Kommune:

"Tak for Deres brev af 16. marts 2007, hvori De blandt andet erindrer om fremsendelse af sagsakterne og en udtalelse i anledning af ovennævnte klagesag.

Jeg har endvidere noteret mig, at De ikke tilslutter Dem Skattedirektoratets vurdering, som udtrykt i direktoratets brev af 15. februar 2007.

Efter min opfattelse, savner Deres henvendelse ethvert retligt grundlag og udgør som sådan en unødigt trætte af pantefogedens kontor.

Jeg henviser i den forbindelse til de tidligere anførte bemærkninger vedrørende Ombudsmandens inkompetence, herunder i forbindelse med den indeværende undersøgelse af K Kommunes Incassokontor.

Jeg er dog enig i, at Ombudsmandembedet har indsigt i den almindelige kommunale incasso og vedlægger sagsakterne relaterende hertil."

Den 10. april 2007 skrev jeg igen til K Kommune ved administrerende direktør B:

"Jeg har inden for den seneste tid fra kommunens økonomiske forvaltning, inkassokontoret, modtaget tre svar, hvor inkassokontoret gør gældende, at jeg ikke har kompetence til at undersøge pantefogedernes virksomhed.

Jeg vedlægger til din orientering kopi af de tre breve.

Kommunens seneste brev af 30. marts 2007 er et svar på mit brev af 16. marts 2007, hvori jeg har fastholdt, at min kompetence omfatter pantefogedernes arbejde. Jeg vedlægger også en kopi af dette brev.

Det er min opfattelse, at inkassokontorets vurderinger hviler på en misforståelse af de regler, som gælder for ombudsmandens virksomhed, og jeg retter derfor henvendelse til dig i din egenskab af chef for kommunens administration, idet jeg håber, at du kan være mig behjælpelig med at udvirke, at kommunen svarer på mine henvendelser.

Da misforståelsen angår den måde, som landstingsloven om Landstingets Ombudsmand afgrænser min virksomhed på, vil jeg gøre nærmere rede for denne afgrænsning:

Pantefogederne er organisatorisk placerede som funktioner i de enkelte kommuner.

Allerede derfor er de undergivet ombudsmandskontrol, jf. landstingsloven om Landstingets Ombudsmand § 4, stk. 1, som lyder således:

"Ombudsmandens virksomhed omfatter samtlige forvaltninger under Grønlands Hjemmestyre og kommunerne."

Min kompetence afgrænses således organisatorisk, uanset hvilket regelgrundlag de enkelte dele af kommunen arbejder ud fra.

Det er derfor ikke relevant for afgrænsningen af min kompetence, at inkassokontoret mener, at pantefogederne arbejder som judicielle myndigheder.

Jeg bemærker imidlertid samtidig, at kommunen i sine breve til mig har henvist til retsplejelovens kapitel 7, § 22, som angår pantefogedens pligt til at sørge for, at der foreligger tilstrækkeligt fuldbyrdelsesgrundlag for det krav, som er til tvangsfuldbyrdelse.

Jeg er enig med inkassokontoret i, at denne bestemmelse indeholder en særlig regel om domstolsprøvelse af pantefogedernes arbejde, men bestemmelsen ændrer ikke ved, at pantefogeden er en del af den kommunale organisation.

Reglen bestemmer, at en pantefoged ikke kan foretage tvangsfuldbyrdelse efter retsplejeloven, hvis pantefogeden bliver bekendt med indsigelser, som pantefogeden ikke kan afvise, eller hvis pantefogeden i øvrigt er bekendt med forhold, som gør, at der er tvivl om tvangsfuldbyrdelsesadgangen.

I disse situationer er der efter bestemmelsen ikke adgang til at tvangsfuldbyrde kravet ved løntilbageholdelse eller udlæg uden en forudgående dom, som fastslår kravet, og at det kan fuldbyrdes.

Jeg vil derfor kun i begrænset omfang have grundlag for at undersøge klager over pantefogedernes sagsbehandling, idet udgangspunktet herefter er, at pantefogederne ikke foretager tvangsfuldbyrdelse, hvis der er uafklaret tvivl i sagen. Kun i de tilfælde, hvor en borger klager over en gennemført tvangsfuldbyrdelse, vil der kunne blive tale om, at jeg undersøger pantefogedens sagsbehandling.

I disse tilfælde vil jeg dog normalt begrænse min undersøgelse til at angå spørgsmålet om, hvorvidt sagen har været tilstrækkeligt oplyst til, at pantefogeden kunne skride til løntilbageholdelse eller udlæg uden forudgående dom. Jeg finder det bedst stemmende med min manglende kompetence over for domstolene, at jeg ikke undersøger forhold, som kan forventes pådømt af domstolene.

Finder jeg, at pantefogeden efter retsplejelovens kapitel 7, § 22, har skullet afstå fra at gennemføre tvangsfuldbyrdelsen, vil jeg naturligvis kritisere dette og henstille, at udlægget eller løntilbageholdelsen tilbagekaldes, og at pantefogeden indbringer sagen for kredsretten, hvis sagen ønskes fortsat.

Jeg vil herudover påse, at pantefogederne i deres arbejde overholder de regler, hvis overholdelse ikke kan forventes pådømt under en civil retssag om tilvejebringelsen af et tvangsfuldbyrdesgrundlag. Jeg tænker her på principperne for god forvaltnings-skik og de forvaltningsprocessuelle regler, som ikke har betydning for tvangsfuldbyrdesens lovlighed, hvad enten der er tale om regler i retsplejeloven eller andre regler, som pantefogederne skal overholde.

Jeg vil på tilsvarende måde afgrænse de undersøgelser, som jeg foretager af egen drift, herunder i forbindelse med mine besøg i kommunerne.

[...]

Jeg beder dig videre sørge for, at jeg modtager et svar og kommunens komplette sagsmateriale i klagesagen fra A, personnummer [...].

Til den sidstnævnte sag vil jeg også gerne bede dig se nærmere på pantefogedens svar af 30. marts 2007.

Uanset om pantefogeden måtte være uenig i min opfattelse, er det væsentligt, at pantefogeden besvarer mine henvendelser på en måde, som gør, at jeg kan have tillid til, at svaret hviler på saglige overvejelser. Hertil hører, at en eventuel uenighed i min opfattelse af en sag meddeles mig på grundlag af en saglig argumentation og i en objektiv tone.

Jeg forventer derfor, at mine aktuelle og fremtidige henvendelser til kommunen i forbindelse med min undersøgelse af kommunens inkassosager behandles efter tilsva-

rende principper, som kommunen behandler mine henvendelser efter inden for øvrige sagsområder."

K Kommune skrev den 25., 27. samt 28. juni 2007 følgende breve:

"[...]

Allerførst skal jeg stærkt beklage, at der ikke er fremsendt et svar på ovennævnte brev. Der er desværre sket en intern fejl i proceduren for denne besvarelse. Den stående aftale mellem Landstingets Ombudsmand og K Kommune på detailopfølgningen på de enkelte sager har ellers fungeret tilfredsstillende, og jeg kan bekræfte, at vi fortsat vil benytte denne aftale, således der ikke opstår uhensigtsmæssigheder i det løbende samarbejde.

Vedr. den konkrete sag vil det efterspurgte materiale umiddelbart blive sendt frem."

"I fortsættelse af Adm. Direktør B's brev af den 25/06-2007 skal der oplyses følgende:

[...]

I den konkrete sag - A's klage over en udlægsforretning - fremsendes som ønsket incassokontorets sagsmappe til gennemsyn.

Klager har overfor Dem klaget over et udlæg foretaget af den kommunale pantefoged. Af klagen ikke fremgår konkret hvad klagers indsigelser går ud på, men for ikke at forsinke en retlig afklaring af sagen, vil kommunen herefter drage omsorg for at udlægsforretningen indbringes til prøvelse for kredsretten, jfr. Grl. Rpl. Kap. 7, § 22."

"K Kommune kan bekræfte, at besvarelser vedr. incassområdet i Kommunen vil ske efter samme principper som på øvrige områder. Kommunen tilstræber at give besvarelser til Landstingets Ombudsmand på en objektiv og konstruktiv måde. Såfremt man har kunnet opfatte nogle af Kommunens besvarelser på anden vis, skal dette beklages og såfremt der i fremtiden gives anledning til divergerende opfattelser på enkelte områder foreslår vi, at dette tages direkte op med ledelsen i Kommunen."

Som følge af ovenstående besluttede jeg med følgende begrundelse ikke at behandle A's klage:

"Jeg vender herved tilbage til din personlige henvendelse den 22. juni 2006, hvor du klagede over, at pantefogeden i K Kommune havde foretaget udlæg i dit tilgodehavende på 18.000 kr., som du havde hos politiet i Z by.

K Kommune har nu oplyst, at kommunen forventer at indbringe sagen for domstolene.

Efter § 4 i landstingslov om Landstingets Ombudsmand kan jeg behandle klager over samtlige forvaltninger under Grønlands Hjemmestyre og kommunerne.

Jeg har derimod ikke kompetence til at behandle klager over domstolene og kan derfor ikke behandle sager eller spørgsmål, der er under behandling ved domstolene, eller som forventes indbragt for domstolene.

Jeg går ud fra, at retten under prøvelsen af udlægsforretningen ligeledes tager stilling til, hvilken betydning det har haft for udlægget, at du ikke var tilsagt, forinden pantefogeden foretog udlægget.

Jeg foretager mig derfor ikke yderligere i forbindelse med din henvendelse til mig."

Afgrænsning af ombudsmandens kompetence i forhold til A/S Boligselskabet INI's administration af andelsboligforeninger (j.nr. 11.20.38.01/100-06)

Jeg modtog den 29. november 2006 følgende klage over A/S Boligselskabet INI:

"Vedr. klage over A/S Boligselskabet INI

På vegne af andelsboligforeningen A ønsker jeg at klage over varmeregnskabet for 2005, idet regnskabet ikke er korrekt opgjort.

Andelsboligforeningen er beliggende ...

Som det fremgår af A/S Boligselskabet INI's kontoudtog over varmeforbruget er bogføringen vedrørende varmecentralen forkert:

Det er ikke korrekt at bogføre Nukissiorfiits faktura 195137 som vedrører perioden 25/9 2004 - 27/1 2005 kr. 140.964,85 på varmeregnskabet for 2005 (perioden 1/1 - 27/1 2005 indgår således 2 gange).

Til gengæld mangler faktura 1509052 vedrørende perioden 21/5 - 31/12 2005 kr. 188.458,79 at blive tilskrevet varmeregnskabet for 2005.

Af A/S Boligselskabet INI's svar fremgår det at de kæder varmeopgørelsen sammen med et krav, som de mener, de har mod Nukissiorfiit. Dette må siges at være en usædvanlig forretningsmæssig metode. De har i skrivende stund ikke været i stand til at godtgøre gennem fremlæggelse af udbetalingsbilag, at der er sket en dobbeltbetaling til Nukissiorfiit.

(...)"

Sammen med klagen var vedlagt diverse bilag, herunder "aftale om varme":

"AFTALE OM VARME

Andelsboligforeningen A, som er ejer af ejendommen ..., beliggende ..., indgår herved aftale med A/S Boligselskabet INI om følgende ydelse:

1. Månedsvist a conto varmeopkrævning hos hver enkelt andelshaver eller samlet for andelsboligforeningen (pris pr. stk. kr. 25)
2. udarbejdelse af et årligt varmeregnskab for ovennævnte B-numre/ adresser. Varmeregnskabet kan udarbejdes samlet for hele andelsboligforeningen uden fordeling på andelshavere (pris pr. stk. 2.500) eller med fordeling pr. andelshaver (pris pr. stk. kr. 260).

Ydelser pkt. 1 og 2 kan enten ske pr. andelshaver eller samlet for andelsboligforeningen. Opkrævning og afregning pr. andelshaver forudsætter, at andelsboligforeningen indtræder som garant for individuelle andelshaveres eventuelle restancer. A/S Boligselskabet INI vil opkræve rykkergebyr på kr. 50 i tilfælde, hvor rettidig betaling overskrides.

Ydelsen omfatter modtagelse og registrering af opkrævninger fra forsyningsvirksomheden/leverandøren, 1 årlig regulering af a conto varmeopkrævning, 1 årligt varmeregnskab, udskrivning af varmebrev, fremlæggelse samt endelig afregning af resttilgodehavende.

Varmeregnskabsåret følger de til enhver tid gældende regler og tids terminer, herunder indsigelsesfrister m.m. for udarbejdelse af varmeregnskaber i Hjemmestyreejede udlejningsboliger.

Taksterne for ovennævnte ydelser reguleres jf prisblad eller efter aftale.

Nærværende aftale træder i kraft ved underskriften og med virkning fra 1.01.2006. Aftalen kan opsiges af begge parter med 3 måneders varsel til udgangen af et varmeregnskabsår (p.t. kalenderåret). Første opkrævning sker 1.01.2006.

Varmeregnskabet ønskes aflagt efter aflæsning af forbrugsmålere til en pris der fastsættes i henhold til gældende prisblad og omfatter nærmere defineret forbrugsmålere (forudsætter primo ligeledes er registreret).

Følgende målere er omfattet af aftalen:

Måler 1 Måler 2 Måler 3 Måler 4 Etc."

Klager og en repræsentant for A/S Boligselskabet INI har begge underskrevet aftalen om varme.

Jeg skrev følgende brev til klager den 12. januar 2007:

"Jeg vender herved tilbage til mit brev af 30. november 2006.

Jeg er, efter at have gennemgået sagen, kommet til det resultat, at jeg ikke kan behandle din klage over A/S Boligselskabet INI's varmeberegning.

I landstingslov nr. 7 af 13. juni 1994 om Landstingets Ombudsmand fremgår af § 4:

"§ 4. Ombudsmandens virksomhed omfatter samtlige forvaltninger under Grønlands Hjemmestyre og kommunerne.

Stk. 2. Ombudsmandens virksomhed omfatter endvidere nærmere angivne selskaber og institutioner, foreninger mv., som ikke kan henregnes til den offentlige forvaltning, men som landsstyret har fastsat regler om skal omfattes af landstingsloven om sagsbehandling i den offentlige forvaltning og landstingsloven om offentlighed i forvaltningen.

Stk. 3. Ombudsmanden skal ved udøvelsen af sine beføjelser tage hensyn til de særlige vilkår, hvorunder det kommunale styre virker."

Det fremgår af Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 37 af 19. december 1996 om sagsbehandling og offentlighed i A/S Boligselskabet INI:

"§ 1. Bestemmelserne i landstingsloven om sagsbehandling i den offentlige forvaltning gælder for A/S Boligselskabet INI i det omfang selskabet, i henhold til landstingsforordning nr. 12 af 28. oktober 1993 om etablering af et boligselskab, har faet tillagt beføjelse til at træffe afgørelser på Grønlands hjemmestyres eller en kommunes vegne.

§ 2. Bestemmelserne i landstingsloven om offentlighed i forvaltningen gælder for A/S Boligselskabet INI i det omfang selskabet i henhold til landstingsforordning nr. 12 af 28. oktober 1993 om etablering af et boligselskab har faet tillagt beføjelse til at træffe afgørelser på Grønlands hjemmestyres eller en kommunes vegne."

Varmeberregningen, som du klager over, er foretaget på baggrund af en aftale mellem andelsboligforeningen A og A/S Boligselskabet INI. Denne aftale, "aftale om varme" (bilag 3b), har du medsendt din klage i kopi.

Der er således ikke i sagen tale om, at A/S Boligselskabet INI har truffet afgørelse på vegne af Grønlands Hjemmestyre eller en kommune.

Det betyder, at jeg ikke har kompetence til at behandle din klage over varmeberregningen fra A/S Boligselskabet INI.

Du har mulighed for at rette henvendelse til Landsrettens vejledningsafdeling, såfremt du ønsker at anlægge sag mod A/S Boligselskabet INI.

Jeg foretager mig ikke yderligere i sagen."

Ombudsmandens kompetence i forhold til pensionskassen SISA (j.nr. 11.34.25.01/133-07)

Jeg har i 2007 erklæret mig inkompetent i forhold til en klage over pensionskassen SISA, som er oprettet af S.I.K. i henhold til aftale af 24. april 1998 mellem Grønlands Landsstyre, Finansministeriet og S.I.K.

Pensionskassen er en finansiel virksomhed, som er omfattet af loven om forsikringsvirksomhed (nu lov om finansiel virksomhed), og den er dermed undergivet Finanstilsynets kontrol.

1.4. Samarbejdsrelationer

Der er ingen tilførsler for beretningsåret 2007.

1.5. Budget, regnskab og revision

Embedets bevilling for 2007 var 11.000.000 kr. Heraf udgør bevilling til drift 7.500.000 kr. og bevilling til anlæg 3.500.000 kr.

Embedets forbrug i 2007 androg ifølge revideret opgørelse 7.133.407 kr.; 366.593 kr. færre end bevillingen.

Forbruget af færre midler end forudsat ved bevillingen skyldes hovedsagelig personudskiftninger i flere fuldmægtigstillinger og dermed lavere aktivitetsniveau.

Embedet bogfører fortsat efter bemyndigelse fra Landstingets Bureau, og en eventuel overtagelse af kompetencen forventes fortsat afklaret i forbindelse med en forventet revision af lovgivningen omkring ombudsmandens virksomhed på forårssamlingen 2008.

For 2008 er der afsat en bevillingsramme på kr. 7.803.000.

Den budgetterede anlægsbevilling for 2007 til brug for ombygning af B 7 - den gamle universitetsbygning - blev ikke brugt fuldt ud, hvilket skyldes, at projektet ikke har kunnet igangsættes i 2007, på grund af at Ilisimatusarfik først har fraflyttet lokalerne i 2008.

2. Statistiske oversigter

I det følgende fremgår statistiske opgørelser over de sager, som mit embede har behandlet i 2007. Til sammenligning opstilles endvidere tallene fra de to forudgående beretningsår.

Antallet af de sager, som afsluttes, har bl.a. sammenhæng med antallet og arten af de klager, som indkommer i årets løb. Embedets personalesituation samt øvrige aktiviteter kan også påvirke sagsbehandlingstiden og dermed det antal sager, som afsluttes et givent år.

Desuden forekommer antallet af vejledninger og indkomne klager at have sammenhæng med det antal kommunebesøg, som embedet har foretaget, samt hvorvidt og i hvilket omfang embedet har været genstand for presseomtale.

I beretningsåret 2007 (1. januar - 31. december 2007) har jeg oprettet 117 enkelt-sager på baggrund af indkomne klager. Herudover har jeg opstartet 21 sager af egen drift.

I 2007 blev der desuden foretaget 143 vejledninger på baggrund af henvendelser fra borgere. Antallet af vejledninger foretaget i 2007 er steget med 35 i forhold til 2006, hvor jeg foretog 108 vejledninger. Til sammenligning foretog jeg i 2005 138 vejledninger.

De vejledninger, som jeg foretager, kan typisk inddeles i to grupper. Den ene gruppe vedrører henvendelser, hvor en egentlig klage til mig ville have resulteret i en afvisning. Disse vejledninger er ofte mundet ud i, at borgeren er henvist til at rette henvendelse til en anden myndighed. Den anden gruppe består af henvendelser, hvor sagen har været af en sådan karakter, at jeg har kunnet iværksætte egentlig sagsbehandling på baggrund af borgerens henvendelse.

De følgende opgørelser er baseret på de sager, som blev afsluttet i 2007. Opgørelserne vedrører således afsluttede sager, som kan være modtaget i både indeværende og forudgående beretningsår.

Opgørelserne over afsluttede sager i 2007 er nedenfor opdelt i to hovedgrupper:

Ikke-realitetsbehandlede sager: Sager henføres til denne kategori, når jeg af de anførte grunde ikke har kunnet behandle dem. I de tilfælde, hvor jeg har optaget en sag til behandling, og myndigheden efterfølgende genoptager sagen og derefter giver klager helt eller delvist medhold, forinden jeg har afsluttet min undersøgelse, medregnes klagen ligeledes under ikke-realitetsbehandlede klager som en sag, der er trukket tilbage af klager.

Realitetsbehandlede sager: Sager henføres til denne kategori, når der i anledning af en klage er taget stilling til sagsbehandlingen eller til sagens afgørelse.

Ikke-realitetsbehandlede sager

I beretningsåret 2007 blev i alt 69 klager afvist. I tabellen nedenfor er afvisningsgrundene samt antal for årene 2007, 2006 og 2005 angivet (se procentvis opgørelse i figur 1).

	2007	2006	2005
<i>Klagen var for sent indgivet</i>	3	3	10
<i>Klagen angik domme eller dommeres embedsførelse</i>	1	2	1
<i>Klagen angik rigsmyndigheder</i>	4	2	4
<i>Klagen angik private</i>	4	2	3
<i>Klagen kunne indbringes for højere administrativ myndighed</i>	28	18	20
<i>Klagen angik et hjemmestyreejet selskab</i>	0	1	1
<i>Klagen blev tilbagekaldt</i>	3	8	7
<i>Forespørgsler</i>	0	1	6
<i>Klagers krav imødekommet</i>	2	7	5
<i>Inhabilitet</i>	0	0	1
<i>*Andet</i>	24	20	41
I alt	69	64	99

* Betegnelsen "andet" dækker over afvisningsgrunde, som ikke umiddelbart kan indeholdes i en af de andre kategorier. Dette gælder i det væsentligste:

- Klager, hvor en afgørelse vil forudsætte en bevisvurdering, som jeg finder bedst egnet til domstolsprøvelse,

- klager over landstingslove og landstingsforordninger,
- klager, hvor jeg efter at have gennemgået myndighedens sagsmappe ikke har fundet, at der var tilstrækkelig anledning til at undersøge klagen nærmere, samt
- klager over kortere sagsbehandlingstid, hvor jeg har oversendt klagen til myndigheden med en anmodning om, at behandlingen af sagen fremskyndes.

Realitetsbehandlede sager

Tallene i dette afsnit er alene baseret på indgåede klager. Sager, som jeg har taget op af egen drift og afsluttet i årets løb, er således ikke medregnet.

Jeg kan hertil oplyse, at jeg i 2007 afsluttede 23 sager, som jeg havde opstartet på eget initiativ enten i forbindelse med mine besøg i de grønlandske kommuner eller som egentlige egen drift-sager. Disse er nærmere beskrevet i beretningens afsnit 4. I 2006 afsluttede jeg 9 og i 2005 19 sager af denne type.

I beretningsåret 2007 blev der efter realitetsbehandling afsluttet 26 klager, som var opstartet på baggrund af klager.

Nedenstående opgørelser viser sagernes fordeling på myndighed, retsområde og klagetema. I figurerne 2 - 4 angives tallene i procent af det samlede antal afsluttede klager for det pågældende år.

Klager afsluttet efter realitetsbehandling fordelt efter, hvilken myndighed der klages over (se procentvis opgørelse i figur 2):

	2007	2006	2005
<i>Hjemmestyremyndighed, centraladministrationen</i>	11	11	6
<i>Det sociale Ankenævn</i>	0	1	2
<i>Skatterådet</i>	0	1	0
<i>Andre</i>	0	0	2
<i>Kommuner</i>	12	17	6
<i>A/S Boligselskabet INI</i>	3	4	0

I alt	26	34	16
-------	----	----	----

Klager, der er afsluttet efter realitetsbehandling, fordelt efter, hvilket retsområde der klages over (se procentvis opgørelse i figur 3):

	2007	2006	2005
Socialret	4	8	3
<i>Heraf:</i>			
- Sociale boliger	0	0	0
- Boligsikring	0	0	0
- Social pension	2	1	0
- Personlige tillæg	0	1	0
- Anden hjælp fra det offentlige	1	2	0
- Underholdsbidrag mv. til børn	0	0	0
- Hjælp til børn og unge	0	3	0
- Hjælp mod tilbagebetaling	0	0	1
- Takstmæssig hjælp	0	1	1
- Andet	1	0	1
Ansættelsesret	6	12	4
<i>Heraf:</i>			
- Ansættelse og ansættelsesvilkår/-rettigheder	3	2	2
- Ansættelse; pligter, sanktioner og afskedigelse	3	9	1
- Pensionsforhold	0	0	1
- Personaleboliger	0	1	0
- Andet	0	0	0
Lejeret	4	7	3
<i>Heraf:</i>			
- Anvisning af lejemål	0	0	0
- Ophævelse af lejemål	1	0	0
- Boligrestancer	2	0	0
- Fremleje	0	0	0
- Lejeberegning	0	2	1
- Varmeregnskab	1	0	0
- Depositum	0	0	0
- Venteliste	0	0	0
- Vedligehold	0	1	-
- Boligstøtte	0	1	-

- Arealtildeling	0	1	-
- Andet	0	2	2
Skatter og afgifter	1	1	1
<i>Heraf:</i>			
- Beregning	1	0	0
- Renter	0	0	1
- § 50-udbetalinger	0	0	0
- Dispensationer	0	0	0
- Andet	0	1	-
Opkrævningsvirksomhed	3	2	1
Sundhed	1	1	0
<i>Heraf:</i>			
- Administrative klager	1	1	0
- Andet	0	0	0
Fiskeri, fangst og landbrug	2	0	1
<i>Heraf:</i>			
- Fiskeri	1	0	0
- Fangst	0	0	0
- Erhvervsstøtte	0	0	0
- Kvote- og licenstildeling	0	0	0
- Andet	1	0	1
Erhverv i øvrigt	3	0	0
Undervisning	1	1	0
<i>Heraf:</i>			
- Praktik	0	0	0
- Andet	1	1	-
Kirke	0	0	0
Forbruger	0	0	1
Andet	1	2	2

I alt	26	34	16
--------------	-----------	-----------	-----------

Klager, der er afsluttet efter realitetsbehandling, fordelt efter klagetema (se procentvis opgørelse i figur 4):

	2007	2006	2005
<i>Afgørelser</i>	16	18	4
<i>Begrundelse</i>	0	1	0
<i>Kompetence</i>	0	0	1
<i>Sagsbehandlingstid</i>	5	9	5
<i>God forvaltningsskik</i>	0	0	0
<i>Aktindsigt</i>	0	1	1
<i>Faktisk forvaltningsvirksomhed</i>	2	0	1
<i>Hjemmelsspørgsmål</i>	0	0	0
<i>Videregivelse af oplysninger</i>	0	0	0
<i>Tavshedspligt</i>	0	1	-
<i>Vejledning</i>	0	2	-
<i>Lighedsgroundsætningen</i>	0	0	1
<i>Andet</i>	3	2	3
I alt	26	34	16

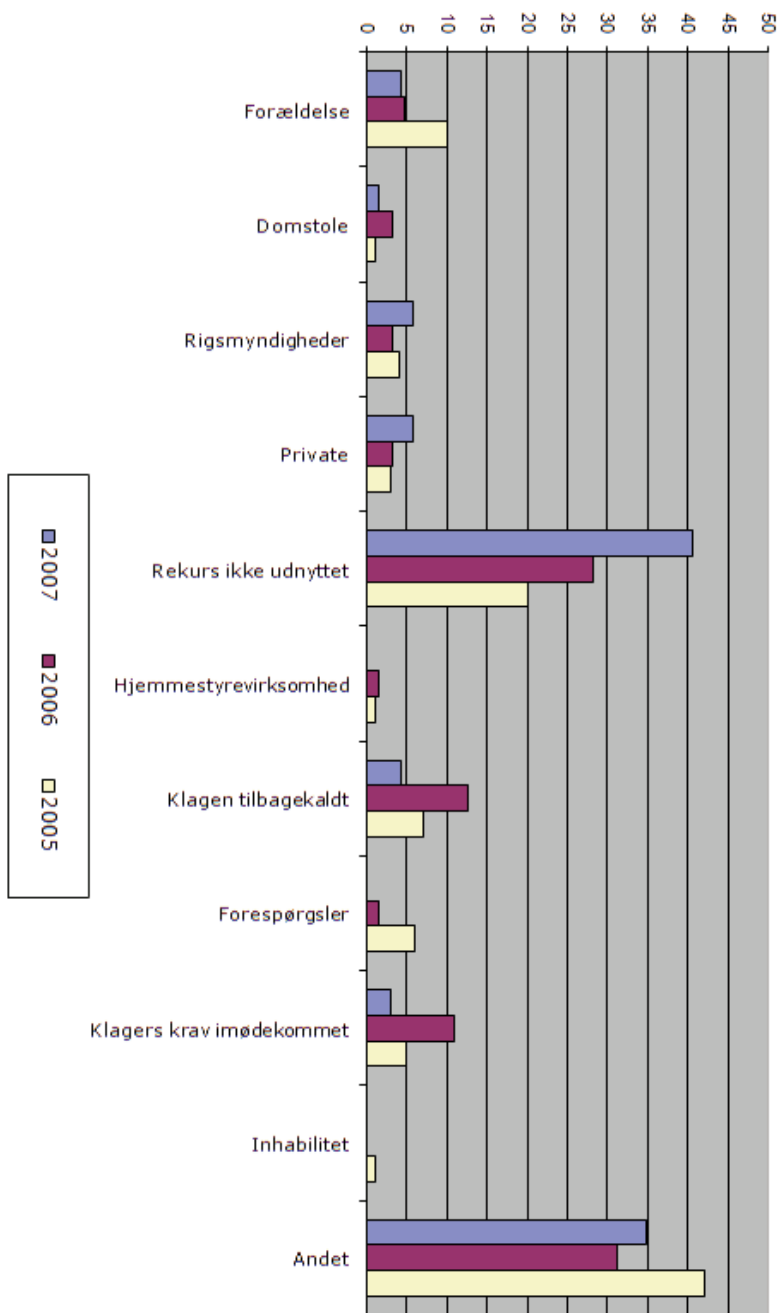
Klager afsluttet efter realitetsbehandling i 2007, fordelt efter resultatet af min undersøgelse (se procentvis opgørelse i figur 5):

	2007	2006	2005
<i>Kritik</i>	5	15	4
<i>Henstilling alene</i>	2	1	0

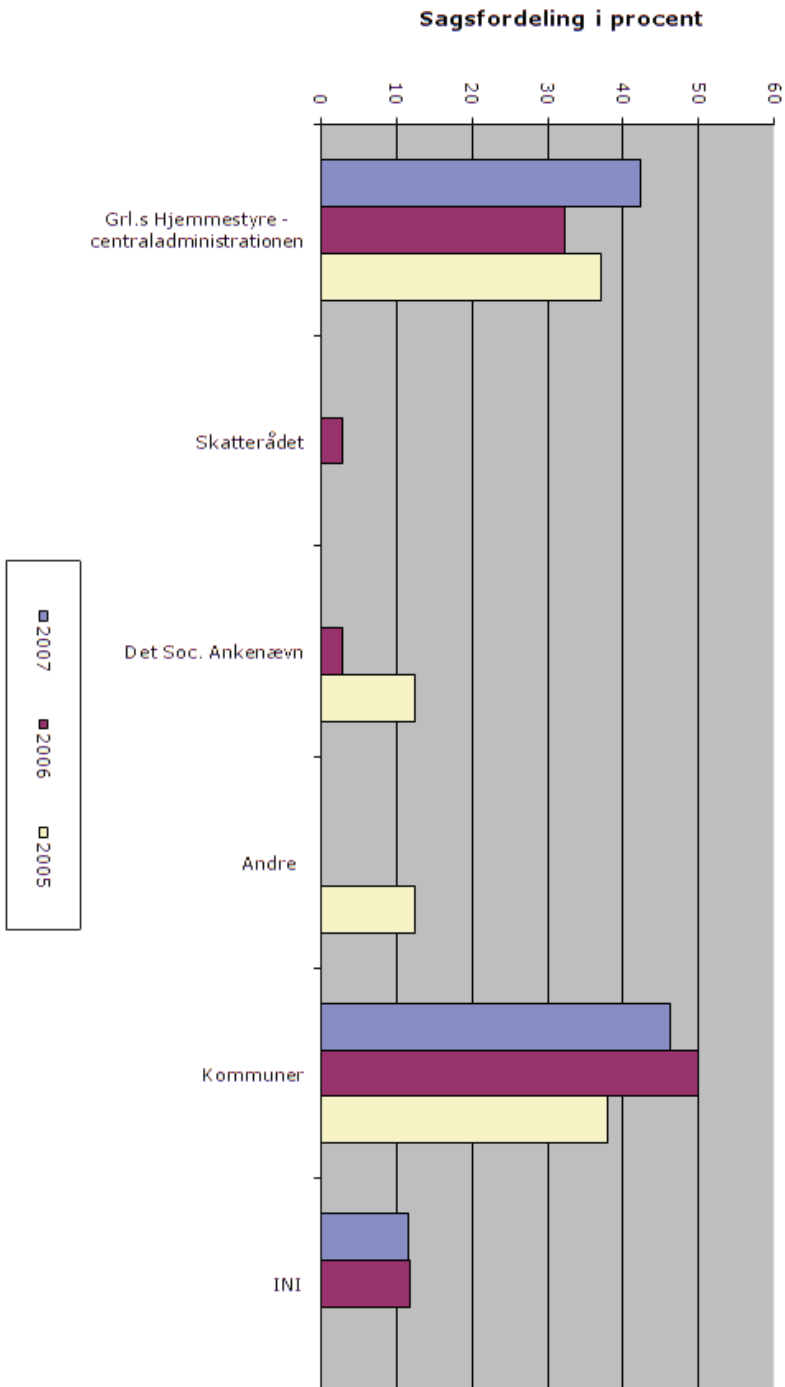
2. Statistiske oversigter

<i>Kritik og henstilling</i>	<i>15</i>	<i>15</i>	<i>9</i>
<i>Intet at bemærke</i>	<i>4</i>	<i>3</i>	<i>3</i>
I alt	26	34	16

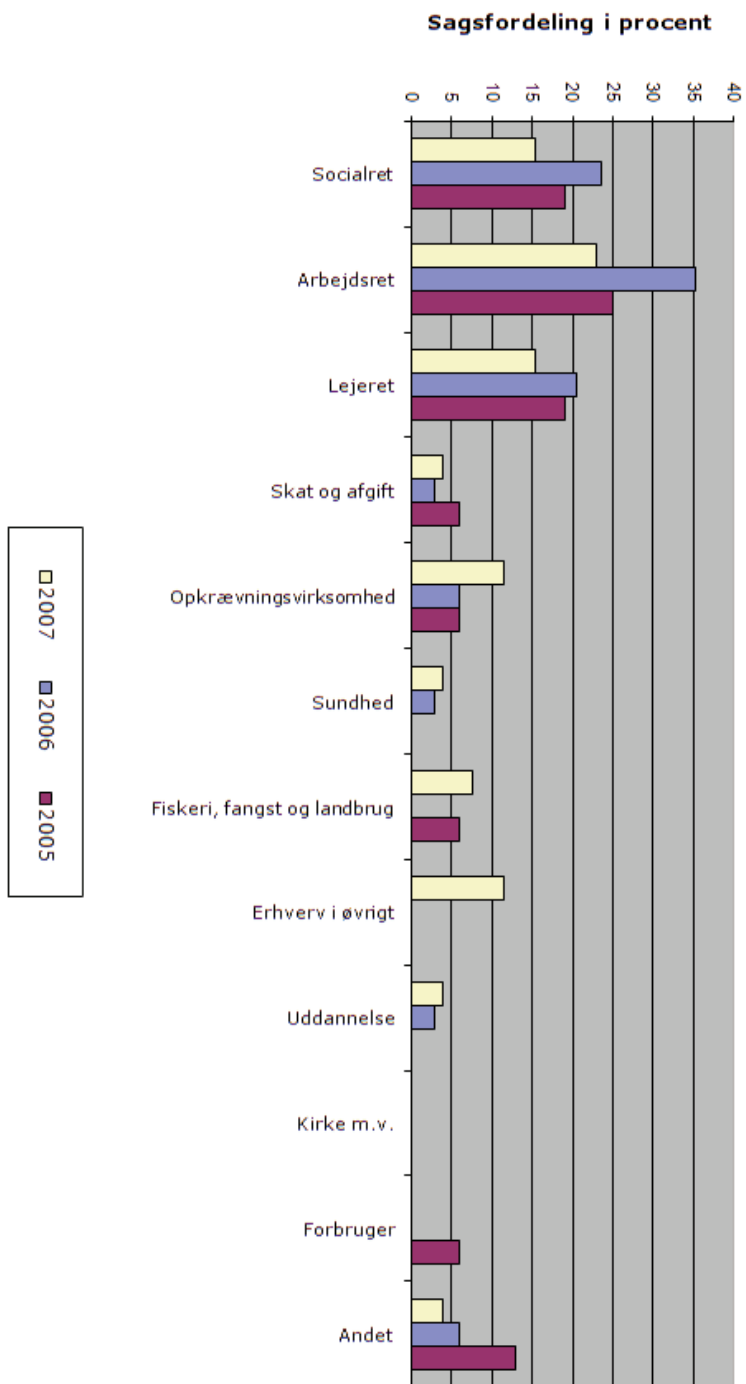
Afvisninger på området i procent

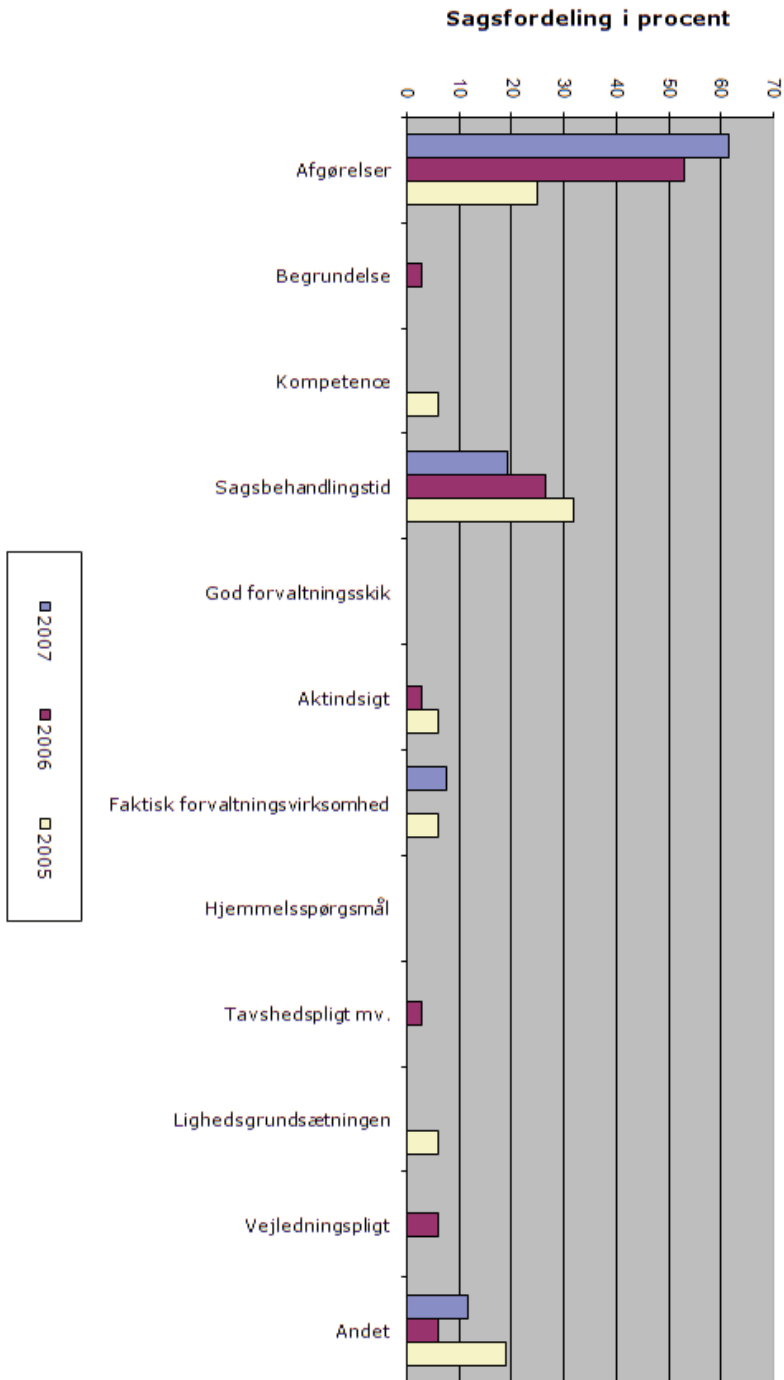
Figur 1: Afviste klager 2007, 2006 og 2005 - afvisningsgrund

Figur 2: Afsluttede klager 2007, 2006 og 2005 - myndighed

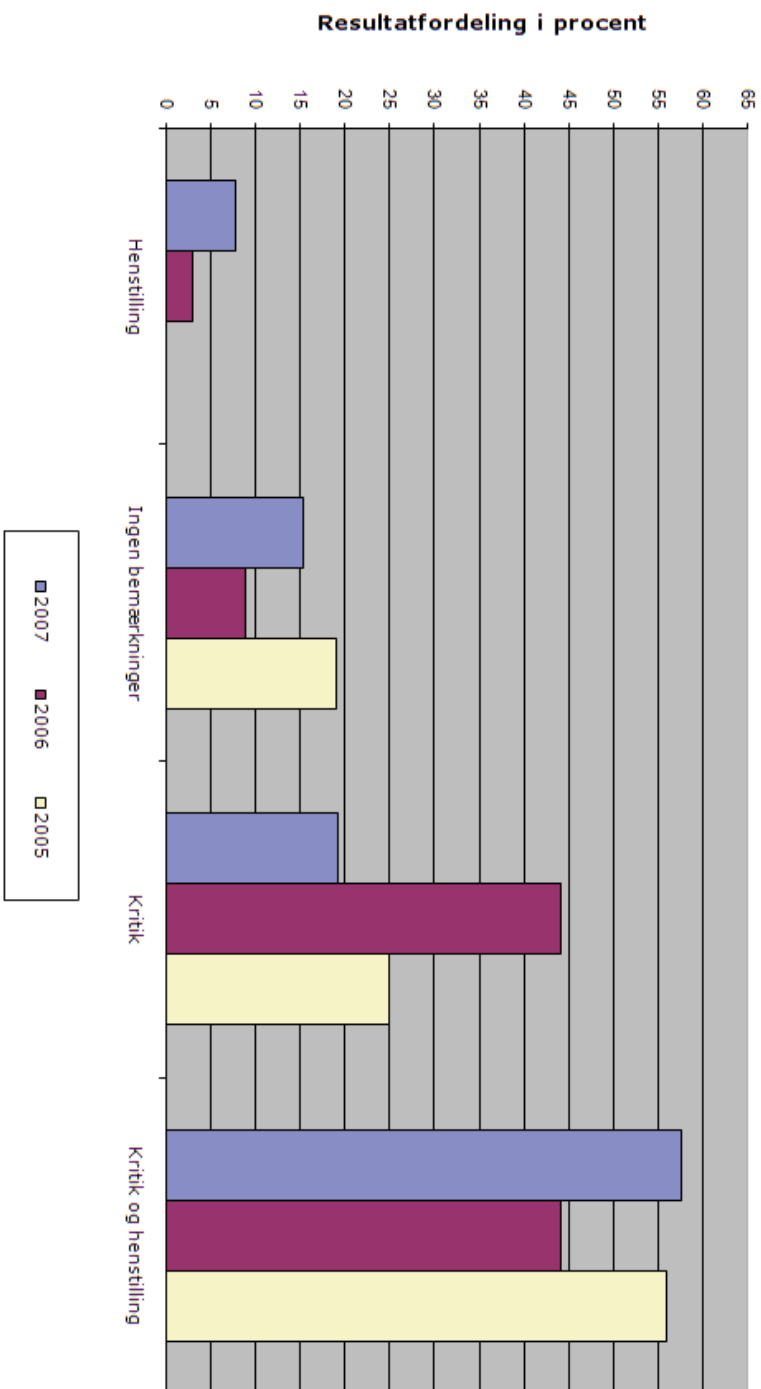

Figur 3: Afsluttede klager 2007, 2006 og 2005 - retsområde

Figur 4: Afsluttede klager 2007, 2006 og 2005 - klagetema

Figur 5: Afsluttede klager 2007, 2006 og 2005 - resultat

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

I dette afsnit fremhæves generelle problemstillinger, som ikke har givet anledning til optagelse i afsnit 4 eller 5.

3.1. Det Sociale Ankenævns manglende oversættelse af afgørelser (j.nr. 11.73.94.01/109-06)

Under behandlingen af en konkret klagesag blev det oplyst, at Det Sociale Ankenævns kendelser kun fremsendtes på dansk vedlagt en standardfølgeskrivelse, hvoraf fremgik:

"Det Sociale Ankenævn har behandlet Deres klage, og fremsender hermed afgørelsen på dansk. Sagerne behandles på dansk på grund af stort arbejdspres i hjemmestyrrets tolkefunktion, kan sagerne ikke oversættes med det samme.

I forbindelse med tvivlsspørgsmål vedrørende kendelsen, kan kommunen være behjælpelig med at forklare nævnets afgørelse, eller De kan kontakte Ankenævnets grønlandsksprogede medarbejder [...]"

Det Sociale Ankenævn oplyste ved brev af 8. februar 2007, at der på finansloven for 2007 var afsat en ekstra bevilling til oversættelse af nævnets kendelser.

Jeg udtalte på den baggrund:

"Jeg bemærker indledningsvist, at jeg finder det uheldigt, at Det Sociale Ankenævn ikke tidligere har haft ressourcer til at oversætte nævnets kendelser fra dansk til grønlandsk.

Jeg finder det endvidere uheldigt, at Det Sociale Ankenævn ikke i den ovenfor citerede standardfølgeskrivelse har fremsat tilbud om skriftlig oversættelse af nævnets kendelser.

Jeg henviser i den forbindelse til [bestemmelserne] i sagsbehandlingslovens § 7 om vejledningspligt og § 7a om borgerbetjening på grønlandsk.

Jeg finder ikke, at Det Sociale Ankenævns standardfølgeskrivelse opfylder vejledningspligten i § 7, idet der udelukkende gives tilbud om at få forklaret nævnets kendelse af kommunen eller af nævnets grønlandsksprogede medarbejder. Det er min opfattelse, at nævnet burde have ydet vejledning i forhold til muligheden for at få tilsendt en skriftlig oversættelse af nævnets kendelse.

Jeg har dog samtidig besluttet ikke at foretage mig yderligere i sagen, idet jeg tager til efterretning, at Det Sociale Ankenævn i 2007 har opnået en særlig bevilling til oversættelse af nævnets kendelser."

3.2. Myndighedernes pligt til at sikre, at sagerne ikke henligger uekspederede, og at de ikke bliver glemt (j.nr. 11.10.49.04/026-07)

Jeg udtalte over for en kommune i en sag, hvor jeg kritiserede kommunens sagsbehandlingstid:

"Det hører således til kommunens pligter at sikre, at sagerne ikke henligger i længere tid, inden afgørelse træffes, og at sager ikke bliver glemt og derfor ikke afgjort. Kommunen bør for at undgå sådanne fejl oprette tilstrækkeligt effektive erindringssystemer. Jeg henviser til vejledningen til sagsbehandlingsloven, pkt. 204.

Hertil hører efter min mening, at kommunen bør have rutiner, som opfylder følgende minimumskrav:

- At sager, som udsættes til senere behandling, fremerindres til en bestemt dato.

- At sagerne fremerindres til behandling hos en bestemt sagsbehandler.

- At en overordnet medarbejder løbende kontrollerer, at sagerne ekspederes, inden erindringsdatoerne overskrides, og påser, at sager, som er fremerindret til ekspedition hos en fratrådt eller midlertidigt fraværende sagsbehandler, lægges til ekspedition hos en anden sagsbehandler."

3.3. Ansættelsesmyndigheds kompetence i forhold til privat ferierejsefond, Økonomidirektoratets rolle som overenskomstpart i forhold til hjemmestyrets medarbejdere (j.nr. 11.01.20.22/043-07)

A klagede over, at hendes fagforening B's ferierejsefond havde givet hende afslag på en ferierejse, og over, at Sundhedsdirektoratet (hendes arbejdsgiver) ikke tog sagen under behandling.

1. Jeg udtalte ved brev af 27. november 2007 til direktoratet, at det lå uden for mit kompetenceområde at tage stilling til ferierejsefondens sagsbehandling og afgørelse, idet fonden ikke er en del af den offentlige forvaltning, jf. landstingsloven om Landstingets Ombudsmand § 4, stk. 1 og 2.

2. Endvidere fandt jeg ikke grundlag for at kritisere Sundhedsdirektoratet for ikke som ansættelsesmyndighed at tage sagen vedrørende feriefrirejsten under behandling:

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

Der er indgået overenskomst mellem Grønlands Landsstyre og B. Ifølge overenskomstens § 20 om ferierejsefond indbetaler arbejdsgiveren pr. måned et feriefondsbidrag til ferierejsefonden for B til ansatte i henhold til overenskomsten.

En offentlig myndigheds rolle som overenskomstpart i forhold til en fagforening er som et spørgsmål, der udspringer af overenskomsten, ikke af forvaltningsretlig karakter, og myndigheden har i den forbindelse således ikke kompetence over for fagforeningen, ud over hvad der måtte følge af indgåede aftaler.

Sammenholdt med, at vedtægter af 12. marts 2004 for B's ferierejsefond - som i henhold til § 7 er godkendt af Landsstyret - ikke omtaler medlemmernes arbejdsgivere, var der således ikke er tillagt Sundhedsdirektoratet som arbejdsgiver for A nogen direkte beføjelser i forhold til ferierejsefondens støttetildeling, og jeg fandt derfor ikke, at direktoratet i den forbindelse havde haft kompetence til at afgøre A's klage over ferierejsefonden.

Jeg fandt således ikke grundlag for at kritisere, at Sundhedsdirektoratet ikke som ansættelsesmyndighed havde taget spørgsmålet om ferierejsefondens afslag til A under behandling. Det var min opfattelse, at der isoleret set var tale om en tvist mellem private parter.

3. Uanset at det lå uden for mit kompetenceområde at tage stilling til fondens sagsbehandling og afgørelse, bemærkede jeg, at jeg umiddelbart fandt det uklart, hvorvidt det havde været i overensstemmelse med fondens vedtægter at give afslag på rejsen på grundlag af afbrudt optjening, når afbrydelserne havde skyldtes tjenestefrihed til varetagelse af politisk og andet offentligt embede.

Jeg vejledte derfor A om, at hun blandt andet havde mulighed for at indbringe den konkrete sag for retten.

Samtidig sendte jeg kopi af min udtalelse til Økonomidirektoratets overenskomstafdeling og anmodede afdelingen om at overveje, hvorvidt sagen gav anledning til som overenskomstpart at vurdere spørgsmålet om de ansattes ret til støtte til ferierejser uanset afholdt orlov til varetagelse af andre offentlige hverv.

3.4. Fremgangsmåden ved indbetaling af A-skat (j.nr. 11.01.49.13/052-07)

En borger klagede over, at arbejdsgivere i nogle skatteregioner ved indbetaling af A-skat skulle benytte giro-indbetalingskort, som pålagdes et ekspeditionsgebyr på 75 kr., mens der i andre skatteregioner kunne indbetales kontant eller pr. check.

Jeg valgte på denne baggrund at undersøge:

- 1) Hjemmelsgrundlaget for den af klager oplyste praksis i den skatteregion, hvorunder K Kommune hører.
- 2) Hvorvidt det var korrekt, at der var forskellige fremgangsmåder for indbetalingen af A-skat, og om disse forskelle i givet fald var i overensstemmelse med forvaltningens pligt til at behandle borgerne lige.

Jeg anmodede Skattedirektoratet om en udtalelse hertil.

Skattedirektoratet svarede:

"[...]

Ved skatteområdets omlægning pr. 1. januar 2007 blev kommunernes funktion på skatteområdet begrænset til de opgaver, som fremgår af bekendtgørelse nr. 22 af 2. november 2006 om kommunernes borgerbetjening på skatteområdet. Ifølge bekendtgørelsen omfatter kommunernes opgaver ikke modtagelse af indbetalinger vedrørende skatter. Dette skyldes bl.a. hensynet til at begrænse risikoen for fejl ved ekspedition af de årligt ca. 80.000 indbetalinger til direktoratet.

I stedet kan borgere og virksomheder vælge mellem at indbetale A-skatter, B-skatter, restskatter mv., via posthus, pengeinstitut, herunder PBS eller homebanking. Indbetalinger skal ske til skatteforvaltningen, jf. § 1, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 28 af 1. december 2006 om opkrævning af indkomstskat og arbejdsmarkedsafgift. Endvidere henvises særligt for A-skatternes vedkommende til § 81, stk. 1, i landstingslov nr. 12 af 2. november 2006 om indkomstskat.

Postvæsenet opkræver et gebyr for at ekspedere sådanne indbetalinger. Det samme gør sig almindeligvis gældende ved indbetalinger via pengeinstitutter, medmindre der er tale om gebyrfri PBS betalinger. Nogle pengeinstitutter opkræver et (mindre) gebyr pr. homebanking ekspedition, mens andre i disse tilfælde opkræver et årligt gebyr uafhængigt af antallet af ekspeditioner.

I udgangspunktet skal borgere og virksomheder i byer, hvor Skattedirektoratet har et regionskontor (Qaqortoq, Nuuk, Sisimiut og Ilulissat) også indbetale skatter via posthus, pengeinstitut eller homebanking. Regionskontorerne er dog udstyret med dankortterminaler for de tilfælde, hvor en borger eller virksomhed undtagelsesvis ønsker at foretage betaling på denne måde. Undtagelsesvist skal her for så vidt angår A- og B-skatter forstås således, at borgerne og virksomhederne efter 1. indbetaling guides over i den normale betalingsprocedure som er nævnt ovenfor. I ingen af regionskontorerne er der etableret en kassefunktion til modtagelse af kontante indbetalinger.

Ved omlægningen af skatteområdet er der foretaget en afvejning på den ene side hensynet til at sikre borgere og virksomheder adgang til at vælge mellem flere indbetalingsmuligheder, og på den anden side hensynet til at minimere risikoen for fejl i forbindelse med behandlingen af indbetalingerne. Resultatet af denne afvejning medfør-

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

te, at borgere og virksomheder, som hidtil har benyttet muligheden for at indbetale skatter til de kommunale kasser, ikke længere kan benytte denne fremgangsmåde.

Med hensyn til spørgsmålet om ligebehandling er det direktoratets opfattelse, at borgere og virksomheder i byer med regionskontorer til forskel fra borgere og virksomheder i byer og bygder uden regionskontorer har adgang til den ekstra service det er, at de (undtagelsesvis) kan foretage gebyrfri indbetalinger af skatter via regionskontorenes dankortterminaler. Denne forskel er ikke en følge af usaglige hensyn, men en følge af et ønske om under hensyn til direktoratets bevillinger at servicere borgere og virksomheder så godt som muligt.

En fuldstændig ligebehandling af landets borgere og virksomheder på dette punkt vil antageligvis indebære en nedlæggelse af regionskontorenes dankortterminaler i alle landets byer og bygder.

[...]"

Jeg konstaterede, at det af bekendtgørelse nr. 28 af 1. december 2006 om opkrævning af indkomstskat og arbejdsmarkedsafgift fremgår, at det er skatteforvaltningen, der er indbetalings- og opkrævningsmyndighed i forbindelse med skatter, og at det derfor kræver særlig hjemmel, hvis Skattedirektoratet vil indføre en procedure omkring indbetaling af skatter, som indebærer, at kommunerne bliver indbetalingsmyndighed.

[...]

Jeg har ikke kompetence til at behandle klager over TelePost eller banken og fandt derfor ikke anledning til at foretage mig yderligere i forbindelse med klagers henvendelse.

3.5. Krav til opsigelse af lejemål, lejers indsigelsesret (j.nr. 11.20.27.01/057-07)

A klagede over at være blevet opsagt fra sit lejemål, der skulle renoveres og anvendes til kollegium. Ombudsmandens gennemsyn af boligselskabets sagsmappe gav anledning til at påpege over for boligselskabet, at udlejers opsigelse af et lejemål skal være i overensstemmelse med lejeforordningens § 69, herunder skal den indeholde oplysning om lejers ret til at gøre indsigelse mod opsigelsen. Herefter afsluttedes sagen, da den konkrete opsigelse havde hjemmel i lejeforordningens § 67 om udtagelse af boliger til andet formål; da lejer havde accepteret og fået udbetalt fraflytningskompensation, jf. lejeforordningens § 68, stk. 4; og da lejer var fraflyttet det pågældende lejemål og tilflyttet den anviste erstatningsbolig.

3.6. Ikke pligt til partshøring, manglende oplysning til klager om sagens behandling, manglende besvarelse af henvendelser fra klager (j.nr. 11.10.68.01/070-07)

På baggrund af en klage fra A vedrørende inddragelse af en bevilling til hyrevognskørsel udtalte jeg i brev af 4. december 2007 til K kommune vedrørende partshøringsspørgsmålet:

"K's tilladelse [...] til A gjaldt kun for bilen med indregistreringsnummer [...] og et nærmere angivet stelnummer. I tilladelsen var bl.a. anført, at bevillingen omgående skulle afleveres til kommunekontoret, hvis bilen fik tildelt nyt registreringsnummer.

En bil, som er lovligt i brug, er til enhver tid entydigt identificeret på to forskellige måder:

Den ene identifikator er stelnummeret. Dette er som udgangspunkt uforanderligt, men er ikke umiddelbart synligt.

Den anden identifikator er indregistreringsnummeret. Dette kan ændres, men er til gengæld umiddelbart synligt.

Jeg har derfor ingen bemærkninger til, at K har ladet tilladelsen være begrænset til en bil med specifikt stelnummer og indregistreringsnummer.

Det følger af landstingslov nr. 8 af 13. juni 1994 om sagsbehandling i den offentlige forvaltning med senere ændringer § 19, stk. 1, 1. pkt., at hvis en part i en sag ikke kan antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse, jf. § 19, stk. 1, 2. pkt.

Efter § 19, stk. 2, nr. 1, gælder pligten til partshøring efter stk. 1 dog ikke, hvis det efter oplysningernes karakter og sagens beskaffenhed må anses for ubetænkeligt at træffe afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag.

Jeg finder, at K som udgangspunkt har været omfattet af bestemmelsen om partshøring i § 19, stk. 1, da A ikke kan antages at have været vidende om, at kommunen havde kontaktet politiet og fået oplysninger om hende, og da oplysningerne var til ugunst for hende og lå til grund for afgørelsen om inddragelse af tilladelsen.

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

Imidlertid er det min opfattelse, at siden A [...] afmeldte indregistreringsnummeret [...], har tilladelsen ikke haft virkning for den omhandlede bil, idet tilladelsen udtrykkeligt alene gjaldt bilen med dette registreringsnummer.

Denne mangel har ikke kunnet berigtiges, eftersom det gamle indregistreringsnummer ikke kan kræves tilbage. Uanset en eventuel udtalelse til sagen fra A og sagens øvrige omstændigheder ville virkningen af, at tilladelsen ikke blev inddraget, således have været, at tilladelsen havde vedrørt en bil med tilhørende stelnummer og indregistreringsnummer, som ikke eksisterede.

Jeg finder allerede af den grund, at undtagelsen i § 19, stk. 2, nr. 1, til partshøringsspligten har fundet anvendelse, og at K således ikke har været forpligtet til at partshøre A over oplysningerne i sagen, forinden kommunen traf afgørelse.

Jeg bemærker hertil, at jeg betragter kommunens inddragelse af tilladelsen som en formel præcisering af det forhold, at tilladelsen ikke havde virkning for andre biler end den med registreringsnummer [...].

Jeg finder derfor ikke grundlag for at kritisere, at K inddrog tilladelsen uden at partshøre A forinden.

Under alle omstændigheder finder jeg dog, at det havde været rigtigst, om kommunen havde oplyst A om, at kommunen behandlede en sag vedrørende hendes tilladelse.

Jeg har herved lagt vægt på, at der gælder et grundlæggende forvaltningsretligt krav om, at en borger inddrages i en sagsbehandling, hvori borgeren er part, medmindre særlige omstændigheder taler herimod. Dette princip har sin baggrund i det tungtvejende hensyn til, at borgeren har mulighed for at følge med i sin egen sag og kan tage skridt til at varetage sine interesser.

Princippet er bl.a. forudsat i landstingsloven om sagsbehandling i den offentlige forvaltning § 21, hvorefter en part kan forlange at afgive en udtalelse, forinden der træffes afgørelse. Udnyttelse af denne ret, som lægger sig til den konkrete sagsbehandling, forudsætter, at den pågældende overhovedet har kendskab til, at sagen er under behandling.

Det kan også have væsentlig betydning for den pågældende at modtage information om sagen ud over i forbindelse med den konkrete sagsbehandling. Dette gælder blandt andet i en sag som den foreliggende, hvor borgeren på baggrund af faktiske omstændigheder ikke kan påvirke afgørelsen, idet borgeren i så fald kan have behov for at iværksætte tiltag i en bredere sammenhæng for

at imødegå den forventede afgørelse i den konkrete sag, eksempelvis ved at søge om ny tilladelse."

Om K kommunes manglende besvarelse af henvendelser fra A udtalte jeg:

"I forlængelse af det nævnte krav om, at en myndighed oplyser en borger herom, hvis der behandles en sag vedrørende den pågældende, gælder der et grundlæggende krav om, at forvaltningsmyndigheder behandler sager på en måde, der er så hurtig, effektiv og samtidig så hensynsfuld og af så høj faglig kvalitet som muligt. Heri ligger bl.a. et krav om, at en myndighed skal besvare en borgers henvendelser, således at borgeren kan følge med i sin sag og har mulighed for at varetage sine interesser. Kravet er bl.a. omtalt flere steder i hjemmestyrets lovkontors vejledning af december 1994 til landstingsloven om sagsbehandling i den offentlige forvaltning, kapitel 12.

Endvidere fremgår det af vejledningens pkt. 207, at rykkere fra den, der er part i sagen, som er rimeligt begrundede i sagsbehandlingstiden, i almindelighed bør besvares med det samme. Besvarelsen bør indeholde oplysning om, hvorpå sagen beror, og så vidt muligt oplysning om, hvornår myndigheden regner med, at afgørelsen kan foreligge.

Kravene om besvarelse af henvendelser og rykkere gælder, uanset om myndigheden måtte finde, at borgeren ikke kan få medhold, ligesom dette forhold ikke fritager myndigheden for pligten til at iagttage sagsbehandlingsreglerne, herunder pligten til at træffe en afgørelse over for borgeren i en klagesag.

Det er min opfattelse, at K's unndladelse af at reagere over for A i anledning af såvel hendes klage som hendes rykker ikke har været i overensstemmelse med disse krav, særligt når henses til, at unndladelser har løbet over en periode på næsten et år. Jeg finder dette meget kritisabelt."

3.7. Pligt til skriftlig besvarelse af skriftlige henvendelser og overholdelse af god forvaltningsskik i notater om telefonsamtaler (j.nr. 11.01.66.04/077-07).

I en sag, hvor en borger havde klaget over, at han ikke havde modtaget svar på et brev til Landstyremedlemmet for Boliger, Infrastruktur og Råstoffer, udtalte jeg blandt andet til landsstyremedlemmet:

"Landsstyremedlemmet meddelte ved brev af 29. september 2006 A, at klagen ville blive besvaret af administrationen, og der er ikke i direktoratets telefonnotat af samme dato sikre holdepunkter for, at direktoratet har aftalt med A, at hans klage ikke blev besvaret skriftligt.

A måtte herefter gå ud fra, at han modtog et skriftligt svar på klagen.

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

Det hører til god forvaltningsskik, at skriftlige henvendelser besvares skriftligt.

En myndighed kan alene nøjes med en mundtlig besvarelse af en skriftlig henvendelse fra en borger, hvis den pågældende borger erklærer sig indforstået med, at en mundtlig besvarelse er tilstrækkelig.

Jeg henstiller derfor, at direktoratet giver A et skriftligt svar på hans klage af 27. september 2006.

[...]

Jeg har i øvrigt ved min behandling af sagen noteret mig følgende bemærkninger i direktoratets telefonnotat af 29. september 2006:

""Han virkede negativ" og "Samtalen var ret meget "goddag mand økseskaft"".

Jeg bemærker, at det følger af god forvaltningsskik, at en offentlig myndigheds notater bør holdes i neutrale vendinger og ikke indeholde sagsbehandlerens personlige vurdering af et forhold, medmindre dette har betydning for den videre sagsbehandling.

Det havde derfor være mest korrekt, at de citerede passager havde været udeladt i telefonnotatet."

Jeg modtog efterfølgende underretning om, at direktoratet den 4. september 2007 havde sendt A et skriftligt svar, og jeg afsluttede herefter sagen uden at foretage mig yderligere.

3.8. Anvisning af lejemål ved opsigelse af nuværende lejemål på grund af sanering - A/S Boligselskabet INI (j.nr. 11.20.26.01/088-07)

En borger klagede til mig over, at hun ville blive slettet af A/S Boligselskabets INI's venteliste, såfremt hun afslog et tilbud om en erstatningsbolig, som INI tilbød hende i forbindelse med opsigelsen af hendes nuværende lejemål grundet sanering af ejendommen, hvori lejemålet var beliggende. A/S Boligselskabet INI havde i forbindelse med opsigelsen bl.a. skrevet:

"... såfremt tilbudet afslås, vil der ikke blive tildelt en anden bolig. INI vil dog bestræbe sig på, at opfylde eventuelle ønsker du måtte have."

Jeg foretog mig ikke videre i forbindelse med borgerens konkrete henvendelse, da hun fik tildelt en erstatningsbolig efter ønske.

Jeg valgte på baggrund af hendes henvendelse generelt at undersøge:

- 1) Hvilke kriterier A/S Boligselskabet INI følger ved anvisning af de nye lejligheder til beboerne i forbindelse med saneringen af ejendom X.
- 2) Hvilken vægt A/S Boligselskabet INI tillægger de ønsker, som beboerne fremkommer med, og hvilke tiltag INI foretager for at opfylde disse ønsker.
- 3) Med hvilken hjemmel A/S Boligselskabet INI sletter en beboer fra ejendom X fra boligventelisterne, hvis vedkommende siger nej til den første anviste bolig.

A/S Boligselskabet INI svarede:

"[...]

Når en lejer opsiges fordi dennes bolig skal snarest, da sker dette med udgangspunkt i lejeforordningens § 67. Herefter opsiges lejer, og INI anviser lejeren ifølge reglerne i lejeforordningens § 5.

Det skal bemærkes at INI ikke anviser uden at tage hensyn til lejerens ønske. Når den egentlig opsigelse er sendt af sted, da starter der en anvisning proces hos INI der forløber over en længere tidsperiode.

INI tager på "husbesøg" og besøger alle lejer der er omfattet af saneringen. Lejerne får blandt andet for mulighed for at ytre deres ønsker om deres nye erstatningsbolig. Eksempler på disse ønsker, kan være en bundlejlighed, eller at den er placeret i [...]

I det omfang det er muligt, anviser INI ifølge deres ønsker. Lejerens ønsker er et aspekt som INI tager meget alvorligt. Vi prøver at tilgodese gangbesværede såvel som ældre mennesker. Anvisninger er således meget tidskrævende.

Det skal bemærkes at anvisningen i forbindelse med sanering tager udgangspunkt i lejeforordningens regler. Således bliver der anvist efter husstandsstørrelse, og kun i det omfang lejer har overholdt betingelserne i sin nuværende lejekontrakt.

Ombudsmanden efterlyser i sin skrivelse en redegørelse for hvorledes INI stiller sig overfor en lejer der takker nej til sin erstatningsbolig. Hertil må vi svare at dette er en problematik vi endnu ikke er løbet ind i, og mangler derfor erfaringer.

INI er af den holdning, at hvis lejer siger nej til en bolig, da vil vi selvfølgelig tage en snak med lejer for at høre dennes begrundelse. I det omfang INI kan afhjælpe da gør vi det. Såfremt at lejer fortsat ønsker at takke nej til en tilbudt erstatningsbolig, da er det INI's holdning at vi ikke længere er forpligtet til at tilbyde en ny erstatningsbolig."

Efter at have modtaget A/S Boligselskabet INI's svar skrev jeg:

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

"Jeg forstår boligselskabets brev således, at boligselskabet så vidt muligt prøver at efterkomme lejernes ønsker til erstatningsboliger samt tager hensyn til den enkelte lejers forhold.

Såfremt en lejer skulle takke nej til en tilbudt erstatningsbolig, vil boligselskabet i hvert enkelt tilfælde konkret vurdere lejerens begrundelse herfor og prøve at finde en løsning, hvis dette er muligt.

Det er min opfattelse, at A/S Boligselskabet INI ikke afviser at skaffe erstatningsboliger til lejere, der stiller særlige krav til erstatningsboligen.

Jeg finder derfor ikke anledning til at foretage mig yderligere i denne sag."

3.9. Helhedsprincippet inden for socialretten (j.nr. 11.10.09.01/095-07)

I anledning af en klage udtalte jeg:

"Der gælder i rigsfællesskabet et helhedsprincip inden for socialretten. Dette princip går ud på, at en myndighed har ret til at tildele en anden ydelse end den, borgeren har ansøgt om, da myndigheden har pligt til at finde den bedst egnede hjælp til borgeren. Dette skal ses i sammenhæng med, at der er mange hjælpemuligheder inden for den sociale lovgivning, og at det derfor kan være uoverskueligt for mange borgere at have overblik over, hvilke muligheder der findes for, at de kan få hjælp.

[...]

K Kommune har som forvaltningsmyndighed pligt til at foretage en helhedsvurdering af en borgers ansøgning, herunder vurdere, efter hvilket socialt regelsæt en borger ville kunne få den bedste hjælp, såfremt vedkommende måtte være berettiget hertil."

3.10. Gennemgang af inkassosager - hjemmels- og kompetencespørgsmål (j.nr. 11.73.88.73/047-05)

I forbindelse med min gennemgang af en kommunes inkassosager udtalte jeg mig blandt andet om følgende spørgsmål for inddrivelsesmyndigheden:

- Pantefogedens kompetence til at fuldbyrde krav, som er fastslået ved dom.
- Inddrivelsesmyndighedens kompetence til at indgå betalingsaftaler.
- Manglende hjemmel til at destruere regninger.
- Inddrivelse af erhvervsstøttelån sikret ved pantebreve i løsere.

- Begrænsninger i det offentliges adgang til tvungen modregning.
- Manglende hjemmel til at tvangsinddrive AEB-restancer uden forudgående dom.
- Hjemmel til forskudsvis udbetaling og til efterfølgende tvangsinddrivelse af underholdsbidrag.
- Inddrivelse af restancer for kollegiehusleje.
- Forståelsen af begrebet "husrum" i retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 2, 2. pkt.
- Inddrivelse af skatterestancer i konkurrence med andre restancer.

Jeg havde ved årets udgang ikke modtaget kommunens svar på min gennemgang af sagerne.

Jeg udtalte vedrørende pantefogedens kompetence til at fuldbyrde krav, som er fastslået ved dom:

"Det foreligger oplyst i sagen, at den gæld, som Skattedirektoratet havde anmodet kommunen om at inddrive, var et tilgodehavende i henhold til et uddannelseslån, og at der var afsagt dom den 1. marts 1999.

I henhold til landstingslov nr. 3 af 2. maj 1996 om inddrivelse og forebyggelse af restancer til det offentlige med senere ændringer § 2, jf. § 1, stk. 2, nr. 13 (før 1. juli 2007: nr. 10), kan fordringer opstået i medfør af landstingsforordningen om uddannelsesstøtte tvangsfuldbyrdes uden forudgående dom på samme måde som fordringer omfattet af retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 2.

Det vil derfor som udgangspunkt ikke være nødvendigt at få dom for at tvangsfuldbyrde en fordring på tilbagebetaling af uddannelseslån.

Det forhold, at Skattedirektoratet i sin inddrivelsesansøgning til pantefogeden henviser til en dom, gør det efter min opfattelse nødvendigt, at kommunens inddrivelsessag indeholder nærmere oplysninger om den afsagte dom.

*Jeg henviser herved til, at inddrivelsesmåden, og i snæver sammenhæng hermed pantefogedens kompetence, afhænger af, hvorvidt den afsagte dom fastslår eksistensen af et krav opstået i medfør af landstingsforordningen om uddannelsesstøtte, eller om dommen fastslår et tilbagebetalingskrav på privatretligt grundlag, eksempelvis en aftale eller reglerne om *condictio indebiti*.*

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

Kun i det tilfælde, at dommen fastslår eksistensen af et krav, som efter sin art kan tvangsfuldbyrdes efter reglerne i retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 2, kan kravet tvangsfuldbyrdes ved løntilbageholdelse, jf. herved retsplejelovens kapitel 7, § 12.

Pantefogeden har alene kompetence til at tvangsfuldbyrde sådanne krav, som kan inddrives ved løntilbageholdelse, jf. Ministeriet for Grønlands bekendtgørelse nr. 90 af 1. marts 1983 om fogedmyndighederne i Grønland § 1, som er sålydende:

"§ 1. Tvangsfuldbyrdelse af de krav, der er nævnt i lov om rettens pleje i Grønland kapitel 7, § 1, stk. 2, foretages af pantefogederne.

Stk. 2. Tvangsfuldbyrdelse af andre krav foretages af politiet."

Det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens kapitel 7 om tvangsfuldbyrdelse (Folketingstidende 1982-1983, Tillæg A, sp. 684), at "det er hensigten, at samtlige civile krav, der kan inddrives ved løntilbageholdelse, altså hovedparten af det offentliges krav og krav på underholdsbidrag, skal administreres af kommunerne".

Jeg bemærker yderligere, at selve det forhold, at kreditor eller inddrivelsesmyndigheden opnår dom for et krav, som efter sin art kan tvangsfuldbyrdes uden forudgående dom, formentlig ikke i sig selv afskærer pantefogedens kompetence og dermed adgangen til tvangsfuldbyrdelse ved løntilbageholdelse. Dette fremgår forudsætningsvist af den juridiske litteratur om de danske pantefogeders kompetence, navnlig artiklen i UfR 1978B, Brug og misbrug af udpantningsadgang af fhv. højesteretsdommer P. Spleth, side 137 ff., navnlig side 140 - 141 og den der omtalte retspraksis, som forudsætter, at der under en domssag om krav tillagt udpantningsret kan nedlægges påstand om, at en udlægsforretning hos pantefogeden nyder fremme.

At der foreligger en dom, gør det imidlertid påkrævet, at pantefogeden afklarer, hvilket retsgrundlag dommen fastslår.

Jeg henstiller derfor, at kommunen sørger for, at inddrivelsessagerne indeholder de domme, der måtte blive afsagt om de krav, som pantefogeden skal tvangsfuldbyrde."

Jeg udtalte vedrørende inddrivelsesmyndighedens kompetence til at indgå betalingsaftaler:

"Jeg har [...] bemærket, at sagen indeholder en betalingsaftale [...] indgået mellem A og kommunens inkassokontor, hvorefter gælden afvikles ved træk i A's løn.

Det følger af landstingslov nr. 3 af 2. maj 1996 om inddrivelse og forebyggelse af restancer til det offentlige § 3, stk. 1, at pantefogeden og en skyldner kan indgå aftaler om betaling af fordringer nævnt i landstingslovens § 1 ved transport i skyldnerens løn med videre.

Der ses ikke herudover at være hjemmel til, at pantefogeden eller andre forvaltningsgrene i kommunen kan indgå aftaler med skyldnerne om afdragsvis betaling af gæld, når kreditor ikke selv er kommunen, medmindre pantefogeden konkret har modtaget fuldmagt hertil fra kreditor.

Jeg henstiller derfor, at pantefogeden eller inkassokontoret i sine betalingsaftaler med borgerne angiver, med hvilken bemyndigelse pantefogeden indgår aftalen."

Jeg udtalte mig om en kommunal praksis om, at regningskopier opbevares i særskilte ringbind, hvor de destrueres efter 5 år, således at de enkelte regninger ikke længere kan rekonstrueres:

"Det fremgår af landstingslov nr. 22 af 30. oktober 1998 om arkivvæsen § 2, stk. 1, og §§ 6 og 7:

"§ 2. Loven gælder for alle dele af den offentlige forvaltning under Grønlands Hjemmestyre og de grønlandske kommuner."

"§ 6. Alt informationsbærende materiale, som er skabt eller tilvejebragt i forbindelse med offentlige institutioners virksomhed, skal arkiveres."

"§ 7. Offentlige institutioner skal sørge for, at deres arkivalier til enhver tid behandles og opbevares forsvarligt.

Stk. 2. Offentlige institutioner skal holde sine arkivalier adskilt fra andre offentlige institutioners arkivalier."

Det fremgår af forarbejderne til landstingslovens § 2, stk. 1:

"Den offentlige forvaltning afgrænses på samme måde som efter § 1, stk. 1, i offentlighedsloven."

En kommune er utvivlsomt en del af den offentlige forvaltning, således som dette begreb forstås efter offentlighedsloven.

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

Jeg finder derfor, at kommunen begår en klar fejl ved at destruere regningskoper, som er over 5 år gamle.

Ud over at kommunens praksis er i strid med landstingsloven om arkivvæsen, bemærker jeg, at kommunen i tilfælde af en retssag vil kunne få vanskeligt ved at bevise kravets eksistens, hvis den udskrevne regning er destrueret.

Jeg henstiller derfor, at kommunen ændrer praksis, således at regninger, som er over 5 år gamle, opbevares i overensstemmelse med landstingsloven om arkivvæsen."

Jeg udtalte om inddrivelse af erhvervsstøttelån sikret ved ejerpantebreve i løse:

"For så vidt angår erhvervsstøttelånet, er jeg enig i kommunens opfattelse af hjemmelen til tvangsinddrivelse.

Jeg bemærker imidlertid, at den dokumentation, som kommunen har sendt mig, er en kopi af et løsereejerpantebrev.

Ejerpantebreve giver ikke i sig selv dokumentation for eksistensen af et gældsforhold. Dette må i givet fald dokumenteres ved en særskilt aftale eller afgørelse om lånets ydelse eller om pantsætning af ejerpantebrevet.

Jeg har endvidere noteret mig, at ejerpantebrevet er udstedt den 25. februar 1991.

Særskilt dokumentation for gældsforholdet kan være nødvendig af hensyn til beregning af forældelsesfristen for kommunens tilgodehavende. Det er en forudsætning for, at kommunens krav ikke er undergivet den 5-årige forældelse, at kommunen kan dokumentere, at gælden skyldes ydelse af et lån, og at de pantsatte aktiver ikke er indkøbt af kommunen og herefter overdraget pantsætteren, jf. forældelseslovens § 1, stk. 1, nr. 1, ltr. a eller b.

Jeg henstiller derfor, at kommunen sender mig dokumentation for grundlaget for ydelsen af det pågældende erhvervslån."

Jeg udtalte om til spørgsmålet om begrænsninger i det offentliges adgang til at foretage tvungen modregning:

"Jeg bemærker, at de offentlige myndigheders adgang til at foretage tvungen modregning som udgangspunkt ikke hviler på lovregler, men på almindelige formueretlige grundsætninger og retspraksis.

Kommunen skal således påse, at kommunens modkrav ikke er behæftet med en sådan usikkerhed, at det ikke kan danne grundlag for modregning.

I relation til et krav på tilbagebetaling af for meget udbetalt boligsikring betyder det, at kommunen skal påse, at tilbagebetalingskravet lever op til de betingelser for at kræve tilbagebetaling, som gælder for forvaltningsmyndigheder. Det er i den forbindelse uden betydning, at beløbet er afregnet til udlejer, idet udbetaling til udlejer følger direkte af landstingsforordning nr. 3 af 31. maj 2001 om boligsikring i lejeboliger § 11, stk. 2, sidste pkt.

Det kræves, at tilbagebetaling ikke besluttet ud fra en snæver vurdering af, om modtageren af beløbet har været i god eller ond tro, idet kommunen tillige skal foretage en vurdering af, om kommunen eller beløbsmodtageren er nærmest til at bære risikoen for den skete fejludbetaling.

Kommunens pligt til at foretage sagsoplysning indebærer også, at kommunen skal sikre sig, at tilbagesøgning ikke er udelukket efter forvaltningsretlige regler.

Er der grundlag for at antage, at tilbagesøgning må nægtes på forvaltningsretligt grundlag, kan kommunen ikke inddrive det for meget udbetalte beløb gennem modregning, medmindre tilbagesøgning kan ske på formueretligt grundlag, hvilket typisk vil være relevant ved meget betydelige fejludbetalinger.

Er der efter formueretlig målestok tvivl om tilbagesøgningskravet (navnlig fordi modtageren af beløbet har været i god tro), kan kommunen heller ikke på dette grundlag benytte fordringen til modregning.

Jeg henstiller derfor, at kommunen sender mig dokumentation for sin undersøgelse af tilbagebetalingskravet mod A, alternativt at kommunen genoptager inddrivelsessagen."

Jeg udtalte til spørgsmålet om tvangsinddrivelse af Skattedirektoratets krav på betaling af AEB-midler:

"Kommunen [har ikke] hjemmel til at inddrive arbejdsgiveres bidrag i henhold til landstingsloven om arbejdsgiveres erhvervsuddannelsesbidrag uden forudgående dom.

Jeg går derfor ud fra, at kommunens oplysning til A om muligheden for en fogedforretning beror på en fejl, og at kommunen ikke har søgt sådanne krav tvangsinddrevet."

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

Jeg udtalte om hjemmelen til forskudsvis udbetaling og til efterfølgende tvangsinddrivelse af underholdsbidrag:

"Kommunernes hjemmel til at udbetale og til at indtræde i retten til underholdsbidrag til børn hviler på et særligt grundlag, landstingsforordning nr. 2 af 3. marts 1994 om udbetaling af underholdsbidrag m. v. til børn samt adoptionstilskud som ændret ved landstingsforordning nr. 3 af 12. juni 1995.

Det fremgår af landstingsforordningens § 4, stk. 2, at kommunen alene har hjemmel til at udbetale normalbidrag.

Ifølge landstingsforordningens § 17, stk. 1, indtræder kommunen i retten til at kræve bidraget betalt af den bidragspligtige, når kommunen har udbetalt bidraget forskudsvis.

Ifølge landstingsforordningens § 19, stk. 1, jf. retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 2, nr. 4 og nr. 5, kan kommunens krav på betaling af bidrag fuldbyrdes uden forudgående dom.

Såvel muligheden for at foretage interventionsbetaling i et privatretligt bidragsforhold som retten til at tvangsinddrive beløb uden forudgående dom må kræve sikker hjemmel.

De anførte bestemmelser i landstingsforordningen om udbetaling af underholdsbidrag m. v. til børn samt adoptionstilskud om kommunens indtræden i bidragskrav og om inddrivelse giver ikke holdepunkter for at antage, at kommunen kan indtræde i bidragskrav, hvor kommunen ikke har hjemmel til forskudsvis at udlægge bidrag.

I den ombudsmandssag, som kommunen har henvist til i sit svar af 30. maj 2006 (mit j.nr. 11.10.10.12./054-01), rettede jeg henvendelse til Skattedirektoratet som centraladministrativ ressortmyndighed i opkrævningsspørgsmål.

Skattedirektoratet udsendte i den anledning den 19. december 2005 en cirkulæreskrivelse til samtlige inkassokontorer, hvori det blandt andet hedder:

"Ombudsmanden slog fast, at hustruens hjemkommune kan udlægge normalbidraget forskudsvis, jf. § 4 i landstingsforordning om udbetaling af underholdsbidrag. Der er derimod ikke hjemmel i forordningen til at udlægge forhøjede bidrag (forskudsvis eller på anden måde).

Adgangen i nævnte forordnings §§ 17 og 19 til at tvangsinddrive forskudsvis udlagte bidrag må forstås som de bidrag, kommunen efter forordningen har hjemmel til at udlægge forskudsvis. Det vil sige, at det alene er forskudsvis udlagte normal-

bidrag, som kan tvangsinddrives af kommunen som kreditor. Såfremt kommunen ønsker at inddrive beløb, som kommunen har udbetalt til den bidragsberettigede i videre omfang, end der er hjemmel til i landstingsforordningen, er kommunen henvist til at søge sit krav fastslået ved dom og herefter søge beløbet inddrevet ved politiet efter retsplejelovens regler om tvangsfuldbyrdelse af domme.

Skattedirektoratet skal på den baggrund anmode incassokontorerne iagttage ovenstående."

Jeg henstiller på denne baggrund, at kommunen i den aktuelle sag og i andre sager undlader at tvangsinddrive allerede udlagte forhøjede bidrag uden forudgående dom."

Jeg udtalte om inddrivelse af restancer for kollegiehusleje:

"Jeg forudsætter, at den kollegiehusleje, som kommunen tvangsinddriver hos en beboer, ikke indgår som en integreret del af et samlet stipendium, idet det er min opfattelse, at det er en betingelse for at tvangsinddrive husleje med hjemmel i retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 2, nr. 2, at den studerende ikke har fri bolig, at betalingspligten påhviler den studerende, og at huslejen er fastsat til et bestemt beløb."

Jeg udtalte om forståelsen af begrebet "husrum" i retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 2, 2. pkt.:

"Som anført i mit brev af 24. oktober 2006 til kommunen, fremgår det af forarbejderne til den bestemmelse i retsplejeloven, som kommunen henviser til, at begrebet "husrum" skal forstås som "bolig". Jeg henviser til Folketingstidende 1982 - 1983, tillæg A, sp. 699.

Bestemmelsens ordlyd taler ikke imod en sådan fortolkning.

Det er således ikke afgørende for, om kommunen kan tvangsinddrive sit tilgodehavende uden forudgående dom efter retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 2, nr. 2, om det lejede er et skur eller en container.

Det er derimod afgørende, om det lejede skal anvendes til boligformål.

Leje for skure og containere, som ikke udlejes som bolig for personer, kan således ikke tvangsinddrives efter den nævnte bestemmelse i retsplejeloven.

Jeg henstiller derfor, at kommunen undlader at tvangsinddrive sådanne tilgodehavender ved udlæg eller løntilbageholdelse."

Jeg udtalte om inddrivelse af skatterestancer i konkurrence med andre restancer:

"For så vidt angår tilbageholdelsespålægget i øvrigt, bemærker jeg, at i en situation, hvor der både skal ske tilbageholdelse efter retsplejeloven og efter den grønlandske skattelovgivning, følger det af retsplejelovens kapitel 7, § 12, stk. 4, at fyldestgørelsen af skattekravet har fortrinsret frem for øvrige krav, jf. bemærkningerne til lovforslaget til denne bestemmelse (Folketingstidende 1982 - 1983, tillæg A, sp. 703).

Jeg er derfor enig med kommunen i, at et løntilbageholdelsespålæg kunne udstedes med 30 pct. til dækning af skattekravet og 3 1/3 pct. til dækning af øvrige fuldbyrdelesmodne restancer."

3.11. Gennemgang af inkassosager - udlæg i fast ejendom, skyldnerens medvirken i inddrivelsessager (j.nr. 11.73.88.73/051-05)

I forbindelse med min gennemgang af en kommunes inkassosager udtalte jeg mig blandt andet om følgende spørgsmål for inddrivelsesmyndigheden:

Foretagelse af udlæg i fast ejendom

"Til spørgsmålet om hjemmel til at pantefogeden kan foretage udlæg i fast ejendom, bemærker jeg, at retsplejelovens kapitel 7, § 6, stk. 2, foreskriver:

"Fogden kan ...:

1) ...

2) ...

3) foretage udlæg i fast ejendom med henblik på tvangssalg,

..."

Bestemmelsen om udlæg i fast ejendom med henblik på tvangssalg er oprindeligt indsat i retsplejeloven ved lov nr. 157 af 6. april 1978 om ændring af lov om rettens pleje i Grønland. Det fremgår af bemærkningerne til forslaget til lovbestemmelsen (Folketingstidende 1977-1978, Tillæg A, spalte 3405 f.) at formålet med lovændringen var at indføre hjemmel for tvangssalg i Grønland, og at hensigten herudover var at beskytte skyldnere, som overholder en afdragsordning, på samme måde som i den danske retsplejelovs § 525, stk. 2 og stk. 3.

Det forekommer umiddelbart tvivlsomt, om pantefogeden kan foretage udlæg uden at søge det udlagte sat til tvangssalg, hvis kreditors fordring allerede er sikret ved pant i den pågældende ejendom.

Jeg lægger herved vægt på, at pantefogeden er en administrativ myndighed, som er undergivet samme hjemmelskrav som andre forvaltningsmyndigheder.

Ved vurderingen af dette hjemmelskrav i relation til udlæg i fast ejendom må jeg lægge vægt på, at hjemmelen til at foretage udlæg i fast ejendom efter retsplejeloven er givet med det specifikke formål at sætte den udlagte ejendom til tvangssalg.

Det er i dansk højesteretspraksis fastslået, at udlæg i goodwill kan foretages, uanset om det udlagte kan bortsælges på tvangsauktion. Jeg henviser til Højesterets kendelse i UfR 1995, side 500f, hvori retten lagde vægt på, at fordringshaveren havde en berettiget interesse i at søge sit krav mod skyldneren sikret gennem udlæg i den goodwill, der var knyttet til skyldnerens forretning.

Endvidere har Østre Landsret i kendelsen gengivet i UfR 1996, side 349f, fastslået, at en fordringshaver, hvis krav støttedes på en dom, havde en berettiget interesse i at kunne opnå udlæg i en færøsk kirkebygning, uanset om denne kunne sættes på tvangsauktion.

Jeg må på denne baggrund anse spørgsmålet for uafklaret og henstiller derfor, at kommunen genoptager udlægssagen med henblik på at indbringe spørgsmål for kredsretten, såfremt udlægget [...] fortsat ønskes opretholdt uden afholdelse af tvangssalg, jf. retsplejelovens kapitel 7, § 22.

Jeg henviser i øvrigt til, at jeg i mine generelle bemærkninger til min gennemgang af kommunens inkassosager (j.nr. 11.73.88.73/053-05, mit brev af 1. maj 2006 til kommunen) gjorde rede for, at udlæg har forældelsesafbrydende virkning, hvis der rettidigt foretages retsskridt til opfølgning på udlægget. Jeg vil forholde mig nærmere til dette spørgsmål i sagen om mine generelle bemærkninger."

Skyldnerens medvirken i inddrivelsessager

"For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt kommunen kan undlade at underrette en skyldner forud for en fogedforretning, bemærker jeg, at pantefogeden i retsplejeloven er pålagt at foretage nærmere angivne konkrete sagsoplysningskridt, forinden tvangsfuldbyrdelse gennemføres.

Det fremgår således af retsplejelovens kapitel 7, § 8, stk. 1:

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

"Der må ikke fratages skyldneren midler, der skønnes at være nødvendige til opretholdelse af et beskedent hjem og en beskeden levefod for skyldneren og skyldnerens husstand"

Det fremgår videre af kapitel 7, § 21, stk. 3:

"Skyldneren har ret til at påvise genstande, skyldneren ønsker gjort udlæg i. Påviser skyldneren ikke genstande, der er egnet til udlæg, kan fogden undersøge, om der i skyldnerens bolig eller på skyldnerens person findes sådanne genstande."

Retsplejelovens kapitel 7, § 22, er sålydende:

"Fremsætter nogen af parterne eller en tredjemand indsigelse mod tvangsfuldbyrdelsen, som ikke umiddelbart kan afvises, eller finder fogden, at der hersker tvivl om grundlaget for tvangsfuldbyrdelsen, som gør det betænkeligt at foretage denne, nægter fogden at efterkomme begæringen og indbringer sagen for kredsretten. Sagen behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 3."

Det er min opfattelse, at overholdelsen af disse regler normalt vil forudsætte, at skyldneren har haft mulighed for at være til stede under fogedforretningen eller er blevet hørt over den påtænkte tvangsfuldbyrdelse forinden dennes gennemførelse.

Retsplejelovens kapitel 7, § 21, stk. 2, hjemler desuden, at pantefogeden kan pålægge skyldneren at medvirke til sagsoplysningen, og at denne oplysningspligt kan gennemtvinges ved at tilsige skyldneren til fogedforretningen.

Retsplejeloven indeholder ikke regler om, at pantefogeden kan undlade at overholde de anførte regler om sags oplysning, og jeg er derfor af den opfattelse, at pantefogeden ikke med hjemmel i retsplejeloven kan undlade at underrette eller tilsige skyldneren.

Jeg er imidlertid enig med kommunen i, at der kan forekomme tilfælde, hvor en forudgående underretning af debitor kan forekomme uhensigtsmæssig set i forhold til formålet med tvangsfuldbyrdelsen, hvis der er en begrundet mistanke om, at debitor i denne situation vil skjule eller afhænde aktiver, hvori der kan foretages udlæg.

Spørgsmålet om lovligheden af, at kommunen foretager udlæg uden forudgående underretning af debitor, må efter min opfattelse herefter afgøres ud fra almindelige forvaltningsretlige regler, som også gælder for pantefogeden, i det omfang retsplejeloven ikke foreskriver andet.

Det er således spørgsmålet, om pantefogeden kan begrænse sagsoplysningen af hensyn til tvangsfuldbyrdelsens gennemførelse.

Spørgsmålet kan besvares benægtende, idet hensynet til sagens afgørelse som udgangspunkt ikke giver hjemmel til at fravige de almindelige forvaltningsretlige regler om myndighedens pligt til at oplyse sagen .

Den omstændighed, at pantefogeden kan kræve skyldnerens medvirken i sagsoplysningen, indebærer således ikke, at pantefogeden fritages for pligten til at foretage sagsoplysning, hvis denne oplysningsmetode i den konkrete sag er uhensigtsmæssig.

Pantefogeden må i givet fald benytte sig af andre oplysningsmetoder, herunder indhentelse af oplysninger fra andre dele af kommunen eller fra andre myndigheder, for at afklare, om der foreligger forhold, som efter de citerede bestemmelser i retsplejeloven udelukker foretagelse af tvangsfuldbyrdelse.

Såfremt pantefogeden indhenter oplysninger, og skyldneren ikke kan forvente, at disse vil indgå i grundlaget for en tvangsfuldbyrdelse, skal pantefogeden overholde sagsbehandlingslovens regler om partshøring, idet foretagelse af udlæg må anses som en forvaltningsretlig afgørelse.

Sagsbehandlingslovens § 19 er sålydende:

"§ 19. Kan en part i en sag ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Myndigheden kan fastsætte en frist for afgivelsen af den nævnte udtalelse.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis

- 1) det efter oplysningerne karakter og sagens beskaffenhed må anses for ubetænkeligt at træffe afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag,*
- 2) udsættelse vil medføre overskridelse af en lovbestemt frist for sagens afgørelse,*
- 3) partens interesse i, at sagens afgørelse udsættes, findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, der taler imod en sådan udsættelse,*
- 4) parten ikke har ret til aktindsigt efter reglerne i kapitel 4 med hensyn til de pågældende oplysninger,*
- 5) forelæggelsen af oplysningerne for parten vil være forbundet med væsentlige vanskeligheder, herunder fordi afgørelsen omfatter et meget stort antal personer med partsstatus, eller*

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

6) der ved lov er fastsat særlige bestemmelser, der sikrer parten adgang til at gøre sig bekendt med grundlaget for den påtænkte afgørelse og til at give en udtalelse til sagen, inden afgørelsen træffes.

Stk. 3. Landsstyret kan fastsætte regler om, at nærmere angivne sagsområder, hvor bestemmelserne i stk. 2, nr. 2 eller 5, i almindelighed vil finde anvendelse, ikke skal være omfattet af bestemmelsen i stk. 1."

Pantefogeden vil derfor som udgangspunkt kun kunne foretage udlæg uden forudgående underretning af debitor, hvis betingelserne for at undlade parts-høring i sagsbehandlingslovens § 19, stk. 2, nr. 1 eller 3, er opfyldt.

Det er umiddelbart min opfattelse, at undtagelsesbestemmelsen i § 19, stk. 2, nr. 3, vil kunne finde anvendelse, såfremt kommunen er i besiddelse af konkrete oplysninger, som underbygger risikoen for, at en forhåndsunderretning af debitor ville forringe inddrivelsesmuligheden.

[...]

Jeg er af den opfattelse, at det almindelige krav om lovhjemmel for forvaltningens virksomhed indebærer, at forvaltningen ikke uden lovhjemmel kan fastsætte frister, inden for hvilke borgeren skal udnytte en ret, som følger af loven.

Borgernes ret til at fremsætte indsigelse mod tvangsfuldbyrdelse følger af retsplejelovens kapitel 7, § 22, som ikke angiver en hjemmel for, at pantefogeden kan fastsætte en frist for, hvornår en eventuel indsigelse skal gøres gældende.

Jeg finder imidlertid, at man må [lægge vægt på, om fristen er af] præklusiv karakter.

Jeg finder ikke grundlag for at kritisere, at pantefogeden i forbindelse med foretagelse af udlæg fastsætter en frist, inden for hvilken debitor kan gøre indsigelse mod et foretaget udlæg, således at tvangssalg af det udlagte vil blive foretaget, såfremt der ikke fremkommer indsigelser inden fristens udløb.

[...]

Skyldnerens ret til at gøre indsigelse mod pantefogedens afgørelser hænger sammen med, at forvaltningsretlige afgørelser skal være lovlige og skal hvile på et forsvarligt oplysningsgrundlag.

Såfremt en borger fremkommer med dokumentation for, at et udlæg ikke er lovligt foretaget, eller at det strider mod skyldnerens eller tredjemands bedre ret, kan pantefogeden ikke [...] afvise indsigelsen med henvisning til, at den er fremkommet efter udløbet af en fastsat frist.

Pantefogeden må i givet fald undersøge indsigelsen og så vidt muligt rette den begåede fejl, hvis indsigelsen er korrekt."

3.12. Gennemgang af inkassosager - konkurssager, sagsdokumentation i udlægssager, det offentliges modregningsadgang, spørgsmål om opfølgning på løntilbageholdelsespålæg (j.nr. 11.73.88.73/052-05)

I forbindelse med min gennemgang af en kommunes inkassosager udtalte jeg mig blandt andet om følgende spørgsmål for inddrivelsesmyndigheden:

Kommunens pligt til at følge op på sager, hvor debitor er erklæret konkurs

"[D]et fremgår af konkurslovens § 134, stk. 2, at fordringer mod en konkursramt skyldner skal anmeldes inden konkursregnskabet's stadfæstelse for at kunne komme i betragtning til udlodning fra konkursboet.

Det betyder, at såfremt fordringen ikke anmeldes i boet, er en fordring, som inddrives ved pantefogeden, henvist til at blive gjort gældende som et krav mod skyldneren personligt efter konkursboets afslutning, jf. konkurslovens § 156.

Der er derfor tungtvejende hensyn til såvel kommunens økonomiforvaltning som til, at skyldneren [bør kunne indrette sig efter konkursloven], der taler for, at kommunen må sørge for at anmelde sine krav i konkursboerne, idet borgerne må kunne gå ud fra, at det offentlige søger sine tilgodehavender indfriet i forbindelse med en konkurs, og at skyldnerne ikke udsættes for efterfølgende inkasso begrundet i for store udlodninger til private kreditorer, som har anmeldt deres krav rettidigt.

Henset hertil er det min opfattelse, at kommunens inkassosager, hvor skyldnerens bo er taget under konkursbehandling, bør indeholde dokumentation for anmeldelse af kommunens krav i konkursboet og for udlodninger herfra."

Afskrivning i forhold til aftalt modregning

"Jeg [...] finder anledning til at bemærke, at kommunen ikke kan afskrive restancer, der betales ved aftalt modregning."

Sagsdokumentation i udlægssager

"Jeg bemærker [...] at meddelelse om udlæg i en fordring til fordringens debitor ikke er tilstrækkelig sagsdokumentation for det foretagne udlæg, idet pålægget til debitor om at betale til udlægshaver alene er udtryk for en sikrings-

akt i forhold til fordringens debitor, jf. retsplejelovens kapitel 7, § 7, jf. gældslovens § 29.

Udlægget er en selvstændig afgørelse, som pantefogeden træffer i forhold til fordringens kreditor, og skal derfor dokumenteres særskilt."

Sagsdokumentation i sager om løntilbageholdelse

"Kravet om sagsdokumentation er knyttet til myndighedens pligt til at oplyse sagen, forinden myndigheden træffer afgørelse, jf. herved min henvisning ovenfor til årsberetningen for 2003, afsnit 5, sag 11.10-01-3, navnlig side 230 f. (grønlandsksproget version) og side 183 f. (dansk sproget version).

Indeholder sagen ikke dokumentation for en korrekt sagsoplysning, kan der opstå tvivl om, hvorvidt sagen er afgjort på et tilstrækkeligt grundlag.

Det indholdsmæssige krav til sagsdokumentationen hos en myndighed afhænger af, hvilke opgaver myndigheden skal løse.

I det omfang kommunen løser opkrævningsopgaver, må sagerne derfor indeholde tilstrækkelige oplysninger om, hvilke krav kommunen opkræver.

Er der yderligere tale om et krav, hvor kommunen kan foretage tvangsfuldbyrdelse som fagedmyndighed, må sagen indeholde oplysninger om dokumentation for opførelsen af kravet, for at kravet kan fuldbyrdes.

For så vidt angår løntilbageholdelsespålæg til virksomheder, er der tale om, at virksomheden ikke er debitor for den fordring, som inddrives ved løntilbageholdelse, og det kan derfor som udgangspunkt ikke give mig anledning til kritik, at kommunen vælger ikke at tilaktere virksomhedens inkassosag oplysninger om løntilbageholdelsespålæg rettet mod virksomheden ansatte.

Såfremt et løntilbageholdelsespålæg ikke efterkommes, bliver virksomheden imidlertid erstatningsansvarlig, jf. retsplejelovens kapitel 7, § 14.

Da erstatningskravet kan inddrives uden forudgående dom, jf. retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 2, nr. 6, skal kommunen træffe afgørelse om, hvorvidt kommunen skal kræve erstatning hos virksomheden, såfremt løntilbageholdelsespålægget ikke efterkommes.

Det indebærer, at kommunen i denne situation for det første må sørge for, at virksomhedens inkassosag indeholder en afgørelse om at kræve erstatning. Såfremt denne afgørelse træffes af inkassokontoret selv, må dokumentation

for grundlaget for afgørelsen om at kræve erstatning også findes på sagen, hvilket foruden afgørelsen som minimum vil omfatte løntilbageholdelsespålægget og en partshøring af virksomheden.

[...]

Jeg bemærker i øvrigt, at betegnelsen debitorskifte efter min opfattelse ikke er ganske dækkende, idet den omstændighed, at en virksomhed er erstatningsansvarlig for manglende efterkommelse af et løntilbageholdelsespålæg, ikke fritager debitor for at betale den restance, som løntilbageholdelsespålægget angår.

Det vil derfor være en forudsætning for, at kommunen kan påberåbe sig arbejdsgiverens erstatningsansvar efter retsplejelovens kapitel 7, § 14, at kommunen konstaterer, at den har lidt et tab ved arbejdsgiverens forsømmelse.

Kommunen må derfor sikre sig, at restancen ikke er betalt eller er under afvikling, forinden et erstatningskrav gøres gældende."

Krav til det offentliges modregningserklæringer

"Kommunen har vedlagt [...] et eksempel på en modregningserklæring fra kommunens kreditorafdeling over for en anden virksomhed.

Dette eksempel udgør efter min opfattelse ikke en tilstrækkeligt præciseret modregningserklæring, såfremt kommunens tilgodehavende omfatter flere krav, der tilsammen er større end den gæld, som kommunen betaler ved modregning.

Er det kommunale modkrav større end hovedkravet, vil kommunen ved en modregningsmeddelelse af det indhold, som fremgår af kommunens eksempel, ikke på fyldestgørende måde have meddelt den anden part i modregningsforholdet, hvilke kommunale fordringer der er bragt til ophør ved modregningen.

Det vil i denne situation være tvivlsomt, om kommunen uden forudgående dom har grundlag for at tvangsinddrive sine yderligere tilgodehavender, som bestod på modregningstidspunktet, såfremt modregningen ikke forinden tvangsinddrivelsen er præciseret. I hvert fald må debitor for hovedkravene i denne situation kunne bestemme, hvilke modkrav der herved dækkes ved modregningen.

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

En upræcis modregningserklæring vil også være i strid med god forvaltningsskik, idet debitor for modkravet herved afskæres fra umiddelbart at kunne kontrollere, om modkravet er forfaldent."

Tilaktering af overflødig stof til sagerne

"[...] det følger af god forvaltningsskik, at sagerne ikke tilakteres overflødig stof, og jeg henstiller derfor, at kommunen kritisk vurderer, hvilke oplysninger der ikke er af konkret betydning for sagsbehandlingen, men som bør tilakteres sagerne, og at det i fornødent omfang noteres i sagerne, med hvilket formål sådanne oplysninger er tilakteret."

Opdatering af sager omfattende et betydeligt antal opkrævninger

"Jeg [...] henstiller, at kommunen i sager, som omfatter et betydeligt antal opkrævninger, sørger for, at opkrævningsagen indeholder løbende opdaterede opgørelser over virksomhedens eller institutionens aktuelle mellemværende med kommunen."

Det offentliges modregningsadgang

"Det er fastslået i den juridiske litteratur og retspraksis, at offentlige myndigheder kan søge sig fyldestgjort for deres tilgodehavender gennem modregning på privatretligt grundlag.

Herudover gælder den særlige modregningsadgang i konkurslovens § 42.

For så vidt er der tale om et fælles grønlandsk/dansk retsgrundlag.

I Danmark har staten imidlertid begrænset sin modregningsadgang ved Justitsministeriets cirkulære nr. 186 af 22. november 1983.

Ifølge dette cirkulære undlader staten at modregne krav uden for formuerettens område med krav inden for formuerettens område. Denne begrænsning gælder såvel modregning i som uden for konkurs, ligesom staten ikke aftaler en sådan modregningsadgang.

Baggrunden for denne begrænsning er dels hensynet til statens kontraktparter og dels hensynet til, at skatte- og afgifts krav ikke (længere) har fortrinsstilling i konkursboer.

Tilsvarende synspunkter kan også gøres gældende i Grønland.

[...]

Jeg finder [...] at der kan knyttes principielle betænkeligheder til, at offentlige myndigheder på ulovbestemt grundlag i kontraktforhold benytter afregningsmetoder, som alene eksisterer i kraft af myndighedernes forvaltningsretlige opgaver. Dette gælder uanset, om modregningen er tvungen eller aftalt.

Tvungen modregning kan således være problematisk i forhold til virksomhedernes mulighed for privat finansiering af deres drift og på grund af hensynet til en ligestilling af en virksomheds kreditorer ved virksomhedens konkurs eller opløsning. Aftalt modregning kan yderligere være problematisk ud fra en lighedsgrundsætning, idet private virksomheder, som leverer varer og tjenesteydelser til kommunen, herved i princippet vil kunne aftale en kreditmulighed med kommunen, som andre private ikke har.

Jeg har på denne baggrund rejst spørgsmålet om behovet for lovgivning om de grønlandske myndigheders modregningsadgang over for Landstingets Lovudvalg og Landsstyret. Jeg vedlægger kopi af mine breve i den anledning."

Jeg havde ikke hørt fra Landsstyret ved beretningsårets udløb.

3.13. Gennemgang af sociale sager - hjemmelsgrundlag for at yde hjælp mod tilbagebetaling (j.nr. 11.73.88.71/053-06)

Under mit besøg hos K Kommune udtog jeg et antal sociale sager til gennemgang.¹

I den forbindelse gav jeg i brev af 11. juni 2006 mine bemærkninger til kommunen omkring sagerne. Jeg har ikke fundet anledning til at optage alle mine bemærkninger til kommunen i beretningen.

Vedrørende hjælp mod tilbagebetaling fremgik det af de udtagne sager, at kommunen anvendte en standardblanket, når kommunen ydede hjælp mod tilbagebetaling. Blanketten henviste alene til landstingsforordningen om hjælp fra det offentlige² kapitel 3. Den angav således ikke den præcise hjemmel, som lå til grund for vilkåret.

Den dagældende landstingsforordning om hjælp fra det offentlige § 10 er sålydende:

¹ Besøget hos kommunen er nævnt i min beretning for 2006 under afsnit 4.6.

² Landstingsforordning nr. 10 af 1. november 1982 om hjælp fra det offentlige med senere ændringer.

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

"§ 10. Det stående udvalg for sociale anliggender kan endvidere træffe beslutning om tilbagebetaling:

1. Over for en person, der har unddraget sig sin forsørgelsespligt over for ægtefælle og børn,
2. når en person, der har modtaget hjælp, senere får udbetalt en erstatning, et underholdsbidrag eller lignende, som vedrører samme tidsrum og samme formål som den udbetalte hjælp,
3. hvor der må ydes en person hjælp på grund af pågældendes uforsvarlige økonomiske eller arbejdsmæssige handlinger,
4. når der på det tidspunkt, da der søges hjælp, foreligger forhold, der viser, at pågældende i løbet af kort tid vil være i stand til at tilbagebetale hjælpen.

Stk. 2. Hvor forholdene er åbenbare ved hjælpens ydelse, skal vedkommende gøres bekendt med tilbagebetalingspligten.

Stk. 3. Det stående udvalg for sociale anliggender kan under særlige omstændigheder efter forløbet af et år efter hjælpens ydelse beslutte, at tilbagebetalingspligten bortfalder."

Efter forordningen kunne offentlig hjælp kun ydes på vilkår om tilbagebetaling, såfremt mindst en af betingelserne i § 10, stk. 1, nr. 1-4, var opfyldt.

Det var således en gyldighedsbetingelse for et tilbagebetalingsvilkår efter denne bestemmelse, at der forelå dokumentation for, at modtageren af hjælpen var gjort bekendt med, konkret hvilket af de tilbagebetalingsgrundlag der var nævnt i den anførte bestemmelse, vilkåret støttedes på.

Jeg bemærkede supplerende, at det forhold, at en ansøger om offentlig hjælp er villig til at tilbagebetale hjælpen, ikke i sig selv gav kommunen hjemmel til at yde hjælpen. Der var alene hjemmel til at give lån som en social ydelse i den situation, som var beskrevet i forordningens § 16, stk. 2, om hjælp til anskaffelse af erhvervsredskaber og lignende.

I en situation, hvor kommunen var forpligtet til at yde hjælp, men hvor der ikke var hjemmel i forordningens § 10, stk. 1, nr. 1-4, til at fastsætte vilkår om tilbagebetaling, ville et eventuelt (aftalt) tilbagebetalingsvilkår således være uden retsvirkning.

I tilfælde, hvor der ikke var hjemmel til at yde hjælp mod tilbagebetaling, havde kommunen pligt til at undersøge, om der efter andre regler måtte være pligt til at yde hjælp.

Var hjælp derimod ydet i tilfælde, hvor modtageren havde handlet svigagtigt, kunne tilbagebetaling kræves med hjemmel i landstingsforordningen om hjælp fra det offentlige § 9, uanset om der var stillet vilkår herom. Der kunne herudover kræves tilbagebetaling, såfremt de formueretlige betingelser for at kræve

tilbagebetaling af for meget erlagt betaling (condictio indebiti) var opfyldt. Når det drejede sig om betaling af sociale ydelser, ville dette dog grundlæggende forudsætte, at kommunen kunne bevise, at modtageren af hjælpen havde været i ond tro. Havde kommunen givet modtageren anledning til at tro, at hjælpen var ydet med rette, da hjælpen blev ydet, ville tilbagebetaling ikke kunne kræves.

Efterfølgende er landstingsforordning nr. 15 af 20. november 2006 om offentlig hjælp trådt i kraft den 1. april 2007.

De nugældende regler i § 27 og § 28, stk. 1, er sålydende:

"§ 27. Kommunalbestyrelsen skal træffe beslutning om tilbagebetaling af uberettiget modtaget offentlig hjælp, såfremt modtageren af offentlig hjælp:

- 1) Mod bedre vidende har undladt at meddele kommunalbestyrelsen oplysninger jf. § 26.
- 2) Mod bedre vidende uberettiget har modtaget ydelser efter denne forordning.
- 3) Senere får udbetalt erstatning, offentlig pension, et underholdsbidrag eller lignende, som vedrører samme tidsrum og formål som den udbetalte offentlige hjælp.

§ 28. Kommunalbestyrelsen kan endvidere træffe beslutning om tilbagebetaling af offentlig hjælp, såfremt:

- 1) Der må ydes en person hjælp på grund af pågældendes uforsvarlige økonomiske eller arbejdsmæssige handlinger.
- 2) Der på det tidspunkt, da der søges om offentlig hjælp, foreligger forhold, der viser, at ansøgeren i løbet af kort tid vil være i stand til at tilbagebetale den offentlige hjælp."

Reglerne om hjælp mod tilbagebetaling i den gamle forordnings §§ 9 og 10 er således med §§ 27 og 28 i den nye forordning videreført i let ændret form. Bl.a. udgør det forhold, at en person har unddraget sig sin forsørgelsespligt over for ægtefælle og børn, ikke længere særligt grundlag for at fastsætte tilbagebetalingspligt, idet betingelserne i §§ 27 og 28 er udtømmende, jf. bemærkningerne til forordningen. Endvidere er det nu obligatorisk at træffe beslutning om tilbagebetaling, hvis modtageren senere har fået udbetalt erstatning, offentlig pension, et underholdsbidrag eller lignende, som vedrører samme tidsrum og formål som den udbetalte offentlige hjælp, jf. § 27, nr. 3, sammenholdt med den gamle forordnings § 10, stk. 1, nr. 2.

3.14. Gennemgang af personalesager - advarsler, reglerne om begrundelse og partshøring (j.nr. 11.73.88.72/054-06)

Af de bemærkninger, som jeg fremkom med i forbindelse med mit besøg i K Kommune, har jeg valgt alene at fremhæve følgende:

"Kommunens anvendelse af advarsler, reglerne om begrundelse og partshøring"

Jeg har under min gennemgang af kommunens personalesager bemærket, at der i enkelte af sagerne ligger flere advarsler til den ansatte, se herved A's og B's sager.

Vedrørende anvendelsen af advarsler som ansættelsesretlig reaktion bemærker jeg for det første, at en beslutning om tildeling af en advarsel til en offentligt ansat anses for en afgørelse og dermed er omfattet af de procedureregler, der findes i landstingslov nr. 8 af 13. juni 1994 om sagsbehandling i den offentlige forvaltning.

Jeg bemærker videre, at så vidt som det ikke følger af lov, overenskomst eller aftale, at en bestemt forseelse skal medføre en advarsel, vil det i hvert enkelt tilfælde bero på et skøn, hvorvidt der skal gives den ansatte en advarsel eller ej.

Jeg anmoder derfor kommunen om at oplyse, om kommunen i hvert enkelt tilfælde, hvor det overvejes at tildele en ansat en advarsel, foretager en konkret vurdering af, om den givne forseelse berettiger til en advarsel.

Efter gennemgang af A's og B's sager er jeg tilbøjelig til at tro, at kommunen anvender advarsler som ansættelsesretlig reaktion i andre tilfælde, som for eksempel i tilfælde af samarbejdsvanskeligheder eller uegnethed.

Anvendelse af advarsel forudsætter, at den ansatte kan rette det forhold, som advarslen angår.

Hvis samarbejdsvanskelighederne ikke [overvejende] kan tilregnes den ansatte, vil der ikke være grundlag for at give en advarsel.

Uegnethed kan efter forholdets natur ikke rettes.

Vedrørende anvendelsen af advarsler følger det generelt af det almindelige forvaltningsretlige proportionalitetsprincip, at der ikke må anvendes mere indgribende foranstaltninger, hvis mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige, og at dette ofte vil indebære, at en afskedigelse ikke kan gennemføres, uden at der forinden er forsøgt med en mildere tjenstlig reaktion - typisk en advarsel - for i det væsentlige samme forhold, som ligger til grund for afskedigelsen.

Heraf følger omvendt ikke, at afskedigelse skal ske, såfremt der er tildelt en eller to advarsler for en bestemt forseelse, hvorefter den ansatte begår den samme forseelse igen.

Jeg henviser i øvrigt kommunen til min beretning for 2002, siderne 78 - 103 i den danske version og siderne 95 - 129 i den grønlandske. Den omtalte sag indeholder min udtalelse i anledning af en klage over en tildelt advarsel og nærmere en gennemgang af reglerne om begrundelse og reglerne om partshøring, herunder også retsgrundsætningen om myndighedens pligt til udvidet partshøring i personalesager."

Kommunen svarede ved brev af 5. juni 2007:

"[...]

Vedrørende anvendelse af advarsler bliver de pågældende, forinden advarslen gives, oplyst om at de kan medbringe deres tillidsrepræsentant til samtalen. Under samtalen bliver den pågældende ligeledes oplyst om, at eventuelle indsigelser kan indgives mundtligt såvel som skriftligt, eventuelt efter samråd med deres faglige organisation.

Vi er nu opmærksomme på, at der i flere tilfælde har været en uheldig formulering på nogle af de skriftlige advarsler. Vi vil i eventuelle kommende sager være mere påpasselig med at få formuleret en skriftlig advarsel i overensstemmelse med de forhold som advarslen er givet for.

[...]"

Jeg tog ved brev af 18. juni 2007 kommunens svar til efterretning, idet jeg samtidig meddelte, at jeg ikke foretog mig yderligere i sagen.

3.15. Gennemgang af inkassosager - transport af overskydende skat (j.nr. 11.73.88.73/055-06)

Min gennemgang af inkassosager under et kommunebesøg gav mig anledning til den 14. marts 2007 at rette henvendelse til Skattedirektoratet:

"Jeg undersøgte under et kommunebesøg et antal inkassosager.

En af sagerne vedrører en borgers låneoptagelse i [...] Bank. Det fremgår endvidere af sagens akter, at borgeren har tiltransporteret sine diverse tilgodehavender, herunder overskydende skat, til kreditor med sålydende tekst:

"Jeg tiltransporterer herved kreditor alle mine rettigheder til overskydende personskat, person- / firmaskat eller selskabsskat samt moms, der måtte komme til udbetaling for tidligere indkomstår / perioder så længe ovennævnte gæld med pålæg af renter og omkostninger ikke er betalt. Jeg er indforstået med, at denne transport anmeld

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

des overfor Det Centrale Fordringsregister hos Told- og Skatteregionen. De herved fremkomne provenuer vil være at betragte som ekstraordinære afdrag."

Jeg kan forstå på kommunen, at revisorerne har henstillet, at grundlaget for kommunens servicering af F, som på vegne af [...] Bank foretager inkassation af tilgodehavendet, skal afklares. Jeg kan endvidere på kommunens svar forstå, at kommunen regner med, at revisorerne vil vende tilbage om spørgsmålet, men at kommunen endnu ikke har fået afklaret spørgsmålet.

Til brug for min sagsbehandling over for kommunen anmoder jeg Skattedirektoratet som ressortmyndighed på området om at oplyse, om kommunen er forpligtet til at respektere transporten, og om transporten har forrang frem for kommunens egne tilgodehavender hos borgeren."

Skattedirektoratet svarede ved brev af 20. mart 2007 blandt andet:

"[...]

Det er Skattedirektoratets vurdering, at kommunen næppe er forpligtet til at respektere omhandlede transport.

I henhold til § 46 i landstingslov nr. 11 af 2. november 2006 om forvaltning af skatter kan krav på tilbagebetaling af for meget indbetalte skatter ikke overdrages før fristen for tilbagebetaling er indtrådt. Ifølge bestemmelsen er aftaler om sådanne overdragelser ugyldige.

I medfør af samme lovs § 89, stk. 5, har § 46 virkning for overdragelser, som er kommet frem til kommunalbestyrelserne eller Skattedirektoratet efter den 31. december 2002. Med hensyn til overdragelser, som er kommet frem til kommunalbestyrelserne eller Skattedirektoratet før den 1. januar 2003, kan skatteforvaltningen efter den 31. december 2007 uden hensyn til overdragelsen foretage modregning over for overdrageren eller meddele indtræden i overdragerens krav på tilbagebetaling af for meget betalte skatter, såfremt modregningen eller indtrædelsen foretages før fristen for tilbagebetaling er indtrådt.

Forudsat transporten er kommet frem til kommunen før den 1. januar 2003, vil transporten i udgangspunktet fortsat være gyldig.

Selv om transporten er kommet frem før den 1. januar 2003, er det efter Skattedirektoratets vurdering tvivlsomt, om kommunen skal respektere transporten, idet låntageren ifølge det oplyste kun har meddelt samtykke til, at transporten anmeldes overfor Det Centrale Fordringsregister hos Told- og Skatteregionen. Medmindre sagens omstændigheder i øvrigt måtte tilsige andet, kan låntager således ikke antages at have meddelt samtykke til, at transporten anmeldes overfor en herværende kommune."

Jeg videresendte ved brev af 29. marts 2007 Skattedirektoratets svar til kommunen:

"Jeg har nu modtaget i kopi vedlagte svar af 20. marts 2007 fra Skattedirektoratet vedrørende den konkrete sag vedrørende A's transport af overskydende skat til [...] Bank og spørgsmålet om kommunens pligt til at respektere A's transport af sine eventuelle tilgodehavender på overskydende skat til [...] Bank.

Jeg har ingen bemærkninger til Skattedirektoratets svar og foreslår, at kommunen kontakter Skattedirektoratet som ressortmyndighed på inkassationsområdet med henblik på en få nærmere vejledning herom.

[...]"

3.16. Gennemgang af sociale sager - udarbejdelse af handleplaner ved anbringelse af børn (j.nr. 11.73.88.71/069-06)

I forbindelse med en gennemgang af K Kommunes sociale sager under et kommunebesøg i 2006 har jeg blandt andet udtalt:

"[...]"

Handleplaner i anbringelsessager:

Under evalueringsmødet [med socialchefen og en socialrådgiver] gjorde jeg [...] opmærksom på, at der i en af de to børne og unge-sager, omhandlende anbringelse af børn, som jeg havde udtaget, manglede en handleplan i forbindelse med anbringelsen af barnet uden for hjemmet.

Der skal i alle sager vedrørende anbringelse af børn, både tvangsmæssige og frivillige, være udarbejdet en handleplan.

Handleplanen skal være en sikring for barnet med hensyn til, at kommunalbestyrelsen arbejder målrettet omkring barnets eller den unges forhold.

Af § 14 og § 15 i landstingsforordning nr. 1 af 15. april 2003 om hjælp til børn og unge med senere ændringer fremgår:

"§ 14. Inden kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om anbringelse af børn eller unge uden for hjemmet, jf. §§ 9 og 10, skal der udarbejdes en handleplan. Kan anbringelsen ikke afvente udarbejdelsen af en handleplan, eller sker anbringelsen i henhold til en foreløbig afgørelse efter § 10 a, er en kortfattet angivelse af formålet med anbringelsen tilstrækkelig, såfremt dette sker senest i forbindelse med den skriftlige orientering efter § 10 a, stk. 2, eller § 12. Kommunalbestyrelsen skal her-

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

efter snarest muligt udarbejde en handleplan, dog senest 14 dage efter anbringelsen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen vurderer om øvrige hjælpeforanstaltninger er så omfattende, at der skal udarbejdes en handleplan. Hvis forældrene eller barnet ønsker en handleplan, er kommunalbestyrelsen forpligtet til at udarbejde en sådan."

"§ 15. Formålet med handleplanen er at sikre en målrettet indsats for barnet. Handleplanen skal derfor være individuel og angive formålet med hjælpeforanstaltningen og hvilken indsats, der er nødvendig for at opnå formålet. Handleplanen skal angive indsatsens forventede varighed, særlige forhold vedrørende barnet, herunder behandling, uddannelse med videre.

Stk. 2. Ved anbringelse uden for hjemmet skal handleplanen desuden angive hvilke former for støtte, der selvstændigt skal iværksættes over for familien i forbindelse med, at barnet opholder sig uden for hjemmet, og i tiden efter at barnet er vendt hjem.

Stk. 3. Ved længerevarende anbringelse uden for hjemmet skal kommunalbestyrelsen mindst én gang om året tage beslutningen om anbringelse op til vurdering på baggrund af handleplanens beskrivelse af målet med anbringelsen. Såfremt der træffes beslutning om fortsat anbringelse skal handleplanen revideres i overensstemmelse med den nye beslutning."

Jeg anmoder kommunen om at meddele mig, hvad mine bemærkninger giver kommunen anledning til at foretage sig."

Kommunen svarede ved brev af 15. december 2006:

"Ombudsmanden havde forespurgt, hvad kommunen agter at foretage sig på baggrund af hendes bemærkninger om manglende handleplaner i børn og unge sager.

Da vi nu endelig mangler intet personale i vores forvaltning har jeg beordret den ene socialrådgiver til at tjekke alle børn og unge sager, således vi kan have overblik over hvor langt man er nået med hensyn til de enkelte sager, eventuelt om alt der skal foreligge i sagen er lagt i sagen. Og om eventuelle enkelte børn handleplaner er fuldt og hvor langt man er nået."

Jeg skrev herefter til kommunen den 4. januar 2007:

"[...]

Vedrørende handleplaner i anbringelsessager:

Jeg tager kommunens svar til efterretning.

Jeg anmoder kommunen om at orientere mig om undersøgelsen af børne og unge-sagerne, når denne er tilendebragt."

Jeg har efterfølgende sendt tre rykkere til K Kommune for at få svar på, om undersøgelsen af børne og unge-sagerne er tilendebragt, men jeg har ved beretnings årets udløb ikke modtaget svar.

3.17. Gennemgang af sociale sager - udformning af samtykkeerklæringer til indhentelse af oplysninger om borgere (j.nr. 11.73.88.71/038-07)

I forbindelse med kommunebesøg i K Kommune i 2007 har jeg gennemgået kommunens sociale sager. Det gav mig blandt andet anledning til at udtale følgende i mit brev til kommunen af 30. maj 2007:

"[...]"

I sagsmappen forefandtes en samtykkeerklæring underskrevet af A.

Blankettens ordlyd vedrørende indhentelse af oplysninger til sagens oplysninger er:

"Jeg giver hermed Socialforvaltningen fuldmagt til at indhente oplysninger, der vedrører mig. D.v.s. lægeudtalelser/skrivelser, udtalelse fra døgninstitution, samt andre oplysninger af betydning for sagen."

I ansøgningssager, hvor det er nødvendigt at indhente oplysninger om borgers rent private forhold til brug for sagens afgørelse, skal der indhentes samtykke, jf. sagsbehandlingslovens § 30, der lyder:

"§ 30. I sager, der rejses ved ansøgning, må oplysning om ansøgerens rent private forhold ikke indhentes fra andre dele af forvaltningen eller fra en anden forvaltningsmyndighed.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis

- 1) ansøgeren har givet samtykke hertil,*
- 2) andet følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov eller*
- 3) særlige hensyn til ansøgeren eller tredjemand klart overstiger ansøgerens interesse i, at oplysningen ikke indhentes."*

Samtykket skal være præcist formuleret, således at der ikke fra borgerens side er tvivl om, hvilke typer af oplysninger der er tale om, og således at myndigheden ikke kan indhente flere oplysninger, end det er nødvendigt.

I kommentarerne til forvaltningslovens § 29, stk. 2, nr. 1, som sagsbehandlingslovens § 30, stk. 2, nr. 1, tilsvarende, fremgår:

"På sagsområder, hvor der anvendes ansøgningsblanketter, er det praktisk, at det nødvendige samtykke er formuleret i en fortrykt tekst. Samtykket må i givet fald formuleres præcist og ikke være mere omfattende end nødvendigt efter sagens art.

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

(...)

Inden for gruppen af helbredsoplysninger er det ... tilstrækkeligt at angive, at der indhentes helbredsoplysninger."

Jeg anmoder derfor kommunen om at omformulere standardblanketterne vedrørende samtykke til indhentelse af oplysninger, således at de ikke er for generelle og brede, og således at upræcise vendinger som "andre oplysninger af betydning for sagen" undgås.

Jeg anmoder kommunen om at fremkomme med bemærkninger om, hvad ovenstående har givet kommunen anledning til at foretage sig."

K Kommune svarede ved brev af 30. august 2007:

"[...]

Formulering af formular ved bevilling til handicappede, underskrevet af formanden, er ændret, så det får følgende formulering:

"Jeg giver hermed socialforvaltningen fuldmagt til at indhente oplysninger, dvs. lægeudtalelser, der vedrører mig.

Samtidig accepterer jeg, at jeg bliver placeret under landstingsforordning nr. 7, 3. nov. 1994 om hjælp til vidtgående handicappede."

Den 7. december 2007 skrev jeg til K Kommune:

"Jeg tager kommunens svar til efterretning. Jeg foretager mig ikke yderligere i forbindelse med denne sag."

3.18. Gennemgang af inkassosager - specifikation af opkrævninger (j.nr. 11.73.88.73/040-07)

I forbindelse med mit kommunebesøg i K Kommune i 2007 har jeg gennemgået K Kommunes inkassosager. Det har blandt andet givet mig anledning til i brev af 31. maj 2007 at udtale:

"I mange af sagsmapperne forefandttes dokumenter, hvor det forfaldne beløb blev benævnt som "diverse" eller "diverse regninger".

Kommunen har i henhold til sagsbehandlingsloven en vejledningspligt over for de borgere, der henvender sig i kommunen, og samtidig har kommunen i henhold til god forvaltningsskik pligt til at vejlede borgerne, når kommunen tager kontakt til borgerne.

Borgeren skal have mulighed for konkret at se, hvad regningen dækker over, så den pågældende har mulighed for eventuelt at klage over opkrævningen ved uenighed heri.

Samtidig kan en angivelse af arten, beløbets størrelse og forfaldsdatoen for regningen under opkrævningen og rykkerproceduren have betydning for, hvorledes inkassoafdelingen efterfølgende vil kunne tvangsinddrive beløbet.

Jeg henstiller derfor, at inkassoafdelingen specificerer, hvad de forfaldne beløb dækker over, når afdelingen fremsender opkrævninger til borgerne på forfaldne regninger.

Jeg anmoder kommunen om at komme med bemærkninger om, hvad ovenstående giver kommunen anledning til at foretage sig."

K Kommune svarede ved brev af 9. juli 2007:

"Restance arten "diverse regninger" dækker over flere forskellige beløb, f.eks. regning for manglende aflevering af biblioteksbøger, for meget udbetalt løn m.m.

Alle regninger af den art bliver sendt til skylder med en faktura, og derefter indgår restance på arten "diverse regninger".

K Kommune agter ikke at foretage sig yderligere i denne sag."

Den 23. juli 2007 skrev jeg til K Kommune:

"[Idet jeg forstår kommunens svar således, at kommunen over for skyldnere specificerer restancer] foretager [jeg] mig ikke yderligere i forbindelse hermed."

3.19. Gennemgang af sociale sager - hjælp mod tilbagebetaling til pensionister (j.nr. 11.73.88.71/046-07)

Gennemgang af K Kommunes sociale sager gav mig anledning til i brev af 23. maj 2007 blandt andet generelt at bemærke:

"[...]"

Ydelse af offentlig hjælp mod tilbagebetaling til pensionister

Jeg har under min gennemgang af sager under mit besøg bemærket, at kommunen i flere tilfælde har ydet offentlig hjælp mod tilbagebetaling til pensionister.

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

Jeg nævnte problemet under mit møde med kommunaldirektøren og den fungerende socialchef den 10. maj 2007.

Jeg bemærkede, at udgangspunktet er, at kommunen skal fastsætte pensionen og de personlige tillæg således, at pensionisten ikke har behov for offentlig hjælp, og uforudsete ændringer i pensionistens økonomi skal medføre, at kommunen genvurderer pensionen eller arten og størrelsen af personlige tillæg, som ydes til pensionisten, idet tilbagebetaling af pension og personlige tillæg som udgangspunkt kun kan kræves i de tilfælde, som pensionslovgivningen hjemler.

Kommunaldirektøren oplyste, at han var enig i min opfattelse, og at problemet omkring ydelse af tilbagebetalingspligtig offentlig hjælp til pensionister for kommunen i dag var, at det i praksis ikke var muligt at tvangsinddrive tilbagebetalingskravet.

Den fungerende socialchef oplyste supplerende, at tilbagebetalingspligtig offentlig hjælp navnlig blev ydet til pensionister, som ikke har kunnet administrere deres økonomi.

Jeg anførte på mødet til dette, at pensionsforordningen i § 16 indeholder hjemmel til at træffe afgørelse om administration af pensionistens økonomi.

Jeg henstiller, at kommunen fremover kun yder tillæg til pensionister på vilkår om tilbagebetaling i overensstemmelse med pensionslovgivningen."

Kommunen havde ikke ved beretningsårets udløb besvaret min henvendelse.

3.20. Gennemgang af sociale sager - tavshedspligt (j.nr. 11.73.88.71/049-07)

Min gennemgang af sociale sager i K Kommune gav mig anledning til at henstille følgende til kommunen:

"Under mit evalueringsmøde med socialchefen bemærkede jeg, at jeg havde indtryk af, at socialforvaltningens (og muligvis også inkassokontorets) samtaler med borgere foregår i åbne rum, hvor uvedkommende er tilstede.

Socialchefen bekræftede dette og fandt det utilfredsstillende, at kommunen ikke rådede over samtalefaciliteter, hvor sagsbehandleren og den pågældende borger kunne tale uforstyrret.

Under mit afsluttende møde med kommunaldirektøren forelagde jeg problemet, og kommunaldirektøren bekræftede, at kommunalbestyrelsen var opmærksom på problemet.

Konkret i forhold til inkassokontoret ønskede kommunalbestyrelsen ikke at afsætte midler til oprettelse af samtalerum, før det var afklaret, om inkassoforvaltningen skulle overgå til hjemmestyret.

Jeg bemærker herefter:

Sagsbehandlingslovens § 27 foreskriver om forvaltningens tavshedspligt:

“§ 27. Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt, jf. kriminallovens § 29, når en oplysning ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som fortrolig, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, herunder navnlig til

1) rigets sikkerhed eller forsvar,

2) rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til fremmede magter eller mellemfolkelige institutioner,

3) forebyggelse, efterforskning og forfølgning af lovovertrædelser samt fuldbyrdelse af kriminalretlige domme og beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om kriminalretlig eller disciplinær forfølgning,

4) gennemførelse af offentlig kontrol-, regulerings- eller planlægningsvirksomhed eller af påtænkte foranstaltninger i henhold til skatte- og afgiftslovgivningen,

5) det offentliges økonomiske interesser, herunder udførelsen af det offentliges forretningsvirksomhed,

6) enkeltpersoners eller private selskabers eller foreningers interesse i at beskytte oplysninger om deres personlige eller interne, herunder økonomiske, forhold, eller

7) enkeltpersoners eller private selskabers eller foreningers økonomiske interesse i at beskytte oplysninger om tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold.

Stk. 2. Inden for den offentlige forvaltning kan der kun pålægges tavshedspligt med hensyn til en oplysning, når det er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til bestemte offentlige eller private interesser som nævnt i stk. 1.

Stk. 3. En forvaltningsmyndighed kan bestemme, at en person uden for den offentlige forvaltning har tavshedspligt med hensyn til fortrolige oplysninger, som myndigheden videregiver til den pågældende uden at være forpligtet hertil.

Stk. 4. Fastsættes der i henhold til § 1, stk. 2, regler om tavshedspligt, eller pålægges der tavshedspligt efter stk. 3, finder kriminallovens § 29 tilsvarende anvendelse på overtrædelse af sådanne regler eller pålæg.”

Kriminallovens § 29 er sålydende:

“For brud på tjenestlig tavshedspligt dømmes den, som røber, hvad han i medfør af offentlig tjeneste eller hverv har erfaret som hemmelighed, eller hvad der ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som sådan, eller som uberettiget

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

udnytter sådan kundskab. Dette gælder også den, som efter at være fratrukket stillingen røber eller uberettiget udnytter hemmeligheder, som har erfaret i stillingen.

Stk. 2 ...

Stk. 3. Det samme gælder den, der uden at have medvirket til gerningen skaffer sig eller uberettiget udnytter oplysninger, der er fremkommet ved overtrædelse af bestemmelserne i stk. 1 og 2."

Det er min opfattelse, at en ansat i socialforvaltningen, som i andres påhør fører samtaler med de borgere, som henvender sig i forvaltningen, handler i strid med reglerne om tavshedspligt, jf. herved navnlig sagsbehandlingslovens § 27, stk. 1, nr. 6.

Der er endvidere tale om, at det vil kunne vanskeliggøre den nødvendige kontakt mellem borger og socialforvaltning, hvis borgerne ikke kan føre fortrolige samtaler med de ansatte, hvilket umiddelbart indebærer en risiko for fejl i sagsbehandlingen.

Jeg henstiller derfor, at kommunen snarest tilvejebringer de nødvendige samtalefaciliteter, således at borgerne kan føre personlige samtaler med forvaltningens personale, som ikke kan overhøres af uvedkommende."

Jeg havde ved beretningsåret udløb ikke modtaget svar fra kommunen.

3.21. Gennemgang af inkassosager - rykkerprocedurer forinden inkassation (j.nr. 11.73.88.73/118-07)

I forbindelse med kommunebesøg i K Kommune i 2007 har jeg gennemgået K Kommunes inkassosager, hvilket gav mig anledning til i brev af 19. november 2007 blandt andet at fremkomme med følgende generelle bemærkninger:

"[...]"

Pantefogeden oplyste endvidere, at eksterne afdelinger og institutioner samt kommunens øvrige forvaltninger, bortset fra institutioner, der relaterer sig til pasning af børn og unge, trods flere indskærpelser fra inkassokontoret ikke iagttager den fornødne rykkerprocedure over for debitorerne.

Pantefogeden oplyste, at den eneste måde, hvorpå inkassokontoret opdager, at kommunen har et tilgodehavende hos en borger, er, når inkassokontoret skal udsende de månedlige kontoudtog. Inkassokontoret er derfor tvunget af omstændighederne til at opstarte inkassation på baggrund af disse kontoudtog, vel vidende at proceduren ikke er lovmedholdelig.

Inkassokontoret modtager eksempelvis ikke anmodninger fra institutioner, afdelinger eller forvaltninger om foretagelse af inkassation hos de enkelte debitorer, hvorfor inkassokontoret ikke er i besiddelse af dokumentation for lovligheden af det underliggende krav, oplysninger om forfaldstidspunkt mv.

Pantefogeden oplyste endelig, at inkassokontoret er så underbemandet, at der alene er tid til at foretage de mest fornødne ekspeditioner, og at der ikke er tid til oprydning og arkivering af dokumenter i selve inkassosagerne.

Jeg forelagde dette under evalueringsmødet med borgmesteren, sekretariatschefen samt repræsentanter og forvaltningschefer for de enkelte forvaltninger.

Jeg bemærkede under dette møde, at såfremt kommunen ikke bringer disse forhold i orden, kan kommunen risikere at stå i den situation, at den kommende landsdækkende skatteforvaltning afviser at foretage inkassation på grund af kommunens manglende dokumentation for sit krav, og derved kan kommunen risikere økonomiske tab.

Borgmesteren meddelte herefter, at hun straks vil pålægge samtlige regnskabsførende enheder at opstarte rykkerprocedurer, forinden inkassokontoret ved manglende indfrielse af gældsposten anmodes om at foretage inkassation.

Jeg anmoder borgmesteren om at fremsende kopi af det brev, som borgmesteren fremsender til de regnskabsførende enheder, samt holde mig orienteret om udviklingen på området.

Jeg bemærker, at jeg i øjeblikket overvejer, om jeg skal indberette det konstaterede forhold i inkassoafdelingen til Landstinget og Landsstyret i medfør af landstingslov om Landstingets Ombudsmand § 10, stk. 1.

Jeg afventer imidlertid at modtage orientering om de tiltag, som borgmesteren agter at foretage, forinden jeg beslutter mig for at foretage denne indberetning."

Kommunen svarede ved brev af 12. december 2007. Svaret var bilagt kopi af borgmesterens henvendelse til samtlige forvaltninger:

"Det er konstateret at der efter gentagne henvendelser fra inkasso til afdelingerne i K Kommune vedr. løbende gennemgang af debitorer for manglende indbetaling, og i den forbindelse fremsendelse af rykkerbreve stadig ikke kører tilfredsstillende.

Det skal herved indskærpes at alle afdelinger skal oprette en rykkerprocedure og få denne godkendt af inkasso.

3. Generelle bemærkninger vedrørende forvaltningsretlige spørgsmål

Rykkerproceduren skal derefter følges forinden inkassokontoret ved manglende indfrielse af gældsposten anmodes om at foretage inkassation.

Inkasso kan ikke og må ikke foretage inddrivelse før dokumentationen for de krav der skal inddrives er i orden hvilket kan medføre at der afvises inkassation og derved risikeres et økonomisk tab for kommunen.

Disse forhold skal bringes i orden hurtigst muligt da vi ellers kommer til at stå i den situation at den kommende landsdækkende skatte- og inkassoforvaltning afviser alt inkassation på grund af manglende dokumentation."

Jeg meddelte herefter kommunen, at jeg ikke foretog mig yderligere i sagen.

4. Egen drift-sager og -projekter og kommunebesøg

Jeg har i medfør af § 6, stk. 5, i landstingslov nr. 7 af 13. juni 1994 om Landstingets Ombudsmand kompetence til at tage sager op af egen drift.

Jeg har i 2007 benyttet denne kompetence til at opstarte følgende sager / projekter:

4.1. Spørgsmål om hjemmel til at undtage byer og bygder fra postvæsenets pligt til at omdele breve (j.nr. 11.73.67.12/016-07)

På grundlag af en henvendelse fra en borger besluttede jeg af egen drift at undersøge, om der var hjemmel til, at Landsstyret i en bekendtgørelse kunne fritage postvæsenet for pligten til at omdele breve i byer og bygder.

Sagen er afsluttet i beretningsåret 2007 og er gengivet nedenfor i afsnit 5.

4.2. Meddelelse af afgørelser om personlige tillæg (j.nr. 11.73.05.22/019-07)

Jeg overvejede på baggrund af oplysninger i en konkret sag at indlede en egen drift-sag vedrørende K Kommunes praksis om meddelelse af afgørelser om personlige tillæg i Ældreavisen i stedet for ved individuelle, begrundede afgørelser. Jeg bad derfor K Kommune om at redegøre for sin praksis.

Kommunen svarede i brev af 23. august 2007, at kommunen sender den enkelte borger en individuel afgørelse om personlige tillæg, samt at kommunen vejleder borgeren om klageadgangen til Det Sociale Ankenævn.

Jeg meddelte ved brev af 26. september 2007 kommunen, at jeg tog kommunens svar til efterretning, samt at jeg ikke indledte en egen drift-sag om kommunens praksis.

4.3. Manglende kundgørelse af Familiedirektoratets forsøgsvisse udlægning i aftaleform af afgørelseskompetence i medfør af handicapforordningen til visse kommuner (j.nr. 11.73.17.05/063-07)

I forbindelse med min behandling af en konkret sag, som er omtalt nedenfor i afsnit 5 (j.nr. 11.10.17.04/084-06), er jeg blevet opmærksom på, at Familiedirektoratet som led i en forsøgsordning har udlagt sin afgørelseskompetence i medfør af landstingsforordning nr. 7 af 3. november 1994 om hjælp til personer med vidtgående med senere ændringer (handicapforordningen) i form af aftaler med visse kommuner.

Da ordningen ikke var kundgjort, valgte jeg af egen drift at udskille dette spørgsmål til særskilt undersøgelse og anmodede Familiedirektoratet om at redegøre for, hvad den manglende kundgørelse gav direktoratet anledning til at foretage.

Min undersøgelse var ikke afsluttet ved beretningsårets udløb.

4.4. Det Sociale Ankenævns sagsbehandlingstid (j.nr. 1173.19.04/082-07)

Ankenævnet oplyste i et hørings svar til mig i en konkret klagesag, at ankenævnets generelle sagsbehandlingstid nu var på 24 måneder, og at sager om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet tilstræbtes behandlet inden for 3 måneder.

Jeg besluttede på denne baggrund af egen drift at undersøge årsagerne til sagsbehandlingstiden i nævnet.

Min undersøgelse var ikke afsluttet ved beretningsårets udløb.

4.5. Personaledirektoratets anvendelse af tavsheds klausuler i forbindelse med fratrædelsesaftaler (j.nr. 11.73.20.12/108-07)

På baggrund af to klager over forhold, som ikke gav anledning til særskilt behandling, indledte jeg af egen drift en undersøgelse af Personaledirektoratets anvendelse af tavsheds klausuler i forbindelse med fratrædelsesaftaler.

Sagen var endnu ikke afsluttet ved beretningsårets udløb.

4.6. A/S Boligselskabet INI's egenkontrol med udarbejdelse af flyttesynsrapporter (j.nr. 11.73.39.22/125-07)

Under mit besøg i K Kommune i 2007 havde jeg en samtale med en borger, som ønskede at klage over boligselskabets behandling af sagen om borgerens fraflytning fra en bolig.

Borgeren oplyste, at boligselskabet havde ændret i dokumentet, efter at borgeren havde underskrevet rapporten for flyttesynet, således at rapporten herefter fremstod, som om lejeren havde accepteret at betale for større istandsættelsesarbejder, end det var tilfældet.

Under samtalen med borgeren fik jeg oplyst, at borgeren efterfølgende havde klaget til Boligklagenævnet og havde fået medhold. Boligklagenævnet havde samtidig udtalt kritik af boligselskabets fremgangsmåde.

Jeg meddelte på denne baggrund, at jeg ikke fandt tilstrækkelig anledning til at behandle en klage over boligselskabet.

Jeg fandt imidlertid, at sagen havde en sådan karakter, at jeg af egen drift burde undersøge boligselskabets egenkontrol med de rapporter, som boligselskabet udfærdiger i forbindelse med flyttesyn.

Jeg havde ikke afsluttet min undersøgelse ved beretningsårets udløb.

Jeg har efter gennemførte kommunebesøg i 2007 oprettet følgende sager:

4.7. Kommunebesøg - gennemgang af sociale sager

(J.nr. 11.73.88.71/038-07)

Sagsgennemgangen gav mig anledning til blandt andet at fremkomme med generelle bemærkninger om formuleringen af samtykkeerklæringer, se nærmere herom under afsnit 3.

(J.nr. 11.73.88.71/046-07)

Sagsgennemgangen gav mig anledning til blandt andet at fremkomme med generelle bemærkninger om ydelse af offentlig hjælp mod tilbagebetaling til pensionister, se nærmere herom under afsnit 3.

(J.nr. 11.73.88.71/049-07)

Sagsgennemgangen gav mig anledning til blandt andet at fremkomme med generelle bemærkninger om forvaltningens tavshedspligt, se nærmere herom under afsnit 3.

(J.nr. 11.73.88.71/116-07)

Jeg fremkom ved brev af 18. december 2007 med mine generelle bemærkninger og bemærkninger og spørgsmål til de konkrete sager til K Kommune. Jeg havde ved beretningsårets udløb ikke modtaget svar fra kommunen.

4.8. Gennemgang af personalesager

(J.nr. 11.73.88.72/039-07)

I forbindelse med kommunebesøg i K Kommune i 2007 har jeg gennemgået K Kommunes personalesager.

Jeg har ikke fundet anledning til at optage mine generelle bemærkninger eller kommunens svar herpå i beretningen. Jeg har afsluttet sagen ved min brev til kommunen af 7. december 2007.

(J.nr. 11.73.88.72/047-07)

Jeg har ikke fundet anledning til i beretningen at optage mine bemærkninger til K Kommune i forbindelse med min gennemgang af kommunens personalesager.

(J.nr. 11.73.88.72/050-07)

I forbindelse med kommunebesøg i K Kommune i 2007 har jeg gennemgået K Kommunes personalesager.

Jeg har ikke fundet anledning til at optage mine bemærkninger eller kommunens svar herpå i beretningen. Jeg har afsluttet sagens behandling ved brev af 15. oktober 2007.

(J.nr. 11.73.88.72/117-07)

Jeg har ikke i beretningen fundet anledning til at optage dele af mine bemærkninger til K Kommune i forbindelse med min gennemgang af kommunens personalesager.

4.9. Gennemgang af inkassosager

(J.nr. 11.73.88.73/040-07)

Sagsgennemgangen gav mig anledning til blandt andet at fremkomme med generelle bemærkninger om kommunens brug af generelle vendinger som "diverse regninger" i forbindelse med inkassation af tilgodehavender hos borgerne, se nærmere herom under afsnit 3.

(J.nr. 11.73.88.73/048-07)

Jeg har ikke i beretningen fundet anledning til at optage dele af mine bemærkninger til K Kommune i forbindelse med min gennemgang af kommunens inkassosager.

(J.nr. 11.73.88.73/051-07)

I forbindelse med kommunebesøg i K Kommune i 2007 har jeg gennemgået K Kommunes inkassosager.

Jeg har ikke fundet anledning til at optage mine bemærkninger eller kommunens svar herpå i beretningen.

(J.nr. 11.73.88.73/118-07)

I forbindelse med kommunebesøg i K Kommune i 2007 har jeg gennemgået K Kommunes inkassosager. Jeg har afsluttet sagens behandling og har fundet anledning til at optage et uddrag af mine generelle bemærkninger under afsnit 3.

5. Sager af almindelig interesse opdelt på sagsområde

Grønlands Hjemmestyre

5.1. Ansættelse og ansættelsesvilkår/-rettigheder

Tjenestemandsaftale om ferie i strid med ferieloven

A klagede over, at han ved sin fratræden på grund af alder var blevet meddelt, at såvel forfalden som optjent ferie ansås for afholdt i fritstillingsperioden. A havde underskrevet en aftale herom, og Personaledirektoratet henviste til en tjenestemandsaftale om ferie som hjemmel for direktoratets praksis.

Ombudsmanden fandt det meget kritisabelt, at Personaledirektoratet administrerede efter den pågældende tjenestemandsaftale, som ikke kunne finde anvendelse efter bestemmelsen i tjenestemandslovens § 49, stk. 2.

Ombudsmanden bad Personaledirektoratet om at oplyse, hvad direktoratet ville foretage sig i forhold til tidligere sager, der var blevet afgjort efter samme praksis, samt om at oplyse, hvad direktoratet ville foretage sig i forhold til den ugyldige aftale, der var offentliggjort i Nalunaerutit C. Ombudsmanden orienterede ved samme lejlighed Landstingets Lovudvalg og Grønlands Landsstyre om aftalens manglende overensstemmelse med ferieloven. (J.nr. 11.01.20.01/015-07)

A's klage af 14. februar 2007 lyder:

"Under henvisning til Personaledirektoratets skrivelse af 9. februar 2007 samt tidligere telefonisk samtale med [ombudsmandens retschef] anmodes Landstingets Ombudsmanden om fortolkning af udbetaling af feriegodtgørelse.

I den tid jeg har været ansat som [...] ved Personaledirektoratet har vi i sådanne situationer såsom i fritstillingssager, uansøgt afskedigelse, opsigelser, fortolker vi: "al ferie optjent i (eksempelvis) 2005 og tidligere år samt optjent ferie i (eksempelvis) 2006 anses for afholdt" således, at al tilgodehavende ferie-DAGE afholdes i opsigelsesperioden.

Den fortolkning eksisterer da jeg var ansat i Personaledirektoratet for 15 år siden og har formentlig eksisteret hele tiden også før min tid.

Under sagsbehandlingen meddeler sagsbehandleren, ved en notits, Lønadministratoren om at udbetale feriegodtgørelse. Dette sker i henhold til ferielovens Kap. 4, § 12 og § 14 stk. 3 og 4.

Hvis Personaledirektoratet påstår, at "optjent og tilgodehavende ferie fra optjeningsåret 2005 og tidligere år samt indeværende optjeningsår 2006 anses for afholdt i opsigelsesperioden" skal forstås sådan, at både feriedage og feriegodtgørelse skal holdes samtidig, hvorfor havde det så ikke udbetalt feriegodtgørelsen i opsigelsesperioden.

Min påstand er, at jeg har ret til at have feriegodtgørelse i henhold til ferieloven og ikke særlig feriegodtgørelse.

Jeg skal bekræfte at have modtaget lønspecifikation for udbetaling af særlig feriegodtgørelse for ?, her i begyndelsen af februar 2007.

[...]"

Vedlagt klagen var en del bilag, herunder Personaledirektoratets svar af 9. februar 2007 på A's brev af 30. januar 2007, hvori han anmodede om udbetaling af feriegodtgørelse for 2006. Direktoratets svar indeholder følgende passager om feriegodtgørelse for 2006:

"Personaledirektoratet skal endvidere herved meddele Dem, at De ikke har feriegodtgørelse til gode fra 2006, idet Personaledirektoratet ved skrivelse af 19. maj 2006 efter Deres ansøgning har meddelt Dem afsked på grund af alder og med pension med udgangen af november måned 2006.

Samtidig meddelte man Dem, at eftersom De er fritstillet frem til Deres fratræden ved udgangen af november måned 2006, anses al ferie optjent i 2005 og tidligere år samt optjent ferie i optjeningsåret 2006 for afholdt.

Derudover skal det herved meddeles, at der i henhold til §3 i aftale af 27. maj 1993 om ferie står, at en tjenestemand, der er berettiget til afsked på grund af alder, skal så vidt muligt før afskedigelsen holde den indtil afskedigelsestidspunktet indtjente ferie.

[...]

I øvrigt skal Personaledirektoratet gøre Dem opmærksom på, at De ved Deres ansøgning om opsigelse af den 3. maj 2006 har underskrevet en aftale samme dag, hvori der bl.a. under pkt. 2 står:

Optjent og tilgodehavende ferie fra optjeningsåret 2005 og tidligere år samt indeværende optjeningsår 2006 anses for afholdt i opsigelsesperioden."

Den omtalte aftale af 3. maj 2006 samt kopi af korrespondance mellem A og Personaledirektoratet om feriegodtgørelsen for 2006 var ligeledes vedlagt klagen.

Den 19. februar 2007 anmodede jeg Personaledirektoratet om at udlåne A's sagsmappe og om at redegøre for direktoratets opfattelse af sagen, herunder lovgrundlaget for afgørelsen.

Den 26. marts 2007 modtog jeg Personaledirektoratets sagsmappe vedlagt et brev, hvoraf blandt andet fremgår:

"[...]

A's afskedigelsesbrev oplyser ham om, at eftersom han er fritstillet frem til hans fratræden ved udgangen af november måned 2006, anses al ferie optjent i 2005 og tidligere år for afholdt på fratrædelsestidspunktet. Desuden anses ferie i indeværende optjeningsår for afholdt.

For så vidt angår al ferie optjent i 2005 og tidligere år som anses for afholdt på fratrædelsestidspunktet, følger hjemlen hertil af ferielovens § 7, stk. 3.

For så vidt angår ferien som i indeværende optjeningsår anses for afholdt, følger hjemlen hertil af Nalunarutit C-I, afsnit 8, grp. 2, Lb.nr. 17, Aftale om ferie § 3 (vedlagt som bilag 1).

[...]"

Den anvendte bestemmelse i Aftale om feries § 3, stk. 1, 1. pkt., er sålydende:

"En tjenestemand, der er berettiget til afsked på grund af alder, skal så vidt muligt før afskedigelsen holde den indtil afskedigelsestidspunktet indtjente ferie."

Ved brev af 13. april 2007 anmodede jeg Personaledirektoratet om en yderligere redegørelse for Aftale om feries overensstemmelse med ferielovene og tjenestemandsløven:

"[...]

Det fremgår af Personaledirektoratets svar, at A's ferie fra optjeningsåret 2005 anses for afholdt med hjemmel i landstingslov nr. 10 af 12. november 2001 om ferie § 7, stk. 3.

Det fremgår endvidere, at hjemlen til at anse ferie fra optjeningsåret 2006 for afholdt findes i § 3 i aftale om ferie mellem Grønlands Landsstyre og Tjenestemænds og Overenskomstansattes Centralorganisation i Grønland. Denne aftale er indgået med hjemmel i § 49, stk. 1, i landstingslov nr. 5 af 14. maj 1990 om Grønlands Hjemmestyres og kommunernes tjenestemænd i Grønland.

Ombudsmanden anmoder herefter Personaledirektoratet om at redegøre for, hvorvidt Personaledirektoratet anser aftalen om ferie for at være i overensstemmelse med den nugældende Landstingslov nr. 10 af 12. november 2001 om ferie § 6, stk. 1, der foreskriver:

"§ 6. Ferie holdes i det efter optjeningsåret følgende ferieår, der går fra 1. februar til 31. januar."

Personaledirektoratet bedes samtidig redegøre for, hvorvidt aftalen om ferie anses for overensstemmende med dagældende ferielovs § 7, stk. 1, der er indholdsmæssigt tilsvarende.

Endvidere bedes Personaledirektoratet redegøre for, hvorvidt aftale om ferie efter indsættelsen af § 7, stk. 3, i 2001-ferieloven fortsat findes at have hjemmel i landstingslov nr. 5 af 14. maj 1990 om Grønlands Hjemmestyres og kommunernes tjenestemænd i Grønland § 49, stk. 1.

2001-ferielovens § 7, stk. 3, er sålydende:

"Stk. 3. Hvis lønmodtageren er fritstillet i opsigelsesperioden, anses al forfalden ferie for afholdt, uanset om ferien er fastsat, hvis de i § 9, stk. 1, nævnte perioder og ferien kan rummes indenfor fritstillingsperioden."

Jeg gør i den forbindelse Personaledirektoratet opmærksom på § 49, stk. 2, i landstingslov nr. 5 af 14. maj 1990 om Grønlands Hjemmestyres og kommunernes tjenestemænd i Grønland, der lyder:

"Stk. 2. Aftaler efter stk. 1 kan dog ikke indgå om forhold, der bestemmes ved lov eller i henhold til lov eller angår forvaltningens opgaver, organisation eller personalebehov."

[...]"

Den 23. maj 2007 rykkede jeg Personaledirektoratet for svar på min anmodning.

Den 3. juli 2007 modtog jeg Personaledirektoratets svar. Af dette fremgår, at direktoratet på baggrund af mine spørgsmål har spurgt Overenskomstafdelingen om, hvorvidt en tjenestemand har kunnet pålægges at afholde ikke-forfalden ferie i fritstillingsperioden.

Personaledirektoratet skrev om Overenskomstafdelingens svar og direktoratets reaktion herpå:

"Overenskomstafdelingen har ved skrivelse af 13. maj 2007 svaret, at optjent ferie som ikke er forfalden vil være til udbetaling, og således kan den ikke-forfaldne ferie optjent i 2006 ikke pålægges tjenestemanden afholdt jf. ferielovens § 14, stk. 3 i fritstillingsperioden.

Personaledirektoratet ændrer derfor praksis i forlængelse heraf, idet Aftale om ferie [...] § 3, stk. 1, første punkt findes ugyldig jf. Landstingslov nr. 10 af 12. november 2001 om ferie, § 6, og § 7, stk. 3, samt Landstingslov nr. 5 af 14. maj 1990 om Grønlands Hjemmestyres og kommunernes tjenestemænd i Grønland, § 49, stk. 2.

Den omhandlende tjenestemand vil i medfør heraf få sin i 2006 optjente ferie til forfald i ferieåret 2007 udbetalt som feriegodtgørelse."

Den 20. juli 2007 sendte jeg Personaledirektoratets svar i partshøring hos A. Jeg har ikke modtaget bemærkninger hertil.

Af Personaledirektoratets sagsmappe fremgår i øvrigt en anmodning dateret den 30. januar 2007 fra A om udbetaling af såvel særlig feriegodtgørelse for 2005 som feriegodtgørelse for 2006.

På bilaget er med håndskrift noteret:

"Han burde vide bedre. [utydelig underskrift]"

Jeg udtalte herefter:

1. Personaledirektoratets anvendelse af Aftale om ferie

1990-ferielovens § 7, stk. 1, svarer indholdsmæssigt til 2001-ferielovens § 6, stk. 1, der er sålydende:

"§ 6. Ferie holdes i det efter optjeningsåret følgende ferieår, der går fra 1. februar til 31. januar."

Det vil altså sige, at den ferie, A har optjent i optjeningsåret 1. januar til 31. december 2006, forfalder til afholdelse i ferieåret 1. februar 2007 til 31. januar 2008.

Herudover foreskriver 2001-ferielovens § 7, stk. 3:

"Stk. 3. Hvis lønmodtageren er fritstillet i opsigelsesperioden, anses al forfalden ferie for afholdt [...], hvis de i § 9, stk. 1, nævnte perioder og ferien kan rummes indenfor fritstillingsperioden."

Derimod fremgår det af § 3, stk. 1, 1. pkt., i Aftale om ferie:

"En tjenestemand, der er berettiget til afsked på grund af alder, skal så vidt muligt før afskedigelsen holde den indtil afskedigelsestidspunktet indtjente ferie."

Således fremgår det af Aftale om ferie, at ferie optjent i afskedigelsesåret kan forlanges afholdt i samme kalenderår og ikke i det år, der følger efter optjeningsåret, som foreskrevet i ferielovene.

Derudover foreskriver Aftale om ferie, at optjent ferie anses for afholdt, hvilket er i strid med 2001-ferielovens § 7, stk. 3, der udelukkende giver hjemmel til at anse forfalden ferie for afholdt.

Jeg kan således tilslutte mig Personaledirektoratets opfattelse af, at bestemmelsen i § 3, stk. 1, 1. pkt., i Aftale om ferie er ugyldig.

Af A's klage fremgår, at Personaledirektoratet, i al den tid han var ansat, har anset al ferie - såvel forfalden som optjent - for afholdt i sager om fritstilling, uansøgt afskedigelse mv.

Det fremgår desuden af Personaledirektoratets svar til mig, at direktoratet har administreret efter bestemmelserne i Aftale om ferie, uagtet at disse har været i strid med ferielovene.

Jeg finder det meget kritisabelt, at Personaledirektoratet har anvendt bestemmelsen i § 3, stk., 1. pkt., i Aftale om ferie i strid med § 7, stk. 1, i 1990-ferieloven og § 6, stk. 1, og § 7, stk. 3, i 2001-ferieloven.

Jeg tager dog samtidig til efterretning, at Personaledirektoratet har meddelt mig, at direktoratet nu ændrer sin praksis.

I den forbindelse anmoder jeg Personaledirektoratet om at meddele mig, hvad direktoratet finder anledning til at foretage sig i forhold til tidligere sager, hvor den ugyldige bestemmelse i Aftale om ferie har været anvendt.

Jeg anmoder desuden Personaledirektoratet om at meddele mig, hvad direktoratet har foretaget sig eller agter at foretage sig i anledning af, at der foreligger en ugyldig aftale, som er offentliggjort i Nalunaerutit C.

Jeg anmoder endelig Personaledirektoratet om at oplyse, om direktoratet har taget initiativ til at instruere de relevante myndigheder om, at bestemmelsen i § 3, stk. 1, 1. pkt., i Aftale om ferie er ugyldig.

2. Håndskrevet notat på et af sagens bilag

På et af sagens bilag var noteret:

"Han burde vide bedre. [utydelig underskrift]"

Det følger af god forvaltningsskik, at forvaltningens interne notater/indstillinger udfærdiges uden følelsesladet karakteristisk af en borger eller den pågældendes egenskaber og således, at sådanne notater/indstillinger ikke kan væk-

ke tvivl om forfatterens objektivitet. Jeg henviser til min beretning for 2005, s. 255 (dansksproget version).

Det er min opfattelse, at Personaledirektoratets notat på bilaget i sagen er udtryk for en sådan subjektiv vurdering af en sagspart, at den er egnet til at rejse tvivl om, hvorvidt den efterfølgende afgørelse hviler på et sagligt grundlag.

Yderligere kan en sådan vurdering føles stødende for den pågældende, ligesom den kan komme til andres kundskab[...].

Jeg finder det meget uheldigt, at sagen indeholder en bemærkning, der er egnet til at rejse tvivl om afgørelsens saglighed, og som i øvrigt kan virke stødende for den pågældende.

Jeg henstiller herefter, at Personaledirektoratet indskærper over for sine ansatte, at den slags notater ikke fremgår af sagerne.

Idet jeg afventer direktoratets svar, foretager jeg mig i øvrigt ikke yderligere i sagen.

Jeg har samtidig i medfør af § 11 i landstingslov om Landstingets Ombudsmand indberettet til Grønlands Landsting og Grønlands Landsstyre, at Aftale om ferie er indgået i strid med reglerne i såvel 1990-ferieloven som 2001-ferieloven og således ikke gyldigt kunne indgås i medfør af tjenestemandslovens § 49, stk. 2, der foreskriver, at aftaler ikke kan indgås om forhold, der bestemmes ved lov.

Kopi af dette brev er tilsendt A, Grønlands Landsting og Grønlands Landsstyre ved særskilte breve.”

Jeg havde ved beretningsårets udløb ikke modtaget svar fra Personaledirektoratet.

Ikke hjemmel til at undlade at afregne særlig feriegodtgørelse på grund af overgang fra ansættelse i et hjemmestyredirektorat til ansættelse i et andet hjemmestyredirektorat

Fagforeningen F klagede som mandatar for A over, at Personaledirektoratet havde afslået at afregne særlig feriegodtgørelse til A. Personaledirektoratets afslag var begrundet i, at Personaledirektoratet havde afregnet godtgørelse for optjent ferie under A's ansættelse i direktoratet D1, da A overgik til ansættelse i direktoratet D2, og at A derfor ikke kunne kræve særlig feriegodtgørelse fra ansættelsen i D1.

Ombudsmanden udtalte, at retten til særlig feriegodtgørelse optjenes på samme måde som retten til at holde ferie med løn, og at fortabelse af den optjente ret til særlig feriegodtgørelse derfor må forudsætte klar lovhjemmel. Ombudsmanden fandt ikke, at en sådan lovhjemmel forelå, og fandt derfor, at Personaledirektoratets afgørelse var ulovlig.

Ombudsmanden var i øvrigt ikke enig i Personaledirektoratets opfattelse af, at A's overgang fra ansættelse i D1 til ansættelse i D2 skulle behandles efter ferielovens regler om fratræden. (J. nr. 11.01.20.01/033-07)

Jeg modtog den 10. april 2007 følgende klage fra F:

"F har fra et medlem fået en opgave der lyder på delvis udbetaling af særlig feriegodtgørelse ved skift fra Direktorat til et andet Direktorat, hvor arbejdsgiveren er den samme, nemlig Grønlands Hjemmestyre.

Til spørgsmålet vedlægges korrespondance mellem F samt Personaledirektoratet således vi har samtlige data på sagen.

Sagen begyndte da medlemmet alene fik særlig feriegodtgørelse (1,5 %) fra nuværende arbejdsplads, nemlig D2, inden medlemmet begyndte at arbejde hos D2 var medlemmet ansat hos D1.

F har den opfattelse, at medlemmet har krav på at få udbetalt særlig feriegodtgørelse (1,5 %) i hele 2006 året, da medlemmet ikke har afbrudt sin ansættelse blot fået en anden stilling i et andet Direktorat.

Personaledirektoratet har en anden mening om dette, da Personaledirektoratet mener, at medlemmet ikke har krav på at få udbetalt særlig feriegodtgørelse da medlemmet har opsagt sin stilling hos D1.

F skal venligt anmode om Deres vurdering af spørgsmålet, hvorvidt medlemmet har krav på eller ikke har krav på at få udbetalt særlig feriegodtgørelse for hele 2006 året og ikke kun nuværende arbejdsgiver (D2) udbetaler særlig feriegodtgørelse.

Inden A skiftede til D2 var hun ansat hos D1."

Sagens baggrund er:

Grønlands Hjemmestyre, Personaledirektoratet, ansatte ved brev af 20. september 1991 A som konsulent fra 1. oktober 1991.

Ifølge ansættelsesbrevet var A's ansættelsesområde "tjenestemandstillinger i Grønland under Grønlands Hjemmestyre og kommunerne".

I direktoratets følgebrev af 20. september 2001 til ansættelsesbrevet blev blandt andet oplyst:

"Deres tjenestested er indtil videre D1 i Nuuk."

A skrev den 24. marts 2006 til D1:

"Undertegnede opsig herved stillingen som konsulent i D1, da jeg har fået tilbudt en stilling i D2, fra den 1. maj 2006 eller umiddelbart efter. Opsigelse sker i henhold til kapitel 6 i Landstingslov nr. 21 af 18. december 2003 om Grønlands Hjemmestyre og kommunernes tjenestemand. Jeg skal dog anmode om dispensation således, at jeg overgår til den nye arbejdsplads enten den 1. maj eller 1. juni 2006 - med den begrundelse, at jeg forbliver i Hjemmestyrets regi."

Direktøren i D1 har på min telefoniske forespørgsel den 4. juni 2007 oplyst, at D1 ikke selv besvarede A's meddelelse om opsigelse af stillingen, men orienterede Personaledirektoratet herom.

D1 sendte mig i den anledning en kopi af et fortrykt skema benævnt "BEKRÆFTELSE AF OPSIGELSE", som D1 den 2. april 2006 sendte til Personaledirektoratet, men som ikke forefindes i de sagsmapper, som jeg har haft til gennemsyn fra Personaledirektoratet. Af dette skema fremgår, at A's opsigelse vedlægges, at ansættelsen er ophørt den 30. april 2006, og at hun er overgået til ansættelse i D2.

Af en indstilling af 7. april 2006 fra D2 til Personaledirektoratet fremgår det blandt andet:

"A kommer fra en stilling i D1, hvor hun er indplaceret i lr. 32, skalatrin 45 og med et årligt rådighedsbeløb på kr. 14.182,44. Denne indplacering bedes fulgt i ansættelsen under D2.

Der anmodes om at se bort fra prøveansættelse, da A har været ansat som tjenestemand i 28 år."

Personaledirektoratet skrev den 11. maj 2006:

"[Til:]

1. A

2. D2

3. D1

4. Pensionsregistret for Grønland

5. Personaledirektoratet, "Pensionsregistret", her

6. Lønadministrationen, her

Vedlagt fremsendes et ansættelsesbrev, hvorved De varigt ansættes i en tjenestemandstilling som konsulent under Grønlands Hjemmestyre med virkning fra den 1. maj 2006, jf. Landstingslov nr. 21 af 18. december 2003 om Grønlands Hjemmestyles og kommunernes tjenestemænd i Grønland.

De er omfattet af Grønlands Landsstyes hovedaftale med F.

Stillingen er for tiden klassificeret i den grønlandske lønramme 31 med følgende skatratinsforløb 40, 42 og 44, hvortil er knyttet et rådighedstillæg på kr. 19.270,00 i årligt grundbeløb (1. april 1991-niveau).

Deres tjenestested er indtil videre D2 i Nuuk.

Der tillægges Dem lønanciennitet fra den 1. oktober 1989, svarende til indplacering på skalatrin 44 (slutløntrin)

[...]

Der henvises i øvrigt til den til en hver tid gældende lov om ferie.

[...]

De optjener i overensstemmelse med Kapitel II, Feriefrirejser, § 3, stk. 1 i Aftale af 20. april 1998 mellem Grønlands Landsstyre og F om frirejser, ret til feriefrirejse efter 2 års tjeneste, idet retten til Deres næste feriefrirejse på baggrund af Deres hidtidige ansættelse indtræder den 1. oktober 2007.

[...]

2. Hvilket meddeles under henvisning til skrivelse af 7. april 2006. Pågældende indplaceres på "Overenskomst" 100.031 i AKISSARSIAT, som bevirker, at der til Pensionsregistret for Grønland afregnes 6% af den pensionsgivende løn. Det skal bemærkes at Direktoratet for Sundhed er forpligtiget til i henhold til Prøvebekendtgørelsen rettidigt at afgive de i § 9 foreskrevne prøvetidsbedømmelser, samt rettidigt at meddele hvorvidt ansættelsesforholdet skal fortsættes, eller der skal ske forlængelse af prøvetiden samt hvorvidt pågældende ved prøvetidens udløb anses for egnet til varig ansættelse, idet der henvises til Bekendtgørelse nr. 60 af 6. februar 1974 om ansættelse som tjenestemand på prøve i statens tjeneste i Grønland med senere varig ansættelse for øje (Nal. C-I, 6-1-2).

3. (Ovennævnte skrivelse til A er ikke medtaget) Det skal hermed bekræftes, at A er fratrukket sin stilling ved D1 med udgangen af april måned 2006. Hvilket meddeles under henvisning til skrivelse af 4. april 2006.

4-5. Hvilket meddeles til orientering. Pågældende indplaceres på "Overenskomst" 100.031 i AKISSARSIAT, som bevirker, at der til Pensionsregistret for Grønland afregnes 6% af den pensionsgivende Løn.

[...]"

Af det medfølgende ansættelsesbrev fremgår:

"A

ansættes herved fra den 1. maj 2006 at regne som konsulent i Grønland med varig ansættelse med et ansættelsesområde, der omfatter tjenestemandstillinger i Grønland under Grønlands Hjemmestyre og kommunerne.

Det tilkendegives Dem, at De ved denne ansættelse undergives de til enhver tid for tjenestemænd i almindelighed gældende regler og de for denne stilling særligt fastsatte bestemmelser, samt at De som tjenestemand samvittighedsfuldt skal opfylde de pligter, som den Dem betroede stilling pålægger Dem."

F skrev den 30. januar 2007 til Personaledirektoratet:

"F er af ovennævnte medlem orienteret, at særlig feriegodtgørelse for 2006 kun bliver udbetalt for nuværende arbejdsplads, dvs. D2, dvs. særlig feriegodtgørelse i perioden 1. januar - 30. april 2006 ikke er særlig feriegodtgørelse berettiget iflg. Personaledirektoratet, trods D1 og D2 er og samme arbejdsgiver, som er Grønlands Hjemmestyre.

A har været og er stadigvæk ansat den dag i dag hos Grønlands Hjemmestyre siden 1. januar 1982, A blev ansat som tjenestemand på prøve 1. januar 1989 og efterfølgende fastansat pr. 1. januar 1991, F kan ikke se i Landstingslov nr. 10 af 12. november 2001 om ferie, hvorfor særlig feriegodtgørelse kun skal udløses delvist for nuværende arbejdsgiver, da nuværende arbejdsgiver stadigvæk er Grønlands Hjemmestyre.

F skal kræve, at A's særlig feriegodtgørelse for perioden 1. januar - 30. april 2006 også skal beregnes og udbetales ved først givne lejlighed, da A ikke har afbrudt sin ansættelse eller flyttet til en anden arbejdsgiver og har optjent ferietimer samt særlig feriegodtgørelse i 2006.

Såfremt F's krav ikke imødekommes, skal F kræve, at Personaledirektoratet kommer med en forklaring med henvisning til en lov som organisationen kan forholde sig til, da F forstår og fortolker, at arbejdsgiver er den samme uanset om A flytter fra et Direktorat til et andet Direktorat, således A har krav at få udbetalt særlig feriegodtgørelse for hele 2006 året.

Kopi af denne skrivelse er sendt til A til orientering."

Den 1. februar 2007 sendte Personaledirektoratet følgende e-mail til F:

"Hej [...],

jeg har ad omveje fået din mail angående manglende udbetaling af særlig feriegodtgørelse til ovennævnte.

A fratrådte sin stilling i D1 den 30. april 2006,

og har i denne forbindelse fået beregnet og hensat feriegodtgørelse, iht. til ferieloven, for perioden januar til april 2006.

A har IKKE krav på særlig feriegodtgørelse for de første 4 måneder af 2006, når hun er fratrådt og allerede har fået beregnet og hensat feriepenge for disse måneder.

Denne procedure er gældende for alle fratrådte som i stedet for særlig feriegodtgørelse får beregnet og hensat deres feriegodtgørelse for ansættelsen !!!

F svarede samme dag med e-mail til direktoratet:

"Dvs. A får udbetalt feriepenge (12 %) når hun holder ferie i år for perioden 1. januar - 30. april 2006. Kan du sende en forklaring til A, således hun forstår det."

Ligeledes den 1. februar 2007 sendte direktoratet en e-mail til F:

"Hej [...],

vi har allerede forsøgt at forklare dette til A - uden held for forståelse, hvilket også har ført til hendes henvendelse til jer - I må fremsende min besvarelse af jeres mail til A!"

F svarede den 1. februar 2007 direktoratet per e-mail:

"Tak for svaret, dvs. A får feriepenge (12 %) når hun holder ferie for perioden 1. januar - 30. april 2006."

F rykkede direktoratet for svar ved e-mail af 5. februar 2007, idet organisationen skrev:

"Du har ikke besvaret mit spørgsmål, da jeg spurgte, at A får udbetalt feriepenge (12 % tvungen) for den periode hun var ansat nede hos D1, januar - april 2006, vil det sige, at A bliver trukket i løn for de 4 måneder hun er tvunget til at holde ferie med feriepenge, da hun skiftede Direktoratet.

Du har i dit svar kun henvist til ferieloven, men du har ikke henvist til en bestemt paragraf, hvorfor arbejdsgiver, altså Grønlands Hjemmestyre har den opfattelse, at A IKKE har krav på at få udbetalt særlig feriegodtgørelse for perioden januar - april 2006, fordi hun fratrådte sin stilling i D1, men måske har Personaledirektoratet ikke taget

højde for, at A forbliv ansat hos Grønlands Hjemmestyre, men skiftede til D2 uden at afbryde eller afkorte optjeningen af ferietimer.

D1 og D2 er Grønlands Hjemmestyre, derfor mener F at A har krav på at få udbetalt særlig feriegodtgørelse da hun skal holde ferie med løn.

Det er svært at forstå hvorfor den samme arbejdsgiver ikke udbetaler fuld særlig feriegodtgørelse for 2006, når man nu har været ansat hos samme arbejdsgiver i hele 2006. F kan ikke læse i ferieloven, at man IKKE har krav på at få udbetalt særlig feriegodtgørelse, fordi man skifter fra D1 til D2 som jo er Grønlands Hjemmestyre.

F skal henvise til optjening, ferieperiode og feriens afholdelse, feriegodtgørelse eller ferie med løn, udbetaling, samt almindelige bestemmelser, og ud fra det anmode om henvisning til din begrundelse, således vi kan få klarhed over Personaledirektoratets begrundelsesgrundlag.

[...]

Er det en kutyme som hjemmestyre har, at man IKKE beregner og IKKE udbetaler særlig feriegodtgørelse når man skifter job inden for Grønlands Hjemmestyrers direktorater, i så fald skal man anmode om henvisning til lov da ferieloven er den lov vi skal bruge if. udbetaling af særlig feriegodtgørelse samt feriepenge. Ser frem til svar."

Direktoratet svarede F den 5. februar 2007:

"A får udbetalt feriepenge (12 %) for optjeningsperioden jan. til apr. 06 når hun afholder ferie. Hun har fået en lønspecifikation fremsendt i slutningen af juli 2007, hvor på afregningen af tilgodehavende ferie for optjeningsårene 2004, 2005 og 2006 fremgår.

Når en ansat skifter ansættelse mellem direktoraterne i Grønlands Hjemmestyre afregnes feriepengene ved ansættelsens ophør for at belaste den/de rigtige finanslovs-konti. Denne kutyme har altid været anvendt i Grønlands Hjemmestyre.

Til din orientering har A søgt og fået en stilling i D2 og opsagt sin stilling i D1. Så vi taler om 2 forskellige ansættelsesforhold også selvom det er Grønlands Hjemmestyre."

F svarede, ligeledes den 5. februar 2007, direktoratet ved e-mail:

"Tak for dit svar. Jeg bliver ikke klogere af dit svar, da du ikke henviser til konkret paragraf i ferieloven, men kun henviser til en kutyme som har været anvendt i Grønlands Hjemmestyre. Jeg vil ikke være besværlig, men er nødt til at forholde mig til lovgivningen som er det eneste værktøj som vi skal bruge.

F er igen nødt til at henvise til ferielov som er den lov som vi forholder os til også hvad angår særlig feriegodtgørelse. En kutyme kan ikke stilles højere end en lov, derfor er det meget svært at forholde sig som organisation da en kutyme ikke giver hjemmel til ikke at udbetale særlig feriegodtgørelse.

F mener, at sagen skal drøftes indgående mellem arbejdsgiver og organisationen da organisationen mener, at en kutyme ikke kan stilles højere end loven."

F sendte den 6. februar 2007 en e-mail til administrationschefen i Personaledirektoratet:

"I henhold til aftale videresendes hermed korrespondance mellem F og Personaledirektoratet om manglende udbetaling af særlig feriegodtgørelse, som tvinger A at holde ferie af egen regning med feriegodtgørelse.

A var i 2006 ansat i D1 fra 1. januar til udgangen af april måned. Hun flyttede til D2 fra 1. maj.

Personaledirektoratet nægter at udbetale særlig feriegodtgørelse for den periode hun var ansat i D1, og således tvinger hende til at holde ferie af egen regning af de optjente ferietimer i den periode hun var ansat i D1 med feriegodtgørelse mod hendes vilje.

A er ansat af Grønlands Landsstyre, jf. § 4 i Landstingslov nr. 21 af 18. december 2003 om Grønlands hjemmestyres og kommunernes tjenestemænd i Grønland.

Ansættelsesområdet i geografisk henseende er Grønland, jf. § 13 i Landstingslov nr. 21 af 18. december 2003 om Grønlands hjemmestyres og kommunernes tjenestemænd i Grønland.

A har hele tiden været ansat af samme arbejdsgiver, og derfor har ret til holde ferie med løn, samt udbetaling af særlig feriegodtgørelse for hele 2006, jf. § 14, stk. 1 i Landstingslov nr. 10 af 12. november 2001 om ferie.

Personaledirektoratet fortæller os at man praktiserer en kutyme i forbindelse med tjenestemænds stillingsskift mellem direktoraterne.

Det er svært for en seriøs organisation at acceptere personaledirektoratets brug af en kutyme, som i virkeligheden ikke har nogen som helst hjemmel i den gældende lovgivning på området. F forventer en snarlig tilbagemelding fra dig."

Den 7. februar 2007 besvarede direktoratet F's e-mail af 5. februar 2007 således:

"Jeg har aftalt med [...], at jeg besvarer din e-mail.

Personaledirektoratet er enig i, at reglerne om særlig feriegodtgørelse fastsættes i ferieloven.

Det fremgår af ferielovens § 14, stk. 1, at når en lønmodtager modtager løn under ferie, så er man berettiget til den særlige feriegodtgørelse, der udgør 1,5% af den løn, som er indtjent i optjeningsåret.

Det kræver således at man har optjent ret til ferie med løn, før man kan få den særlige feriegodtgørelse. Ved fratræden beregnes feriegodtgørelse efter § 12, jf. § 14, stk. 3. Det vil sige at man ikke får særlig feriegodtgørelse ved fratræden, idet der så bliver ferieafregnet.

Eftersom A havde opsagt sin stilling i D1, og derfor fratrådte denne stilling, bliver hun ferieafregnet i henhold til ferielovens § 12, jf. § 14, stk. 3, og hun får derfor kun den særlige feriegodtgørelse ud fra den tid, som hun var ansat i det nye ansættelsesforhold.

Det forhold, at der er tale om to forskellige stillinger inden for Hjemmestyret ændrer ikke på, at der er tale om en fratrædelse fra den første stilling, og der skal derfor ske ferieafregning i henhold til ferielovens § 12, jf. § 14, stk. 3 - og så er der ikke længere optjent ret til ferie med løn for ansættelsen i D1, idet ferien er afregnet. Herefter har A heller ikke ret til særlig feriegodtgørelse for denne periode, jf. ferielovens § 14, stk. 1 sidste punktum.

Håber dette afklarer situationen."

Ved e-mail af 26. februar 2007 til F besvarede direktoratet organisationens e-mail af 6. februar 2007 til administrationschefen ved at henvise til det ovenfor citerede e-mailsvar af 7. februar 2007 fra direktoratet til organisationen.

F sendte herefter den 27. februar 2007 følgende brev til Personaledirektoratet:

"F takker for modtagelsen af svar om særlig feriegodtgørelse til A, dertil kan det oplyses, at F ikke er enig i Personaledirektoratets vurdering af sagen.

F fastholder, at der skal udbetales særlig feriegodtgørelse (1,5 %) da A stadigvæk er ansat af en og samme arbejdsgiver, nemlig Grønlands Hjemmestyre. F kan forstå Personaledirektoratets vurdering af sagen såfremt A var gået fra Grønlands Hjemmestyre til eks. Nuuk Kommune.

Men i det her tilfælde forblev A ansat i Grønlands Hjemmestyre. Forskellen er bare at A var ansat i D1 før hun gik over i D2. F begrundet fastholdelse af kravet som følgende:

1). I henhold til Landstingslov nr. 21 af 18. december 2003 om Grønlands Hjemmestyrer og kommunernes (tjenestemænd i Grønland. § 4. Tjenestemænd under Grønlands Hjemmestyre udnævnes af Landsstyret. Tjenestemænd under kommunerne udnævnes af kommunalbestyrelsen.

F forstår og fortolker, at arbejdsgiveren er Grønlands Hjemmestyre da også af ansættelsesbrevet fremgår, at Grønlands Hjemmestyre er den ansættende myndighed, derfor mener F, at A har krav på at få udbetalt særlig feriegodtgørelse efter nedennævnte Landstingslov.

2). I henhold til Landstingslov nr. 10 af 12. november 2001 om ferie. § 12. Arbejdsgiver yder feriegodtgørelse med 12 % af lønnen. Denne mulighed vil kunne bruges såfremt A opsiger sin ansættelse hos Grønlands Hjemmestyre og eks. ansættes hos Nuuk Kommune.

§ 14, stk. 1. Lønmodtagere. der er antaget månedsvist eller for længere tid og således. at der ikke sker fradrag i lønnen for søgnehelligdage, sygedage eller lignende får i stedet feriegodtgørelse under ferie. eventuelt til det timetal. lønmodtageren modtog fast løn i optjeningsåret. Endvidere ydes en særlig feriegodtgørelse. der udgør 1.5 % af den løn. der er indtjent i optjeningsåret.

I det her tilfælde vurderer F, at denne lov (Landstingslov nr. 10. af 12. november 2001 om ferie) har relevans til Landstingslov nr. 21 af 18. december 2003, fordi Grønlands Hjemmestyre ansætter tjenestemænd og arbejdsgiver (Grønlands Hjemmestyre) udbetaler feriegodtgørelser eller særlige feriegodtgørelser.

Krav om udbetaling af særlig feriegodtgørelse forstærkes da A har optjent fulde ferietimer i 2006 under sin ansættelse hos Grønlands Hjemmestyre, derfor mener F, at A ikke skal tvinges til at holde ferie med feriegodtgørelse (12 %) når hun har optjent fulde ferietimer i 2006, men har krav på at få beregnet og udbetalt særlig feriegodtgørelse (1,5 %) af indtjent løn i 2006.

Såfremt Personaledirektoratet fastholder deres vurdering af sagen vil F prøve sagen hos Landstingets Ombudsmand for at få vurderet sagen, ikke fordi F ikke har tillid til Personaledirektoratet, men fordi F mener, at sagen har en principiel betydning som bør prøves i en anden institution."

F klagede herefter til mig.

Jeg skrev den 13. april 2007 til Personaledirektoratet:

"Jeg beder Personaledirektoratet om en udtalelse til klagen.

Jeg beder endvidere Personaledirektoratet om konkret at oplyse, om Personaledirektoratet eller D1 i forbindelse med beregningen af A's feriegodtgørelse for perioden 1. januar til 30. april 2006 samtidig har beregnet (og opsat) særlig feriegodtgørelse for denne periode.

Jeg beder endelig Personaledirektoratet sende mig A's personalesager fra Personaledirektoratet, D1 og D2 til gennemsyn.

Direktoratets udtalelse vil eventuelt blive forelagt F til partshøring.

Jeg har sendt F en kopi af dette brev."

Jeg modtog den 22. maj 2007 hørings svar fra Personaledirektoratet:

"I forlængelse af Landstingets Ombudsmands skrivelse af 13. april 2007 vedr. F's klage over Personaledirektoratets undladelse af at udbetale særlig feriegodtgørelse til A for perioden 1. januar til 30. april 2006, skal Personaledirektoratet herved vende tilbage.

Landstingets Ombudsmand anmoder i denne skrivelse Personaledirektoratet om at fremkomme med en udtalelse til klagen, og om at fremsende personalesagerne. I den forbindelse vedlægges Personaleadministrationens og Lønadministrationens sagsmapper. D1 og D2 er samtidig hermed blevet anmodet om at fremsende deres personalemapper til Ombudsmanden.

Personaledirektoratet har følgende bemærkninger til klagen:

Der henvises til e-mail fra [...] af 7. februar 2007 til [...] fra F.

Som det fremgår af denne mail, er det Personaledirektoratets vurdering, at der er tale om, at A fratræder sin stilling i D1 og herefter får beregnet feriegodtgørelse, jf. ferielovens § 12, jf. § 14, stk. 3.

Når man får beregnet feriegodtgørelse, er man ikke berettiget til særlig feriegodtgørelse. Begrundelsen for dette er, at der i bestemmelsen om særlig feriegodtgørelse i § 14, stk. 1 sidste punktum står "Endvidere...". Det vil sige, at bestemmelsen henviser til, at man udover det, der tidligere er nævnt i bestemmelsen får særlig feriegodtgørelse i den pågældende situation. § 14, stk. 1 drejer sig netop om situationen, hvor man er ansat og får løn under sin ferie, og det er således kun i denne situation, at der ydes særlig feriegodtgørelse.

Ombudsmanden spørger, om der er beregnet opsat særlig feriegodtgørelse for perioden 1. januar til 30. april 2006. Det er der ikke, idet A ikke er berettiget til særlig feriegodtgørelse for denne periode, for hun er jo blevet ferieafregnet, jf. ferielovens § 12, jf. § 14, stk. 1."

Den 4. juni 2007 kontaktede jeg telefonisk direktøren i D1 med henblik på en afklaring af, hvilke personalesagsoplysninger D1 var i besiddelse af. Direktøren oplyste, at D1 alene havde kopier af de sagsakter, som forefandt i personaledirektoratet, tillige med det ovenfor citerede skema, som D1 sendte Personaledirektoratet om A's fratræden.

Jeg modtog den 22. maj 2007 D2's personalesagsmappe for A.

Jeg udtalte herefter:

"Lovgrundlaget for optjening af særlig feriegodtgørelse

Reglerne om optjening af feriegodtgørelse findes i landstingslov nr. 10 af 12. november 2001 om ferie kapitel 4.

Det fremgår af landstingslovens §§ 12 og 14:

"§ 12. Arbejdsgiveren yder feriegodtgørelse med 12% af lønnen."

"§ 14. Lønmodtagere, der er antaget månedsvist eller for længere tid og således, at der ikke sker fradrag i lønnen for søgnehellidage, sygedage eller lignende får i stedet for feriegodtgørelse løn under ferie, eventuelt tillagt værdien af kost beregnet efter reglen i § 16, stk. 2. Løn under ferie ydes i henhold til det timetal, lønmodtageren modtog fast løn for i optjeningsåret. Endvidere ydes en særlig feriegodtgørelse, der udgør 1,5% af den løn, der er indtjent i optjeningsåret.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte lønmodtagere kan dog senest den 1. oktober forud for optjeningsåret, i stedet for ferie med løn og særlig feriegodtgørelse, kræve feriegodtgørelse af lønnen i dette optjeningsår.

Stk. 3. Ved fratræden beregnes feriegodtgørelse efter § 12 for det indeværende optjeningsår samt for den del af tidligere optjeningsår, for hvilken lønmodtageren ved sin fratræden endnu ikke har afholdt ferie.

Stk. 4. For sygdoms-, barsels-, adoptions- eller tilskadekomstperioder, for hvilke der er optjent betalt ferie efter §§ 12 og 13, samt § 14, stk. 1, beregnes løn under ferie eller feriegodtgørelse på grundlag af lønnen de sidste 4 uger før fraværet. Hvor lønnen på det pågældende tidspunkt ikke længere kan opgøres, eller hvis det aftales, kan løn under ferie eller feriegodtgørelse i stedet beregnes på grundlag af den gennemsnitlige løn i det pågældende optjeningsår."

Det følger af § 14, stk. 1, at de lønmodtagere, der er omfattet af denne bestemmelse, har et retskrav på at afholde ferie med løn, og at lønmodtagere, som udnytter denne ret, tillige skal have udbetalt særlig feriegodtgørelse udregnet på grundlag af den optjente løn.

Det følger af § 14, stk. 3, at arbejdsgiveren skal udarbejde en regnskabsmæssig opgørelse af den ansattes krav på feriegodtgørelse, når en ansat fratræder ansættelsesforholdet. Denne beregning skal ske efter § 12.

Efter landstingslovens § 18, stk. 4, udbetales særlig feriegodtgørelse efter § 14, stk. 1, umiddelbart forud for ferieårets start og udbetales således uafhængigt af, om ferie holdes.

Det fremgår blandt andet af bemærkningerne til § 14 i forslaget til landstingsloven om ferie:

"For at fjerne misforståelse om, hvornår feriegodtgørelsen kommer til udbetaling, er det præciseret, at der alene sker beregning og beskatning ved fratræden. Udbetaling sker i overensstemmelse med reglerne i kapitel 5."

Retten til særlig feriegodtgørelse optjenes på grundlag af lønindtægten i optjeningsåret, på samme måde som retten til at holde ferie med løn.

Det skal dog som ovenfor anført fremhæves, at udbetalingen af den særlige feriegodtgørelse er uafhængig af ferieafholdelsen.

Det må derfor kræve klar lovhjemmel, hvis retten til særlig feriegodtgørelse skal fortages ved ansættelsesforholdets ophør.

Jeg finder derfor, at der ikke er tilstrækkelige holdepunkter for at fortolke landstingsloven om ferie § 14, stk. 3, således, at retten til særlig feriegodtgørelse fortages ved ansættelsens ophør.

Personaledirektoratets anvendelse af bestemmelsen har således ikke lovhjemmel.

Det er uafhængigt heraf min opfattelse, at det i forbindelse med A's stillingskift af de grunde, som jeg gør rede for i det følgende, ikke har været relevant at anvende reglen i landstingsloven om ferie § 14, stk. 3.

Er A fratrædt, jf. landstingsloven om ferie § 14, stk. 3?

Betingelsen for at beregne feriegodtgørelse efter landstingsloven om ferie § 14, stk. 3, er, at der er tale om, at den ansatte "fratræder".

Bemærkningerne til lovforslaget giver ingen vejledning om, hvornår en medarbejder fratræder.

Den tidligere gældende ferielov, landstingslov nr. 22 af 25. oktober 1990 om ferie, indeholdt i § 15, stk. 1-3, regler af samme indhold som den gældende ferielovs § 14, stk. 1-3.

Det fremgår af de almindelige bemærkninger til forslaget til den tidligere gældende ferielov, at lovforslaget byggede på den gældende ferielovgivning i Danmark, på Færøerne og i Island.

Den dagældende ferielov i Danmark indeholdt i § 14 følgende bestemmelse:

"§ 14. Lønmodtagere, der er antaget månedsvis eller for længere tid og således, at der ikke sker fradrag i lønnen for søgnehellidage, sygedage o.lign., får i stedet for feriegodtgørelse løn under ferie, eventuelt tillagt værdien af kost beregnet efter reglen i § 16, stk. 2. Endvidere ydes et ferietillæg på 1 pct. af den løn, der er indtjent i det foregående optjeningsår.

Stk. 2. Sådanne lønmodtagere kan dog forud for et optjeningsårs begyndelse kræve feriegodtgørelse af lønnen i dette optjeningsår, dog kun med 12 pct.

Stk. 3. Ved fratræden ydes feriegodtgørelse efter § 12 for det løbende optjeningsår samt for den del af tidligere optjeningsår, for hvilken lønmodtageren ved sin fratræden endnu ikke har holdt ferie."

Det fremgår af den juridiske litteratur om den dagældende danske ferielov, at § 14, stk. 3, alene regulerede de situationer, hvor en lønmodtager endeligt fratrådte ansættelsesforholdet, og bestemmelsen kunne således ikke bringes i anvendelse til afklaring af ferieoptjening i et fortsættende ansættelsesforhold, der undergik væsentlige ændringer³.

Jeg finder på denne baggrund, at den omstændighed, at en ansat i hjemmestyrets administration overgår til ansættelse i et andet direktoratet, ikke i sig selv kan begrunde, at arbejdsgiveren foretager ferieafregning i medfør af landstingsloven om ferie § 14, stk. 3.

For at anvende denne bestemmelse må det herudover kræves, at det tidligere ansættelsesforhold er bragt til ophør.

Det er herefter spørgsmålet, om A's hidtidige ansættelsesforhold blev bragt til ophør i forbindelse med hendes ansættelse i D2.

Det fremgår af sagen, at A den 24. marts 2006 i et brev til D1 opsagde sin stilling som konsulent i D1, idet hun havde fået tilbudt ansættelse i D2, således at hun kunne overgå til det nye arbejde.

Efter de foreliggende oplysninger i sagen må jeg gå ud fra, at hverken D1 eller Personaledirektoratet over for A har taget særskilt stilling til A's brev af 24. marts 2006.

Det er alene oplyst, at Personaledirektoratet den 11. maj 2006 udfærdigede et ansættelsesbrev for A's ansættelse i D2. I dette ansættelsesbrev er der ikke henvist til A's brev af 24. marts 2006.

På tidspunktet for A's brev af 24. marts 2006 var hun ansat som tjenestemand i henhold til det ovenfor citerede ansættelsesbrev af 20. september 1991, hvorefter hendes ansættelsesområde omfattede "tjenestemandstillinger i Grønland under Grønlands Hjemmestyre og kommunerne". A var ansat som konsulent med foreløbig placering ved D1 med lønanciennitet fra den 1. oktober 1989.

3 Luis Beck Nielsen, Ferieloven, GadJura, København 1995, side 154 f, med de heri anførte henvisninger til dommene i UfR 1980.788 V og UfR 1985.782 V.

A blev ansat som tjenestemand (konsulent) i D2 med foreløbig placering i dette direktorat og med uændret lønanciennitet, ligesom fornyet prøveansættelse ikke kom på tale.

Jeg finder det nærliggende, at den ændring af A's ansættelsesforhold, som skete i forbindelse med hendes overgang fra D1 til D2, har kunnet gennemføres inden for rammerne af A's ansættelse af 20. september 1991, således at det ikke var nødvendigt at bringe A's tjenstemandsansættelse fra 1991 under Grønlands Hjemmestyre til ophør, i forbindelse med at hun overgik til ansættelse i D2.

Hertil kommer, at landstingslov nr. 21 af 18. december 2003 om Grønlands Hjemmestyles og kommunernes tjenstemænd i Grønland § 4 fastslår:

“Tjenstemænd under Grønlands Hjemmestyre udnævnes af Landsstyret. Tjenstemænd under kommunerne udnævnes af kommunalbestyrelsen.”

Denne bestemmelse må fortolkes i overensstemmelse med, hvad der i øvrigt anses for gældende ret i Grønland om ophør af ansættelser i den offentlige forvaltning, hvorefter den ansatte ikke retsgyldigt selv kan bringe ansættelsen til ophør gennem en opsigelse, idet ansættelsen alene kan ophøre ved en forvaltningsretlig afgørelse, som træffes af ansættelsesmyndigheden⁴ eller ved en aftalt afskedigelse⁵.

Jeg er derfor af den opfattelse, at A's egenhændige opsigelse af sit ansættelsesforhold ikke har retsgyldighed, og tjenstemandsansættelsen, som blev etableret den 20. september 1991, er derfor ikke ophørt med A's brev til D1.

Jeg finder det i øvrigt yderst tvivlsomt, om Personaledirektoratet ville være berettiget til at afskedige A ansøgt med det formål at gennemføre en stillingsændring, som kunne gennemføres uden at afskedige A. Jeg henviser herved til, at Personaledirektoratet er underlagt et almindeligt forvaltningsretligt proportionalitetsprincip, som går ud på, at direktoratet ikke må bruge mere indgribende virkemidler over for de ansatte, end formålet tilsiger.

Jeg finder derfor også, at den ansættelse af A, som direktoratet foretog den 11. maj 2006, må anses om en ændring af ansættelsesstedet inden for rammerne af tjenstemandsansættelsen af 20. september 1991.

4 Se for eksempel min beretning for 2004, side 384 grønlandssproget version og side 313 dansksproget version.

5 Se for eksempel min beretning for 2005, side 200 grønlandssproget version og side 157, dansksproget version.

Det er herefter min opfattelse, at anvendelse af landstingsloven om ferie § 14, stk. 3, ikke har været relevant.

Jeg henstiller på baggrund af ovenstående, at Personaledirektoratet udbetaler særlig feriegodtgørelse til A for ferieoptjeningsåret 2006.

Jeg har ved særskilt brev og ved kopi af dette brev orienteret F om min opfattelse af sagen."

Jeg modtog den 3. august 2007 svar fra Personaledirektoratet:

"I forlængelse af Landstingets Ombudsmands skrivelse af 29. juni 2007 vedr. F's klage over Personaledirektoratets undladelse af at udbetale særlig feriegodtgørelse til A for perioden 1. januar til 30. april 2006, skal Personaledirektoratet herved vende tilbage.

I relation til Landstingets Ombudsmands vurdering af lovgrundlaget for optjening af særlig feriegodtgørelse, skal Personaledirektoratet herved bede Ombudsmanden vurdere sagen på ny. Personaledirektoratet er godt klar over, at Ombudsmanden ikke ligger vægt på dette ved konklusionen af sin udtalelse, men der er tale om en principiel fortolkning, som ifølge Personaledirektoratets vurdering strider mod praksis i såvel Danmark som Grønland

Begrundelsen for dette er som følger:

Ombudsmanden konkluderer, at det må kræve klar lovhjemmel, hvis retten til særlig feriegodtgørelse skal fortabes ved ansættelsesforholdets ophør.

Retten til særlig feriegodtgørelse følger retten til løn under ferie, jf. ferielovens § 14, stk. 1, sidste punktum, og man er kun berettiget til løn under ferie og særlig feriegodtgørelse så længe, man er ansat. Det vil sige, når man fratræder, har man ikke længere krav på løn under ferie og særlig feriegodtgørelse. Hjemmelen hertil ligger i ferielovens § 14, stk. 3, jf. § 12. Herefter træder feriegodtgørelsen efter § 12 i stedet for både ferie med løn og særlig feriegodtgørelse.

Særlig feriegodtgørelse udbetales allerede ved ferieårets begyndelse, hvilket medfører, at hvis man ikke har afholdt alt sin ferie på fratrædelsestidspunktet, så beregnes der feriegodtgørelse efter § 12, og denne godtgørelse skal fratrækkes den særlige feriegodtgørelse for de ikke-afholdte feriedage, idet denne allerede er udbetalt.

Grønlands ferielov bygger på den danske ferielov, og det er korrekt, at man i den nuværende danske ferielov ikke har hjemmel til at fratække allerede udbetalt særlig feriegodtgørelse for ikke afholdt ferie, når der skal beregnes feriegodtgørelse ved fratræden. Dette er imidlertid en ændring, som kom ved den danske ferielov af 31. maj 2000, og princippet blev fastslået i bestemmelsen, som svarer til den grønlandske ferielovs § 14, stk. 3, og hvor følgende blev indføjet som sidste punktum: "Hvis ferietillægget udbetales før ferien begynder, kan det ikke kræves tilbagebetalt". Det fremgår direkte af

bemærkningerne til den danske bestemmelse, at dette er en ændring i forhold til den tidligere lov, idet man før havde ret til at modregne for meget udbetalt ferietillæg, når der blev beregnet feriegodtgørelse ved en ansats fratræden.

En sådan bestemmelse er imidlertid ikke sat ind i den grønlandske ferielov, og ordlyden i den grønlandske ferielov følger således den hidtidige danske ferielov, og det må derfor være fortolkning og praksis for denne, som fortsat er gældende i Grønland.

Herefter vurderer Personaledirektoratet, at Lønadministrationens praksis på dette område er korrekt, og Personaledirektoratet beder derfor ombudsmanden overveje sin udtalelse på ny.

Personaledirektoratet stiller sig gerne til rådighed for en uformel drøftelse af problematikken, såfremt Ombudsmanden måtte ønske dette."

Jeg svarede den 28. august 2007 Landsstyreformanden således:

"Jeg har gennemgået Personaledirektoratets svar på min henstilling, som jeg modtog den 3. august 2007.

Jeg forstår direktoratets svar således, at direktoratet fortsat ikke mener, at A skal have udbetalt særlig feriegodtgørelse optjent i perioden 1. januar til 30. april 2006.

Jeg forstår endvidere direktoratet således, at direktoratet nu bygger sin opfattelse på administrativ praksis og på, at direktoratet mener, at landstingsloven om ferie skal fortolkes i overensstemmelse med retstilstanden i Danmark før ikrafttrædelsen af lov nr. 396 af 31. maj 2000 om ferie.

Jeg erindrer indledningsvist om, at det fremgår af min udtalelse, at A efter min opfattelse ikke kan anses for at være fratrædt i forbindelse med det gennemførte stillingskift, og at reglerne om afregning af ferie ved fratræden derfor ikke finder anvendelse i A's sag.

Direktoratet har ikke forholdt sig hertil, og jeg fastholder allerede derfor min henstilling.

Jeg bemærker i øvrigt, at jeg ikke kan tilslutte mig direktoratets fortolkning af reglerne om særlig feriegodtgørelse ved fratræden.

Direktoratet er ikke fremkommet med nye oplysninger, som giver mig grundlag for at antage, at min fortolkning af landstingsloven om ferie er ukorrekt, og jeg kan derfor i det hele henholde mig til min argumentation i min udtalelse af 29. juni 2007.

For så vidt angår direktoratets henvisning til administrativ praksis, bemærker jeg, at ordlyden af landstingsloven om ferie er tvingende for min lovforklning, idet ingen andre faktorer ses at tale mod en fortolkning i strid med landstingslovens ordlyd.

Jeg har gennemgået forarbejderne fra landstingsbehandlingerne til såvel den gældende landstingslov om ferie som den tidligere gældende landstingslov nr. 22 af 25. oktober 1990 om ferie.

Det fremgår hverken af bemærkningerne til lovforslagene, af landstingsdebatten eller af de betænkninger, der blev afgivet under behandlingerne, at det skulle have været Landstingets hensigt, at en optjent ret til særlig feriegodtgørelse bortfalder ved den ansattes fratræden.

For så vidt angår direktoratets henvisning til retstilstanden i Danmark, er jeg enig med direktoratet i, at denne retstilstand kan indgå som et fortolkningsbidrag til de grønlandske regler, idet det fremgår af forarbejderne til landstingsloven om ferie fra 1990, at den bygger den ferielov, der dengang gjaldt i Danmark.

Landstingsloven om ferie kan dog ikke fortolkes i overensstemmelse med retstilstanden i Danmark i strid med den vedtagne landstingslovs ordlyd uden klare holdepunkter for, at en sådan fortolkning har været Landstingets hensigt.

Sådanne holdepunkter ses ikke at foreligge.

Da der således, som jeg gjorde rede for i min udtalelse, er tale om, at ordlyden af landstingsloven om ferie indebærer, at særlig feriegodtgørelse optjenes på grundlag af den indtjente løn, og at særlig feriegodtgørelse udbetales, uafhængigt af om lønmodtageren holder ferie, kan den omstændighed, at en lønmodtager ikke får mulighed for at holde ferie med løn i fratrædelsessituationen, ikke begrunde, at den allerede optjente særlige feriegodtgørelse bortfalder.

Såfremt Personaledirektoratet fastholder, at direktoratet ikke vil udbetale særlig feriegodtgørelse optjent i perioden 1. januar til 30. april 2006 til A, vil jeg overveje at anbefale over for de procesbevilgende myndigheder, at A eller F som mandatar for A kan få fri proces til at føre retssag om A's ret til særlig feriegodtgørelse, uanset om A opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces.

Personaledirektoratet har i sit svar af 2. august 2007 afslutningsvist nævnt, at direktoratet gerne stiller sig til rådighed for en uformel drøftelse med mig af problematikken.

Jeg bemærker hertil, at det af hensyn til min nødvendige uafhængighed af Landsstyret ikke vil være muligt for mig at deltage i uformelle drøftelser med Landsstyret og dets direktorater om de sager, som jeg på Landstingets vegne kontrollerer.

Jeg vil dog gerne give Landsstyret eller Personaledirektoratet en mundtlig uddybning af min udtalelse, hvis der er ønske herom, ligesom jeg gerne deltager i en drøftelse om Landsstyrets mulighed for at følge op på udtalelsen. Jeg må dog fastholde, at jeg af principielle grunde ikke kan deltage i en diskussion om min opfattelse af sagen.

Såfremt Landsstyret eller Personaledirektoratet med dette udgangspunkt er interesseret i et møde med mig, hører jeg gerne nærmere."

Da jeg fortsat ikke modtog svar, skrev jeg den 16. oktober 2007 til Landsstyreformanden:

"Jeg skrev den 28. august 2007 til Landsstyreformanden, at jeg fastholdt min henstilling om, at Personaledirektoratet udbetalte særlig feriegodtgørelse til A for perioden 1. januar til 30. april i optjeningsåret 2006.

Jeg har herefter hverken hørt fra Landsstyreformanden eller Personaledirektoratet, og jeg erindrer derfor om et svar på mit seneste brev.

Såfremt jeg ikke modtager svar inden for 4 uger, går jeg ud fra, at Landsstyreformanden og Personaledirektoratet ikke vil efterkomme min henstilling.

I givet fald vil jeg på baggrund af min opfattelse af sagen meddele F, at jeg er indstillet på at anbefale, at F eller A kan få fri proces til at få prøvet sagen ved domstolene, uafhængigt af om A opfylder de økonomiske betingelser for fri proces, jf. herved min udtalelse af 29. juni 2007 og mit brev af 28. august 2007."

Jeg havde ikke afsluttet sagen ved beretningsårets udløb.

5.2. Pligter, sanktioner og afskedigelse

Behandling af ufrivillig opsigelse og afskedigelse under forældreorlov

A klagede over, at hun var blevet indstillet til afskedigelse, mens hun var på forældreorlov, og over, at hendes arbejdsplads og Personaledirektoratet havde modtaget hendes opsigelse, selv om den udtrykkeligt var afgivet imod hendes vilje.

Ombudsmanden fandt ikke, at der var tilstrækkeligt grundlag for i den konkrete sag at vurdere, hvorvidt indstillingen om afskedigelse, mens A var på forældreorlov, havde været i overensstemmelse med ligebehandlingsreglerne. Ombudsmanden bemærkede mere generelt hertil, at det ikke nødvendigvis er i strid med ligebehandlingsreglerne at afskedige en medarbejder, mens den pågældende er på barsels- eller forældreorlov mv., hvis der i øvrigt er et sagligt grundlag for afskedigelsen.

Ombudsmanden fandt det kritisabelt, at Personaledirektoratet havde modtaget A's opsigelse og ladet hendes ansættelsesforhold ophøre, selv om hun i opsigelsen udtrykkeligt havde angivet, at den var afgivet mod hendes vilje. I den forbindelse fandt ombudsmanden, at afgørelsen om at modtage opsigelsen var ugyldig pga. væsentlige mangler ved sagsbehandlingen, og ombudsmanden henstillede, at direktoratet genoptog behandlingen af sagen med henblik på rette disse fejl.

Endvidere fandt ombudsmanden det kritisabelt, at Personaledirektoratet ikke havde fastlagt eller iagttaget procedurer, der sikrede, at sager som den omhandlede behandlede i overensstemmelse med regelgrundlaget. Ombudsmanden henså herved til sine tidligere udtalelser over for direktoratet om, at afskedigelsessager, hvor der kan være tvivl om, hvorvidt en opsigelse er afgivet frivilligt, ikke kan behandles efter de mere lempelige regler om begunstigende afgørelser. Ombudsmanden henstillede, at direktoratet fastlægger sådanne procedurer eller tager skridt til at sikre, at allerede fastlagte procedurer overholdes. (J.nr. 11.01.21.01/091-07)

A klagede ved brev af 3. august 2007 til mig i forbindelse med, at hun blev indstillet til afskedigelse fra sin stilling ved B, som hører under hjemmestyret, mens hun var på forældreorlov.

I den anledning anmodede jeg ved brev af 20. august 2007 Personaledirektoratet om at udlåne sin sagsmappe vedrørende A og om en udtalelse.

Direktoratet fremsendte den 24. august 2007 sagsmappen til mig og afgav den 5. september 2007 en redegørelse.

I det følgende gennemgår jeg sagsforløbet og redegør for min opfattelse.

Personaledirektoratet ansatte den 17. juli 2001 A pr. 15. juli 2001 som medarbejder med Grønlands Hjemmestyre som ansættelsesområde og foreløbig placering ved B.

A havde barselsorlov i perioden fra den 28. september 2006 til den 10. februar 2007, hvorefter hun havde forældreorlov fra den 11. februar 2007 til den 10. maj 2007.

Den 29. marts 2007 sendte C, chef ved B, en e-mail til A:

"Hej A

Hermed en kort meddelelse om, hvor vi står med hensyn til næste [år].

Implementeringen af [nyt arbejdsgrundlag] medfører, at der bliver færre timer. Vi har ikke engang nok timer til to [medarbejdere med A's arbejdsområde].

Derfor er jeg nødt til at varsko dig, at vi nok ikke får brug for dig.

Som overenskomstansat har du tre måneders opsigelse, dvs. at hvis du skal fratænde den 1. august, må jeg opsigte dig den 1. maj.

Vi bør kunne have en samtale efter påske, da jeg skal rejse i morgen.

[...]"

(Mit embedes oversættelse)

Efterfølgende blev der den 10. april 2007 afholdt et møde mellem C, A og hendes tillidsrepræsentant. C oplyste A om, at der ikke var beskæftigelse til hende det næste år, og at det derfor var planen at indstille hende til afskedigelse. A oplyste, at tillidsrepræsentanten i den forbindelse fortalte hende, at det var bedst, hvis hun selv sagde op, idet det så ikke ville fremgå af hendes papirer, at hun var blevet afskediget.

Den 29. april 2007 sendte B en indstilling om afskedigelse af A til Personaledirektoratet. Heri var bl.a. anført:

"[...]

[B] indstiller hermed A [...] til afskedigelse pr. 1. august 2007.

Begrundelse: på grund af [nyt arbejdsgrundlag] med en ny struktur med færre []timer, herunder meget færre timer [på A's arbejdsområde], har B ingen timer at tilbyde A.

Med ovennævnte begrundelser, er det desværre nødvendigt at indstille A til afskedigelse.

[...]"

Imidlertid skrev A den 1. maj 2007 til B:

"[...]

Jeg opsiger hermed min stilling som [medarbejder] ved B pr. 1 august mod min vilje. Da der er ved at ske nedskæringer p.g.a. for få timer. Bliver jeg nødt til at sige min stilling op.

[...]"

Samme dag videresendte B brevet til Personaledirektoratet og oplyste, at indstillingen om afskedigelse annulleredes.

Den 7. maj 2007 bekræftede B A's opsigelse på blanket til direktoratet.

Ved brev af 9. maj 2007 til A bekræftede Personaledirektoratet opsigelsen. I brevet var endvidere beskrevet fremgangsmåden i forbindelse med fratrædelsen.

Jeg anførte i mit brev af 20. august 2007 til direktoratet bl.a.:

"[...]

Jeg anmoder [...] Personaledirektoratet om at redegøre for, hvorvidt der er taget stilling til, at det i A's opsigelse af 1. maj 2007 er anført, at opsigelsen er ufrivillig.

[...]"

Personaledirektoratet anførte i sit brev af 5. september 2007 hertil:

"[...]

Personaledirektoratet har noteret sig, at det anføres, at opsigelsen ikke er frivillig, men eftersom det tillige anføres i opsigelsen, at begrundelsen herfor var, at der var ved at ske nedskæringer på grund af for få timer, så vurderede Personaledirektoratet, at der ikke var behov for at undersøge dette yderligere. Begrundelsen for dette var, at man netop havde modtaget en anmodning om at afskedige A med samme begrundelse, så der kom derfor ikke noget nyt frem i opsigelsesskrivelsen, som gav anledning til at undersøge sagen nærmere.

Derudover skal Personaledirektoratet alene anføre vedrørende klagen, at A ikke blev indstillet til afskedigelse fordi hun var på forældreorlov, men derimod fordi, at der var for få timer, hvilket ville have været sagligt. Herefter havde man ikke noget problem med at bekræfte hendes opsigelse.

[...]"

Jeg udtalte herefter:

"1. B's indstilling af A til afskedigelse

B indstillede den 29. april 2007 over for Personaledirektoratet A til afskedigelse på grundlag af, at B ikke havde nogen timer at tilbyde hende. Dette skyldtes ifølge oplysningerne i sagen en omlægning af [arbejdet] med mange færre timer [på A's arbejdsområde]. A var på dette tidspunkt på forældreorlov.

1.1. Forbuddet mod afskedigelse på grund af graviditet og barsel mv.

Ifølge landstingsforordning nr. 12 af 31. oktober 1996 om orlov mv. og dagpenge ved graviditet, barsel og adoption med senere ændringer indtil og med landstingsforordning nr. 1 af 27. marts 2006 om ændring af landstingsforordning om orlov mv. og dagpenge ved graviditet, barsel og adoption (Forlængelse af forældreorloven) § 11, stk. 1, har forældrene til et barn tilsammen ret til orlov i indtil 17 uger i umiddelbar tilknytning til udløbet af moderens ret til

barselsorlov. Retten til forældreorlov ligger ud over den i § 9 nævnte barselsorlov og kan gøres gældende efter samme betingelser som nævnt i § 9, stk. 1 og 3, om barselsorlov.

Det fremgår af landstingslov nr. 7 af 11. april 2003 om ligestilling af kvinder og mænd § 10, at det ikke er tilladt at afskedige en lønmodtager på grund af graviditet eller barsel, eller fordi lønmodtageren har fremsat krav om orlov i henhold til landstingsforordningen om orlov mv. og dagpenge ved graviditet, barsel og adoption.

I bemærkningerne til bestemmelsen er det angivet, at bestemmelsen er overført fra landstingsforordningen om orlov mv. og dagpenge ved graviditet, barsel og adoption § 4.

Den nu ophævede § 4 i landstingsforordning nr. 12 af 31. oktober 1996 fastsatte i stk. 1 og 2, et forbud mod at afskedige en lønmodtager på grund af graviditet eller barsel mv.

Bestemmelsen var ifølge dens forarbejder en videreførelse af § 5 i landstingsforordning nr. 7 af 22. oktober 1990, som bestemte, at det ikke var tilladt at afskedige en lønmodtager, fordi denne havde fremsat krav om udnyttelse af retten til fravær eller havde været fraværende efter landstingsforordningens § 2 eller i øvrigt på grund af graviditet eller barsel.

Det fremgår af bemærkningerne hertil, at bestemmelsen indeholdt et forbud mod afskedigelse, der direkte eller indirekte var begrundet i graviditet eller barsel. Der var ikke forbud mod afskedigelse af andre grunde. Arbejdsgiveren skulle dog i givet fald påvise, at afskedigelsen ikke skyldtes årsager, der havde forbindelse med graviditeten eller barslen.⁷

Efter den nugældende landstingslov om ligestilling af mænd og kvinder § 21, stk. 1, påhviler det modparten at bevise, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket, hvis en person, der anser sig for krænket, jævnfør § 2, §§ 9 - 13, § 15 og § 17, stk. 1, påviser faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der udøves direkte eller indirekte forskelsbehandling. Hvis en lønmodtager afskediges, jævnfør § 10, efter at hun har underrettet sin arbejdsgiver om, at hun er gravid, skal arbejdsgiveren godtgøre, at afskedigelsen ikke skyldes graviditeten, jf. bestemmelsens stk. 2.

6 Den senere landstingsforordning nr. 5 af 7. maj 2007 om ændring af landstingsforordning om orlov mv. og dagpenge ved graviditet, barsel og adoption er ikke gældende for de forhold, denne sag vedrører.

7 Grønlands Landstings Forhandlinger, Efterår 1990, Bilag II, s. 499.

1.2. Min vurdering

Det er min opfattelse, at det kan være et sagligt grundlag for at indlede afskedigelsessag, hvis en [arbejdsplads] på grund af udefrakommende forhold ikke har [beskæftigelse] at tilbyde en [medarbejder]. En afskedigelse på sådant grundlag er således ikke i sig selv i strid med forbuddet mod afskedigelse på grund af graviditet og barsel mv. i landstingsloven om ligestilling af kvinder og mænd § 10, selv om den pågældende på tidspunktet har orlov efter landstingsforordningen om orlov mv. og dagpenge ved graviditet, barsel og adoption, jf. herved ovenfor om de nu ophævede bestemmelser i § 4 i denne landstingsforordning og i § 5 i landstingsforordning nr. 7 af 22. oktober 1990 med bemærkninger.

Idet de foreliggende oplysninger ikke i øvrigt giver grundlag for at formode, at der er blevet udøvet direkte eller indirekte forskelsbehandling af A i strid med forbuddet, finder jeg ikke grundlag for at kritisere, at der blev indledt afskedigelsessag vedrørende A, jf. herved også landstingsloven om ligestilling af kvinder og mænd § 21, stk. 1.

Jeg har herved også henset til, at jeg ikke har kunnet undersøge grundlaget for afskedigelsessagen nærmere, herunder forholdet til ligebehandlingsreglerne, eftersom afskedigelsessagen blev afbrudt med A's opsigelse af 1. maj 2007, forinden Personaledirektoratet havde nået at påbegynde behandling af sagen.

2. Personaledirektoratets og B's modtagelse af A's opsigelse

B har den 7. maj 2007, og Personaledirektoratet den 9. maj 2007, bekræftet A's opsigelse over for hende, hvorefter hendes ansættelsesforhold er ophørt. Personaledirektoratet har oplyst, at direktoratet ikke foretog nogen undersøgelse af omstændighederne omkring opsigelsen.

Afskedigelsessager er omfattet af afgørelsesbegrebet i landstingsloven om sagsbehandling i den offentlige forvaltning, uanset om der er tale om uansøgt eller ansøgt afskedigelse. En myndigheds imødekommelse af en ansøgning om afskedigelse anses normalt for begunstigende, og myndigheden har ikke - som ved bebyrdende afgørelser - pligt til at foretage forudgående partshøring eller til at ledsage afgørelsen af begrundelse og klagevejledning.

Disse lempelser i kravene til sagsbehandlingen forudsætter dog, at der ikke for myndigheden foreligger oplysninger, som kan rejse tvivl om, hvorvidt den ansatte har truffet sin beslutning om at søge sin afsked på et korrekt og fyldestgørende grundlag. Er der f.eks. indikationer for, at ansøgerens (den ansattes) beslutning kan være foranlediget af vildfarelser eller utilbørligt pres fra myn-

digheden eller andre, påhviler det myndigheden at søge dette afklaret, inden der foretages videre i sagsbehandlingen.⁸

A angav i sin opsigelse af 1. maj 2007, at opsigelsen var afgivet mod hendes vilje.

Dette var en tilkendegivelse af, at opsigelsen var afgivet under pres - hvilket må have stået Personaledirektoratet klart. Det kan i sagens natur ikke være begunstigende at imødekomme en anmodning om afsked, som udtrykkeligt er fremsat mod den pågældendes vilje.

Personaledirektoratet har således skullet behandle spørgsmålet om ophør af A's ansættelse under iagttagelse af de almindelige sagsbehandlingsregler i landstingsloven om sagsbehandling i den offentlige forvaltning, og ikke efter de mere lempelige regler om begunstigende afgørelser.

Jeg finder det derfor kritisabelt, at direktoratet har modtaget A's opsigelse og har ladet hendes ansættelsesforhold ophøre uden at foretage en nærmere undersøgelse af omstændighederne omkring opsigelsen.

I forlængelse heraf er det min opfattelse, at Personaledirektoratets afgørelse om at modtage A's opsigelse er ugyldig. Jeg lægger herved vægt på, at afgørelsen lider af så væsentlige mangler som manglende oplysning af mulighederne for omplacering, jf. proportionalitetsprincippet, manglende partshøring og manglende begrundelse.

Jeg henstiller på denne baggrund, at Personaledirektoratet genoptager behandlingen af sagen med henblik på at træffe fornyet afgørelse, herunder at rette de nævnte fejl. Jeg går ud fra, at direktoratet i den forbindelse tager stilling til:

- Hvorvidt A's stilling er den rigtige at nedlægge, hvis det findes nødvendigt at nedskære antallet af [medarbejdere] ved B.

- Mulighederne for at omplacere A, hvis direktoratet kommer frem til, at der er grundlag for at lade hendes tjeneste ved B ophøre, idet hun var ansat under Grønlands Hjemmestyre, jf. proportionalitetsprincippet.

8 Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., "Forvaltningsret", 2. udg., DJØF 2002, s. 223, om afskedigelsesager og forholdet til den danske forvaltningslov, hvis afgørelsesbegreb i denne sammenhæng tilsvarende afgørelsesbegrebet efter landstingsloven om sagsbehandling i den offentlige forvaltning, jf. herved landstingslovens § 2, stk. 1, med hjemmestyrets lovkontors vejledning hertil af december 1994, pkt. 10, sammenholdt med den danske forvaltningslovs § 2, stk. 1, med Justitsministeriets vejledning hertil, pkt. 10.

- Om der, uanset sagens udfald, er et økonomisk mellemværende mellem direktoratet og A på grundlag af direktoratets mangelfulde afgørelse om at lade hendes ansættelse ophøre.

Jeg anmoder Personaledirektoratet om at orientere mig om sagens videre forløb.

Jeg har tidligere udtalt til direktoratet, at en afskedsbegæring, hvor der kan være tvivl om, hvorvidt begæringen er afgivet frivilligt, ikke kan behandles efter reglerne om begunstigende afgørelser.⁹

På den baggrund anmoder jeg endvidere Personaledirektoratet om at redegøre for, hvad direktoratet har foretaget sig i anledning af mine tidligere udtalelser. Jeg finder det kritisabelt, at direktoratet ikke har fastlagt eller iagttaget procedurer, der sikrer en sagsbehandling, som er i overensstemmelse med regelgrundlaget.

Jeg henstiller, at Personaledirektoratet fastlægger sådanne procedurer eller tager skridt til at sikre, at allerede fastlagte procedurer overholdes. Direktoratet bedes orientere mig om, hvad der agtes foretaget."

Jeg havde ved beretningsårets udløb ikke modtaget svar fra Personaledirektoratet.

5.3. Beregning af skattepligtig indkomst

Manglende sagsbehandling af henvendelser, inddrivelse på trods af indsigelser, myndighedsstruktur på skatteområdet og manglende begrundelse

A rettede henvendelse til ombudsmanden vedrørende sin slutopgørelse for skatteåret 2002 og klagede over Skatterådet/skatteforvaltningen. Han klagede over, at han gentagne gange havde påklaget sin slutopgørelse for 2002 uden at få svar, og at der var blevet iværksat inddrivelseskridt på trods af hans anmodninger om, at inddrivelsen af den omhandlede skatterestance blev sat i bero i anledning af klagen. Han klagede endvidere over, at han havde modtaget en ændret slutopgørelse for 2002, uden at han var blevet oplyst om baggrunden herfor.

Ombudsmanden fandt det meget kritisabelt, at Skatterådet over en periode på mere end halvandet år ikke havde reageret på A's henvendelser -

⁹ Jeg kan i den forbindelse henvise til eksempelvis min udtalelse med mit j.nr. 11.03.21.01/105-00, refereret i min beretning for 2002, s. 28ff (dansksproget version) og s. 32ff (grønlandssproget version).

herunder hans anmodninger om, at inddrivelsen af den omhandlede restance blev sat i bero under klagens behandling. I sammenhæng hermed bemærkede ombudsmanden, at en omstridt restance ikke kan inddrives, uden at der forinden er taget begrundet stilling til indsigelsen.

Ombudsmanden fandt det endvidere kritisabelt, at Skatterådet med henvisning til en ophævet klagefrist havde undladt at tage A's henvendelser under behandling.

Herudover bemærkede ombudsmanden i forbindelse med A's ændrede slutopgørelse, at kravet efter landstingsloven om sagsbehandling i den offentlige forvaltning §§ 22 og 24 om begrundelse af afgørelser skal iagttages.

På denne baggrund anmodede ombudsmanden Skatterådet og Skattedirektoratet om at oplyse, hvad udtalelsen gav rådet og direktoratet anledning til at foretage sig til sikring af en sagsekspedition i overensstemmelse med regelgrundlaget fremover.

Idet skatteforvaltningen i K Kommune ikke eksisterer længere, fandt ombudsmanden ikke grundlag for en nærmere undersøgelse af, hvorvidt K Kommunes behandling af A's sag havde været kritisabel. (J.nr. 11.03.40.04/072-07)

A klagede ved brev af 29. maj 2007 til mig.

Ved brev af 1. juni 2007 anmodede jeg Skattedirektoratet om en udtalelse i anledning af A's henvendelse til mig. Jeg anmodede direktoratet om blandt andet at oplyse, hvad der var blevet foretaget i anledning af hans henvendelser.

Skattedirektoratet fremkom herefter ved brev af 10. juli 2007 med en redegørelse. Endvidere gav Skatterådet telefonisk den 15. og 25. oktober 2007 supplerende oplysninger.

A sås ikke at have kommenteret direktoratets redegørelse.

Det fremgik herefter af oplysningerne i min sag, at A i 2004 påklagede de indkomstansættelser for 2000-2002, som ligningsmyndigheden i K Kommune havde foretaget, til Skatterådet.

På sit møde den 28. april 2005 traf Skatterådet afgørelse. For 2002 blev A's ansatte skattepligtige indkomst forhøjet fra 331.890,00 kr. til 608.773,00 kr.

A blev herefter tilsendt slutopgørelse for 2002 af 16. juni 2005, hvori hans ansatte skattepligtige indkomst var angivet som 608.773,00 kr. i overensstemmelse med Skatterådets afgørelse. Der var et krav om betaling af 127.927,00 kr. i restskat. Opgørelsen var trykt på en standardblanket, hvorpå det var angivet, at opgørelsen kunne påklages ved indsendelse af klage til Skatterådet inden 4 uger.

A påklagede efterfølgende ved brev af 9. september 2005 slutopgørelsen for 2002 til skatteinspektøren ved skatteforvaltningen i K Kommune. Han anmodede samtidig om, at inddrivelsen blev sat i bero.

Den 24. januar 2006 klagede A igen (til Skatterådet), idet han ikke havde fået svar på sin klage af 9. september 2005.

Herudover modtog A en ændret slutopgørelse for 2002, dateret den 11. december 2006. Restskatten var heri angivet som 116.298,00 kr. Ændringen udgør 11.629,00 kr. - "+tillæg til for lidt betalt, 10%" - men er ikke fulgt af nogen forklaring om baggrunden herfor. Der forelå i den sammenhæng et kontoudtog af 19. april 2007 fra K Kommune. Heri var A's restskat for 2002 angivet som 116.298,00 kr.; 127.927,00 kr. minus 11.629,00 kr., betegnet "tbf. forlidt bet.". Det var angivet, at opgørelsen kunne påklages ved indsendelse af klage til Skatterådet inden 4 uger.

Den 28. februar 2007 rettede A fornyet henvendelse (til Skattedirektoratet), hvor han anmodede om, at klagen blev behandlet, og om, at opkrævningen blev stillet i bero.

Ved brev af 9. juli 2007 gav Skattedirektoratet meddelelse til inkassokontoret ved K Kommune om, at opkrævningen af de 116.298,00 kr. var stillet i bero i henhold til landstingsloven om forvaltning af skatter § 76, stk. 2.

Skattedirektoratet anførte i sin redegørelse af 10. juli 2007 til mig:

"Landstingets Ombudsmand har den 1. juni 2007 ved brev nr. 12.805 - jour. nr. 11.03.40.04/072-07 samt erindringsskrivelse af den 4. juli 2007 anmodet om en redegørelse for hvad Skattedirektoratet har foretaget i anledning af A's anmodning om at stille opkrævning af restskat vedr. indkomståret 2002 i bero.

Skattedirektoratet kan til orientering bekræfte, at der indgik en indsigelse til Skatterådet mod en slutopgørelse udarbejdet på baggrund af Skatterådets kendelse nr. 020180 af den 17. maj 2005 [afsagt under mødet den 28. april 2005] vedr. indkomståret 2002 den 12. februar 2007.

Det fremgår af kopierne til Landstingets Ombudsmand, at A den 9. september 2005 har anmodet om berostillelse af restskatten til Skatteinspektøren, Skatteforvaltningen i K Kommune, Boks [...], 39xx K.

Anmodningen om berostillelse har ikke været tilsendt Skattedirektoratet.

Der er herudover gjort indsigelse mod Skatterådets afgørelse nr. 020180 af den 17. maj 2005. Klagefristen på 4 uger ses ikke at være overholdt.

Skatterådet har på baggrund af de forskellige oplysninger i denne sag besluttet af meddele henstand med betalingen af restskatten vedr. indkomståret 2002 jr. ændret slutopgørelse af 16. juni 2005 samt ændret slutopgørelse af 11. december 2006 - restskatten udgør iflg. kontoudtoget fra K Kommune 116.298. kr. jr. vedlagte kopi af skrivelsen til K Kommune, Inkassoafdelingen, Boks xx, 39xx K af 9. juli 2007."

Skatterådets sekretariat oplyste telefonisk den 15. oktober 2007 præciserende, at A's sag var under klagebehandling i rådet, og at inddrivelsen af den omhandlede restance derfor var sat i bero.

Sekretariatet oplyste telefonisk den 25. oktober 2007 endvidere, at der ikke var blevet foretaget noget i anledning af A's henvendelser, forud for at jeg tog denne sag under behandling.

Jeg udtalte herefter ved enslydende breve til Skattedirektoratet og Skatterådet:

"1. Regelgrundlag, myndighedsstruktur og rette adressat for min udtalelse

På tidspunktet for A's klage over slutopgørelsen for 2002 var det gældende regelsæt på området landstingslov nr. 5 af 19. maj 1979 om indkomstskat med senere ændringer.

Efter landstingslovens § 55 lå ligningskompetencen hos de kommunale skattemyndigheder.

Skatterådet behandlede klager over de kommunale skattemyndigheders afgørelser efter § 55, jf. § 56, stk. 1.

Den 1. januar 2007 trådte landstingslov nr. 11 af 2. november 2006 om forvaltning af skatter i kraft.

Ifølge landstingslovens § 89, stk. 2, overgik alle sager vedrørende indkomstskat fra kommunerne til skatteforvaltningen med virkning fra landstingslovens ikrafttræden.

Skatteforvaltningen er den myndighed, der forvalter lovgivningen om skatter, herunder direkte og indirekte skatter, jf. § 1.

Det fremgår af bemærkningerne til landstingsloven, at skatteforvaltningen er central og udøver sin virksomhed i hjemmestyre regi. Den er dannet ved en sammenlægning af de kommunale skatteforvaltninger og Skattedirektoratet. De kommunale skatteforvaltninger eksisterer således ikke længere.

Endvidere følger det af landstingslovens § 5, stk. 7, at Landsstyret stiller sekretariatsbistand til rådighed for Skatterådet, som fortsat behandler klager over (nu) skatteforvaltningen, jf. § 2, stk. 1.

På denne baggrund anser jeg Skatterådet og Skattedirektoratet som rette modtagere af min udtalelse til skattemyndighederne i denne sag, idet den vedrører spørgsmål om såvel Skatterådets sagsbehandling som behandlingen i den kommunale skatteforvaltning, der nu er overgået til hjemmestyre regi.

2. A's henvendelser til skattemyndighederne vedrørende slutopgørelsen for 2002

Jeg har i min behandling af sagen anset A's klage af 9. september 2005 til skatteinspektøren ved skatteforvaltningen i K Kommune og hans efterfølgende henvendelser af 24. januar 2006 til Skatterådet henholdsvis af 28. februar 2007 til Skattedirektoratet som en anmodning om at få genbehandlet slutopgørelsen for 2002 af 16. juni 2005 i rådet og to rykkere vedrørende denne anmodning. Jeg har i den sammenhæng lagt til grund, at slutopgørelsen af 16. juni 2005 er foretaget på grundlag af Skatterådets afgørelse på mødet den 28. april 2005.

2.1. A's klage af 9. september 2005

A's klage af 9. september 2005 var sendt til skatteinspektøren ved skatteforvaltningen i K Kommune. Det er ikke oplyst, hvad K Kommune foretog sig i anledning af klagen.¹⁰

Ifølge 1979-landstingsloven om indkomstskat § 56, stk. 1, kunne de kommunale skatteforvaltningers afgørelser påklages til Skatterådet. Klage skulle indgives til rådet, jf. § 56, stk. 2, 1. pkt.

¹⁰ Jeg har i den sammenhæng anset Skattedirektoratets bemærkning i brevet af 10. juli 2007 til mig om, at ansøgningen om berostillelse ikke har været tilsendt direktoratet, som udtryk for, at ansøgningen ikke ses modtaget i direktoratet.

Efter § 59, stk. 1, 1. pkt., kunne rådets afgørelser efter blandt andre § 56 af den skattepligtige indbringes for Grønlands Landsret som 1. instans inden 6 måneder efter afgørelsen.

Herudover har en modtager af en afgørelse i almindelighed adgang til at anmode den myndighed, der har truffet afgørelsen, om at remonstrere sagen, det vil sige tage sin egen afgørelse op til fornyet behandling. I denne sag følger muligheden for remonstration udtrykkeligt af § 57, stk. 3, 1. pkt., hvorefter Skatterådet kan genoptage sager afgjort efter § 56 og § 57, stk. 2. Endvidere var det angivet på slutopgørelsen af 16. juni 2005, som var foretaget på grundlag af Skatterådets afgørelse på mødet den 28. april 2005, at klage skulle indsendes til rådet.

Skatteinspektøren ved skatteforvaltningen i K Kommune var således ikke rette adressat for A's henvendelse af 9. september 2005.

Det følger imidlertid af landstingsloven om sagsbehandling i den offentlige forvaltning § 7, stk. 1, at en forvaltningsmyndighed i fornødent omfang skal yde vejledning og bistand til personer, der retter henvendelse om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde. Efter § 7, stk. 2, videresender en forvaltningsmyndighed så vidt muligt henvendelsen til rette myndighed, hvis myndigheden modtager en skriftlig henvendelse, som ikke vedrører dens sagsområde.

Jeg konstaterer, at det ikke er dokumenteret, hvorvidt K Kommune har videresendt A's henvendelse til Skatterådet eller har vejledt ham om reaktionsmulighederne over for slutopgørelsen.

Jeg har dog ikke fundet grundlag for at kritisere K Kommune, jf. afsnit 5.

2.2. A's rykkere af 24. januar 2006 og 28. februar 2007

A's rykkere af 24. januar 2006 henholdsvis 28. februar 2007 var sendt til Skatterådet henholdsvis Skattedirektoratet. Direktoratet har over for mig anført, at klagefristen ikke var overholdt, men har ikke i øvrigt foretaget sig noget i anledning af henvendelserne, før jeg tog denne sag under behandling. Jeg forstår dette således, at den manglende overholdelse af fristen var årsagen til, at sagen ikke blev behandlet.

Der gælder et grundlæggende krav om, at forvaltningsmyndigheder behandler sager på en måde, der er så hurtig, effektiv og samtidig så hensynsfuld og af så høj faglig kvalitet som muligt. Heri ligger bl.a. et krav om, at en myndighed skal besvare en borgers henvendelser, således at borgeren kan følge med i

sin sag og har mulighed for at varetage sine interesser. Kravet er omtalt flere steder i hjemmestyrets lovkontors vejledning af december 1994 til landstingsloven om sagsbehandling i den offentlige forvaltning, kapitel 12.

Endvidere fremgår det af vejledningens pkt. 207, at rykkere fra den, der er part i sagen, som er rimeligt begrundede i sagsbehandlingstiden, i almindelighed bør besvares med det samme. Besvarelsen bør indeholde oplysning om, hvorpå sagen beror, og så vidt muligt oplysning om, hvornår myndigheden regner med, at afgørelsen kan foreligge.

Kravene gælder, uanset om myndigheden måtte finde, at borgeren har overskredet en frist, ligesom en sådan overskridelse ikke fritager myndigheden for pligten til at iagttage sagsbehandlingsreglerne, herunder pligten til at træffe en afgørelse over for borgeren - som efter omstændighederne kan være en afvisning af at tage sagen under realitetsbehandling.

Det er min opfattelse, at Skattedirektoratets unndladelser af at foretage sig noget i anledning af A's henvendelser ikke har været i overensstemmelse med disse krav, særligt når henses til, at unndladelserne har løbet over en periode på mere end halvandet år.

Samlet set finder jeg det meget kritisabelt, at Skattedirektoratet ikke har reageret på A's rykkere vedrørende klagen - herunder hans anmodninger om, at inddrivelsen af den omhandlede restance blev sat i bero under klagens behandling - forud for min behandling af denne sag.

2.3. Overdragelsen af restancen til inddrivelse

Det er min opfattelse, at en myndighed ikke inden for rammerne af de ovenfor nævnte krav til sagsbehandlingen og af officialprincippet om myndigheders pligt til at oplyse sagerne tilstrækkeligt kan sende en omstridt restance til inkasso, uden at der forinden er taget begrundet stilling til indsigelsen.

Det er i den sammenhæng min opfattelse, at et bestridt krav i sagens natur ikke kan sendes til inddrivelse, hvis myndigheden finder indsigelsen begrundet. Hvis myndigheden finder indsigelsen grundløs, skal der uanset dette medfølge oplysninger om indsigelsen, hvis sagen overgives til inddrivelse.

Baggrunden herfor er, at myndigheden i modsat fald foranlediger sagen behandlet på ufuldstændigt grundlag i det videre forløb.

Tvangsinddrivelse uden forudgående dom er beregnet på rutinemæssig inkasso, og pantefogeden kan således ikke afgøre spørgsmål, som hører under dom-

stolene eller den ansvarlige forvaltning. Dette indebærer, at den, der overgiver et krav til inddrivelse, skal medsende tilstrækkelige oplysninger til, at fogeden kan vurdere, om der foreligger spørgsmål uden for dennes afgørelseskompetence. Der kan eksempelvis være tale om, at der på grund af en indsigelse fra skyldneren er tvivl om kravets eksistens og/eller størrelse.¹¹

Jeg har dog ikke fundet grundlag for at kritisere K Kommune, jf. afsnit 5.

3. Klagevejledningen på slutopgørelses-standardblanketterne og den tidligere gældende 4 ugers-klagefrist

Det var angivet på de standardblanketter, der udgjorde A's slutopgørelser for 2002 af 16. juni 2005 og 11. december 2006, at klage skulle indsendes til Skatterådet inden 4 uger. Slutopgørelsen var som nævnt foretaget på grundlag af rådets afgørelse på møde den 28. april 2005.

Før landstingslov nr. 6 af 11. november 2004 om ændring af landstingslov om indkomstskat trådte i kraft den 1. januar 2005, gjaldt det efter landstingsloven om indkomstskat § 57, stk. 1, 1. pkt., at afgørelser, der var truffet af Skatterådet bl.a. i forbindelse med klager over de kommunale skattemyndigheders skatteansættelse, af den skattepligtige kunne indbringes til fornyet behandling i rådet inden 4 uger efter, at der var givet vedkommende underretning om den pågældende afgørelse.

Med den nævnte ændring af landstingsloven om indkomstskat bortfaldt bestemmelsen om 4 ugers frist til at indbringe sagen til fornyet behandling i Skatterådet, idet § 57, stk. 3, 1. pkt., herefter bestemte, at rådet kan genoptage sager afgjort efter § 56 og § 57, stk. 2.

Jeg bemærker derfor, at det ikke var korrekt, når det i klagevejledningen på standardblanketten var angivet, at klage skulle indsendes til Skatterådet inden 4 uger.

Jeg har dog ikke fundet grundlag for at kritisere K Kommune, jf. afsnit 5.

Skattedirektoratet har i sin redegørelse til mig af 10. juli 2007 vedrørende A's henvendelser anført, at klagefristen på 4 uger ikke var overholdt. Som nævnt lægger jeg til grund, at denne opfattelse var årsagen til, at sagen ikke blev behandlet.

11 Se til afsnit 2.3. fhv. højesteretsdommer Spleth i UfR 1978B.137 om forvaltningens og pantefogedernes henholdsvis domstolenes kompetence i udpantningssager og om Højesterets praksis.

*Jeg finder det kritisabelt, at direktoratet/Skatterådet med henvisning til en op-
hævet klagefrist har undladt at tage A's henvendelser under behandling.*

4. Den ændrede slutopgørelse af 11. december 2006

*K Kommune har foretaget en ændring af A's slutopgørelse for 2002 ved slut-
opgørelse af 11. december 2006. A har oplyst, at han fik den ændrede slutop-
gørelse tilsendt uden nogen oplysninger om baggrunden for ændringen.*

*Hvis en skriftlig afgørelse, for eksempel en afgørelse om at ændre en slutopgø-
relse, ikke giver fuldt ud medhold, skal den være fulgt af en begrundelse, her-
under en henvisning til de anvendte retsregler, og en klagevejledning, jf.
landstingsloven om sagsbehandling i den offentlige forvaltning §§ 22, 24 og 25.*

*Den ændrede opgørelse indeholder ikke i sig selv en begrundelse med en hen-
visning til retsregler, der forklarer baggrunden for ændringen.*

Jeg har dog ikke fundet grundlag for at kritisere K Kommune, jf. afsnit 5.

*Jeg bemærker over for Skattedirektoratet, at kravene om begrundelse i §§ 22 og
24 skal iagttages. Dette indebærer, at en standardblanket skal ledsages af et for-
klarende følgebrev, hvis ikke oplysningerne på blanketten i sig selv opfylder
kravene.*

5. Afsluttende bemærkninger

*Jeg har ikke fundet grundlag for at kritisere K Kommunes behandling af A's
sag. Ud fra det foreliggende har jeg ikke mulighed for at fastslå, hvad kommu-
nen har foretaget sig, og om kommunen har begået fejl eller ej, herunder om
A's henvendelse af 9. september 2005 eventuelt er bortkommet under forsen-
delse fra kommunen til Skatterådet. Idet skatteforvaltningen i K Kommune
ikke eksisterer længere, har jeg ikke fundet anledning til en nærmere undersø-
gelse af spørgsmålet.*

*Jeg har noteret mig, at Skattedirektoratet ved brev af 9. juli 2007 har givet K
Kommune meddelelse om, at opkrævningen er stillet i bero, mens A's sag be-
handles.*

*Jeg har endvidere noteret mig, at Skatterådet telefonisk den 15. oktober 2007
har oplyst, at sagen er remonstreret; det vil sige, at rådet har taget A's klage
over rådets egen afgørelse under behandling.*

Jeg anmoder afslutningsvis Skatterådet og Skattedirektoratet om at oplyse, hvad min udtalelse giver rådet og direktoratet anledning til at foretage sig til sikring af en sagsekspedition i overensstemmelse med regelgrundlaget fremover."

Skattedirektoratet svarede ved brev af 11. december 2007:

"I skrivelse af 4. december 2007 har Ombudsmanden blandt andet oplyst følgende:

"Jeg har fundet det meget kritisabelt, at Skatterådet over en periode på mere end halvandet år ikke har reageret på A's henvendelser - herunder hans anmodninger om, at inddrivelsen af den omhandlede restance blev sat i bero under klagens behandling.

I sammenhæng hermed har jeg bemærket, at en omstridt restance ikke kan overgives til inkasso, uden at der forinden er taget begrundet stilling til indsigelsen.

Jeg har endvidere fundet det kritisabelt, at Skatterådet med henvisning til en ophævet klage frist har undladt at tage A's henvendelser under behandling.

Jeg har herudover i forbindelse med A's ændrede slutopgørelse af 11. december 2006 bemærket, at kravet efter landstingslovens om sagsbehandling i den offentlige forvaltning §§ 22 og 24 om begrundelse af afgørelser skal iagttages.

Jeg har på denne baggrund anmodet Skatterådet og Skattedirektoratet om at oplyse, hvad min udtalelse giver rådet og direktoratet anledning til at foretage sig til sikring af en sagsekspedition i overensstemmelse med regelgrundlaget fremover."

Således foranlediget skal Skattedirektoratet oplyse Ombudsmanden, at direktoratet overfor Skatterådssekretariatet har påtalt sagsbehandlingen i den konkrete klagesag, ligesom direktoratet over for regionerne vil indskærpe, at klager til Skatterådet, som en region modtager, straks skal videresendes til Skatterådet og klageren skriftligt orienteres herom, ligesom sagsbehandlingsreglerne i § 22 og 24 i landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning skal iagttages, såfremt en slutopgørelse ændres."

Ved brev af 19. december 2007 afsluttede jeg herefter sagen over for Skattedirektoratet:

"Jeg har modtaget Skattedirektoratets tilbagemelding af 11. december 2007 på min udtalelse af 4. december 2007 vedrørende klage fra A omkring hans slutopgørelse for 2002.

Jeg har noteret mig, at Skattedirektoratet har oplyst, at direktoratet over for Skatterådets sekretariat har påtalt sagsbehandlingen i den konkrete klagesag, ligesom direktoratet over for regionerne vil indskærpe, at klager til Skatterådet, som en region mod-

tager, straks skal videresendes til rådet og klageren skriftligt orienteres herom, og at sagsbehandlingsreglerne i sagsbehandlingslovens §§ 22 og 24 skal iagttages, såfremt en slutopgørelse ændres.

Med gentagelse af min bemærkning om, at det er skatteforvaltningens pligt at påse, at der foreligger fyldestgørende grundlag for, at skatteforvaltningen kan sende en omstridt restance til inkasso, anser jeg herefter sagen for afsluttet i forhold til Skattedirektoratet."

Jeg havde ved beretningsårets udløb ikke modtaget svar fra Skatterådet.

5.4. Fiskeri

Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrugs manglende besvarelse af ombudsmandens henvendelser, sagens bortkomst

A klagede til ombudsmanden over Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrugs afslag på licens til fiskeri efter hellefisk.

Ombudsmanden fandt det meget uheldigt, at sagen var bortkommet i direktoratet.

Ombudsmanden fandt anledning til at kritisere direktoratet for den lange sagsbehandlingstid samt for ikke på et tidligere tidspunkt at have orienteret ombudsmanden eller A om, at sagen var bortkommet. Direktoratet var 13 måneder om at orientere ombudsmanden om, at sagen var bortkommet, hvilket ombudsmanden gav Grønlands Landsstyre og Landstingets Lovudvalg meddelelse om, jf. landstingsloven om Landstingets Ombudsmand § 10. (J.nr. 11.01.56.30/029-06)

Den 27. marts 2006 modtog jeg følgende klage fra A:

"Hermed retter jeg henvendelse til dig, idet jeg i flere år har fået gentagne afslag på min ansøgning om fiskerilicens med henblik på hellefisk-fiskeri, med den begrundelse, at jeg ikke tidligere har fisket efter hellefisk.

Det er ikke korrekt. Jeg har tidligere fisket efter hellefisk pr. hundeslæde.

Desuden lovede man ved omorganiseringen af rejefiskeriet, at tilpasse rejekutterne til andre muligheder for fiskeri. Det løfte gjaldt åbenbart ikke mig.

Jeg ønsker at vide, hvorfor jeg blev behandlet sådan. Sidst rettede jeg en skriftlig henvendelse til KNAPK for at søge støtte, men indtil dato uden resultat. Jeg håber, at jeg får oplysning om, hvad grunden er til denne forskelsbehandling." (Mit embedes oversættelse).

Efter at have modtaget A's klage skrev jeg den 11. maj 2006 til direktoratet:

"Jeg har modtaget en klage fra A over, at han har fået afslag på flere ansøgninger om licens til fiskeri efter hellefisk.

Jeg kan ikke ud fra oplysningerne i klagen vurdere, om jeg bør tage sagen under behandling.

Jeg beder i den anledning direktoratet meddele mig, om direktoratet har afslået ansøgninger fra A om licens til fiskeri efter hellefisk.

Har direktoratet afslået sådanne ansøgninger, beder jeg samtidig direktoratet sende mig den eller de pågældende sager til gennemsyn.

Når jeg herefter har gennemgået direktoratets sagsmateriale, vil jeg tage stilling til, om A's klage giver anledning til at iværksætte en undersøgelse."

Den 2. juni 2006 modtog jeg svar fra direktoratet:

"Direktoratet har den 17. maj modtaget deres skrivelse af den 11. maj 2006, som vedrører klage fra A. A har klaget over afslag på ansøgninger om licens til fiskeri efter hellefisk.

Direktoratet skal hermed meddele at der vil kunne forventes svar på jeres skrivelse inden udgangen af juni måned på grund af forhandlinger, årsmøder samt andre opgaver."

Jeg modtog herefter direktoratets brev af 8. juli 2006:

"Direktoratet har den 17. maj modtaget deres skrivelse af den 11. maj 2006, som vedrører klage fra A. A har klaget over afslag på ansøgninger om licens til fiskeri efter hellefisk. Direktoratet har den 28. maj meddelt at der vil kunne forventes svar inden udgangen af juni på grund af andre opgaver.

Direktoratet skal indledningsvis beklage at der ikke forelå et svar ved fristens udløb.

Det er rigtigt at direktoratet gennem en række år har afslået ansøgninger på licens til fiskeri efter hellefisk fra A. A har to rejefartøjer, som udgik af rejefiskeriet i forbindelse med strukturtilpasningen i det kystnære rejefiskeri. Disse to fartøjer er på omkring 20 BRT. Disse fartøjer har tidligere kun fisket efter rejer og ikke hellefisk. Med henvisning til § 5 i Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 6 af 14. februar 2002 om kystnært fiskeri efter hellefisk har man indtil nu afslået flere ansøgninger fra A om licens til fiskeri efter hellefisk til disse fartøjer.

Direktoratet skal til slut meddele at det på grund af ferie ikke har været muligt at gennemgå samtlige sagsakter om licenser til hellefisk, så sagsakterne vedr. A kan fremsendes. Direktoratet håber at kunne gøre det inden udgangen af august måned."

Den 24. september 2006 rykkede jeg telefonisk medarbejder B i direktoratet for svar på mine henvendelser.

Jeg havde den 29. september 2006 fortsat ikke modtaget svar fra direktoratet, hvorfor jeg igen kontaktede medarbejder B i direktoratet telefonisk. B lovede at undersøge sagen og herefter kontakte mit embede og redegøre for direktoratets ekspedition af mine anmodninger.

Jeg rykkede endnu en gang direktoratet ved brev af 5. oktober 2006.

Den 18. oktober 2006 kontaktede medarbejder B i direktoratet mig telefonisk og oplyste, at direktoratet ikke var i stand til at finde de efterspurgte sagsmapper. B oplyste, at dette skyldtes, at fiskerilicensansøgninger igennem årene var blevet opbevaret og arkiveret forskellige steder, og da årstallene ikke fremgik af klagen, kunne direktoratet ikke lokalisere dem. Jeg anmodede om at få dette på skrift, og B lovede at fremsende en redegørelse hurtigst muligt.

Da jeg den 9. november 2006 fortsat ikke havde modtaget direktoratets redegørelse, bragte jeg ved brev endnu engang sagen i erindring. Jeg meddelte samtidig, at såfremt jeg fortsat ikke modtog svar, ville jeg overveje at indberette til Landstinget og Landsstyret, at jeg ikke så mig i stand til at udføre mit hverv i forhold til direktoratet, jf. § 10, stk. 1, i landstingsloven om Landstingets Ombudsmand.

Jeg modtog den 10. november 2006 følgende brev fra direktoratet:

"[...]

Med henblik på at lokalisere de konkrete afslag, vil direktoratet venligst anmode om at få oplyst hvilket årstal afslagene vedrører, da behandlingen af ansøgninger til kystnært fiskeri efter hellefisk igennem årene har været placeret i forskellige afdelinger."

Jeg skrev derfor den 13. november 2006 til A og anmodede ham om at meddele mig årstallene for afslagene, eksempelvis ved fremsendelse af ansøgningerne eller afslagene, såfremt det var muligt.

Den 11. december 2006 modtog jeg pr. fax ansøgningerne fra A, hvoraf det fremgik, at A havde søgt om licens til fiskeri efter hellefisk den 29. september 2005 og den 11. maj 2006.

Jeg skrev til direktoratet den 4. januar 2007:

"[Jeg] anmodede ved brev af 11. maj 2006 Direktoratet for Fiskeri og Fangst om at fremsende sagsakterne i A's sag vedrørende fiskerilicens.

Direktoratet for Fiskeri og Fangst skrev [i et brev til mig af] 9. november 2006, at det ikke var muligt at lokalisere de konkrete afslag, og anmodede derfor om at få oplyst, hvilke årstal afslagene vedrører.

Den 13. november 2006 skrev jeg til A og anmodede ham om at meddele mig årstallene for afslagene, så vidt det var muligt.

Den 11. december 2006 modtog jeg de i kopi vedlagte oplysninger vedrørende A's ansøgning om fiskerilicens.

Jeg anmoder derfor Direktoratet for Fiskeri og Fangst om at fremsende mig den pågældende sagsmappe til gennemsyn.

Henset til den tid, der er gået, fra jeg første gang anmodede om sagsmappen og til nu, beder jeg Direktoratet for Fiskeri og Fangst om at fremskynde fremsendelsen af sagsmappen.

Jeg vil efter en gennemgang af sagsmappen tage stilling til, om A's klage giver mig grundlag for at iværksætte en undersøgelse."

Ansøgningerne var ved en fejl ikke vedlagt brevet af 4. januar 2007, hvilket direktoratet gjorde mig opmærksom på i brev af 10. januar 2007, hvorefter jeg den 12. januar 2007 fremsendte kopi af A's ansøgninger til direktoratet.

Den 26. januar 2007 modtog jeg brev fra direktoratet:

"Jeg skal hermed bekræfte at have modtaget kopi af ansøgningerne i sagen den 15. januar 2007.

Vi fremsender de relevante sagsakter, når vi har fundet frem til disse. Vi regner med at kunne gøre det indenfor de næste 14 dage."

Jeg skrev den 29. januar 2007 til direktoratet:

"Jeg har den 26. januar 2007 modtaget Direktoratet for Fiskeri og Fangsts brev af samme dato, hvori direktoratet 11 dage efter, at direktoratet har modtaget kopierne af A's ansøgninger, melder tilbage til mig, at direktoratet forventer, at der går yderligere 14 dage, inden de relevante sagsakter vil blive fremsendt.

Henset til dette og til den tid, der indtil nu er gået med at fremskaffe sagsmappen i A's sag, gør jeg opmærksom på, at jeg overvejer at indberette til Landstinget og Landssty-

ret, jf. § 10, stk. 1, i Landstingslov om Landstingets Ombudsmand, at Direktoratet for Fiskeri og Fangst ikke efterkommer mine anmodninger, jf. § 7, stk. 1.

Jeg beder derfor Direktoratet for Fiskeri og Fangst om at forklare årsagen til, at direktoratet endnu ikke har efterkommet min anmodning.

Når jeg har modtaget sagsakterne i A's sag samt direktoratets forklaring, vil jeg tage stilling til, hvad der videre skal ske i sagen."

Da jeg ikke havde hørt fra direktoratet den 15. februar 2007, indberettede jeg i henhold til landstingslov om Landstingets Ombudsmand § 10 til Landsstyret og Landstingets Lovudvalg, at jeg ikke så mig i stand at udføre den opgave over for direktoratet, som Landstinget havde anmodet mig om.

Den 1. marts 2007 modtog jeg følgende brev fra Landsstyrets Sekretariat:

"Landsstyrets Sekretariat har modtaget Landstingets Ombudsmands skrivelse af 15. februar 2007 til Landsstyret med indberetning om, at Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug ikke har besvaret en række henvendelser fra Ombudsmandens til brug for behandling af en konkret sag.

Landstingets Ombudsmands indberetning til Landsstyret vil blive besvaret snarest."

Den 29. marts 2007 modtog jeg brev fra Landstingets Lovudvalg:

"Til orientering for Landstingets Ombudsmand fremsendes vedlagt kopi af Lovudvalgets skrivelse af dags dato til landsstyremedlemmet for fiskeri, Fangst og Landbrug."

Vedlagt brevet var kopi af brev fra Landstingets Lovudvalg til Landsstyremedlemmet for Fiskeri, Fangst og Landbrug, dateret den 29. marts 2007:

"Til brug for behandling af en klage har Landstingets Ombudsmand 11. maj 2006 anmodet Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug om fremsendelse af sagens akter. Trods flere opfølgende henvendelser har Ombudsmanden knap 1 år senere endnu ikke modtaget sagsakterne. Ombudsmanden har derfor fremsendt vedlagte indberetning til hhv. Landsstyret og Landstingets Lovudvalg.

Landstinget har som lovgivende forsamling givet Ombudsmanden det opdrag at kontrollere, at administrationen holder sig inden for rammerne af lovgivningen og de uskrevne forvaltningsretlige regler. Ombudsmanden er dermed et redskab for Landstingets kontrol med Landsstyret og den udøvende magt, men er samtidig en retssikkerhedsgaranti for landets borgere.

Det er derfor Landstingets Lovudvalg magtpåliggende, at Landsstyrets administration ikke hindrer Landstingets Ombudsmand i at udføre den opgave, Landstinget har

pålagt hende, eller unødigt sinker Ombudsmandens sagsbehandling til skade for borgernes retssikkerhed.

Lovudvalget skal opfordre til, at Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug ufortrødent tilvejebringer de efterlyste sagsakter og fremsender disse til Landstingets Ombudsmand.

Når dette er sket, skal Lovudvalget anmode Landsstyremedlemmet om, at redegøre for, hvorfor sagsakterne ikke tidligere er blevet fremsendt til Ombudsmanden. Lovudvalget ønsker endvidere oplyst, hvorvidt direktoratet har indført procedurer, der sikrer, at der foretages den fornødne opfølgning på henvendelser, som direktoratet modtager fra Ombudsmanden eller andre - f.eks. i form af et elektronisk erindringssystem."

Den 3. maj 2007 havde jeg ikke modtaget svar fra direktoratet, hvorfor jeg kontaktede direktoratet telefonisk. Følgende notat af samtalen blev udarbejdet:

"Torsdag den 3. maj 2007 forsøgte jeg forgæves telefonisk at kontakte direktør C for opfølgning på sagen efter landsstyremedlemmets seneste henvendelse til lovudvalget om, at svar på lovudvalgets spørgsmål kan forventes senest med udgangen af indeværende måned.

Jeg blev kort herefter ringet op af medarbejder B, som oplyste, at et svar til ombudsmanden er under udarbejdelse, men skal forelægges Landsstyret i den kommende uge.

Jeg forespurgte herefter B om årsagen til, at det var nødvendigt at forelægge sagen for Landsstyret, idet der for så vidt var tale om en uproblematisk ekspeditionssag, hvor ombudsmanden skulle have en sagsmappe til gennemsyn.

B svarede, at årsagen var, at der var betydelige problemer i direktoratet omkring journal- og arkivføring, som blandt andet har vist sig ved, at den efterspurgte sagsmappe er bortkommet og ikke har kunnet findes. Det har blandt andet sammenhæng med, at direktoratet har overtaget sagerne om fiskerilicenser fra Grønlands Fiskerilicens Kontrol.

Jeg bemærkede, at ombudsmanden på denne baggrund afventede svar fra Landsstyret i den kommende uge, og at ombudsmanden herefter snarest ville tage stilling til, hvad svaret gav anledning til."

Den 31. maj 2007 kontaktede medarbejder B mig telefonisk og meddelte, at direktoratets svar til lovudvalget og ombudsmanden nu var lagt til godkendelse i Landsstyret, og at jeg kunne forvente svar snarest efter førstkommande landsstyremøde.

Jeg modtog den 8. juni 2007 svar af 31. maj 2007 fra direktoratet:

"Indledningsvis skal det meddeles at direktoratet vil genoptage den konkrete sag med ansøgningen om licens til kystnært fiskeri efter hellefisk, således at ansøgeren kan få et begrundet svar.

Ansøgningerne om licens til kystnært fiskeri sker ved at ansøgerne via kommune-kontoret udfylder et forud lavet skema, hvorefter kommunens folkeregister samt skatteforvaltning skal dokumentere at ansøgeren opfylder de betingelser, som man skal opfylde for at få udstedt en licens. Når ansøgningsskemaet er udfyldt sendes denne til direktoratet, som derefter vil behandle ansøgningen. Tidligere blev alle licensansøgninger behandlet i Grønlands Fiskerilicens Kontrol. Ansøgninger om dispensationer er altid blevet behandlet af fiskeriafdelingen i direktoratet.

Direktoratet foretog i maj 2006 en ændring i opgaveporteføljen, der bestod i at behandlingen af licensansøgninger til det kystnære fiskeri blev overført fra Grønlands Fiskerilicens Kontrol til Fiskeriafdelingen. Denne ændring skete på baggrund af en konstatering af for mange klager og forsinkelser. Implementering af denne overførsel af opgaven afsluttedes i oktober 2006. Der er nu ansat 2 konsulenter, der udelukkende behandler licensansøgningssager, mod før kun 1 i GFLK. Det er afdelingens opfattelse at dette for det første har nedsat sagsbehandlingstiden, samt at der på området nu er indarbejdet en struktur der sikrer registrering, historik og løbende opfølgning, således at kopier af ansøgninger samt licenser nu er sorteret og arkiveret efter by/bygd og art.

Direktoratet kan i forhold til den konkrete sag have en formodning om at ansøgningen kan været bortkommet i forbindelse med omlægningen af arbejdsopgaverne.

Derudover er der i afdelingen pr. november 2005 indført et sags styringssystem der sikrer at alle henvendelser registreres med indkommen dato, journalnummer, afsender samt sagsbehandler, og ikke mindst om sagen er lukket eller åben. Denne indførsel skete på baggrund af mængden af indkomne sager. Som eksempel kan nævnes at der i perioden november 2005 - december 2005 er indkommet ca. 690 sager og skrivelser, i 2006 ca. 2700 sager der alle krævede sagsbehandling af den ene eller anden art. I 2007 frem til 1 maj er der indkommet ca. 1200 sager.

Det skal til slut meddeles at direktoratet endnu engang har gennemgået og prøvet at tilvejebringe sagsakterne på ovennævnte sag. Direktoratet må beklageligvis meddele at man ikke har kunnet tilvejebringe sagsakterne på ansøgningen fra A. Direktoratet beklager meget at dette er sket."

Jeg udtalte herefter:

"A's klage

Jeg har i henhold til landstingslov nr. 7 af 13. juni 1994 om Landstingets Ombudsmand § 6, stk. 3, ikke fundet anledning til at behandle A's klage over afslag på licens til fiskeri efter hellefisk.

§ 6, stk. 3, lyder:

"§ 6. [...]

Stk. 3. Klage over afgørelser, der kan ændres af højere administrativ myndighed, kan ikke indgives til ombudsmanden, forinden den højere myndighed har truffet afgørelse i sagen. Den i stk. 2 nævnte frist regnes da fra denne myndigheds afgørelse."

Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug har ved brev af 31. maj 2007 meddelt mig, at direktoratet genoptager sagen om licens til kystnært fiskeri efter hellefisk med henblik på at rette de eventuelle sagsbehandlingsfejl i de sager, som A havde klaget over til mig.

Jeg går ud fra, at direktoratet ved samme anledning har orienteret A om genoptagelsen.

Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrugs pligt til at opbevare sagens akter

Jeg bad ved brev af 11. maj 2006 direktoratet om at fremsende A's sagsmappe til gennemsyn.

Efter flere udsættelser af svarfristen på anmodning fra direktoratet samt flere rykkestreger fra mig til direktoratet blev jeg den 18. oktober 2006 kontaktet telefonisk af medarbejder B i direktoratet. B forklarede, at direktoratet ikke var i stand til at lokalisere sagsmappen vedrørende A, og anmodede om at få oplyst, hvilke år A havde søgt om licens.

Denne anmodning fremsendte direktoratet efterfølgende pr. brev den 9. november 2006.

Jeg anmodede derfor i brev af 13. november 2006 A om at oplyse årstallene for ansøgningerne.

Direktoratet bekræftede den 26. januar 2007 at have modtaget årstallene for ansøgningerne den 15. januar 2007 og skrev samtidig, at direktoratet forventede at kunne finde A's ansøgninger inden for 14 dage.

Den 15. februar 2007 indberettede jeg til Landstingets Lovudvalg og Grønlands Landsstyre, at jeg ikke så mig i stand til at udføre mit hverv i forhold til direktoratet, henset til den tid, der indtil da var gået med at finde A's sagsmappe.

Jeg blev derefter ved brev af 31. maj 2007 informeret om, at det ikke havde været muligt for direktoratet at finde sagsmappen vedrørende A, og at direktoratet ville genoptage sagen.

I henhold til § 6 og § 7 i landstingslov nr. 22 af 30. oktober 1998 om arkivvæsen har myndigheder pligt til at arkivere alle oplysninger, der er tilvejebragt eller skabt i forbindelse med en sags behandling. Denne arkivering skal ske på en forsvarlig måde:

“§ 6. Alt informationsbærende materiale, som er skabt eller tilvejebragt i forbindelse med offentlige institutioners virksomhed, skal arkiveres.

§ 7. Offentlige institutioner skal sørge for, at deres arkivalier til enhver tid behandles og opbevares forsvarligt.

Stk. 2. Offentlige institutioner skal holde sine arkivalier adskilt fra andre offentlige institutioners arkivalier.”

Direktoratet skrev i sit brev af 31. maj 2007, at A's sag sandsynligvis var forsvundet i forbindelse med ændring af opgaveporteføljen, hvor direktoratet overtog behandlingen af fiskerilicenser til kystnært fiskeri fra Grønlands Fiskerilicens Kontrol (GFLK).

Jeg finder det meget uheldigt, at der er opstået en situation, hvor en sag er bortkommet i direktoratet.

Det hører til god forvaltningsskik og følger af reglerne i arkivloven, at myndigheden har ordnede interne forhold og gode sagsbehandlingsrutiner, som sikrer, at sagerne til enhver tid kan lokaliseres.

Direktoratet forklarede i sit brev af 31. maj 2007, at der efter overtagelsen af ansøgningerne fra GFLK er indarbejdet en struktur, der sikrer registrering, historik og løbende opfølgning på sagerne, således at kopier af ansøgninger samt licenser nu er sorteret og arkiveret efter by/bygd og art, og at der derudover er indført et sagsstyringssystem, der sikrer, at alle henvendelser registreres med dato for modtagelse, journalnummer, afsender samt sagsbehandler og oplysninger om sagens status.

Jeg foretager mig derfor ikke yderligere i den forbindelse.

Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrugs pligt til at meddele mig oplysninger

Af § 7 i landstingslov nr. 7 af 13. juni 1994 om Landstingets Ombudsmand fremgår:

“§ 7. De i § 4 nævnte forvaltninger er forpligtet til at meddele ombudsmanden de oplysninger og til at fremlægge de dokumenter og protokoller, som ombudsmanden i sit hvervs medfør forlanger.

Stk. 2. Ombudsmandens krav på oplysninger i medfør af stk. 1 er undergivet begrænsninger svarende til reglerne i retsplejeloven.

Stk. 3. Såfremt ombudsmanden ønsker at fremme en klage over et landsstyremedlem eller en ansat person i de i § 4 nævnte forvaltninger, skal klagen, medmindre aldeles afgørende hensyn til sagens oplysning taler derimod, snarest muligt forelægges den pågældende. Er denne tjenestemand, kan pågældende til enhver tid forlange, at sagen overgår til behandling efter for tjenestemænd fastsatte bestemmelser. Er pågældende kommunal tjenestemand, kan tjenestemanden, såfremt der i vedtægt for den pågældende kommune er givet bestemmelser om disciplinær forfølgning, forlange, at sagen overgår til behandling efter disse bestemmelser.

Stk. 4. Ombudsmanden kan indkalde personer til for retten at afgive vidnesbyrd om forhold, som er af betydning for undersøgelsen. Herom gælder retsplejelovens regler om efterforskningsforhør. Retsmøderne er ikke offentlige. Den person, som en klage angår, er berettiget til selv og med bisidder at overvære sådanne vidneførsler.”

Formålet med § 7, stk. 1, er, at ombudsmanden skal have mulighed for at skabe sig et overblik over sagens gang og foretage en vurdering af sagen og myndighedens sagsbehandling ved gennemgang af sagens akter. En myndighed må derfor ikke sortere i akterne, inden sagsmappen udleveres til ombudsmanden, og ombudsmanden skal have sagsmappen i dens helhed, således at ombudsmanden selv kan danne sig et overblik over, hvilke oplysninger der findes væsentlige i sagen.

Dette betyder også, at ombudsmanden har krav på at modtage ethvert dokument i sagen, så snart det foreligger.

Direktoratet blev ved mit brev af 11. maj 2006 bekendt med, at direktoratet skulle fremsende sagsakterne vedrørende A til gennemsyn.

Den 8. juli 2006 skrev direktoratet til mig, at direktoratet flere gange havde givet A afslag på ansøgningerne om licens til fiskeri efter hellefisk, men at det ikke havde været muligt at gennemgå samtlige sagsakter om licenser til hellefisk. Sagsakterne vedrørende A kunne derfor ikke på dette tidspunkt fremsendes til mig. Direktoratet håbede, at dette ville ske inden udgangen af august måned.

Jeg må derfor lægge til grund, at direktoratet på dette tidspunkt var klar over, at der i direktoratet fandtes dokumenter vedrørende A's ansøgninger.

Da jeg ikke i mit høringsbrev af 11. maj 2006 havde meddelt direktoratet, hvilke konkrete sager vedrørende A's ansøgninger jeg anmodede om at få til gen-

nemsyn, finder jeg, at direktoratet allerede da begik en fejl ved ikke at sende mig de sager, som direktoratet henviste til i brev af 8. juli 2006, hvor direktoratet bekræftede, at direktoratet havde givet afslag til A flere gange.

Den 5. oktober 2006 rykkede jeg direktoratet, da jeg endnu ikke havde modtaget sagsakterne i sagen vedrørende A. Den 18. oktober 2006 kontaktede B i direktoratet mig telefonisk og meddelte, at direktoratet ikke var i stand til at lokalisere akterne vedrørende A.

Efter at jeg havde fremsendt en rykker den 9. november 2006, modtog jeg den 10. november 2006 et brev, hvoraf det fremgik, at direktoratet ikke kunne lokalisere sagsakterne. Direktoratet anmodede derfor om at få oplyst årstallene for afslagene, da ansøgninger til kystnært fiskeri efter hellefisk igennem årene havde været placeret i forskellige afdelinger.

På denne baggrund finder jeg det særdeles kritisabelt, at direktoratet først seks måneder efter min anmodning om udlån af sagsmappen orienterede mig om, at ansøgningerne i direktoratet er opdelt efter årstal, og at det var nødvendigt for direktoratet at få oplyst disse årstal for at kunne lokalisere den konkrete sagsmappe. Denne oplysning burde direktoratet være fremkommet med på et tidligere tidspunkt, således at sagsbehandlingen ikke unødigt trak ud, og således at direktoratet havde overholdt sin pligt til hurtigst muligt at fremkomme med de oplysninger, som jeg anmodede om i medfør af § 7, stk. 1, i landstingsloven om Landstingets Ombudsmand.

Ved brev af 26. januar 2007 bekræftede direktoratet, at direktoratet den 11. januar 2007 havde modtaget kopi af A's ansøgninger, hvoraf årstallene fremgik, og direktoratet regnede med at kunne finde frem til de relevante sagsakter inden for 14 dage.

Jeg havde den 15. februar 2007 ikke modtaget svar fra direktoratet, og henset til den tid, der var forløbet i sagen, indberettede jeg derfor direktoratet til Landsstyret og Landstingets Lovudvalg i henhold til § 10 i landstingsloven om Landstingets Ombudsmand.

Den 8. juni 2007 modtog jeg i forlængelse af min indberetning brev fra direktoratet om, at det ikke havde været muligt at lokalisere sagsakterne vedrørende A.

Direktoratet meddelte mig således først mere end fire måneder efter, at direktoratet modtog de fornødne oplysninger til brug for identifikation af sagen, og ca. 13 måneder efter min første anmodning om udlån af sagsmappen, at direktoratet ikke kunne finde sagsmappen vedrørende A.

Jeg formoder, at direktoratet var klar over, at sagen ikke befandt sig i direktoratets eget arkiv, da direktoratet i november 2006 anmodede om at få oplyst årstallene for ansøgningerne. Direktoratet må forinden have gennemgået arkivet i forbindelse med min anmodning om udlån af sagsmappen for at sikre sig at kunne betjene mig bedst og hurtigst muligt efter reglerne i landstingsloven om Landstingets Ombudsmand.

Det ville derfor have været naturligt, at direktoratet på dette tidspunkt havde oplyst mig om sagens formodede bortkomst og forklaret, at oplysningerne om årstallene var nødvendige for eventuelt at kunne lokalisere sagen i et andet arkiv.

Direktoratet skrev efterfølgende den 26. januar 2007, at det ville tage færre end 14 dage at finde sagen, idet direktoratet nu havde modtaget de fornødne oplysninger.

Jeg må derfor gå ud fra, at direktoratet på et tidligere tidspunkt end den 31. maj 2007, hvor direktoratet meddelte til Landstingets Lovudvalg, at sagen var bortkommet, havde gennemgået alle arkiverne og var vidende om, at direktoratet ikke var i stand til at finde sagen vedrørende A. Direktoratet havde derfor på et tidligere tidspunkt end sket mulighed for at meddele mig, at sagen var bortkommet.

Jeg finder det særdeles kritisabelt, at direktoratet ikke på et tidligere tidspunkt i sagens forløb har meddelt mig, at sagsakterne vedrørende A's ansøgninger fra 2005 og 2006 var bortkommet.

Henset til min sagsbehandling og af hensynet til borgeren finder jeg, at direktoratets sagsbehandlingstid på mere end et år, førend en anmodning fra mig om udlån af en sagsmappe er færdigbehandlet, udgør en ganske væsentlig tilsidesættelse af de retssikkerhedshensyn, som er grundlaget for ombudsmandskontrollen.

Jeg finder derfor også, at direktoratets forsømmelser er af en sådan karakter, at jeg skal give Landstingets Lovudvalg og Landsstyret meddelelse herom i form af en indberetning efter § 10 i landstingslov om Landstingets Ombudsmand.

Den manglende orientering af A

Af § 7 i landstingslov nr. 8. af 13. juni 1994 om sagsbehandling i den offentlige forvaltning fremgår:

“§ 7. En forvaltningsmyndighed skal i fornødent omfang yde vejledning og bistand til personer, der retter henvendelse om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde.

Stk. 2. Modtager en forvaltningsmyndighed en skriftlig henvendelse, som ikke vedrører dens sagsområde, videresendes henvendelsen så vidt muligt til rette myndighed.”

Alle myndigheder, der er del af den offentlige forvaltning, har således en vejledningspligt over for borgere, der henvender sig til myndigheden.

Heri ligger også, at en myndighed har pligt til at orientere og vejlede borgere, der ikke direkte har henvendt sig til myndigheden, men som myndigheden er i forbindelse med, når det fremstår som naturligt og relevant at give borgeren information eller vejledning i forhold til en konkret sag.

Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug har ikke orienteret A om sagens bortkomst. Denne orientering skulle have fundet sted, så snart direktoratet blev opmærksom på, at sagen ikke kunne findes, jf. herom ovenfor i min gennemgang vedrørende direktoratets pligt til at orientere mig.

Jeg finder det kritisabelt, at direktoratet ikke har iagttaget sin vejledningspligt.

Jeg går som tidligere nævnt ud fra, at direktoratet ved genbehandlingen af sagen oplyser A om sagens bortkomst og beklager dette over for A.

Jeg foretager mig derfor ikke yderligere i den forbindelse.

Jeg har meddelt A min opfattelse af sagen ved kopi af dette brev samt ved særskilt brev.”

Den 4. juli 2007 indberettede jeg Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug ved sålydende brev til Landstingets lovudvalg og Grønlands Landsstyre:

“Idet jeg henviser til den i kopi vedlagte udtalelse til Landsstyremedlemmet for Fiskeri, Fangst og Landbrug, giver jeg hermed [Landsstyret og Landstingets Lovudvalg] meddelelse om, at det er min opfattelse, at Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug ved behandlingen af mine henvendelser i forbindelse med A's klage har begået forsømmelser, som er omfattet af § 10 i landstingsloven om Landstingets Ombudsmand.

[...]

Jeg anmoder Landsstyret om at give mig meddelelse om, hvad dette giver Landsstyret anledning til at foretage sig.”

Den 2. august 2007 skrev jeg følgende notat i sagen:

"Landsstyrets Sekretariat ved medarbejder D har den 31. juli 2007 forgæves søgt at kontakte mig om sagen.

Jeg ringede derfor i dag D op, og D oplyste, at han var tvivl om, hvorledes han skulle forholde sig til ombudsmandens § 10-indberetning. D ønskede oplyst, hvordan ombudsmanden forventede, at Landsstyret fulgte op på indberetningen.

Jeg forklarede, at indberetningen havde baggrund i Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrugs uacceptabelt mangelfulde behandling af mine henvendelser i sagen, og at direktoratets forsømmelser var af en sådan karakter, at der kunne være tale om at pålægge direktoratet at rejse disciplinærsager mod den eller de ansvarlige embedsmænd, jf. ombudsmandslovens § 9, eller at henstille, at disciplinærsager blev rejst.

Da jeg modtog sagsakterne og direktoratets redegørelse for sagsbehandlingstiden, vurderede jeg imidlertid, at direktoratets forsømmelser formentlig havde rod i mere grundlæggende organisatoriske problemer i direktoratet, som ikke entydigt kunne behandles enkelte embedsmænd.

Jeg fandt det derfor rigtigst at give Landstinget og Landsstyret meddelelse om sagen, således at Landsstyret kunne træffe de nødvendige beslutninger og følge op på disse for undgå lignende tilfælde i fremtiden, og således at det vigtigste var, at Landsstyret påtog sig at sørge for, at der blev etableret betryggende rutiner i direktoratet, uanset om dette indebar disciplinærsager og/eller andre tiltag.

Jeg afventer Landsstyrets svar."

Den 28. august 2007 modtog jeg svar fra Landsstyremedlemmet for Fiskeri, Fangst og Landbrug:

"Jeg henviser til Ombudsmandens seneste skrivelse dateret 4. juli 2007 [...].

Først og fremmest skal Landsstyret beklage den langsommelige sagsbehandling af den konkrete sag. Klageren rettede henvendelse til Landstingets Ombudsmand d. 27. marts 2006.

Landsstyret har erfaret at direktoratet allerede samme forår konstaterede problemer med indkomne licensansøgninger. Dette medførte at Direktoratet i maj 2006 organisatorisk flyttede opgaven og ydermere ansatte endnu en medarbejder, således er der nu - mod tidligere kun en medarbejder - ansat to medarbejdere til at varetage opgaverne i forbindelse med licensansøgninger. Direktoratet har derfor allerede i maj 2006 ændret procedurerne for sagsgangen af licensansøgninger. De nye procedurer sikrer henholdsvis sagsregistrering med løbende statusopgørelser på sagerne (1 gang ugentligt), samt en disciplineret systematisk arkivering af sagerne. DFFL vil desuden fortsætte

med at evaluere sagsgangen efter behov, og især f.eks. når der sker ændringer i relevante bestemmelser eller anvendte processer.

I overdragelsesperioden er der løbende sket evalueringer af den nye sagsgang, og sagsgangen vurderes nu at være fast indarbejdet i afdelingens procedurer med tilfredshed for både ansøgere og medarbejdere.

Det er Landsstyrets vurdering at årsagen til den beklagelige sagsbehandling af den konkrete sag allerede i foråret 2006 er identificeret, og har medført at Direktoratet i sommeren 2006 har foretaget tiltag der sikrer en ordentlig sagsbehandling af ansøgninger generelt. Direktoratet har dermed erkendt et problem og håndteret det på en sådan måde, at Landsstyret er overbevist om at en lignende sag ikke vil gentage sig.

Landsstyret agter derfor ikke at foretage sig yderligere i sagen."

Den 29. august 2007 skrev jeg således til Grønlands Landsstyre:

"I forlængelse af min udtalelse af 4. juli 2007 gav jeg i medfør af landstingsloven om Landstingets Ombudsmand § 10 Landstinget og Landsstyret meddelelse om, at Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug havde begået væsentlige forsømmelser ved direktoratets behandling af mine henvendelser i sagen.

Jeg bad Landsstyret meddele mig, hvad Landsstyret ville foretage sig i den anledning.

Jeg har modtaget e-mail af 24. august 2007 fra Landsstyremedlemmet for Fiskeri, Fangst og Landbrug på Landsstyrets vegne.

Det er min opfattelse, at Landsstyret ikke har forholdt sig til den problemstilling, som var grundlaget for min meddelelse efter landstingsloven om Landstingets Ombudsmand § 10.

Landsstyret har i sit svar beskrevet, hvad Landsstyret har foretaget sig med henblik på at sikre, at licensansøgningsager ikke forbliver uekspederede, og at sagerne ikke bortkommer.

Dette havde Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug allerede gjort rede for i sin redegørelse til mig af 31. maj 2007, som jeg har citeret i min udtalelse.

Jeg konkluderede på denne baggrund i min udtalelse, at jeg ikke foretog mig yderligere vedrørende dette problem.

Min meddelelse efter landstingsloven om Landstingets Ombudsmand § 10 vedrører derimod det væsentlige problem, at Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug undlod at besvare mine henvendelser på trods af kendskab til sagens problemer, herunder at direktoratets sagsmappe vedrørende A's ansøgning var bortkommet.

Jeg bad således i brev af 27. marts 2006 Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug om at besvare konkrete spørgsmål vedrørende behandlingen af A's ansøgning og om at sende mig den relevante sagsmappe til gennemsyn.

I breve af 2. juni 2006 og 10. juli 2006, ved telefonisk drøftelse med min retschef den 29. september 2006, ved telefonisk henvendelse til min sagsbehandler den 18. oktober 2006 og i breve af 10. november 2006 og 26. januar 2007 stillede direktoratet mig i udsigt, at jeg kunne forvente svar på min anmodning om oplysninger.

Først ved min retschefs telefonsamtale med en afdelingschef i direktoratet den 31. maj 2007 og ved direktoratets brev af samme dato oplyste direktoratet, at sagen var bortkommet.

Jeg fandt det på denne baggrund nærliggende, at direktoratet enten i strid med det, direktoratet havde stillet mig i udsigt, ikke havde eftersøgt sagsmappen i forbindelse med mine henvendelser til direktoratet eller havde forholdt mig den meget væsentlige oplysning, at sagen ikke kunne findes.

Jeg har i min udtalelse af 4. juli 2007 gjort rede for betydningen af, at myndighederne efterlever oplysningspligten i landstingsloven om Landstingets Ombudsmand § 7, og jeg konkluderede i min udtalelse:

"Henset til min sagsbehandling og af hensynet til borgeren finder jeg, at direktoratets sagsbehandlingstid på mere end et år, førend en anmodning fra mig om udlån af en sagsmappe er færdigbehandlet, udgør en ganske væsentlig tilsidesættelse af de retssikkerhedshensyn, som er grundlaget for ombudsmandskontrollen."

Jeg er derfor gået ud fra, at Landsstyret som en konsekvens af min meddelelse efter landstingsloven om Landstingets Ombudsmand § 10 tog konkret stilling til, hvorledes Landsstyret ville sikre, at jeg modtog fyldestgørende og retvisende svar på mine anmodninger om oplysninger i de sager, som jeg behandler, herunder også et svar, som måtte gå ud på, at en sag var bortkommet.

Jeg forventede videre, at Landsstyret tog stilling til, hvorledes Landsstyret ville sikre, at jeg modtager svar med fornøden hurtighed.

Dette vil efter min mening også forudsætte, at Landsstyret søger at afdække årsagen til, at Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug ikke har levet op til disse principper i den konkrete sag.

Jeg erindrer i den forbindelse om, at det vil være en forudsætning for, at jeg på forsvarligt grundlag kan afslutte min behandling af A's klage, at jeg bliver bekendt med årsagen til, at Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug først på et meget sent tidspunkt meddelte mig den korrekte årsag til, at direktoratet ikke kunne give mig de oplysninger, som jeg har anmodet om.

Det hører således med til min undersøgelse, at jeg kan få svar på, om direktoratet eller dets medarbejdere under behandlingen af mine henvendelser har begået fejl, der skal følges op på.

Dette for at sikre, både at A får en korrekt behandling i forbindelse med direktoratets behandling af sagen, som direktoratet stillede i udsigt i forbindelse med direktoratets svar af 31. maj 2007, og at jeg kan afslutte min behandling af sagen på en måde, som gør, at jeg kan have tillid til, at jeg kan behandle eventuelle kommende klagesager over direktoratet på en tilfredsstillende måde.

Til illustration af nødvendigheden af en sådan afklaring henviser jeg også til landsstingsloven om Landstingets Ombudsmand § 9, stk. 1, 1. pkt., som er sålydende:

"Ombudsmanden kan pålægge den ansættende myndighed at rejse disciplinærsag."

Denne bestemmelse er udtryk for, at Landstinget har pålagt mig at være opmærksom på, om de fejl, som jeg påtaler hos myndighederne, er personrelaterede fejl, som bør rettes ved en reaktion over for den eller de ansvarlige medarbejdere.

Landstinget har således forudsat, at administrative fejl skal rettes, uanset om fejlene kan bebrejdes enkelte medarbejdere, eller om der er tale om fejl, som ikke kan bebrejdes enkelte medarbejdere.

Jeg forventer derfor, at Landsstyret underretter mig om, dels hvilke generelle tiltag Landsstyret vil tage for at sikre, at jeg fremover modtager svar Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug på en tilfredsstillende måde, og dels hvorvidt der i relation til direktoratets behandling af mine henvendelser i A's sag er begået fejl, som Landsstyret konkret skal reagere over for."

Den 10. september 2007 modtog jeg følgende e-mail fra Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug:

"Direktoratet for Fiskeri, Fangst og landbrug skal hermed orientere ombudsmanden om, at efter genoptagelsen af A's ansøgning er der sendt svar til A den 7. september 2007."

Da jeg den 16. oktober 2007 ikke havde hørt fra Grønlands Landsstyre, erindrede jeg om sagen.

Ved beretningsårets udløb havde jeg ikke hørt fra Grønlands Landsstyre.

5.5. Andet

Formkrav til en aktindsigtsbegæring og behandling af begæringen, herunder spørgsmålet om høring af den, som oplysningerne vedrører

A klagede over Landsstyrets Sekretariats behandling af hans aktindsigtsbegæring. Uanset at A inden ombudsmandens udtalelse anså sagen for afsluttet for sit vedkommende, fremsatte ombudsmanden sin opfattelse over for Landsstyrets Sekretariat, jf. landstingsloven om Landstingets Ombudsmand § 9, stk. 2.

Ombudsmanden fandt det kritisabelt, at Landsstyrets Sekretariat ikke havde behandlet A's oprindelige henvendelse som en aktindsigtsbegæring, på trods af at A i henvendelsen udtrykkeligt anmodede sekretariatet om at fremsende dokumenter/information.

Ombudsmanden fandt det endvidere beklageligt, at Landsstyrets Sekretariat ikke tilstrækkeligt præciserede over for A, hvornår en afgørelse kunne forventes.

Herudover fandt ombudsmanden selve sagsbehandlingstiden på næsten 2 måned kritisabel.

Endelig fandt ombudsmanden vedrørende Landsstyrets Sekretariats oplyste praksis med i aktindsigtssager generelt at høre den, oplysningerne angår, at en sådan praksis var kritisabel. (J.nr. 11.03.70.01/073-07)

A rettede ved brev af 24. maj 2007 henvendelse til mig vedrørende Landsstyrets Sekretariats behandling af hans anmodning om aktindsigt. Jeg forstod hans henvendelse som en klage over,

- at Landsstyrets Sekretariat ikke i umiddelbar forlængelse af hans henvendelse til sekretariatet den 23. april 2007 havde givet ham aktindsigt i oplysninger vedrørende budgivere og prækvalifikation af disse i forhold til hjemmestyrets salg af aktier i B A/S og i oplysninger om indkomne bud,

- at Landsstyrets Sekretariat ikke havde oplyst ham om, hvornår en afgørelse kunne forventes, i forlængelse af at sekretariatet ikke umiddelbart imødekom ansøgningen,

- og at Landsstyrets Sekretariat havde givet en journalist aktindsigt i det omhandlede materiale på et tidspunkt, hvor A's ansøgning endnu ikke var afgjort.

A's aktindsigtsbegæring vedrørte oplysninger om to virksomheder.

I løbet af min behandling af sagen havde Landsstyrets Sekretariat den 1. juni 2007 givet A aktindsigt vedrørende den ene virksomhed, og den 13. juli 2007 havde sekretariatet givet aktindsigt vedrørende den anden virksomhed. Dette skete, efter at de to virksomheder havde haft lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet.

Endvidere oplyste Landsstyrets Sekretariat, at der den 5. juni 2007 var givet den nævnte journalist aktindsigt i oplysninger, der tilsvarede de oplysninger, som A blev tilsendt den 1. juni 2007, og i oplysninger, som A allerede var i besiddelse af.

A oplyste telefonisk den 18. oktober 2007, at han nu havde fået aktindsigt i det omfang, som han ønskede, og at sagens forløb ikke havde haft betydning for hans muligheder for at forfølge det formål, som han havde med begæringen om aktindsigt.

A oplyste endvidere, at han ikke ønskede, at jeg foretog mig yderligere i sagen.

Uanset at jeg således forstod, at A anså sagen for afsluttet for sit vedkommende, fremkom jeg med min opfattelse vedrørende de grundlæggende spørgsmål om behandling af aktindsigtsbegæring, som sagen omhandlede. Jeg henviste herved til landstingslov nr. 7 af 13. juni 1994 om Landstingets Ombudsmand § 9, stk. 2, hvorefter jeg altid kan fremsætte min opfattelse af en sag.

Denne udtalelse vedrører således, hvilke formkrav der kan stilles til en aktindsigtsbegæring, myndighedens underretning af den begærende om, hvornår afgørelse kan forventes, forudsætningen i lovgivningen om hurtig behandling af aktindsigtsbegæring og spørgsmålet om høring af den, som de omhandlede oplysninger angår.

Jeg noterede mig, at Landsstyrets Sekretariat oplyste, at der ikke var givet aktindsigt i de omhandlede oplysninger til en journalist på et tidspunkt, der lå før afgørelsen af A's begæring, og at der ikke var givet aktindsigt i videre omfang til journalisten end til A.

I det følgende gennemgår jeg sagsforløbet og redegør for min opfattelse.

Sagsforløbet

A klagede som nævnt til mig ved brev af 24. maj 2007.

Landsstyrets Sekretariat fremkom herefter ved brev af 25. juni 2007 med en udtalelse. Sekretariatet orienterede endvidere ved brev af 19. september 2007 mig

om sin afsluttende afgørelse vedrørende A's aktindsigtsbegæring vedlagt korrespondancen i sagen.

Det fremgår herefter af sagen, at A ved e-mail af 23. april 2007 rettede henvendelse til Landsstyrets Sekretariat, Bestyrelsessekretariatet. Han skrev bl.a.:

"[...]

Bestyrelsessekretariatet bedes derfor fremsende enten en kopi af de øvrige tilbudsgiveres ansøgning om prækvalifikation eller så detaljeret information om tilbudsgiverne, at [...] mulighed [for at protestere mod prækvalifikation af øvrige tilbudsgivere] er tilstede.

[...]"

Landsstyrets Sekretariat besvarede e-mailen ved e-mail af 2. maj 2007. Sekretariatet forholdt sig ikke heri til anmodningen om at få tilsendt oplysninger. Sekretariatet har i sit brev af 25. juni 2007 til mig anført vedrørende e-mailen af 2. maj 2007:

"[...]

Bestyrelsessekretariatet anser, på dette tidspunkt, ikke A's henvendelse som en aktindsigtsbegæring og svarer, ved e-post af 2. maj 2007, at salget af B A/S ikke er reguleret efter licitationsreglerne.

A beder herefter, 3. maj 2007, om aktindsigt.

[...]"

Ved e-mail af 3. maj 2007 rettede A fornyet henvendelse til Landsstyrets Sekretariat:

"[...]

Med hensyn til de indkomne bud har alle borgere aktindsigt - uanset om man er budgiver eller ej.

Jeg skal derfor opretholde min anmodning om en kopi af såvel prækvalifikationsansøgningerne som af de indkomne bud.[...]"

Samme dag svarede sekretariatet:

"[...]

Hvad angår din anmodning fra [3]. maj om aktindsigt, er Sekretariatet ved at behandle sagen, og vender tilbage snarest muligt."

Ved e-mail af 9. maj 2007 rykkede A herefter Landsstyrets Sekretariat med henvisning til sine tidligere henvendelser. Han anmodede i e-mailen sekretariatet om at udlevere kopi af det ønskede eller skriftligt begrunde et eventuelt afslag senest den 10. maj 2007.

Samme dag svarede sekretariatet:

"[...]

[...] Før Bestyrelsessekretariatet afgør, hvilke dele af materialet der evt. skal undtages fra retten til aktindsigt, er det normal praksis, at høre de involverede parter, som måtte have interesse i at oplysninger ikke offentliggøres.

I den forbindelse skal det understreges, at selve afgørelsen af, i hvilket omfang der skal gives aktindsigt tages af Bestyrelsessekretariatet. Høringsfasen er blot en sikring af, at de berørte parter får mulighed for at fremkomme med deres argumenter [...].

Når de omtalte parter har tilkendegivet deres holdning til aktindsigtsbegæringen vil Bestyrelsessekretariatet vurdere om evt. ønsker om tilbageholdelse af oplysninger skal imødekommes, hvorefter den endelige afgørelse af i hvilket omfang din anmodning om aktindsigt skal imødekommes, kan træffes."

Landsstyrets Sekretariat oplyste i sit brev af 25. juni 2007 til mig herudover bl.a.:

"[...]

Ved skrivelse af 14. maj 2007[7] anmoder Bestyrelsessekretariatet tilbudsgiverne om at fremkomme med kommentarer i forbindelse med aktindsigtsbegæringen. Svarfristen sættes til tirsdag den 29. maj 2007.

Den 29. maj modtager Bestyrelsessekretariatet pr. e-post og telefonisk, svar fra C A/S [den ene virksomhed], hvorefter der foretages en række udstregninger i prækvalifikations- og budmaterialet.

Den 30. maj modtager Bestyrelsessekretariatet en anmodning om udsættelse af svarfristen fra [den anden virksomheds D's] advokat.

Den 1. juni meddeler M Bestyrelsessekretariatet overfor D's advokat, at fristen forlænges til 12. juni.

Ved brev af 1. juni fremsender Bestyrelsessekretariatet prækvalifikationsmateriale og tilbud fra C A/S til A.

Af brevet fremgår, at D, via sin advokat, har anmodet om udsættelse med hensyn til at fremkomme med argumentation for, hvilke dele af materialet, som ønskes undtaget for aktindsigt. Bestyrelsessekretariatet oplyser i den forbindelse, at man på baggrund af anmodningen har forlænget fristen til den 12. juni.

Den 12. juni har Bestyrelsessekretariatet fortsat ikke modtaget D's kommentarer, hvorfor der telefonisk rykkes herfor.

Den 19. juni modtager Bestyrelsessekretariatet D's kommentarer.

Bestyrelsessekretariatet vil herefter, inden for kort tid, vurdere i hvilket omfang D's anmodninger om undtagelser for aktindsigt skal efterkommes. Først herefter vil A få svar på den del af aktindsigtsbegæringen, som vedr. D.

[...]

Landsstyrets Sekretariat håber, at ovenstående giver svar på Ombudsmandens spørgsmål. Det kunne umiddelbart tyde på, at der foreligger en misforståelse idet der, jf. ovenfor, endnu ikke foreligger en endelig afgørelse, vedr. prækvalifikations- og budmateriale fra D. Denne afgørelse forventes at være truffet i løbet af kort tid.

[...]"

Sekretariatets afsluttende afgørelse af aktindsigtsbegæringen forelå herefter den 13. juli 2007. Der blev da givet A aktindsigt i materialet (med udstregninger) vedrørende den anden virksomhed.

Jeg udtalte herefter:

"1. Formkrav til en aktindsigtsbegæring

Det følger af landstingslov nr. 9 af 13. juni 1994 om offentlighed i forvaltningen med senere ændring § 4, stk. 1, 1. pkt., at enhver med de undtagelser, der er nævnt i §§ 7-14, kan forlange at blive gjort bekendt med dokumenter, der er indgået til eller oprettet af en forvaltningsmyndighed som led i administrativ sagsbehandling i forbindelse med dens virksomhed.

Bestemmelsen i § 4, stk. 1, 1. pkt., stiller ikke formkrav til en begæring om aktindsigt, herunder til, hvilke ord der bruges. Det er tilstrækkeligt, at begæringen er formuleret således, at modtageren må forstå den som et forlangende om at blive gjort bekendt med oplysninger omfattet af bestemmelsen.

A anmodede i sin e-mail af 23. april 2007 til Landsstyrets Sekretariat udtrykkeligt om at få tilsendt dokumenter/information.

Det er min opfattelse, at formuleringen er tilstrækkeligt præcis til, at sekretariatet måtte forstå hans henvendelse som en begæring om aktindsigt.

Jeg finder det derfor kritisabelt, at sekretariatet ikke har behandlet henvendelsen som en aktindsigtsbegæring.

2. Sagsbehandlingstiden i Landsstyrets Sekretariat og sekretariatets underretning af A vedrørende det forventede afgørelsestidspunkt

Da det ofte er vigtigt for borgerne og pressen at få aktindsigt hurtigt, bestemmer landstingsloven om offentlighed i forvaltningen § 16, stk. 1, at myndigheden snarest afgør, om en begæring kan imødekommes. Dette er udtryk for, at aktindsigtssager skal prioriteres relativt højt.

Ifølge § 16, stk. 2, skal myndigheden underrette den begærende om grunden hertil, hvis en begæring om aktindsigt ikke er imødekommet eller afslået inden 10 dage efter, at den er modtaget af vedkommende myndighed, samt om, hvornår en afgørelse kan forventes at foreligge.¹²

Kravet i stk. 2 om, at den begærende skal underrettes om, hvornår en afgørelse kan forventes at foreligge, indebærer bl.a., at myndigheden nærmere skal kvalificere det forventede afgørelsestidspunkt, således at den begærende har noget konkret at forholde sig til og kan planlægge i overensstemmelse hermed.

I sammenhæng med, at jeg anser A's aktindsigtsbegæring for indgivet den 23. april 2007, jf. ovenfor, er det følgelig min opfattelse, at 10 dages-fristen begynder at løbe i forbindelse hermed.

På baggrund af, at Landsstyrets Sekretariat har opfattet begæringen som indgivet den 3. maj 2007, lægger jeg imidlertid dette tidspunkt til grund i forbindelse med min vurdering af spørgsmålet om, hvorvidt sekretariatet kan kritiseres for sin behandling af sagen i forhold til § 16, stk. 1 og 2.

Jeg har forstået Landsstyrets Sekretariats besvarelse af 3. maj 2007 af A's e-mail af samme dato som en kvittering for modtagelsen, idet sekretariatet blot oplyste, at sekretariatet var ved at behandle sagen og ville vende tilbage snarest muligt. Jeg betragter således ikke denne besvarelse som en underretning efter § 16, stk. 2.

¹² 10 dages-fristen er ikke ensbetydende med, at en myndighed i almindelighed har fulde 10 dage til at træffe afgørelse i aktindsigtssager, jf. herved ordet "snarest" i § 16, stk. 1. 10 dages-fristen bygger derimod på en forudsætning om, at myndighederne normalt afgør også mere komplicerede sager inden 10 dage.

Ved e-mail af 9. maj 2007 tilkendegav Landsstyrets Sekretariat over for A, hvornår afgørelse kunne forventes af foreligge. Sekretariatet oplyste, at de to virksomheder ville blive hørt. Når de havde afgivet deres bemærkninger, ville bemærkningerne blive vurderet, hvorefter afgørelse ville blive truffet.

Det var ikke angivet, om høringsfrist var fastsat, ligesom det heller ikke var anført, hvad den forventede sagsbehandlingstid i sekretariatet var.

Det er min vurdering, at Landsstyrets Sekretariat på grundlag af A's rykker af 9. maj 2007 måtte forstå, at den konkrete sag havde hastekarakter for ham.

Det følger hertil af hjemmestyrets vejledning om sagsbehandlingsloven fra december 1994 pkt. 207, at rykkerskrivelser fra den, der er part i en sag, og som er rimeligt begrundet i sagsbehandlingstiden, i almindelighed bør besvares med det samme. Besvarelsen bør indeholde oplysning om, hvorpå sagen beror, og så vidt muligt oplysning om, hvornår myndigheden regner med, at afgørelsen kan foreligge.

Der gik næsten 2 måned fra tidspunktet, hvor begæringen blev taget under behandling af Landsstyrets Sekretariat den 3. maj 2007, til sekretariatets afgørelse forelå den 13. juli 2007.

2.1. Landsstyrets Sekretariats underretning af A efter offentlighedslovens § 16, stk. 2

Jeg finder, at en svartid på næsten 2 måned er så lang i forhold til forudsætningen om hurtig behandling af aktindsigtsbegæring sammenholdt med A's konkrete udtryk for sagens hastekarakter, at Landsstyrets Sekretariat under iagttagelse af § 16, stk. 2, og i forhold til vejledningens pkt. 207 skulle have kvalificeret det forventede afgørelsestidspunkt nærmere end til, når de to virksomheder havde afgivet deres bemærkninger, og bemærkningerne var blevet vurderet.

Jeg finder herefter, at Landsstyrets Sekretariats underretning af A den 9. maj 2007 om det forventede afgørelsestidspunkt ikke har været i overensstemmelse med reglen i landstingsloven om offentlighed i forvaltningen § 16, stk. 2, og vejledningen til sagsbehandlingsloven pkt. 207, 2. pkt. Jeg finder dette beklageligt.

Jeg har noteret mig, at Landsstyrets Sekretariat i sit brev af 1. juni 2007 til A oplyste, at svarfristen i forbindelse med høringen af den anden virksomhed var forlænget til den 12. juni 2007. Fra denne dato gik der imidlertid en måned, indtil afgørelsen forelå den 13. juli 2007.

2.2. Sagsbehandlingstiden

Landsstyrets Sekretariat har foretaget høring af de to virksomheder den 14. maj 2007, 11 dage efter at aktindsigtsbegæringen var taget under behandling.

Sekretariatet gav efterfølgende den anden virksomhed fristforlængelse i 16 dage, fra den 29. maj 2007 til den 19. juni 2007 - i forhold til en frist på oprindeligt 15 dage, fra den 14. maj 2007 til den 29. maj 2007 - til at kommentere på relativt ukompliceret materiale.

Der gik herefter næsten en måned, fra den 19. juni 2007 til den 13. juli 2007, med sagsbehandling internt i sekretariatet, før sekretariatets afgørelse forelå.

Samlet set finder jeg på denne baggrund, at sagsbehandlingstiden på næsten 2 måned ikke har været i overensstemmelse med kravet i landstingsloven om offentlighed i forvaltningen § 16, stk. 1, om, at myndigheden snarest træffer afgørelse, eller med bestemmelsens forudsætning om høj prioritering og hurtig behandling af aktindsigtsbegæring. Jeg finder dette kritisabelt.

Jeg tilføjer, at en høringsfrist på 15 dage ikke i sig selv giver mig anledning til bemærkninger, forudsat at betingelserne for at foretage høring er opfyldt, jf. nærmere herom nedenfor.

3. Landsstyrets Sekretariats høring af de virksomheder, som A's aktindsigtsbegæring vedrørte

Efter landstingsloven om offentlighed i forvaltningen § 12, stk. 1, nr. 2, omfatter retten til aktindsigt ikke oplysninger om tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold eller lignende, for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, som oplysningen angår, at begæringen ikke imødekommes. Efter § 12, stk. 2, skal den, der har begæret aktindsigt, gøres bekendt med dokumentets øvrige indhold, hvis kun en del af et dokument omfattes af bestemmelsen i stk. 1.

Det følger af det forvaltningsretlige officialprincip, at der påhviler myndighederne en pligt til at oplyse sagerne tilstrækkeligt, forinden der træffes afgørelse. Samtidig er fejl i sagsbehandlingen, herunder uberettiget udlevering af oplysninger, der er omfattet af § 12, stk. 1, nr. 2, sanktioneret disciplinært og kriminalretligt.

Hvis der konkret er begrundet tvivl om, hvorvidt oplysninger, der er begæret aktindsigt i, falder under § 12, stk. 1, nr. 2, er det således nærliggende for myn-

digheden at indhente en udtalelse fra den, som oplysningerne angår, og lade den indgå i sin vurdering, forinden afgørelse træffes.

Uanset at det således konkret kan være hensigtsmæssigt at høre relevante virksomheder mv., er situationen en anden i forhold til Landsstyrets Sekretariats anførelse i e-mailen af 9. maj 2007 af, at "det [er] normal praksis, at høre de involverede parter, som måtte have interesse i at oplysninger ikke offentliggøres [...]".

Det er en betingelse for undtagelse fra aktindsigten efter § 12, stk. 1, nr. 2, at undtagelse er af væsentlig økonomisk betydning. Det forhold, at udlevering af en oplysning vil have økonomisk betydning for en virksomhed mv., kan således ikke i sig selv begrunde, at aktindsigt nægtes, idet også betingelsen om væsentlighed skal være opfyldt. Der skal være begrundet tvivl om begge kriterier, for at høring bør foretages.

Landstingsloven om offentlighed i forvaltning er baseret på den danske offentlighedslov. I betænkning nr. 857 fra 1978 om offentlighedslovens revision, side 279, sp. 2, er spørgsmålet om høring af den, oplysningerne angår, omtalt således:

"[...]

d. Høring af den, hvis interesser kan være til hinder for aktindsigt

Det lovudkast, der blev udarbejdet af offentlighedskommissionen, indeholdt i § 2, stk. 4, en bestemmelse om, at der, inden afgørelse om aktindsigt træffes, kan indhentes en udtalelse fra den, hvis interesser kan være til hinder for, at oplysningerne meddeles.

[...] [B]estemmelsen [blev] udeladt som overflødig, og det blev ikke anset for hensigtsmæssigt at omdanne den til en obligatorisk høringsforskrift på grund af risikoen for, at sagsbehandlingen forhales.

[...]"

I forhold til høring er det således op til en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde at afgøre, om der er begrundet tvivl om, hvorvidt der er økonomisk betydning, og i bekræftende fald om også væsentlighedskriteriet er opfyldt. En praksis, hvorefter der i almindelighed foretages høring af den, som oplysningerne angår - uden at vedkommende har ret til partshøring - medfører, at sagsbehandlingen unødigt trækkes ud i de sager, hvor der ikke er begrundet tvivl.

På denne baggrund finder jeg, at en praksis som beskrevet i Landsstyrets Sekretariats e-mail af 9. maj 2007 er uforenelig med landstingsloven om offentlighed i forvaltningen § 16, stk. 1, og bestemmelsens baggrund og forudsætning om hurtig ekspedition af aktindsigtssager. Jeg finder en sådan generel høringspraksis kritisabel.

Jeg bemærker, at jeg ikke herved har taget stilling til, om Landsstyrets Sekretariats konkrete høring af de to virksomheder var relevant.

4. Afsluttende bemærkninger

Jeg anmoder afslutningsvis Landsstyrets Sekretariat om at oplyse, hvad min udtalelse giver sekretariatet anledning til at foretage sig med henblik på fremover at sikre en behandling af aktindsigtsbegæringer, der er i overensstemmelse med regelgrundlaget."

Landsstyrets Sekretariat svarede ved brev af 11. december 2007:

"Landsstyrets Sekretariat har modtaget Landstingets Ombudsmands udtalelse vedr. klage fra A over Landsstyrets Sekretariat vedrørende aktindsigt.

Landstingets Ombudsmand anmoder i sin udtalelse Landsstyrets Sekretariat om at oplyse hvad Ombudsmandens udtalelse giver anledning til at foretage sig med henblik på fremover at sikre en behandling af aktindsigtsbegæringer, der er i overensstemmelse med regelgrundlaget.

Landsstyrets Sekretariat skal i den forbindelse oplyse, at aktindsigtssager fremover, vil blive forelagt for en af sekretariatets medarbejdere med juridisk baggrund, som derefter kan vejlede den pågældende sagsbehandler i det omfang dette måtte være nødvendigt."

Jeg forstod svaret således, at Landsstyrets Sekretariat var enig i min opfattelse af regelgrundlaget og tog mine bemærkninger til efterretning, og at den indledende forelæggelse for en jurist, sekretariatet nævnte, ville have til formål at sikre en sagsbehandling i overensstemmelse med denne opfattelse. Jeg afsluttede herefter min behandling af sagen ved brev af 19. december 2007 til Landsstyrets Sekretariat:

"Jeg har modtaget Landsstyrets Sekretariats tilbagemelding af 11. december 2007 på min udtalelse af 7. november 2007 vedrørende klage fra A over sekretariatets behandling af hans anmodning om aktindsigt.

I min udtalelse anmodede jeg Landsstyrets Sekretariat om at oplyse, hvad udtalelsen gav sekretariatet anledning til at foretage sig med henblik på fremover at sikre en behandling af aktindsigtsbegæring, der er i overensstemmelse med regelgrundlaget.

Landsstyrets Sekretariat har hertil oplyst, at aktindsigtssager fremover vil blive forelagt for en af sekretariatets medarbejdere med juridisk baggrund, som derefter kan vejlede den pågældende sagsbehandler, i det omfang dette måtte være nødvendigt.

Jeg går ud fra, at dette blandt andet indebærer, at Landsstyrets Sekretariat fremover alene vil høre den, en aktindsigtsanmodning vedrører, hvis der efter en konkret vurdering findes grundlag herfor.

Med bemærkning om, at det klare udgangspunkt er, at aktindsigtsanmodninger skal imødekommes, og at dette skal ske hurtigst muligt, har jeg i øvrigt noteret mig Landsstyrets Sekretariats svar.

Jeg foretager mig herefter ikke yderligere i sagen."

Kommuner

5.6. Daginstitutioner

En kommunens fastholdelse af krav om efterbetaling efter urigtige oplysninger til klager om, at der ikke forelå udeståender

A klagede til ombudsmanden over, at en kommune havde fastholdt et krav om efterbetaling vedrørende en daginstitutionsplads, uanset at kommunen gentagne gange i forbindelse med A's forsøg på at betale havde forsikret, at der ikke forelå udeståender herfor.

Ombudsmanden udtalte kritik af, at kommunen havde afgivet urigtige oplysninger til A, og henstillede, at kommunen genbehandlede spørgsmålet om, hvorvidt betalingskravet kunne fastholdes, under inddragelse af de relevante hensyn og i overensstemmelse med almindelige formueretlige principper. (J.nr. 11.10.15.10/003-07)

A klagede ved brev af 16. november 2006, som jeg modtog oversendt fra Rigsombudsmanden den 5. januar 2007, over, at K Kommune den 21. november 2006 havde fremsendt en opkrævning til A og hendes mand B vedrørende forældrebetaling for sønnens vuggestueplads for halvdelen af juli samt august, september og oktober måneder 2006. Kommunen havde uanset A's indsigelse fastholdt kravet om efterbetaling.

A havde i perioden forud for opkrævningen gentagne gange henvendt sig til kommunen med henblik på at betale de månedlige ydelser for daginstitution-

pladsen. Kommunen havde ved disse lejligheder oplyst, at der ikke forelå udeståender herfor.

A ønskede herefter min vurdering af spørgsmålet om, hvorvidt hun skulle betale opkrævningen fra kommunen.

Jeg skrev den 17. januar 2007 på baggrund af A's klage således til K Kommune:

"[Jeg] har den 5. januar 2007 modtaget en klage af 16. november 2006 fra A. Kopi er vedlagt.

Jeg forstår henvendelsen således, at A ønsker at klage over K Kommunes sagsbehandling i forbindelse med opkrævning af betaling for vuggestueplads vedrørende A's søn [...] for halvdelen af juli samt august, september og oktober måned 2006, idet A oplyser, at kommunen flere gange har tilkendegivet, at der ikke skulle ske betaling for den pågældende periode.

Jeg har endnu ikke grundlag for at vurdere, om A's henvendelse giver anledning til at iværksætte en undersøgelse. Jeg anmoder derfor K Kommune om at udlåne A's sagsmappe samt sagsmappen fra vuggestuen [...] vedrørende [A's søn].

[...]."

Jeg rykkede den 19. februar 2007 kommunen for svar.

Den 7. marts 2007 fremsendte K Kommune sagens akter vedlagt følgende udtalelse:

"Jeg skal herved fra Daginstitutionskontoret og via bilagsdokumentation besvare Deres henvendelse i anledning af A's klage vedrørende takstbetalingen af daginstitutionspladsen for sin søn [...].

Selve sagen kan herfra betragtes som meget underlig, men ifølge de oplysninger, jeg kan se, blev han indmeldt den 16. juni 2006 og var også blevet udmeldt samme dag. Men fakta er, at han startede på institutionen den 01. juli, og hendes takstbetaling for halvdelen af juni 2006 blev refunderet på grund af sønnens sygedage.

Jeg har desværre ikke bemærket, at påligninger ikke er blevet medregnet i regningsudskrivningen, og jeg blev først klar over den manglende påligning, da jeg kiggede nærmere på barnets mødeskema for november 2006.

Således udskrev jeg regningen i november måned for de måneder, hun manglede at betale for. De havde henvendt sig til kommunekassen flere gange for at betale, men personalet havde troet, at de ikke skyldte noget, fordi påligningen ikke fremgik i takstbetalingerne til institutionen. Jeg mangler at dokumentere for, at de kunne have henvendt sig til vores kontor for at spørge, hvorfor de ikke har noget at betale.

Det er beklageligt, at [A og hendes mand B] har haft vanskeligheder ved at betale på grund af manglende oplysninger i K Kommunes elektroniske system, men det skal oplyses, at man den 1. juni 2006 har skrevet til dem, at deres månedlige takstbetaling på kr. [...] for [sønnens] plads i daginstitutionen [...] er blevet fastsat på grundlag af deres årsindkomst på i alt kr. [...] i henhold til Hjemmestyrets forordning nr. 28. af 13. september 1989.

[...]

Kopi af dette brev er tilsendt A og B."

(Mit embedes oversættelse til dansk)

Jeg sendte den 22. marts 2007 kommunens brev i partshøring hos A, som ikke har meddelt mig kommentarer hertil.

Jeg udtalte herefter:

Sagens omstændigheder

Jeg lægger på baggrund af sagsdokumentationen følgende til grund for min undersøgelse:

Den 16. juni 2006 blev [A's søn] efter ansøgning fra A og B indmeldt i vuggestuen [...]. K Kommune har oplyst, at [barnet] ved en administrativ fejl samtidig blev udmeldt. Han startede dog planmæssigt i vuggestuen den 1. juli 2006.

Kommunen traf samme dag afgørelse om, at den månedlige takstbetaling for institutionspladsen udgjorde [...] kr.

A henvendte sig i perioden forud for november 2006 gentagne gange til kommunen med henblik på at betale de månedlige ydelser vedrørende takstbetaling for daginstitution. Kommunen oplyste ved disse lejligheder, at der ikke forelå udeståender herfor.

Den 21. november 2006 fremsendte kommunen en opkrævning til A og B for betaling for sønnens vuggestueplads for halvdelen af juli samt august, september og oktober måneder 2006.

Kommunens krav om efterbetaling

Af de modtagne sagsakter fremgår, at K Kommunes afgørelse af 1. juni 2006 om takstbetaling for dagsinstitution er truffet i medfør af hjemmestyrets be-

kendtgørelse nr. 28 af 13. september 1989 om betaling for børns ophold i kommunal daginstitution og i kommunalt formidlet dagpleje.

Retsgrundlaget er efterfølgende blevet ændret, hvilket dog ikke har betydning for min vurdering af sagen, idet ændringen er sket, efter at kommunens afgørelse om betaling er truffet.

Om forældrebetaling fremgår af bekendtgørelsen:

"§ 1. Kommunalbestyrelsen fastsætter den årlige takst for daginstitutioner og formidlet dagpleje ud fra de årlige driftsudgifter pr. normeret plads.

Stk. 2. Betalingen fastsættes af kommunalbestyrelsen for et regnskabsår af gangen på grundlag af institutionernes og dagplejens budgetter.

Stk. 3. Forældrene skal have meddelelse om betalingens størrelse senest 1 måned før regnskabsårets begyndelse.

Stk. 4. (...)"

Muligheden for efterbetaling er ikke reguleret i landstingsforordningen om hjælp til børn og unge eller i bekendtgørelsen om takstbetaling. Det er derfor min opfattelse, at spørgsmålet må afgøres i overensstemmelse med almindelige formueretlige principper.

Når en skyldner betaler sin gæld til fordringshaveren, er det selvfølgelig udgangspunkt, at skyldneren skal betale hele gælden. Hovedreglen er dermed også, at hvis skyldneren ikke har betalt, eller har betalt for lidt, kan fordringshaveren kræve det resterende beløb efterbetalt. Dette udgangspunkt modificeres dog i nogle situationer, hvor skyldneren med føje har regnet med at have præsteret fuld og endelig opfyldelse af fordringen.

Afgørende for vurderingen af, om der kan være tale om, at pligten til at præstere efterbetaling er bortfaldet, er således debtors subjektive antagelse om (rest)fordringens fortsatte beståen.

Såfremt debitor har været i begrundet god tro om, at der ikke forelå udeståender, vil øvrige elementer indgå i afgørelsen af, om et krav om efterbetaling bør imødekommes eller nægtes.

Der kan ikke på baggrund af de domme, der er afsagt om emnet, opstilles generelle regler for vurderingen af spørgsmålet. Domstolene har alene fremhævet nogle momenter, som i de foreliggende sager er tillagt betydning, herunder

- hvem der har opgjort gælden,

- hvorfor opgørelsen har været urigtig,

- hvem af parterne der har haft mulighed for at beregne og kontrollere størrelsen af gælden,
- debitors og kreditors respektive uagtsomhed,
- og om kreditor har rettet fejlen inden rimelig tid.

I de tilfælde, hvor fordringshaveren er en offentlig myndighed, er det i forlængelse heraf min opfattelse, at der desuden i en vis udstrækning tillige kan lægges vægt på indrettelsessynspunktet, altså borgernes interesse i at kunne forholde sig i tillid til forvaltningens oplysninger og indrette sig herefter. Denne betragtning har som naturlig konsekvens, at kravene til skyldnerens agtsomhed i et vist omfang lempes, mens kravene til fordringshaveren samtidig skærpes.

Eftersom K Kommune ved sin stillingtagen til A's indsigelse imod kravet om efterbetaling ikke ses at have inddraget og vægtet disse momenter, er det herefter min opfattelse, at kommunens beslutning om at fastholde sit krav om efterbetaling truffet på et ufuldstændigt grundlag, jf. herved kommunens brev til mig af 7. marts 2007.

Jeg beder derfor kommunen om at genbehandle sagen under iagttagelse af de hensyn, som jeg har redegjort for i det foregående.

Kommunen bedes tilsende mig en kopi af sin afgørelse, når den foreligger.

Kommunens afgivelse af urigtige oplysninger

Jeg bemærker særskilt, at forvaltningen i sin virksomhed har pligt til at påse, at de oplysninger, som udgår fra myndighederne, skal være juridisk og faktuel korrekt og så omfattende og detaljerede, at det konkrete informationsbehov hos modtageren imødekommes på en rimelig måde.

Det er min opfattelse, at K Kommune som en konsekvens heraf har været forpligtet til at foretage en nærmere undersøgelse af spørgsmålet om betalingen for [A og B's søns] institutionsplads på baggrund af A's henvendelser i perioden forud for november 2006.

Jeg finder det kritisabelt, at kommunen ikke har søgt spørgsmålet afklaret og på den baggrund urigtigt har oplyst til A, at der ikke var udestående vedrørende takstbetalingen.

Forvaltningens mangelfulde sagsbehandling kan medføre, at den pågældende myndighed ifalder erstatningsansvar. Som sagen er oplyst for mig, har A imidlertid ikke lidt tab som følge af kommunens fejl, hvilket vil være en betingelse for at statuere ansvar.

Forvaltningen er imidlertid forpligtet til at rette begåede fejl, således at borgeren efter omstændighederne stilles, som om korrekt sagsbehandling var sket.

Såfremt kommunen efter sin genbehandling af sagen kommer til det resultat, at kravet imod A og B om efterbetaling fortsat består, bedes kommunen særskilt meddele mig, hvorledes kommunen vil søge den begåede fejl rettet."

K Kommune svarede ved brev af 7. december 2007:

"K Kommune har nu behandlet sagen omkring A's klage i forhold til Landstingets Ombudsmand sidste besvarelse af sagen.

Efter gennemgangen af sagen havde undertegnede den 5. dec. 2007 haft samtale med overassistent på daginstitutionskontoret [...], hvor det fremgik, at fejlen var opstået ved indtastningen, da barnet blev indmeldt til et af daginstitutionerne. Fejlen blev begået ved, at samtidig med barnet blev indmeldt havde overassistenten ved fejl udmeldt barnet igen. Dette havde indvirkning ved, at EDB-systemet ikke havde oprettet betalingsform hvoraf forældrenes betalingsrestance ikke kunne fremskrives.

Undertegnede havde i samråd med overassistenten enige om og indkalde A for, at rette om sagen hvorved regning på i alt [...] kr. tilbage betales snarest.

A blev indkaldt til møde d.d. og blev bekendt med sagens gang hvorved vi fra KUB-forvaltning kunne konstatere hvordan fejlen opstod. A blev orienteret om ovennævnte beløb tilbage betales umiddelbart efter mødet med hende. (se vedlagte bilagsdokumentation)

K Kommune herunder KUB-forvaltning samt Daginstitutionskontoret skal hermed beklage for sagens forløb og derfor havde sat sig til måls for og undgår lignende sagsbehandlinger fremover."

Jeg havde ved beretningsårets udløb ikke forholdt mig til kommunens svar.

5.7. Handicappede

Klageadgang til Familiedirektoratet ved ekstern delegation i aftaleform af direktoratets kompetencer til visse kommuner

I forbindelse med en klage fra A over K Kommunes afgørelse vedrørende tildeling af plejevederlag blev ombudsmanden opmærksom på, at Familiedirektoratet i aftaleform havde udlagt afgørelseskompetencer i medfør af landstingsforordning nr. 7 af 3. november 1994 om hjælp til personer med vidtgående handicap (handicapforordningen) til visse kommuner.

Ombudsmanden udtalte, at der ved ekstern delegation af lovhjemlede kompetencer består en klageadgang til den myndighed, som oprindeligt er tillagt afgørelseskompetencen, og at afskæring af denne rekurs kræver lovhjemmel.

Ombudsmanden oversendte derfor sagen til Familiedirektoratet og henstillede, at direktoratet realitetsbehandlede A's klage. (J.nr. 11.10.17.04/084-06)

Jeg modtog den 3. oktober 2006 en klage fra A over K Kommune, som jeg ved brev af 30. oktober 2006 oversendte til Familiedirektoratet:

"Jeg har modtaget den i kopi vedlagte klage med bilag fra A.

Jeg forstår klagen således, at A ønsker at klage over en afgørelse fra K Kommune vedrørende udbetaling af vederlag for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med pleje i hjemmet af A's datter.

Af K Kommunes brev af 31. august 2006, der var vedlagt klagen til mig, fremgår, at A tildeles plejevederlag for 8 timer per dag i perioden 16. august 2004 - 31. december 2004.

Denne afgørelse fremstår som en udmøntning af en fortolkning af Det Sociale Ankenævns kendelse af 28. april 2006, hvorved ankenævnet har ændret K Kommunes afgørelse af 9. maj 2005 om delvist afslag på A's ansøgning om vederlag for tabt arbejdsfortjeneste, idet kommunen alene havde bevilget vederlag for 20 timer per uge.

Vedlagt klagen var endvidere et udateret brev fra socialforvaltningen i K Kommune. Det angives her, at A tildeles vederlag for tabt arbejdsfortjeneste på 20 timer per uge for perioden fra den 1. januar 2006 til den 31. december 2006.

Jeg formoder, at dette brev er at anse som et afslag fra K Kommune på A's fornyede ansøgning af 29. december 2005 om vederlag for 8 timer per dag, som også var vedlagt klagen.

Ydelse af det omtalte vederlag er reguleret i landstingsforordning nr. 7 af 3. november 1994 om hjælp til personer med vidtgående handicap. Den relevante bestemmelse lyder:

"§ 9. Såfremt pleje af en vidtgående handicappet i hjemmet medfører tabt arbejdsfortjeneste, kan der i særlige tilfælde ydes vederlag til den der forestår den daglige omsorg for den handicappede.

Stk. 2. Der kan dog maksimalt ydes vederlag efter den til enhver tid gældende mindsteløn i henhold til den mellem SIK og det offentlige indgåede overenskomst."

Forordningens § 22 er formuleret således:

"§ 22. Direktoratet for Sociale Anliggender træffer beslutning om hvorvidt en handicappet kan modtage hjælp efter denne forordning, og om hjælpens art og omfang.

Stk. 2. Tildeler det sociale udvalg hjælp til en vidtgående handicappet, uden forudgående bevilling fra Direktoratet for Sociale Anliggender, kan udgiften ikke refunderes.

Stk. 3. Landsstyret kan fastsætte regler om refusion og afregning af udgifter afholdt af kommunerne efter Direktoratet for Sociale Anliggenders bevilling i henhold til denne forordning."

Af hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 28 af 22. december 2000 om hjælp til personer med vidtgående handicap fremgår:

"§ 43. Når en person med vidtgående handicap bor i eget hjem, kan der ydes et vederlag til den, der forestår den daglige omsorg. Det forudsætter dog, at vedkommende herved helt eller delvist mister sin mulighed for at erhverve en almindelig indtægt.

Stk. 2. Der kan kun ydes vederlag for pleje af eget barn, når pasning i en daginstitution ikke er en egnet mulighed.

Stk. 3. Socialdirektoratets regionalkontorer vurderer, hvor mange timer der kan ydes vederlag for.

Stk. 4. Socialdirektoratet fastsætter timetaksten for vederlaget én gang om året. Taksten kan maksimalt udgøre mindstesatsen for en ufaglært SIK overenskomst-ansat."

Af Familiedirektoratets Vejledning om hjælp til personer med vidtgående handicap, rettet udgave fra 2005, fremgår af afsnit 4, side 49:

"Kompetencen til at forvalte handicapreglerne er delt mellem kommunerne og Familiedirektoratet, således at kommunen varetager sagsbehandlingen, og Familiedirektoratet har bevillingskompetencen.

Personer med vidtgående handicap skal, ligesom andre borgere, søge om hjælp hos hjemkommunen.

[...]

Socialforvaltningen laver derefter en indstilling til socialudvalget, som træffer afgørelse. I mange daglige sagstyper er kompetencen til at træffe afgørelse delegeret til socialforvaltningen, men det er stadig kommunens ansvar at alt foregår rigtigt

Hjemkommunen sender derefter en indstilling med ansøgning om bevilling af hjælpeforanstaltning til Familiedirektoratet, som varetager administrationen af handicapområdet for hver sin region,

[...]

Direktoratet behandler derefter sagen og sender enten en bevillingskrivelse eller et begrundet afslag tilbage til den handicappede med kopi til hjemkommunen.

Udover at have bevillingskompetencen har direktoratet en forpligtelse til at vejlede kommunerne i handicapfaglige spørgsmål."

Kompetencen til at træffe endelig beslutning om, hvorvidt en person med et vidtgående handicap kan modtage hjælp efter landstingsforordning nr. 7 af 3. november 1994 om hjælp til personer med vidtgående handicap, samt om hjælpens art og omfang er således henlagt til Familiedirektoratet. Det er derfor min umiddelbare opfattelse, at der kan være tvivl om, hvorvidt K Kommune har haft den fornødne hjemmel til at træffe afgørelse vedrørende A's ansøgninger om hjælp i henhold til forordningen.

Jeg anmoder på den baggrund Familiedirektoratet om at meddele mig, om direktoratet vil tage sagen under behandling.

A er ved særskilt skrivelse samt ved kopi af dette brev orienteret om ovenstående."

Familiedirektoratets svarede ved brev af 27. november 2006, som jeg modtog den 7. december 2006:

"Ved brev af 30. oktober 2006 har Landstingets Ombudsmand anmodet Familiedirektoratet om at meddele, om direktoratet vil behandle en konkret klage fra A vedrørende bevilling af hjælpeforanstaltninger efter landstingsforordning nr. 7 af 3. november 1994 om hjælp til vidtgående handicappede.

Familiedirektoratet kan oplyse, at direktoratet forsøgsvist har udlagt bevillingskompetence og budgetansvar på handicapforsøgsområdet til 6 kommuner i 2006. Forsøgsordningen startede januar 2000 og K Kommune har siden den 1. januar 2001 haft udlagt bevillingskompetence og budgetansvar på handicapforsøgsområdet.

Forsøgsordningen har hjemmel i § 2 i landstingsforordning nr. 7 af 3. november 1994 om hjælp til personer med vidtgående handicap. Afgørelser truffet af kommuner, som er omfattet af forsøgsordningen, ankes direkte til Det Sociale Ankenævn.

Familiedirektoratet kan på den baggrund meddele, at direktoratet ikke har til hensigt at tage den nævnte sag under behandling.

Til Ombudsmandens orientering vedlægges kopi af Vilkår for kommunernes overtagelse af bevillingskompetence og budgetansvar på handicapområdet under forsøgsordningen."

Den 12. januar 2007 skrev jeg således til Familiedirektoratet:

"Jeg har modtaget Familiedirektoratets brev af 27. november 2006 vedrørende ovennævnte sag.

Til min anmodning om at meddele mig, hvorvidt Familiedirektoratet påtænker at tage den fremsendte sag under behandling, oplyser direktoratet, at bevillingskompetence og budgetansvar på handicapforsøgsområdet forsøgsvist er udlagt til seks kommuner, herunder K Kommune, i 2001. Direktoratet henviser til, at forsøgsordningen har hjemmel i § 2 i landstingsforordning nr. 7 af 3. november 1994 om hjælp til personer med vidtgående handicap (handicapforordningen).

Jeg forstår direktoratets svar således, at kompetencen til at træffe afgørelse i henhold til handicapforordningen herefter er overgået fra Familiedirektoratet til de kommuner, som er omfattet af forsøgsordningen.

Af den skrivelse om vilkår for kommunernes overtagelse af bevillingskompetence og budgetansvar på handicapområdet under forsøgsordningen, som direktoratet medsendte, fremgår på side 2 bl.a.:

"Familiedirektoratet har herefter kompetencen til at afgøre, hvorvidt indstillingen [fra kommunen] kan imødekommes. Familiedirektoratet udfærdiger afgørelse og fremsender denne til kommunen og til den enkelte klient sammen med oplysninger om klageadgang. "

På side 6 er bl.a. anført:

"Bevilling af hjælpeforanstaltninger samt afslag på ansøgninger.

Når borgere er omfattet af regelsættet vedrørende vidtgående handicappede, har kommunen ansvaret om kompetencen, til at træffe afgørelser i henhold til reglerne."

Det citerede stemmer ikke indbyrdes overens, eftersom afgørelseskompetencen er angivet forskelligt.

Det refererede fra side 2 synes tillige i modstrid med det, som direktoratet anfører i sit brev til mig, idet kommunens kompetence under forsøgsordningen således alene skulle bestå i den indstillingsret, som kommunerne allerede er tillagt i henhold til forordningen, jf. i øvrigt mit brev af 30. oktober 2006.

Jeg beder Familiedirektoratet om at redegøre nærmere herfor.

Familiedirektoratet oplyser ligeledes, at direktoratet er af den opfattelse, at afgørelser truffet af kommunerne i medfør af delegation fra direktoratet kan påklages direkte til Det Sociale Ankenævn, og at direktoratet derfor ikke har til hensigt at tage den pågældende sag under behandling.

Jeg bemærker indledningsvist, at ekstern delegation, ud fra ordens- og retssikkerhedsmæssige hensyn, bør bekendtgøres. Dette gælder uanset myndighedens pligt til at videreende henvendelser til rette myndighed, jf. sagsbehandlingslovens § 7, stk. 2, samt pligten til at meddele klagevejledning, jf. sagsbehandlingslovens § 25. Jeg henviser her til Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., Forvaltningsret, 2. udgave 2002, s. 157.

Der ses ikke at være udarbejdet bekendtgørelse i medfør af landstingsforordningens § 2 af direktoratets delegation af sine originære kompetencer til de kommuner, som er omfattet af forsøgsordningen.

Jeg anmoder på den baggrund Familiedirektoratet om at redegøre for, hvad direktoratet agter at foretage i den anledning, samt om at fremsende det nu foreliggende grundlag for forsøgsordningen, fx i form af aftaler med de omfattede kommuner og landsstyrebeslutning.

Jeg bemærker yderligere, at i de tilfælde, hvor en forvaltningsmyndigheds kompetence hviler på ekstern delegation, vil der normalt være adgang til rekurs til den oprindeligt kompetente myndighed, og at en afskæring af rekursadgang kræver udtrykkelig lovhjemmel. Jeg henviser her til Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., Forvaltningsret, 2. udgave 2002, s. 138 f og s. 958 f.

Familiedirektoratet har anført, at hjemmelen til den forsøgsvisse udlægning af bevilningskompetence og budgetansvar på handicapforsøgsområdet findes i § 2 i landstingsforordning nr. 7 af 3. november 1994 om hjælp til personer med vidtgående handicap. Bestemmelsen er formuleret:

"§ 2. Landsstyremedlemmet for Sociale Anliggender kan iværksætte og yde tilskud til oplysning, forsøgsordninger og forskning inden for handicapområdet."

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår:

"Ad § 2.

Handicapområdet er et område under stadig udvikling, og det er derfor nødvendigt, at der kan etableres forsøgsmæssige ordninger, f.eks. på områder der kan tænkes udlagt til kommunernes administration, ligesom der vil kunne etableres nye institutionstyper, "satellit-institutioner, mv., uden at det vil medføre en total omlægning af institutionsområdet."

Om klageadgang fremgår af § 27:

"§ 27. Afgørelser truffet efter denne landstingsforordning kan påklages efter de almindelige regler herom i Landstingsforordning om social væsenets styrelse og organisation.

Stk. 2. Afgørelser truffet af Landsstyremedlemmet for Sociale Anliggender i henhold til § 17, stk. 2, kan dog ikke påklages til anden administrativ myndighed."

I bemærkningerne til denne bestemmelse er anført:

"Ad § 27.

Der kan klages over afgørelser truffet efter forordningen efter de almindelige regler herom i Landstingsforordning om socialvæsenets styrelse og organisation. Undtaget herfra er afgørelser truffet af et visitationsudvalg, der kun kan anke til Landsstyremedlemmet for Sociale Anliggender.

F.eks. vil en handicappet kunne klage til kommunalbestyrelsen over det sociale udvalgs beslutning om ikke at indsende en indstilling til Direktoratet for Sociale Anliggender.

Den handicappede kan indbringe kommunalbestyrelsens afgørelse for Det sociale Ankenævn. Den handicappede kan indbringe Direktoratet for Sociale Anliggenders afgørelser til Det sociale Ankenævn."

I det hjemmelsgrundlag, som direktoratet henviser til, forekommer der således ikke at være taget særskilt stilling til direktoratets status som rekursmyndighed i tilfælde af delegation af direktoratets kompetencer til andre myndigheder. Det må derfor umiddelbart anses som tvivlsomt, at Familiedirektoratet kan afvise at tage den oversendte sag under behandling.

Træffer Familiedirektoratet afgørelse i sagen, vil afgørelsen efterfølgende kunne påklages til Det Sociale Ankenævn, som det fremgår af retsgrundlaget.

Familiedirektoratet bedes herefter redegøre for sin opfattelse af sagen samt oplyse, hvad ovenstående giver direktoratet anledning til at foretage, herunder i relation til den oversendte klage fra A.

Som det fremgår af A's klage til mig, har Det Sociale Ankenævn allerede på et tidligere tidspunkt behandlet en klage fra A over en afgørelse, som kommunen har truffet i henhold til den dertil delegerede kompetence, uagtet at nævnet formentlig ikke er rette klagemyndighed, forinden direktoratet har afgjort sagen.

Når jeg har modtaget direktoratets svar, vil jeg kontakte Det Sociale Ankenævn med henblik på at orientere nævnet om resultatet af min undersøgelse.

Af bemærkningerne til forslaget til handicapforordningens § 27 (som citeret i helhed ovenfor) om klage over afgørelser truffet efter forordningen fremgår bl.a.:

"F.eks. vil en handicappet kunne klage til kommunalbestyrelsen over det sociale udvalgs beslutning om ikke at indsende en indstilling til Direktoratet for Sociale Anliggender."

Jeg henleder i den forbindelse opmærksomheden på, at en beslutning fra et kommunalt udvalg om ikke at afgive et lovkrævet høringssvar i form af en indstilling til den myndighed, som har afgørelseskompetencen på det pågældende område, efter min opfattelse ikke i sig selv udgør en forvaltningsretlig afgørelse. Handicapforordningens § 7 om kompetencefordelingen mellem Familiedirektoratet og kommunen regulerer som udgangspunkt alene det indbyrdes forhold mellem disse myndigheder.

Det må derfor anses som tvivlsomt, om der i lovgrundlaget kan udledes en særskilt hjemmel for den handicappede til over for Det Sociale Ankenævn at påklage kommunens eventuelle vægring ved at opfylde sine forpligtelser i medfør af forordningen.

Familiedirektoratet bedes meddele mig sine bemærkninger hertil.

Jeg bemærker supplerende, at der i bemærkningerne til forslaget til landstingsforordning nr. 9 af 30. oktober 1998 om socialvæsenets styrelse og organisation vedrørende § 7, stk. 1 (som videreført i § 8 i den nugældende landstingsforordning nr. 11 af 12. november 2001), bl.a. fremgår:

"Hvor der i de sociale regelsæt er bestemmelser om, at et socialudvalg eller en socialudvalgsformand træffer afgørelser, ligger kompetencen hos den kommunalbestyrelse, det udvalg eller den bygdebestyrelse, der behandler sager på det sociale område. Der vil således udelukkende være én afgørelse i en social sag inden for kommunens grænser."

Dette indebærer, at den klageadgang fra de sociale udvalg til kommunalbestyrelsen, som beskrives i bemærkningerne til forslaget til handicapforordningens § 27, med vedtagelsen af landstingsforordning nr. 9 af 30. oktober 1998 om socialvæsenets styrelse og organisation ikke længere er udtryk for gældende ret, idet der herefter i den kommunale beslutningsproces på socialområdet alene er ét afgørelsesniveau.

Jeg antager, at Familiedirektoratet - i forbindelse med en eventuel kommende revision af handicapforordningen - vil påse at bringe bemærkningerne til et forslag om en frem-

tidig bestemmelse, svarende til handicapforordningens nuværende § 27, i overensstemmelse med det gældende regelsæt vedrørende socialvæsenets styrelse og organisation.”

Jeg rykkede den 15. februar 2007 direktoratet for svar.

Familiedirektoratet svarede den 19. februar 2007:

”Ved brev af 30. oktober 2006 anmodede Landstingets Ombudsmand Familiedirektoratet om at meddele, om direktoratet ville behandle en konkret klage fra A fra K Kommune vedrørende bevilling af hjælpeforanstaltninger efter landstingsforordning nr. 7 af 3. november 1994 om hjælp til vidtgående handicappe.

Ved brev 27. november 2006 oplyste Familiedirektoratet, at direktoratet har udlagt bevillingskompetence og budgetansvar på handicapforsorsområdet til blandt andet K Kommune. Familiedirektoratet meddelte samtidig, at man på den baggrund ikke ville behandle klagen, men at klageren måtte rette henvendelse til Det Sociale Ankenævn.

Ved brev af 12. januar 2007 har Landstingets Ombudsmand anmodet Familiedirektoratet om at komme med yderligere bemærkninger.

Familiedirektoratet kan oplyse, at det af Landstingets Ombudsmand citerede fra Vilkår for kommunernes overtagelse af bevillingskompetence og budgetansvar på handicapområdet under forsøgsordningen på s. 6 udelukkende vedrører afgørelseskompetencen til registrering/nyomfattelse af personer med vidtgående handicap af Handicapforordningen. Familiedirektoratet har således ikke udlagt kompetencen til at nyomfatte personer af landstingsforordningen. Det er en betingelse, at man er omfattet af landstingsforordning om hjælp til vidtgående handicappede for at kunne ansøge om hjælpeforanstaltninger jf. § 3. Derimod omhandler bestemmelsen i vejledningen på s. 6 afgørelseskompetencen til at bevilge hjælpemidler.

Det er således Familiedirektoratets opfattelse, at der ikke er modstrid mellem de to citater fra vilkårene, da de omhandler forskellige situationer.

Familiedirektoratet har til Landstingets Ombudsmands information vedlagt landsstyreoplæg af 20. december 2006 vedr. Vilkår og standardaftale for kommunernes overtagelse af bevillingskompetence og budgetansvar på handicapområdet under forsøgsordningen, som er vedlagt vilkår og standardaftale om kommunal overtagelse af bevillingskompetence og budgetansvar på handicapområdet. Standardaftalen undtager kompetencen til at nyomfatte personer af landstingsforordning om hjælp til vidtgående handicappede af forsøgsordningen. Ønsker Landstinget Ombudsmand at få tilsendt de konkrete aftaler, som er indgået med kommunerne, kan Familiedirektoratet også tilsende disse.

Familiedirektoratet skal beklage at standardaftalen, som netop undtager nyomfattelser fra forsøgsmæssig udlægning til kommunerne, ikke var vedlagt direktoratets brev af 27. november 2006.

Familiedirektoratet har taget Landstingets Ombudsmands bemærkninger om rekursadgang og klageadgang til efterretning.

Familiedirektoratet har på den baggrund til Efterårssamlingen 2007 anmeldt forslag til ændring af landstingsforordning nr. 7 af 3. november 1994 om hjælp til personer med vidtgående handicap. Forslaget vil blandt andet indsætte en mere udførlig hjemmel til en udlæggelse af bevillingskompetencen til kommunerne, end den der bruges i dag. Samtidig vil også reglerne vedrørende klageadgang blive revideret. Ændringsforslaget foreslås at træde i kraft den 1. januar 2008.

Det er Familiedirektoratets holdning, at en eventuel klageadgang til Familiedirektoratet på nuværende tidspunkt blot vil forlænge sagsbehandlingstiden indtil en endelig afgørelse forelægges og dermed ikke være i borgernes interesse. En præcisering af udlægningen af bevillingskompetencen og en direkte klageadgang til Det Sociale Ankenævn, som vil træde i kraft den 1. januar 2008, anser direktoratet således for at være det mest hensigtsmæssige løsning.

Det er endvidere Familiedirektoratets holdning, at borgerne ikke bliver stillet dårligere ved at kunne klage direkte til Det Sociale Ankenævn, da dette netop er højeste myndighed på området. Det Sociale Ankenævn har således også anset sig som rette klagemyndighed, også i sager hvor bevillingsmyndigheden er udlagt på forsøgsbasis til kommunerne. Familiedirektoratet vil endvidere på grund af ressourcemæssige spørgsmål, have problemer med at behandle klagerne inden for en fornuftig tidsramme.

Familiedirektoratet har på den baggrund fortsat ikke til hensigt at behandle klagen.

For så vidt angår Landstingets Ombudsmand udtalelser om bemærkningerne til Handicapforordningens § 27 om klageadgang over det sociale udvalgs beslutning om ikke at indsende en indstilling til Familiedirektoratet, er Familiedirektoratet opmærksom på den uhensigtsmæssige formulering af bestemmelsen. Dette vil indgå i en kommende revidering af lovgivningen på handicapområdet, som forventes igangsat 2008."

Jeg skrev herefter den 23. marts 2007 til Familiedirektoratet:

"Jeg har modtaget Familiedirektoratets brev af 19. februar 2007 i anledning af ovennævnte klage og vender herved tilbage til sagen.

I mit brev af 12. januar 2007 skrev jeg således til Familiedirektoratet

"Jeg bemærker indledningsvist, at ekstern delegation, ud fra ordens- og retssikkerhedsmæssige hensyn, bør bekendtgøres. Dette gælder uanset myndighedens pligt til at videresende henvendelser til rette myndighed, jf. sagsbehandlingslovens § 7, stk.

2, samt pligten til at meddele klagevejledning, jf. sagsbehandlingslovens § 25. Jeg henviser her til Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., Forvaltningsret, 2. udgave 2002, s. 157.

Der ses ikke at være udarbejdet bekendtgørelse i medfør af landstingsforordningens § 2 af direktoratets delegation af sine originære kompetencer til de kommuner, som er omfattet af forsøgsordningen.

Jeg anmoder på den baggrund Familiedirektoratet om at redegøre for, hvad direktoratet agter at foretage i den anledning, samt om at fremsende det nu foreliggende grundlag for forsøgsordningen, fx i form af aftaler med de omfattede kommuner og landsstyresbeslutning."

Familiedirektoratets oplæg til Landsstyret af 20. december 2006 var vedlagt direktoratets brev. Direktoratet bedes yderligere fremsende den vedtagne Landsstyresbeslutning.

Jeg anmoder desuden igen Familiedirektoratet om at redegøre for, hvad direktoratet agter at foretage i anledning af den manglende bekendtgørelse af forsøgsordningen.

Jeg noterer mig, at Familiedirektoratet har taget mine bemærkninger vedrørende klageadgang til efterretning, og at Familiedirektoratet oplyser at have igangsat forberedelse af et forslag til ændring af landstingsforordning nr. 7 af 3. november 1994 om hjælp til personer med vidtgående handicap (handicapforordningen), som forventes at kunne træde i kraft den 1. januar 2008.

Efter det oplyste vil der af lovforslaget blandt andet fremgå en mere udførlig hjemmel til udlæggelse af bevillingskompetence til kommunerne samt en revision af reglerne om klageadgang.

Familiedirektoratet anfører videre, at direktoratet ikke har til hensigt at behandle den oversendte klage fra A.

Jeg forstår dette således, at det er direktoratets opfattelse, at klager over kommunernes afgørelser fortsat skal afgøres af Det Sociale Ankenævn, uagtet at der ikke eksisterer hjemmel til en sådan ordning, idet lovgrundlaget først forventes at foreligge den 1. januar 2008.

Familiedirektoratet anfører i den forbindelse, at en eventuel klageadgang til Familiedirektoratet, hvis afgørelse vil kunne påklages til Det Sociale Ankenævn, på nuværende tidspunkt vil forlænge sagsbehandlingstiden, indtil en endelig afgørelse foreligger, og dermed ikke vil være i de berørte borgeres interesse.

Familiedirektoratet er tillige af den opfattelse, at borgerne ikke bliver stillet ringere, ved at klageadgangen til Familiedirektoratet afskæres, idet Det Sociale Ankenævn alligevel er øverste administrative prøvelsesmulighed.

Familiedirektoratet henviser endvidere til, at Det Sociale Ankenævn allerede har anset sig som rette klagemyndighed over kommunale afgørelser, i de tilfælde hvor bevillingsmyndigheden forsøgsræddigt er udlagt til kommunerne.

Familiedirektoratet gør afslutningsvist opmærksom på, at direktoratet på grund af ressourcemæssige hensyn vil have vanskeligheder med at behandle disse klager inden for en fornuftig tidsramme.

Jeg erindrer i den forbindelse om mit brev af 12. januar 2007.

I min redegørelse vedrørende delegation af afgørelseskompetence fra hjemmestyret til den kommunale forvaltning gjorde jeg det klart, at en afskæring af rekursadgang i disse tilfælde forudsætter udtrykkelig lovhjemmel.

Familiedirektoratet har ikke henvist til en sådan lovhjemmel.

Direktoratet har i stedet opregnet de betragtninger, som jeg har gengivet ovenfor, der efter direktoratets opfattelse medfører, at klageadgangen til Familiedirektoratet ikke skal bestå, uanset den manglende lovhjemmel til at afskære klage til direktoratet som den originært kompetente myndighed.

Jeg bemærker hertil:

Den flerleddede prøvelse, som eksisterer i det forvaltningsretlige system, har som alt-overvejende udgangspunkt til formål at fungere som retssikkerhedsgaranti for de berørte borgere.

Et adgang til prøvelse i flere instanser skal sikre, at de påklagede spørgsmål underkastes undersøgelse ad flere omgange på flere niveauer, hvor prøvelsesorganerne ikke er bundet af de afgørelser, der er truffet på lavere niveauer i prøvelseshierarkiet. Hermed skabes en formodning for en forøget sikkerhed for afgørelsernes rigtighed.

Påklage af forvaltningens afgørelser er betinget af, at borgeren på eget initiativ indgiver klage over en afgørelse til klagemyndigheden.

Der er i de her foreliggende sager tillige tale om afgørelser om bevilling af hjælp fra det offentlige i medfør af handicapforordningen, som ikke har umiddelbar retsvirkning for andre borgere end ansøgerne, hvorfor der ikke eksisterer hensyn til øvrige impliceredes interesse i en hurtig afklaring af de påklagede spørgsmål.

Familiedirektoratet beskriver i sit oplæg til Landsstyret af 20. december 2006, side 3, at visse af de kommuner, der er omfattet af forsøgsordningen, oplever vanskeligheder med at overholde bestemmelserne i handicapforordningen, sagsbehandlingsreglerne og vilkårene i forsøgsaftalen med Familiedirektoratet. Endvidere er det velkendt, at sagsbehandlingstiden ved Det Sociale Ankenævn er betydelig.

Behovet for en udvidet adgang til prøvelse af kommunernes afgørelser i henhold til aftalen ses derfor konkret særligt aktuell.

Jeg kan på den baggrund ikke tiltræde Familiedirektoratets anførelse af, at en yderligere prøvelsesadgang og dermed en potentielt forlænget sagsbehandlingstid, indtil endelig afgørelse foreligger, ikke skulle være i borgerens interesse.

Jeg bemærker videre, at der ved delegation fra en hjemmestyremyndighed til kommunalforvaltningen sker en udlægning af afgørelseskompetencen fra den forvaltningsgren, der ved lov er tillagt denne bemyndigelse. En sådan delegation uden for det administrative hierarki kræver som tidligere anført hjemmel i lov.

Der er i disse situationer tale om, at delegationen udgør en fravigelse af den kompetence, som lovgiver har tillagt netop de(n) forvaltningsmyndighed(er), som oprindeligt er givet bemyndigelse til at træffe de pågældende afgørelser.

Det er derfor forudsat, at der er adgang til at påklage afgørelser truffet i medfør af eksternt delegeret kompetence til den originært kompetente myndighed, medmindre klageadgangen hertil også er afskåret med udtrykkelig lovhjemmel.

En ulovhjemlet afskæring af den adgang til prøvelse af kommunernes afgørelser ved klage til Familiedirektoratet, der foreligger på baggrund af direktoratets delegation sin kompetence i medfør af handicapforordningen, kan derfor ikke meningsfuldt begrundes med en henvisning til, at borgeren alligevel skal have prøvet sin sag ved den øverste klagemyndighed.

Familiedirektoratets henvisning til ressourcehensyn samt til, at Det Sociale Ankenævn ved tidligere lejligheder har anset sig kompetent til at behandle disse klager, kan ikke tillægges selvstændig betydning, idet ansvaret for forsøgsordningen som redegjort for fortsat ligger hos Landsstyret, jf. handicapforordningens § 2. Familiedirektoratet har derfor en forvaltningsretlig pligt til at behandle klager over afgørelser truffet af en kommune under en sådan forsøgsordning.

Jeg kan af de anførte grunde ikke tiltræde Familiedirektoratets opfattelser vedrørende spørgsmålet om klageadgang til direktoratet over afgørelser truffet i medfør af handicapforordningen af de kommuner, som er omfattet af forsøgsordningen.

Jeg henstiller på den baggrund, at Familiedirektoratet behandler A's klage samt øvrige klager over afgørelser truffet af kommuner omfattet af forsøgsordningen, der i øvrigt måtte fremkomme, indtil det tidspunkt hvor udtrykkelig lovhjemmel - til enten at afskære klageadgangen til Familiedirektoratet eller til at afgørelseskompetencen udlægges til kommunerne - er trådt i kraft.

Jeg har ved mit samtidige brev hertil orienteret Det Sociale Ankenævn om ovenstående. Jeg har endvidere anmodet nævnet om at oversende klager af den omhandlede type til behandling i Familiedirektoratet, indtil den fornødne hjemmel er tilvejebragt.

A er underrettet om ovenstående ved særskilt brev vedlagt en kopi af mit brev til direktoratet."

Jeg afviste ved mit samtidige brev til A at behandle sagen, med henvisning til at den administrative klageadgang ikke var udnyttet. Jeg vejledte A om at afvente Familiedirektoratets afgørelse og herefter tage stilling til, om hun fortsat ønskede at klage. En eventuel klage over Familiedirektoratets afgørelse skulle rettes til Det Sociale Ankenævn.

Familiedirektoratet kontaktede den 17. april 2007 telefonisk mit kontor for at drøfte generelle problemstillinger om retsgrundlaget for forsøgsordningerne.

Jeg rykkede ved brev af 14. maj 2007 direktoratet for svar på mit brev af 23. marts 2007.

Familiedirektoratet meddelte ved brev af 15. maj 2007, at sagen var taget under realitetsbehandling i direktoratet.

Jeg har herefter udskilt spørgsmålet om den manglende kundgørelse af den forsøgs-mæssige udlægning af direktoratets kompetencer til særskilt undersøgelse som en egen drift-sag. Sagen er omtalt ovenfor i afsnit 4.3.

5.8. Andet (vedrørende fangst, jagt, fiskeri mv.)

Spørgsmål om fortolkning af reglerne om erstatningsfri aflivning af løse hunde

A klagede over, at K kommune havde anskudt hendes slædehund, således at hun blev nødsaget til efterfølgende at lade hunden aflive. A klagede samtidig over, at kommunen afslog at betale erstatning for hunden.

Ombudsmanden fandt, at betingelserne i kommunens hundevedtægt for at aflive hunden ikke var dokumenteret opfyldt, hvorfor ombudsmanden henstillede, at kommunen genbehandlede sagen. Ombudsmanden fandt samtidig, at kommunen havde varetaget et ulovligt hensyn.

Ombudsmanden fandt endvidere, at hjemmelen i landstingsloven om slædehunde samt hunde- og kattehold § 18 om adgang til erstatningsfrit at aflive løse hunde måtte fortolkes i sammenhæng med grundlovens § 73 om ekspropriation, og ombudsmanden gav efter ombudsmandslovens § 11 Landstinget og Landsstyret meddelelse om, at denne sammenhæng ikke fremgik fyldestgørende af landstingsloven. (J.nr. 11.10.65.01/018-07)

A klagede til mig over K Kommunes afgørelse af hendes klage over dels kommunens fremgangsmåde ved aflivningen af hendes slædehund og dels kommunens afslag på at yde erstatning for hunden.

Torsdag den 28. september 2006 husstandsomdelte kommunen et brev til hundeejere i bygden B:

"Løsgående hunde vil fredag 29.09.06 blive skudt, her forlanges det, at hunde over 6 måneder skal være tøjrede og hunhunde med hvalpe skal også være tøjrede.

Hvis ikke vil løsgående hunde blive skudt."

A konstaterede fredag den 29. september 2007, at hendes hund var blevet skam-skudt, hvorefter hun sørgede for aflivning af hunden.

Samme dag klagede A til kommunens tekniske udvalg:

"Fredag 29 September blev en af mine hunde forsøgt skudt af en qimmeq toqoraasoq fra K, og jeg skriver dette brev fordi jeg synes det var en uretfærdig og bestialsk måde dette blev udført på. Samtidig som jeg ønsker at klage over at brevet, om at løse hunde i B by ville blive skudt, kom med kun en dags varsel.

Min hund havde på det tidspunkt den blev forsøgt skudt været løs siden onsdag aften den 27 september, efter at den havde revet sig løs. Torsdag eftermiddag den 28 september ved firetiden (da jeg er færdig på arbejde) finder jeg et brev hjemme på mit køkkenbord om at løse hunde vil blive skudt. Jeg forsøger flere gange at fange min hund, men da dette ikke fungerer forsøger jeg med sovepiller. Disse sovepiller køber jeg hos vor fungerende jordmoder, som på det tidspunkt er fuld, og enten har givet mig forkerte piller eller forkert dosis. Min hund fik 12 sovepiller, men den sov slet ikke.

Fredag morgen den 29 september er jeg bekymret over hvad som vil ske med min hund da den endnu ikke er sat fast. Ved tolvtiden går jeg derfor hjem til manden som fungerer som qimmeq toqoraasq i B by for at forklare situationen. Han er desværre [bortrejst] på det tidspunkt, men jeg får besked om at han vil komme hjem senere samme dag. Jeg forklarer hans kone problemet, og hun siger at jeg bør snakke med hendes mand når han kommer hjem. Jeg går derfor hjem og regner med at min hund er tryk indtil videre.

En time senere hører jeg skud lige udenfor mit hus, Jeg kikker forbavset ud af vinduet og kan se at hunden løber VÆK fra huset. Jeg vil præcisere at min hund normalt ikke løber nogen steder, men opholder sig udenfor mit hus selv om den ikke står bundet fast. Mine hunde bliver behandlet godt. De får nok mad og gode betingelser, der er derfor ingen grund til at de løber rundt i bygden selv om de skulle have revet sig løs. Jeg løber ud for at se hvad som foregår og kan da også se at det ikke er den lokale qimmeq toqoraasq som har affyret et skud mod min hund, men en som jeg senere får at vide er fra K Kommune. Han kender ikke mig og mine hunde, og ved ikke at det er et særtilfælde at akkurat denne hund er løs. Jeg forklarer ham at min hund har fået sovepiller, uden at det har hjulpet og jeg derfor ikke kan fange den. Han er ligeglad og svarer arrogant at alle hunde som ikke er sat fast skal skydes.

Jeg bliver meget opgivende og frustreret. Jeg ved ikke hvordan jeg skal få denne mand til at forstå at min hund IKKE er blandt dem som løber løs i bygden til gene for andre beboere, og at jeg har prøvet hvad jeg kan for at få den sat fast.

Det viser sig så at denne manden som fungerer som qimmeq toqoraasq ikke formår at ramme min hund sådan at den dør. Hunden kommer derfor løbende hjem og jeg kan se at den er skamskudt. Den har to kuglehuller og kæben er skudt løs, den er med andre ord alvorlig skadet og har store smerter. Jeg klarer så at fange hunden og får den sat fast. Jeg er på dette tidspunkt meget oprevet, frustreret og ikke mindst gal. Hunden har så store skader at den må aflives. Noget som foretages af ..., manden som normalt fungerer som qimmeq toqoraasq i B by.

Jeg har stor forståelse for at man må skyde løse hunde som er til gene for bygdens beboere, men dette skal foregå på en ordentlig måde. Det vil sige at man må få mere end en dag (en eftermiddag) til at fange sin hund. I mit tilfælde fik jeg ikke, på grund af flere uheldige omstændigheder, ikke fat i de rigtige sovepiller og havde ikke tid til at prøve igen. Jeg synes også det er direkte bestialsk at jage hunde, så tæt på husene og skyde hunde som, selv om de ikke er bundet, ligger i fred og ro og tydeligvis har et hjem. Der har i flere uger løbet adskillige løse hunde rundt om i bygden. Det er disse

hunde som folk klager over! Det er disse hunde som bør skydes!. Hvis man så alligevel bestemmer sig for at skyde hunden så bør man i det mindste være en dyktig nok skytte til at man klarer at ramme hunden og dræbe den med det samme!

Jeg ved godt at grønlandere ikke har det samme forhold til deres hunde som vi nordmænd har. Jeg bor alene i B by, hvor jeg arbejder som skolelærer. Min familie og venner bor i Norge. Derfor føler jeg at så længe jeg er i Grønland så er hundene min familie. De er sammen med mig på tur i fjeldet, de er sammen med mig ude på ski og hundeslæde på isen om vinteren og de holder mig med selskab hele året. Det er hunde, men jeg er rigtig, rigtig glad for dem og de betyder noget helt specielt for mig. Jeg må derfor sige at i dag, fredag 29 september har været den aller værste dag jeg nogensinde har oplevet i Grønland, og Jeg skriver dette brev til jer fordi jeg er meget trist og frustreret over at en af mine bedste, stærkeste og flotteste hanhunde nu er død.

At min hund var løs den dag, denne for mig ukendte, qimmeq toqoraasoq kom forbi var meget uheldigt, og det beklager jeg meget. Jeg kender godt loven om at hunde skal stå bundet og at hvis de render løs så skal de skydes, men jeg (og alle andre i B by) gik ud fra at det var den lokale qimmeq toqoraasoq som kender forholdene som ville tage sig af sagen. Han ved hvilke hunde som tit har været løse over længere tid og hvilke som har revet sig løs ved et særtilfælde. Den lokale qimmeq toqoraasoq har selv sagt at han aldrig ville finde på at skyde en hund som ligger lige udenfor et hus, selv om den ikke er bundet, uden at snakke med ejeren først! Og han lader også til at han ikke ville finde på at skyde en af mine hunde fordi han ved at de ikke løber løs i bygden til gene for andre beboere!

Jeg ønsker erstatning for hunden - for mig er den uerstattelig, men jeg mener at den ikke burde være skudt og at varslet om løse hunde der skulle skydes kom med en altfor kort tidsfrist. Jeg har et meget lille hundespand og denne hund var en af mine allerbedste slædehunde. Jeg ønsker også at vide om K kommune kan rette op på deres behandling af befolkningen og deres hunde i forbindelse med skydning af løse hunde?

Jeg ser frem til et hurtigt svar på dette brev og en bedre praksis i fremtiden.

Vedlægges:

Kopi af brev med varsel om at hjemløse hund skal skydes, dateret den 28 september 2006. Billede af min skamskudte hund."

Kommunens tekniske forvaltning sendte den 12. oktober 2006 følgende afgørelse til A:

"Forvaltningen har modtaget din henvendelse af 29.09.2006 om skamskudt hunde.

Det skal først beklages at skydningen af den løse hund er sket ukvalificeret og kritisabelt. Det vil blive indskærpet over for hundeskudterne, at dyrlægens anvisninger m.h.t. skydning af hunde skal følges.

I henhold til hjemmestyrets landstingslov 18 af 30.10.1998 § 9 skal alle hunde over 6 måneder være lænkedede. Om en hund er løsgående eller ej er således et spørgsmål om den er lænket eller ej, ikke afhængig af hvor langt den strejfer rundt. Iflg. samme § 9 stk. 3 sker aflivning af løse hunde uden erstatning. Kommunen er underlagt hjemmestyrets lovgivning, og skal medvirke til at lovgivningen følges.

Det sker bl.a. ved at løse hunde skydes, dette sker i h.t. hundevedtægt. Da hunden ser ud til at være over 6 måneder og ikke har været bundet ifølge det oplyste, ser kommunen ikke ud til at have handlet i modstrid med lovgivningen.

Såfremt du en anden gang skulle få problemer med at fange en løssluppen hund, kan vi oplyse at du kan låne hundefælden fra kommunekontoret til indfangning i stedet for at anvende sovepiller.

Du kan klage over forvaltningens afgørelse til Økonomi Udvalget inden 6 uger fra dette brev dato."

A anmodede herefter ved brev af 17. oktober 2006 kommunens økonomiudvalg om at genoptage sagen:

"Klage vedrørende skudt hund.

Jeg ønsker at klage på forvaltningens afgørelse angående skudt hund i B 29 september d.å.

Ifølge K Kommunes vedtægt for hunde- og kattehold § 9 skal der gives 2 dagers varsel før løse hunde aflives. Varslet om at løse hunde ville blive aflivet i B kom den 28 september, altså med en dags varsel. En kopi av dette varselbrev har I modtaget tidligere.

Jeg ønsker på dette grundlag erstatning for min hund."

Det fremgår af kommunens sagsakter, at kommunens filialkontor i B den 7. november 2006 skrev til kommunens sekretariat:

"I sommeren blev vi orienteret af hundefangeren om, at han havde bedt A om at binde sin hund, der ikke var bundet.

Hunden er ikke blevet bundet."

Kommunens økonomi- og erhvervsudvalg sendte den 13. november 2006 følgende afgørelse til A:

"Økonomi- og Erhvervsudvalget behandlede på sit møde den 10. november 2006, din klage vedr. skudt hund.

Økonomi- og Erhvervsudvalget afslog din ansøgning om erstatning, da du iflg. hundeskyderen allerede har fået besked på, at du skal binde hunden men har undladt at gøre det."

Der foreligger dernæst et notat af 27. november 2006 underskrevet af hundefangeren i B:

"Vedrørende A's hund

Hunden er blevet skudt men ikke dræbt, da der sidst var en hundeskyder fra K. Jeg havde bedt om at få hunden tøjret, men dette var ikke sket, den dag den blev skudt havde den fået sovepiller."

A anmodede på ny om genoptagelse af sagen ved brev af 4. december 2006 til kommunalbestyrelsen:

"Jeg ønsker at klage på sagsbehandlingen vedrørende min hund som blev skudt 29. september d.å. Jeg kræver også erstatning for min hund da K kommune har brudt § 9 i vedtægt for katte- og hundehold.

Økonomi udvalget har tidligere afslået mit krav om erstatning, da de mener jeg har blevet bedt om at binde min hund i sommer, men undladt at gøre det. Dette er forkerte oplysninger. Jeg har aldrig blevet kontaktet af hundeskyderen og blevet bedt om at binde nogen av mine hunde, ikke i sommer eller på noget andet tidspunkt.

I mit brev til teknisk udvalg 29. september d.å. har jeg udførligt beskrevet hændelsen da min hund blev skudt, og som I kan læse av brevet, så var min hund løs i mindre end 48 timer før den blev skudt. Den har med andre ord ikke løbet løs siden i sommer slik K Kommune prøver at fremstille det. Jeg synes det er direkte frækt av K Kommune at komme med påstande som ikke har rot i virkeligheden.

I følge K Kommunes vedtægt for hunde - og kattehold skal der gives 2 dages varsel før løse hunde aflives. Varslet om at løse hunde ville blive aflivet i B kom med en dags varsel. Teknisk udvalg har modtaget en kopi av dette varselbrev.

Jeg ønsker på baggrund av K Kommunes brud på § 9 erstatning for min hund.

Jeg har i to tidligere breve påpeget at K Kommune har brudt § 9, men jeg har fortsat ikke fået noget svar på dette. Jeg ønsker derfor et konkret svar på hvorfor K Kommune, på en sådan måde, kan omgå sine egne love.

Jeg ser frem til et snarlig svar, og håber på en mere professionel behandling av kommunens borgere i fremtiden."

Kommunen bekræftede ved brev af 11. december 2006 modtagelsen af A's brev af 4. december 2006 og oplyste, at klagen ville blive behandlet på kommunalbestyrelsens møde den 6. februar 2007.

Kommunens kommunaldirektør udtalte den 6. februar 2007 i et notat til kommunalbestyrelsen:

"Ud fra det oplyst har hundeskyderen i løbet af sommeren anmodet pgl. flere gange om at tøjre sin løsgående hund.

Da det ikke skete i løbet af sommeren, blev hundeskyderens ankomst til bygden fastsat med 1 dags varsel. Skal der skydes hunde, skal der iht. reglerne gives 2 dages varsel, men dette er ikke sket. Beboerne i B fik 1 dags varsel.

Til trods herfor skød hundefangeren denne løsgående hund ved sin ankomst, da ejeren allerede om sommeren var bedt om at tøjre hunden."

Kommunalbestyrelsen sendte den 9. februar 2007 følgende afgørelse til A:

"Kommunalbestyrelsen behandlede bl.a. på sit første ordinære lukkede møde den 6. februar 2007, din klage over sagsbehandlingen af din erstatningskrav for aflivet hund.

Efter de informationer, som er tilkommet, stadfæstede kommunalbestyrelsen, udvalget for Teknik og miljø samt Økonomi- og erhvervsudvalgets beslutning om, at der ikke kan ydes erstatning for din hund, som blev aflivet af hundeskyderen.

Kommunalbestyrelsen beklager dybt, at din hund blev skamskudt ved aflivningen, og er nu påtalt overfor hundeskyderne."

A klagede herefter til mig.

Jeg skrev den 12. marts 2007 til kommunen:

"Jeg har modtaget den i kopi vedlagte klage med bilag fra A.

Jeg har i den anledning besluttet at undersøge følgende spørgsmål:

- Om skydningen af hunden var berettiget, jf. landstingslov nr. 18 af 30. oktober 1998 om slædehunde samt hunde- og kattehold § 9, stk. 1, jf. stk. 2 og 3, som er sålydende:

"§ 9. Hunde over 6 måneder skal holdes lænkedede i kæde, indespærrede, indelukede i løbegård eller føres i line.

Stk. 2. Undtaget fra bestemmelserne i stk. 1 er fårehunde og tjenestehunde under kommando, hunde, der uden for byområder benyttes til jagt eller fritidsaktiviteter, og som er under kommando, samt hunde udsat på godkendte hundeejer.

Stk. 3. Løse hunde kan aflives uden erstatningsansvar over for ejeren. Dette gælder dog ikke for løse hunde tilladt i henhold til stk. 2."

- Om skydning af hunden har været et nødvendigt indgreb.

- Såfremt skydning af hunden har haft den nødvendige hjemmel, jf. ovenfor, om kommunen har overholdt fristen på 2 dage i vedtægten for hunde- og kattehold i K Kommune § 9 og retsvirkningerne, hvis fristen ikke har været overholdt.

Jeg beder kommunen om en udtalelse til de anførte punkter.

Jeg beder samtidig kommunen sende mig samtlige originale sagsakter vedrørende skydningen af A's hund og vedrørende kommunens behandling af hendes klager til gennemsyn.

Jeg beder endvidere kommunen sende mig sin vedtægt for hunde- og kattehold på grønlandsk og dansk og en kopi af Landsstyrets stadfæstelse af vedtægten.

Kommunens udtalelse vil eventuelt blive forelagt A i partshøring."

Kommunen svarede mig ved brev af 3. april 2007:

"Til Jeres forespørgsel af 12.03.2007 om ovennævnte sag kan oplyses:

Originale sagsakter er vedlagt.

Kopi af hunde- og katte vedtægt for K Kommune er vedlagt. Landstyrets stadfæstelse fremgår af landstyre medlemmets underskrift på sidste side samt kopi af følgeskrivelse af 30.04.2004. Endvidere er kopi af offentliggørelse vedlagt.

Udtalelser fra hundeskudere ... om tøjningskrav og sovepiller til hunden og fra bygdekantormedarbejder ... om at hunden ikke var blevet bundet trods mundlig påtale er vedlagt som fax udskrift, da originaler opbevares i B."

Ved brev af 18. april 2007 rykkede jeg kommunen for svar spørgsmålene i mit brev af 12. marts 2007.

Kommunen svarede mig i brev af 7. maj 2007:

"Til jeres forespørgsel af 18.04.2007 om skydning af løs hund i B by, hund tilhørende A kan oplyses:

Hunden var udvokset, dvs. over 6 måneder hvilket både hundeskuderen vurderede, og i A's brev af 29.09.2006 sidste afsnit anfører hun selv at "denne hund var en af mine allerbedste slædehunde", altså ikke en hvalp. Hunden var ikke en fåre- eller tjeneste-

hund og hunden var løs i bebygget område i Ikerasak, hvorfor hunden helt klart skulle have været bunden eller indelukket i iht. Landstingets 18-1998 § 9.

Der er i alle bygder 1 stk kommunal hundefælde som hunde ejere kan låne vederlagsfrit til at indfange løse hunde med, men dette tilbud har A ikke ønsket at gøre brug af trods mundtligt pålæg om at binde hunden. Den løse hund er derfor aflivet i iht. Landstingstingslov 18/1998 § 9 skt. 3.

Der er givet mere end 2 dags varsel for skydningen, idet 1. varsel var mundtligt, da bygdekantoret i dette tilfælde vidste hvem der ejede den løse hund. Endelig var der lignende kampagner med skydning af løse hunde først på sommeren. Opslag opsat i sommeren 2006 er således mindst 2 dage før skydningen 29.09.2006. Det fremgår også af klagers eget brev af 29.09. afsnit 2 at hun er klar over at hunden skal bindes, og forsøger at bedøve den med sovepiller for at kunne fange den.

At kommunen ikke ønsker at udbetale erstatning for den skudte løse hund er også af principielle grunde, da udbetaling vil give præcedens, og der aflives årligt ca. 600 hunde i distriktet. Hvis hundeejere erfarer at der udbetales erstatning for skydning af løse hunde, vil kommunen blive overbebyrdet med kreative erstatningsforsøg, og arbejdet med nedbringelse af løse hunde der kan skambide børn vil blive stærkt hæmmet."

Den 21. maj 2007 gav jeg A mulighed for at kommentere kommunens svar.

Jeg skrev samme dag til Landsstyreformanden vedrørende spørgsmålet om fortolkning af landstingsloven om slædehunde samt hunde- og kattehold:

"Ombudsmanden behandler i øjeblikket en klage fra en borger over, at en af borgerens hunde er blevet aflivet i medfør af landstingslov nr. 18 af 30. oktober 1998 om slædehunde samt hunde- og kattehold § 9, stk. 3.

Jeg beder i den anledning om Landsstyrets udtalelse til spørgsmålet om, hvorledes Landsstyret fortolker begrebet "hunde, der uden for byområder benyttes til jagt eller fritidsaktiviteter", jf. landstingslovens § 9, stk. 2.

Jeg beder navnlig om en udtalelse til spørgsmålet om, hvorvidt det citerede kan omfatte slædehunde, som ikke anvendes erhvervsmæssigt.

Da der ikke er offentliggjort forarbejder til landstingsloven, beder jeg samtidig Landsstyret om at sende mig lovforslaget med bemærkninger og betænkninger og fremsatte ændringsforslag med bemærkninger, der er fremkommet under landstingsbehandlingen.

Jeg har valgt at rette henvendelse til Landsstyreformanden, idet jeg ikke umiddelbart af den aktuelle ressortfordeling for Landsstyret er stand til at afgøre, hvilket direktorat eller landsstyreområde der er ressortmyndighed for landstingsloven.

Såfremt Landsstyreformanden videresender sagen til besvarelse ved et direktorat uden for Landsstyrets Sekretariat, beder jeg om at modtage underretning herom.

Jeg har tilsendt klager en kopi af dette brev."

Landsstyreformanden meddelte mig den 23. maj 2007, at sagen var sendt til besvarelse i Erhvervsdirektoratet.

A afgav den 6. juni 2007 partshøringssvar:

"Jeg kan se at K Kommune står fast ved påstanden at kommune kontoret i B angivelig skal ha givet mig et mundtlig pålæg om at binde min hund.

Jeg ønsker at præcisere at min hund var løs i mindre end 48 timer før den blev skudt den 29. september. K Kommune har i et tidligere brev skrevet at et mundtligt pålæg om at binde min hund blev givet i sommer. Jeg forundrer mig over kommunens praksis hvor man giver mundtlige pålæg til borgerne om at binde sin hund på tidspunkter hvor hunden ikke løber løs.

Da jeg ikke kender til dette mundtlige pålæg ønsker jeg at vide helt konkret når det har blevet givet, dato, hvem har givet det til mig og er det givet telefonisk hvilket telefon nummer er så blevet benyttet. Jeg håber K kommune kan fremskaffe disse informationer.

Jeg fastholder at jeg aldrig har fået et mundtligt pålæg om at binde min hund mens jeg har ophold mig i B, og at jeg i tidsrummet 8. juni 2006 til 30. juli 2006 opholdt mig i Norge, og heller ikke der har blevet kontaktet av kommune kontoret i B og blevet bedt om at binde nogen av mine hunde.

Når det gælder tolkning av § 9 i vedtægterne for katte - og hundehold, så mener K Kommune tydeligvis at en kampagne først på sommeren og en angivelig mundtlig advarsel om sommeren giver hjemmel i loven for at aflive min hund 29. september. Det undrer mig hvorfor kommunen så den 28. september tager sig bryderiet med at husstandsomdele varsel og ved offentlig opslag meddele at hund bliver skudt i B den 29. september, hvis de i forvejen mener de allerede har opfyldt lovens krav.

Ved sidste hundeskydning i marts/april måned 2007 gav K Kommune 2 dage varsel ved offentligt opslag, altså et opslag hvor dato for når skydning av hunde ville finde sted var meddelt. For mig kan det dermed se ud til at praksisen omkring varsling av skydning av løse hunde er varierende, og jeg ønsker derfor en præcisering af § 9 fra Landstingets Ombudsmand.

Jeg ønsker til sidst at gøre det klart at for mig er dette en ren princip sag, og at en eventuel erstatningssum aldrig vil kunde dække for det emotionelle tapet av en hund.

Når det gælder kommunens frygt for at blive overbebyrdet med kreative erstatningsforsøg, så mener jeg at dette nemt kan undgås ved at kommunen til enhver tid efterstræber at følge loven, på den måde vil de udgå sager som denne."

Erhvervsdirektoratet svarede mig i brev af 14. juni 2007:

"Erhvervsdirektoratet, Fødevarer- og Forbrugerafdelingen har via Hjemmestyrets sekretariat modtaget Deres skrivelse vedr. tolkning af ovennævnte paragraf. Desuden blev der bedt om at få tilsendt lovforslaget med bemærkninger og de under landstingsbehandlingen afgivne bemærkninger og fremsatte ændringsforslag med bemærkninger.

Som aftalt d.d. med Michael Mikkelsen fremsendes betænkninger til lovforslaget samt bemærkninger til samme.

Af bemærkningerne til § 9, stk. 1 fremgår det, at bestemmelserne skal ses som en lov-mæssig formalisering af allerede gældende kommunale krav om at hunde skal holdes bundne, idet løse hunde udgør en trussel mod befolkningens sikkerhed og er uønsket af sanitære årsager.

Man må derfor slutte at hovedformålet er at holde alle former for hunde bundne, indelukket eller ført i line.

Af bemærkningerne til § 9, stk. 2 fremgår det at, for at fårehunde og tjeneste hunde kan udøve deres "erhverv", så kan der dispenseres fra § 9, stk. 1 så længe hundene er under kommando. Desuden er det kommenteret, at dette stykke også åbner op for anvendelse af hunde til jagt mv. - der er ikke nævnt fritidsaktiviteter specifikt.

Der har ikke været meget hjælp at hente fra bemærkninger og indhentede høringssvar til lovforslaget mv., så man må gå ud fra at overordnet gælder at hunde skal være bundet eller på anden måde ikke løse og, at man ved fritidsaktiviteter f.eks. kunne mene træning i forbindelse med lydighed eller anden form for hundetræning, hvor det er en nødvendighed for at kunne udføre træningen, at hunden er løs. Dette er dog min helt egen tolkning af begrebet fritidsaktivitet i denne forbindelse.

Desuden skal man vel også være opmærksom på, at når der ikke er tale om tjeneste hunde eller fårehunde, så er det kun udenfor byområder at andre hunde må være frie, når de benyttes til jagt og fritidsaktiviteter."

Jeg udtalte herefter:

"Hjemmelsgrundlaget for afgørelsen af A's erstatningskrav

Landstingslov nr. 18 af 30. oktober 1998 om slædehunde samt hunde- og kattehold § 9 er sålydende:

"§ 9. Hunde over 6 måneder skal holdes lænkede i kæde, indespærrede, indelukede i løbegård eller føres i line.

Stk. 2. Undtaget fra bestemmelserne i stk. 1 er fårehunde og tjenestehunde under kommando, hunde, der uden for byområder benyttes til jagt eller fritidsaktiviteter, og som er under kommando, samt hunde udsat på godkendte hundeeøer.

Stk. 3. Løse hunde kan aflives uden erstatningsansvar over for ejeren. Dette gælder dog ikke for løse hunde tilladt i henhold til stk. 2."

Lovforslaget var blandt andet ledsaget af følgende bemærkninger fra Landsstyret:

"Vedr. § 9, stk. 2

Det bemærkes, at bestemmelsen i § 9, stk. 1, også omfatter selskabshunde. Bestemmelsen finder imidlertid ikke anvendelse på tjenestehunde under kommando og fårehunde, da dette ville umuliggøre disses arbejde, ligesom der er åbnet mulighed for anvendelse af hunde til jagt mv. uden for bymæssig bebyggelse.

Vedr. § 9, stk. 3

Bestemmelsen understreger myndighedernes ret til uden erstatningsansvar at regulere en bestand af løse hunde i et område. Naturligvis med den begrænsning, at hunde, som legalt færdes løse, ikke må aflives."

Landstingslovens § 9, stk. 1, indeholder således et generelt krav om, at hunde skal holdes bundne eller indespærrede.

Ifølge landstingslovens § 9, stk. 2, gælder kravet ikke hunde under kommando, der uden for byområder benyttes til fritidsaktiviteter.

Da det i sagen er oplyst, at den pågældende hund er blevet skudt af kommunens hundefanger, mens den ikke var under A's opsyn, er det min opfattelse, at sagen skal bedømmes efter landstingslovens § 9, stk. 1 og 3, og de administrative regler, der er fastsat i medfør heraf.

Med henblik på landstingslovens gennemførelse fastsætter lovens § 13:

"§ 13. Kommunalbestyrelsen udarbejder en hunde- og kattevedtægt for kommunen.

Stk. 2. Landsstyret fastsætter nærmere regler for indholdet af de i stk. 1. nævnte vedtægter.

Stk. 3. De i stk. 1 nævnte vedtægter skal stadfæstes af Landsstyret, forinden de sættes i kraft."

Landsstyret stadfæstede den 29. april 2004 vedtægt for hunde- og kattehold i K Kommune.

Af vedtægtens § 9 fremgår:

“Kommunalbestyrelsen afliver eller indfanger løse hunde, herreløse hunde og katte samt ulovligt indførte og holdte hunde og katte. Der gives 2 dages varsel før løse hunde eller herreløse eller ulovligt holdte hunde og katte aflives. Varsel gives ved offentligt opslag på kommunekontor eller filialkontor.”

Vedtægten indeholder ikke regler om erstatning for aflivning af hunde.

Jeg bemærker, at landstingslovens § 9, stk. 3, som giver hjemmel til at aflive løse hunde, må ses i sammenhæng med det almindelige krav i § 9, stk. 1, om, at hunde ikke må færdes løse.

§ 9, stk. 3, regulerer ikke myndighedernes pligt til at yde erstatning for skade-gørende handlinger, som kan henføres til fejl i myndighedsudøvelsen.

Erstatningsansvaret i forbindelse med fejl hviler på et særligt retsgrundlag, jf. herom nedenfor.

Det fremgår heller ikke af § 9, stk. 1 og 3, at der ved afgørelsen af erstatnings-spørgsmålet kan lægges vægt på, om en hund er løs som følge af ejerens rets-stridige adfærd i form af overtrædelse af § 9, stk. 1, eller overtrædelse af regler fastsat i en kommunal vedtægt.

Såfremt kommunen har begået fejl i forbindelse med indgrebet mod A's hund, er det derfor min opfattelse, at kommunen ikke har kunnet afgøre hendes erstatningskrav i medfør af landstingslovens § 9, stk. 3.

Reglen om erstatningsfri aflivning i § 9, stk. 3, er endvidere ikke givet i sam-menhæng med sanktionsreglerne i landstingslovens § 28.

Det er derfor også min opfattelse, at aflivning af en hund ikke i medfør af § 9, stk. 3, kan ske som sanktion for en hundeejers forsætlige eller uagtsomme overtrædelse af landstingslovens § 9, stk. 1.

Allerede derfor kan kommunen ved sin afgørelse af, om en aflivning er erstat-ningsfri i medfør af § 9, stk. 3, ikke lovligt lægge vægt på, om hundens ejer kan bebrejdes, at hunden har været løs.

Generelt om offentlige myndigheders erstatningsansvar

Grundlaget for offentlige myndigheders erstatningsansvar for fejl i deres myndighedsudøvelse, herunder i forbindelse med faktisk forvaltningsvirksomhed, er ikke undergivet en almindelig lovregulering, men hviler på retspraksis, der tager udgangspunkt i culpa-ansvaret. Dette er inden for rigsfællesskabet det almindelige grundlag for erstatningsansvar uden for kontraktforhold¹³.

Det må således for at statuere et erstatningsansvar som udgangspunkt kræves, 1) at myndigheden har begået en ansvarspådragende fejl, 2) at en borger eller virksomhed mv. har lidt et tab, 3) at der er årsagsforbindelse mellem fejlen og tabet, 4) at tabet er en påregnelig følge af fejlen, og 5) at skadelidte ikke har udvist egen skyld.

Kommunens sagsbehandling, herunder varslingspligten

Efter hundevedtægtens § 9, 2. pkt., skal der gives to dages varsel, før løse hunde aflives.

Kommunen har derfor været forpligtet til at påse, at varslet var overholdt, forinden kommunen søgte at aflive A's hund.

Det fremgår af sagen, at kommunen den 28. september 2006 husstandsomdelte en meddelelse om, at løse hunde ville blive aflivet dagen efter, den 29. september 2006.

Det er utvivlsomt, at dette brev ikke opfyldte kravet i hundevedtægtens § 9 om to dages varsel, og kommunen har derfor ikke med henvisning til dette brev kunnet foretage aflivning af hunde dagen efter, at brevet blev husstandsomdelt.

Kommunen har således været forpligtet til at påse, at varslingskravet var opfyldt på anden måde.

Kommunen har i sit høringssvar af 7. maj 2007 oplyst, at der tidligere på året var givet A mundtligt varsel, og at der var sket offentligt opslag i sommeren 2006.

Endvidere fremgår det af kommunens økonomi- og erhvervsudvalgs og kommunalbestyrelsens genbehandling af sagen, at kommunen har lagt vægt på

¹³ Jens Garde m. fl., Forvaltningsret, Almindelige Emner, 4. udgave, 2004, side 559 og side 571ff.

at A tidligere på året havde fået besked på at binde hunden. Dette har A bestridt over for kommunalbestyrelsen.

Det er efter min opfattelse ikke afgørende for spørgsmålet om overholdelse af varslingsreglen, om A tidligere måtte have fået påbud om at binde hunden, såfremt det ikke i den forbindelse er blevet tilkendegivet, at hunden ville blive aflivet, hvis påbuddet ikke blev efterkommet.

Jeg lægger herved også vægt på, at landstingsloven om slædehunde samt hund- og kattehold i § 5 indeholder en selvstændig hjemmel til at meddele påbud, som er nødvendige for at sikre overholdelsen af blandt andet landstingslovens § 9. Det fremgår hverken af § 5 eller af forarbejderne til bestemmelsen, at et sådant påbud i sig selv kan erstatte en varslingsregulering, som er obligatorisk i henhold til den hundevedtægt, som gælder i kommunen i medfør af landstingslovens § 13.

Der foreligger ikke dokumentation for, at A før det husstandsomdelte brev af 28. september 2007 individuelt er blevet advaret om, at hunden ville blive aflivet.

Jeg finder allerede derfor, at et påbud til A om at binde hunden, der måtte være afgivet i sommeren 2006, ikke opfylder varslingskravet i hundevedtægtens § 9, idet A i hvert fald ikke samtidig blev advaret om, at hunden ville blive aflivet, hvis påbuddet ikke blev efterkommet.

Tilbage står spørgsmålet om, hvorvidt kommunens opslag i sommeren 2006 opfylder varslingspligten, således at kommunen på grundlag heraf i overensstemmelse med vedtægtens § 9 kunne aflive løse hunde den 29. september 2006.

Jeg bemærker hertil, at formålet med varslingspligten i almindelighed er at give de berørte borgere mulighed for indrette sig på det varslede.

A har i sin klage af 29. september 2006 til kommunen oplyst, at den pågældende hund havde været løs fra den 27. september 2006.

Kommunen har derfor ved afgørelsen af erstatningskravet været forpligtet til at undersøge, om A ikke har bundet eller lænket hunden efter det offentlige opslag i sommeren 2006.

Kan kommunen ikke modbevise A's oplysning om, at hendes hund var bundet eller lænket frem til den 27. september 2006, har kommunen ikke med henvis-

ning til et opslag før dette tidspunkt kunnet aflive hunden i overensstemmelse med vedtægtsbestemmelsen.

Såfremt kommunen er i besiddelse af konkrete oplysninger, som modsiger A's oplysning om, at hunden var bundet eller lænket frem til 27. september 2006, har kommunen i øvrigt efter sagsbehandlingslovens § 19 været forpligtet til at partshøre A over disse oplysninger, forinden kommunen i forbindelse med A's erstatningskrav traf afgørelse om, hvorvidt aflivningen af hendes hund var berettiget.

Jeg bemærker supplerende, at kommunen har ansvaret for sagsoplysningen, herunder for, at betingelserne for at iværksætte aflivning af løse hunde har været opfyldt.

Netop kommunens ansvar for at dokumentere, at et offentligt opslag med varsling om aflivning af løse hunde ikke er blevet efterlevet, gør, at kommunen nødvendigvis må følge op på et sådant opslag ved at aflive de løse hunde snarest efter varslingsfristens udløb.

Jeg finder derfor, at kommunen ikke på grundlag af de foreliggende skriftlige oplysninger i sagen har kunnet lægge til grund, at A's hund er søgt aflivet under iagttagelse af hundevedtægtsens varslingsregel.

Det er i øvrigt i strid med god forvaltningsskik, at kommunen ved at lade hængå længere tid, fra et opslag foretages, til aflivning påbegyndes, hensætter borgerne i uvished om, hvorvidt der vil blive fulgt op på den varslede aflivning, og dermed skaber usikkerhed om borgernes retsstilling.

Varetagelse af uvedkommende hensyn og begrundelsespligten

Det fremgår af kommunens høringssvar af 7. maj 2007, at kommunens afslag på A's erstatningskrav også er begrundet med, at kommunen ønsker at undgå "kreative erstatningsforsøg" fra andre hundeejere.

Jeg bemærker hertil, at kommunen ikke kan basere sin forvaltning på udokumenterede formodninger om, at borgerne vil fremsætte uberettigede erstatningskrav. Hertil kommer, at kommunen som forvaltningsmyndighed har pligt til at oplyse de foreliggende sager, ligesom kommunens ønske om en effektiv bekæmpelse af løse hunde ikke kan fritage kommunen fra at overholde gældende ret.

Jeg finder på denne baggrund, at det nævnte hensyn er usagligt og dermed ulovligt, hvilket er meget kritisabelt.

Jeg bemærker i øvrigt, at kommunen efter sagsbehandlingslovens § 22 har haft pligt til at gøre rede for dette hensyn i begrundelserne for de skriftlige afgørelser til A, uanset det anførte hensyns manglende lovlighed. Kommunen har således ikke overholdt begrundelsespligten, og det er i sig selv er en fejl.

Sagens genbehandling

Som følge af, at kommunen ikke har tilvejebragt den fornødne dokumentation for, at varslingsfristen i hundevedtægtens § 9 er overholdt i forhold til A, og som følge af, at kommunen ved afgørelsen af A's erstatningskrav har varetaget et ulovligt hensyn, henstiller jeg, at kommunen genoptager sagen med henblik på at rette de begåede fejl.

Såfremt kommunen efter at have genbehandlet sagen måtte komme til, at kommunen lovligt kunne tage initiativ til at aflive A's hund, kan der alligevel være tale om, at kommunen ikke har kunnet aflive hunden erstatningsfrit.

Dette skyldes det skærpede erstatningsansvar, som gælder ved alle indgreb i borgernes ejendomsret.

Skærpet ansvarsgrundlag

Ansvarsgrundlaget skærpes ved myndighedsindgreb i ejendomsretten. Dette har sammenhæng med grundlovens § 73, stk. 1, som lyder:

"§ 73. Ejendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom, uden hvor almenvellet kræver det. Det kan kun ske ifølge lov og mod fuldstændig erstatning."

Grundlovens udgangspunktet er således, at lovlige indgreb i ejendomsretten udløser erstatningspligt.

Landstingsloven om slædehunde samt hunde- og kattehold § 9, stk. 3, må i mangel af holdepunkter for andet fortolkes med det udgangspunkt, at Landstinget har haft til hensigt at lovgive i overensstemmelse med grundloven.

For at der foreligger en erstatningsfri aflivning af en løs hund, må det således kræves, at indgrebet ikke har karakter af ekspropriation.

Brugsdyr og kæledyr er ejendom, som repræsenterer en værdi for ejeren, og myndighedernes indgreb rettet mod dyr kan derfor være ekspropriative indgreb.

Det kan af den juridiske litteratur¹⁴ udledes, at der ved afgørelsen af, om et indgreb har karakter af ekspropriation, i et vist omfang kan lægges vægt på, om indgrebet har baggrund i fareforvoldelse, nødret eller nødværge.

Vedrørende spørgsmålet om anvendelse af nødretsbetragtninger som grundlag for erstatningsfri indgreb indeholder landstingsloven om slædehunde samt hunde- og kattehold i §§ 25 og 26 regler om erstatningsfri aflivning af dyr, som behandles uforvarligt. Det er min opfattelse, at §§ 25 og 26 må ses i lyset af reglerne om nødret. Reglen om erstatningsfri aflivning i § 9, stk. 3, kan derimod ikke umiddelbart udledes af retsgrundsætninger om erstatningsfri reguleringer.

Jeg bemærker til spørgsmålet om fareforvoldelse som grundlag for erstatningsfri indgreb:

Højesteret har i dommen gengivet i UfR 2000.1/2 fastslået, at en regel i den danske lov om husdyrsygdomme § 29 om adgang til at nedsætte erstatningen til ejere af dyr, som nedslås på grund af smittefare, ikke er i strid med grundlovens § 73, idet der ved afgørelsen af, om ekspropriation foreligger, ikke alene må lægges vægt på de samfundsmæssige interesser i indgrebet.

Højesteret har endvidere i dommen gengivet i UfR 2001.1057 fastslået, at (be-grænsede) indgreb i ejendomsretten i form af forbud mod ejernes ophold i bestemte ejendomme for at afværge betydelig fare i forbindelse voldelige opgør mellem rockergrupper ikke er ekspropriation.

Spørgsmålet om, hvorvidt et indgreb har karakter af ekspropriation, skal således besvares på baggrund af en bredere vurdering end den blotte konstatering af, om en offentlig myndighed på grundlag af en samfundsmæssig interesse har grebet ind over for borgernes ejendomsret.

[...]

Fortolkning af landstingsloven om slædehunde samt hunde- og kattehold § 9, stk. 3, i overensstemmelse med grundlovens § 73 fører således til det resultat, at landstingsloven kun giver adgang til erstatningsfri aflivning af hunde, hvis aflivningen skyldes konkrete omstændigheder, som ejeren bør bære den økonomiske risiko for.

14 Henrik Zahles grundlovskommentar, 1999, side 376 f. med deri nævnte litteraturhenvisninger, navnlig Ross, Dansk Statsforfatningsret, 1980, side 669, og Henning Skovgaard, Offentlige myndigheders erstatningsansvar, 1983, side 249 f.

Kommunen er dermed henvist til at foretage en konkret vurdering af behovet for en foretaget aflivning, forinden kommunen afslår et erstatningskrav i anledning af aflivningen.

Det er min opfattelse, at erstatningsfri aflivning efter landstingslovens § 9, stk. 3, forudsætter, at det drejer sig om løse hunde, som konkret optræder aggressivt, eller større flokke af hunde, jf. herved lovbemærkningernes omtale af "bestande af løse hunde", der, som følge af at de optræder i flok, er farlige.

Såfremt en kommune afliver løse hunde, uden at det sker for at forebygge eller afværge konkret fare eller for at uskadeliggøre flokke af løse hunde, er det min opfattelse, at betingelserne for erstatningsfrihed ikke er opfyldt, idet der i givet fald vil være tale om et indgreb, som har karakter af ekspropriation over for hundenes ejere.

Landstingsloven om dyreværn

Kommunen har over for A beklaget, at kommunen under forsøget på at aflive hendes hund skamskød hunden, således at A efterfølgende måtte sørge for aflivning af hunden.

Landstingslov nr. 25 af 18. december 2003 om dyreværn § 13, stk. 1, er sålydende:

"§ 13. Den, der vil aflive et dyr, skal sikre sig, at dyret aflives så hurtigt og smertefrit som muligt. Aflivning ved kvælning og hængning er forbudt. Aflivning ved drukning af andre dyr end havpattedyr er tillige forbudt."

Jeg kan på denne baggrund tilslutte mig kommunens beklagelse af forholdet.

Landstingsloven om dyreværn indeholder samtidig følgende bestemmelse i § 27, stk. 1:

"Det kan medføre bøde at:

...

2) tilsidesætte de i § 13, stk 1, §§ 14 og 15 fastsatte regler vedrørende aflivning og operative og lignende indgreb"

Der gælder at almindeligt krav om, at borgerne skal kunne have tillid til de ansatte i forvaltningen.

Dette indebærer, at myndighederne er forpligtede til at følge op på de fejl, som de ansatte begår.

Myndighederne er i den forbindelse forpligtede til at vurdere, om der skal skrives ind over for fejl begået af myndighedens ansatte med disciplinære reaktioner eller politianmeldelse.

Såfremt kommunen ville foretage politianmeldelse af en privat borger for et retsstridigt forhold, må kommunen som udgangspunkt være forpligtet til også at politianmelde forholdet, hvis det er begået af en af kommunens egne ansatte.

Jeg er ikke i stand til at vurdere, om omstændighederne i forbindelse med kommunens mislykkede forsøg på at aflive A's hund har været af en sådan karakter, at kommunen burde have taget disciplinære skridt over for den pågældende hundefanger, eller om kommunen burde have politianmeldt forholdet.

Jeg henstiller derfor, at kommunen overvejer, om indskærpelsen af gældende regler over for hundefangeren er en tilstrækkelig reaktion.

Sagens videre forløb

Jeg afventer kommunens svar på mine henstillinger.

Jeg har ved særskilt brev returneret kommunens sagsakter med tak for lån.

Jeg har ved særskilt brev og ved kopi af dette brev meddelt A min opfattelse af sagen.

Jeg har som følge af mine bemærkninger til fortolkningen af landstingsloven om slædehunde samt hunde- og kattehold § 9, stk. 3, samtidig ved særskilte breve givet Landstingets Lovudvalg og Landsstyret meddelelse efter landstingsloven om Landstingets Ombudsmand § 11 om, at § 9, stk. 3, ikke fyldestgørende beskriver omfanget af retten til erstatningsfri aflivning."

Kommunen meddelte mig den 21. november 2007, at kommunen tog min opfattelse til efterretning, og at kommunen derfor havde imødekommet A's erstatningskrav, selvom kommunen fastholdt sin opfattelse.

Jeg havde ved beretningsårets udløb ikke taget stilling til kommunens svar, ligesom jeg ikke havde modtaget svar fra Landsstyret på min meddelelse efter ombudsmandslovens § 11.

5.9. Andet (vedrørende undervisning, uddannelse mv.)

Manglende hjemmel til uansøgt at fritage en skolebestyrelsesformand for sit hverv, herunder at Valgbarhedsnævnet ikke havde kompetence til at behandle sagen

A klagede over, at K Kommune uansøgt havde fritaget ham fra hvervet som formand for og medlem af K's skolebestyrelse på grund af en kriminalretlig foranstaltning.

Ombudsmanden kritiserede kommunen for at have truffet en uhjemlet afgørelse, idet ombudsmanden lagde vægt på, at der ikke kunne opstilles noget decorumkrav for forældrevalgte skolebestyrelsesmedlemmer.

Ombudsmanden havde ikke bemærkninger til, at Valgbarhedsnævnet ikke anså sig for kompetent til at behandle sagen, men ombudsmanden fandt det meget uheldigt, at Valgbarhedsnævnet ikke undersøgte kompetencespørgsmålet, forinden nævnet indhentede oplysninger fra andre myndigheder.

Ombudsmanden udtalte i øvrigt, at K Kommune og Valgbarhedsnævnet ikke havde besvaret ombudsmandens henvendelser med fornøden hurtighed. (J.nr. 11.10.79.01/064-04)

Min undersøgelse af kommunens sagsbehandling angik følgende sagsforløb:

A blev af forældrene til børnene i skolen i K Kommune valgt til skolebestyrelsen for perioden 2001-2005. A blev også valgt til formand for skolebestyrelsen.

Ifølge kommunens hørings svar af 16. oktober 2004 til mig afsonede A i efteråret 2003 en dom for vold.

Den 3. februar 2004 skrev kommunens ledende skoleinspektør til A:

"Vedr. Dit arbejde i skolebestyrelsen.

Jeg meddeler herved lønkontoret, at dit arbejde i skolebestyrelsen er afbrudt.

Således meddeles dette til dig.

Selvfølger jeg ud fra, at du selv er klar over baggrunden for det. Vi takker dig for det arbejde, du har udført i skolebestyrelsen. Jeg ønsker dig ligeledes alt godt i fremtiden.

Hvilket herved meddeles."

A klagede herefter til mig.

Jeg bad ved af brev 25. august 2004 kommunen om en udtalelse til klagen og om en redegørelse for hjemlen til at afskedige A.

Kommunen svarede mig den 16. oktober 2004:

"Jeg skal beklage den sene besvarelse af skrivelsen af 25.8.2004 - j.nr. 11.10.79.01/064-04. Skrivelsen var blevet forlagt i journalen.

Ifølge oplysninger fra ledende skoleinspektør ... kan sagsforløbet beskrives således:

A afsonede i efteråret 2003 en dom for vold. Ifølge ... modtog skolen ingen meddelelse om fravær fra A.

Spørgsmålet om A's valgbarhed er med domsudskriftet sendt til prøvelse i Valgbarhedsnævnet, men der er endnu ikke modtaget svar.

Skolebestyrelsen fungerede således reelt ikke hele efteråret 2003 og indtil februar 2004, hvor skolebestyrelsen valgte en ny formand.

I forbindelse med dette valg "afbrød" ... arbejdet for A, jf. skrivelse af 3.2.2004.

Jeg skal medgive, at formuleringen i skrivelsen er meget uheldig, hvilket jeg også har påtalt.

I henhold til Landstingsforordningen om folkeskolen, § 40 om skolebestyrelser, eksisterer der ingen beskrivelse af den situation, som opstod her i K.

Som "folkevalgt" kan en skolebestyrelsesformand, der af lovlige grunde har forfald, søge orlov og fritages fra sit hverv i en periode. Det har A ikke gjort."

Den 27. januar 2005 spurgte jeg telefonisk Valgbarhedsnævnets sekretær i Landsstyrets indenrigskontor, om nævnet havde behandlet sagen.

Nævnets sekretær oplyste, at kommunens henvendelse var sendt til nævnets formand, som endnu ikke havde svaret.

Jeg hørte herefter ved brev af 31. januar 2005 Valgbarhedsnævnet om dets kompetence i forhold til medlemmer af skolebestyrelser.

Valgbarhedsnævnets sekretariat svarede mig ved brev af 17. august 2005, at nævnet ikke havde kompetence til at valgbarhedsprøve skolebestyrelsesmedlemmer.

Den 19. september 2005 bad jeg nævnet om konkret at gøre rede for, om nævnet havde behandlet A's valgbarhed.

Jeg modtog den 17. august 2006 svar fra Valgbarhedsnævnets sekretær:

“Landstingets Ombudsmand udbeder svar på hvorvidt Sekretariatet for Valgbarhedsnævnet har modtaget nogen (mundtlige eller skriftlige) henvendelser fra kommunen i sagen, og hvorledes den eller de pågældende henvendelser i givet fald er besvaret.

Efterfølgende redegøres for den førte korrespondance mellem kommunen og Sekretariatet for Valgbarhedsnævnet:

Den 25. februar 2004 modtog Sekretariatet for Valgbarhedsnævnet følgende fra den daværende kommunaldirektør [...] pr. e-mail:

[“]Vores ledende skoleinspektør har “klokket i det”.

Hans skolebestyrelsesformand blev fængslet, for hvad ved vi ikke (rygtet siger vold mod konen), men han var væk i nogle måneder.

Skoleinspektøren har så i januar måned udnævnt en ny formand (desuagtet at § 33 om skolebestyrelser nøjagtigt fortæller, hvad der skal gøres i sådan en situation). Senere den 3.2.04 sendte han en opsigelse til den gamle (som i mellemtiden er kommet ud igen), - en opsigelse, som er under al kritik. F.eks. er begrundelsen: du ved selv hvorfor du bliver fyret!

Manden har klaget til borgmesteren, og jeg har skrevet undskyld til ham, og at jeg skal vende tilbage snarest.

Men ...

Han skal vel, som andre folkevalgte, i valgbarhedsnævnet efter en straffesag? Eller? Kan du hjælpe mig? mv.h. ...[“]

Sekretariatet for Valgbarhedsnævnet kontaktede herefter telefonisk den daværende kommunaldirektør. Hun forespurgte nævnets sekretariat om, hvorvidt Valgbarhedsnævnet behandlede skolebestyrelsesmedlemmers valgbarhed, idet skolebestyrelsesformanden (A) angiveligt skulle have udøvet vold. Ved telefonsamtalen gjorde Sekretariatet opmærksom på, at Valgbarhedsnævnet ikke har haft behandlet andre valgbarhedssager end indvalgte til de kommunale valg, d.v.s. kandidater til kommunalbestyrelserne, bygdebestyrelserne og menighedsrepræsentationerne, og at Sekretariatet i øvrigt må tage Valgbarhedsnævnets formand med på råd, førend Sekretariatet foretog yderligere i sagen. Sekretariatet udbad kommunen om at sende en skriftlig redegørelse herom.

Efter samtale med Nævnets formand, svarede Sekretariatet kommunen pr. e-mail følgende:

["]Efter samtale med Valgbarhedsnævnets formand, ..., skal skolebestyrelsesformanden først have modtaget en endelig dom eller vedtaget et bødeforlæg, før Valgbarhedsnævnet kan behandle hans sag.

Det betyder i praksis, at vi må afvente domsafsigelsen ved kredsretten (eller landsretten) eller hvis manden godtager et bødeforlæg (dvs. hvis han betaler et bødeforlæg hos det lokale politi eller på politimesterens foranledning), førend valgbarhedsnævnet kan behandle vedkommendes sag.["]

Den 31. marts 2004 modtog Sekretariatet for Valgbarhedsnævnet en kortfattet redegørelse pr. fax fra K Kommune, der samtidig anmoder Valgbarhedsnævnet om at tage stilling til skolebestyrelsesformandens valgbarhed. Der var i skrivelsen vedlagt en kopi af en anklageskrift - og ikke en endelig domsafsigelse - mod skolebestyrelsesformanden. Skrivelsen har følgende ordlyd:

["]Om skolebestyrelsesformandens valgbarhed.

Vedlagt sendes en kopi af anklageskrift med dom mod skolebestyrelsesformanden ved K Kommune, A.

Skolebestyrelsesformanden har været fraværende fra sit arbejde i det halve år, som dommen omfatter. K Kommune beder valgbarhedsnævnet tage stilling til, om skolebestyrelsesformandens dom er af en karakter, der gør ham uegnet til at fortsætte i stillingen.

Ledende skoleinspektør tog i december 2003 skridt til at afskedige formanden, der desværre ikke i henhold til de regler, der er gældende for afskedigelse af en skolebestyrelsesformand. A vil i den anledning klage til ombudsmanden.["]

Den 13. april 2004 tilskrev Sekretariatet K Kommune således:

["]Vedr. skolebestyrelsesformandens valgbarhed.

Henvisende til kommunens skrivelse af 1. april 2004 vedr. skolebestyrelsesformandens valgbarhed skal Sekretariatet for Valgbarhedsnævnet oplyse følgende:

Kommunen har som bilag fremsendt et anklageskrift (som ikke er en domsudskrift). Det må derfor formodes, at der på et tidspunkt foreligger en endelig dom eller vedtaget bødeforlæg.

Det er et krav, at disse foreligger, førend Valgbarhedsnævnet kan behandle sagen.

5. Sager af almindelig interesse opdelt på sagsområde

Relevante sagsakter blive nu rekvireret hos Politimesterembedet (hvor der må påregnes et vist tidsrum før disse bliver modtaget). Valgbarhedsnævnet må derefter vurdere den pågældendes valgbarhed.[“]

Den 14. april 2004 udbad Sekretariatet Politimesterembedet om oplysninger om, der foreligger tilførsler i kriminalregistret for skolebestyrelsesformanden.

I maj måned 2004 modtog Sekretariatet en skrivelse dateret den 10. maj 2004 fra Politimesterembedet med oplysninger om, at der er tilførsler i kriminalregistret, hvor der er vedlagt en straffeattest.

Den 1. juni 2004 fremsendte Sekretariatet de modtagne sagsakter fra Politimesteren til Valgbarhedsnævnets formand med henblik på videre foranstaltning. Sekretariatet gør i følgebrevet opmærksom på, at skolebestyrelsesformanden, jf. kommunens skrivelse af 31. marts 2004, "vil klage til Landstingets Ombudsmand omkring proceduren af kommunens afskedigelse af vedkommende som skolebestyrelsesformand". Om vedkommende rent faktisk har klaget ved vi ikke.

Den 16. oktober 2004 modtager Sekretariatet en e-mail fra kommunaldirektøren som spørger om Sekretariatet "har noget nyt i denne sag."

Samme dag svarer Sekretariatet med følgende ordlyd:

[“]Jeg har desværre ikke noget nyt i sagen, som p.t. ligger hos Valgbarhedsnævnets formand (Landsdommeren).

Mit gæt er, at Valgbarhedsnævnets formand afventer skolebestyrelsesformandens klage til Ombudsmanden, jf. kommunens skrivelse af 31. marts 2004 (hvis skolebestyrelsesformanden rent faktisk har klaget).

Jeg vil tage kontakt til Landsdommeren og lige høre om sagen.[“]

Samme dag svarer kommunaldirektøren med følgende:

[“]Han har klaget, og jeg har i dag svaret ombudsmanden, som det fremgår af vedlagte.[“]

Det vedlagte, der er tale om, er en skrivelse til Ombudsmanden dateret den 16. oktober 2004, brevnr. 865.

I den efterfølgende periode tog Valgbarhedsnævnets formand en beslutning om, at Valgbarhedsnævnet ikke har kompetence til at behandle valgbarhedssager for skolebestyrelsesmedlemmer. Dette fremgår af skrivelser til Ombudsmanden af den 17. august 2005 samt af den 27. april 2006.

Sekretariatet håber at denne redegørelse over den førte korrespondance mellem kommunen og Sekretariatet vedrørende skolebestyrelsesformanden er fyldestgørende.

Sekretariatet beklager den sene tilbagemelding grundet ferieafholdelse."

Jeg hørte herefter kommunen på ny, idet jeg skrev således til kommunen den 10. oktober 2006:

"Jeg vender nu tilbage til sagen, hvor kommunen afgav et høringssvar til ombudsmanden den 16. oktober 2004, kommunens brev 865.

Sagen har efterfølgende afventet en afklaring af Valgbarhedsnævnets ekspeditioner i sagen. Denne afklaring foreligger nu, og ombudsmanden er derfor tæt på at kunne afslutte sin undersøgelse.

Jeg vedlægger til kommunens orientering en kopi af Valgbarhedsnævnets redegørelse.

Jeg finder imidlertid, at jeg fortsat mangler enkelte oplysninger i sagen.

Jeg beder derfor kommunen om at sende mig den sag til gennemsyn, som angår A's indtræden i og udtræden af skolebestyrelsen.

Jeg henviser til brug for kommunens ekspedition af sagen til, at kommunens brev til A om hans udtræden af skolebestyrelsen er brev nr. 003614 af 3. februar 2004, j.nr. 01.04.01.

Såfremt det ikke fremgår af sagsmappen, beder jeg kommunen besvare følgende spørgsmål:

Hvilken foranstaltning blev A idømt, og hvornår blev kommunen bekendt hermed?

For hvilken periode var A indvalgt i skolebestyrelsen?

Blev kommunens afgørelse af 3. februar 2004 truffet på baggrund af en henvendelse fra skolebestyrelsen eller medlemmer af denne? I bekræftende fald bedes kommunen sende mig en kopi af denne henvendelse eller gøre rede for dens indhold."

Jeg modtog den 17. september 2007 følgende svar fra kommunen, efter at jeg havde rykket for svar ved breve af 25. januar 2007 og 5. juli 2007 og telefonisk den 12. september 2007:

"Landstingets Ombudsmand har i brev af 10. oktober 2006 og igen 5. juli 2007 bedt kommunen om at sende sag der vedrører ovennævnte til gennemsyn. Sagen drejer sig om daværende formand for skolebestyrelsen A's indtræden i og udtræden af skolebestyrelsen. Der er i skrivelsen henvist skrivelse til A af 3. februar 2004 ligesom, der ønskes besvarelse af flere spørgsmål.

Kommunen skal meddele følgende:

5. Sager af almindelig interesse opdelt på sagsområde

- Der ses ikke at være oprettet en sag vedrørende A's udtræden af skolebestyrelsen i K.
- A var indvalgt i skolebestyrelsen som repræsentant for forældrekrederen og derefter som formand for bestyrelsen. Valget var for en valgperiode 2001 - 2005.
- Midt i valgperioden blev A idømt foranstaltning (fængselsophold) for et forhold som kommunen (ved daværende ledende skoleinspektør) har fået kendskab til, og derfor sendte brev af 3. februar 2004 om A's udtræden af skolebestyrelsen.
- K by har en størrelse, der bevirker, at dette forhold var kendt i hele byen.
- Afgørelse af om A var valgbar til skolebestyrelsen blev ikke forelagt valgbestyrelsen, hvilket den burde være.
- Der blev samtidig ikke i skolebestyrelsen foretaget afgørelse af om A fortsat er valgbar. Derfor kan kommunen ikke sende kopi af skrivelse eller referat af mødet.

Hvorvidt Landsstyrets bekendtgørelse nr. 12 af 11. april 1989 og deri forskellige bestemmelser blev iagttaget og fulgt, kan kommunen ikke afgøre, men hændelsesforløbet som ovenfor beskrevet, er skrevet med vores viden omkring sagen.

Såfremt der ønskes yderligere oplysninger hertil, kan kommunen kontaktes, ligesom det bør undersøges i kredsretten m.h.t. til dommen."

Jeg udtalte herefter:

"Vedrørende faktum i klagesagen

Jeg lægger ud fra kommunens hørings svar til mig og kommunens henvendelse til Valgbarhedsnævnet til grund, at kommunens ledende skoleinspektør den 3. februar 2004 fritog A for hvervenerne som formand for og medlem af skolebestyrelsen, enten på grund af at A ikke længere var værdig til at være medlem af skolebestyrelsen, eller fordi A var udeblevet fra bestyrelsens arbejde, mens han afsonede en dom for vold.

Spørgsmålet om, hvorvidt der gælder et værdighedskrav for forældrevalgte skolebestyrelsesmedlemmer

Landstingsforordning nr. 8 af 21. maj 2002 om folkeskolen indeholder i § 40, stk. 1-9:

"§ 40. Ved hver skole oprettes en skolebestyrelse, der består af:

1) 5 repræsentanter for forældrene valgt af personer, der har forældremyndigheden over eller plejetilladelse til børn, der er indskrevet i skolen. Forældrerepræsentanterne vælges blandt personer, som selv har valget og er valgbare til skolebesty-

relsen og blandt personer, som en eller flere af disse opstiller til valg. Landsstyret fastsætter regler om valg af forældrerepræsentanter til skolebestyrelsen.

2)2 repræsentanter for lærerne valgt af og blandt lærerne på skolen.

3)2 repræsentanter for eleverne valgt af og blandt skolens elever, jf. dog stk. 3.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan under hensyntagen til skolens elevtal, antal trin, klassetal og lignende forhold beslutte, hvorvidt der kun skal være 3 forældrerepræsentanter. Såfremt skolebestyrelsen kun har 3 forældrerepræsentanter, skal der tilsvarende kun være 1 lærerrepræsentant og 1 elevrepræsentant.

[...]

Stk. 5. Alle skolebestyrelsens medlemmer har stemmeret, jf. dog stk. 12.

Stk. 6. Formanden for skolebestyrelsen udpeges blandt forældrerepræsentanterne.

[...]

Stk. 8. Forældrerepræsentanternes valgperiode er 4 år. De øvrige medlemmers valgperiode er 1 år. Personer, der har ansættelse som undervisere ved skolen, kan ikke vælges som forældrerepræsentanter i skolebestyrelsen.

Stk. 9. En forældrerepræsentant kan forlange at blive fritaget for medlemskab af skolebestyrelsen, hvis barnet udskrives af skolen. Om fritagelse for valg og for medlemskab i øvrigt gælder de samme bestemmelser, som er fastsat i landstingslov om valg til kommunalbestyrelser, bygdebestyrelser og menighedsrepræsentationer."

Landstingsforordningen indeholder endvidere følgende bestemmelse i § 49, stk. 7:

"Stk. 7. Regler, der er fastsat eller opretholdt i medfør af landstingsforordning nr. 1 af 6. juni 1997 om folkeskolen, forbliver i kraft, indtil de ophæves eller afløses af regler fastsat i medfør af nærværende landstingsforordning eller anden lovgivning. Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 14 af 29. maj 1995 om folkeskolens fritidsvirksomhed ophæves den 1. juli 2002."

I bekendtgørelse nr. 16 af 20. august 1997 om valg af forældrerepræsentanter til skolebestyrelser i folkeskolen, som er udstedt med hjemmel i landstingsforordning nr. 1 af 6. juni 1997 om folkeskolen § 47, stk. 1, og som var gældende frem til den 1. maj 2005, har Landsstyret fastsat bestemmelser om valgret og valgbarhed til skolebestyrelser:

"§ 5. Skolebestyrelsens forældrerepræsentanter og stedfortrædere for disse vælges af og blandt de personer, der på valgets tidspunkt har forældremyndigheden over børn, der er indskrevet i skolen, samt af og blandt de personer, som i henhold til § 6 tillægges valgret og valgbarhed.

Stk. 2. Forældre til børn, der midlertidigt undervises på en specialskole, deltager i valget ved den skole, hvorfra henvisningen til specialskolen har fundet sted.

§ 6. Der tillægges følgende personer valgret og valgbarhed som forældrerepræsentanter, hvis de fremsætter ønske herom over for skolens leder og såfremt skolens leder i forbindelse med anmodningen modtager den fornødne dokumentation:

1) Personer, der har modtaget et barn, der er indskrevet i skolen, i privat familiepleje eller formidlet døgnophold, og som har plejetilladelse eller godkendelse fra kommunalbestyrelsen. Plejetilladelsen eller godkendelsen skal være meddelt senest 1 år før valget, hvilket skal dokumenteres ved plejetilladelsen eller godkendelsen. Forældremyndighedens indehaver(e) kan ikke samtidig deltage i valget.

2) Den, der har indgået ægteskab med indehaveren af forældremyndigheden over et barn, der er indskrevet i skolen, og som bor sammen med forældremyndighedens indehaver og barnet. Dette skal dokumenteres ved vielsesattest samt attest fra folkeregisteret. Det forudsættes, at forældremyndigheden ikke ved aftale er delt mellem barnets forældre.

3) Faderen til et barn, der er indskrevet i skolen, hvis faderskabet er fastslået, og vedkommende bor sammen med forældremyndighedens indehaver og barnet, hvilket skal dokumenteres ved faderskabserklæring eller faderskabsdom henholdsvis ved attest fra folkeregisteret.

§ 7. Personer, der er ansat som skoleleder eller som lærer ved den pågældende skole, kan ikke vælges som forældrerepræsentant i skolebestyrelsen."

Landsstyret ledsagede forslaget til den nugældende landstingsforordning af 2002 om folkeskolen af blandt andet følgende bemærkninger:

"Generelle bemærkninger

[...]

Kapitel 9. Den lokale styrelse

Kapitlet svarer indholdsmæssigt til den gældende forordnings kapitel 7.

[...]

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

[...]

Til § 40

Bestemmelsen erstatter gældende forordnings § 45.

Ad stk. 1.

[...]

I stk. 1, nr. 1 afgrænses kredsen af stemmeberettigede og valgbare repræsentanter for forældrene. Udgangspunktet er et forældremyndighedskriterium, idet personer, der på valgets tidspunkt har forældremyndighed over børn, der er indskrevet i skolen, kan stemme og vælges. Selv om forældrene er skilt, kan begge forældre være stemmeberettigede og valgbare, nemlig i de tilfælde, hvor der er aftalt fælles forældremyndighed. I bestemmelsens nr. 1, 1. pkt., er som noget nyt desuden tilføjet "eller plejetilladelse til" for på forordningsplan at præcisere, at denne gruppe indgår på linie med forældremyndighedsindehaver(e) ved skolebestyrelsesvalgene med hensyn til valgret og valgbarhed. Forældremyndigheds- indehaver(e) kan ikke samtidig deltage i valget.

Bestemmelsen i nr. 1, 2. pkt., indebærer en udvidelse af kredsen af personer, der kan vælges til skolebestyrelsen som forældrerepræsentanter. Dette imødekommer folkeskolereformens intentioner om i højere grad at inddrage lokalsamfundet i skolens virke og at give personer med tid og lyst til at gå ind i skolebestyrelsesarbejdet, som f.eks. andre familiemedlemmer, tidligere skolebestyrelsesmedlemmer, som ikke længere har børn i skolen, og andre lokale ressourcepersoner, mulighed herfor. Disse personer vil, når de vælges ind i skolebestyrelsen, være at betragte som forældrenes repræsentanter på lige fod med de øvrige forældrevalgte. Sidste pkt. i nr. 1, som giver landsstyret hjemmel til at fastsætte regler om valg af forældrerepræsentanter til skolebestyrelsen, er uændret i forhold til gældende forordnings § 47, stk. 1, og er flyttet hertil for at samle bestemmelser om valg til skolebestyrelserne under et. I Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 16 af 20. august 1997 om valg af forældrerepræsentanter til skolebestyrelser i folkeskolen er der foretaget en nærmere definering af hvilke personer, der har valgret og valgbarhed.

[...]

Ad stk. 6.

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 45, stk. 6.

Bestemmelsen sikrer, at skolebestyrelsens formand altid vil være en forældrerepræsentant, hvilket skal ses som udtryk for ønsket om at give forældrene betydende indflydelse i skolebestyrelsens arbejde. Alle stemmeberettigede medlemmer i skolebestyrelsen har ret til at deltage i valget af formanden - således også lærer- og elevrepræsentanterne.

[...]

Ad stk. 8.

Bestemmelsens 1. pkt. er uændret i forhold til gældende forordnings § 45, stk. 8, 1. pkt., og fastslår valgperioden for skolebestyrelsens medlemmer. Baggrunden for, at forældrerepræsentanternes valgperiode er 4 år er ønsket om give netop forældrerepræsentanterne en mere indgående indsigt i skolens virksomhed. Efter stk. 10 kan kommunalbestyrelsen beslutte, at der afholdes forskudte valg.

Bestemmelsens i 2.- og 3. pkt. erstatter gældende forordnings § 45, stk. 8, 2.- og 3. pkt. med den ændring, at det præciseres, at det alene er personer, der er ansat som undervisere på skolen, der ikke kan vælges som forældrerepræsentanter i skolebestyrelsen. Baggrunden herfor er, at det er denne gruppe af ansatte, der er valgbare som lærerrepræsentanter, og som derfor ville befinde sig i en dobbeltrolle i forhold til det repræsentative demokrati, og dermed være inhabile som forældrerepræsentanter i en overvejende del af skolebestyrelsens sager, hvis de indvælges i skolebestyrelsen som forældrerepræsentanter.

Bestemmelsen indebærer også, at såfremt en forældrerepræsentant får ansættelse på skolen i løbet af valgperioden, skal den pågældende udtræde af skolebestyrelsen. Personer der er ansat som undervisere på skolen har dog under alle omstændigheder, såfremt de i øvrigt er indehaver af forældremyndigheden over eller har plejetil-ladelse til et barn, der er indskrevet i skolen, stemmeret efter stk. 1.

Skolens teknisk-administrative personale, som ikke har valgtret eller er valgbare som medarbejderrepræsentanter, har valgtret og er valgbare til skolebestyrelsen på linie med andre forældre til skolesøgende børn.

Ad stk. 9.

Bestemmelsen er uændret i forhold til gældende forordnings § 47, stk. 2, og er flyttet til nærværende paragraf for at samle alle bestemmelser vedrørende sammensætningen af og valg til skolebestyrelsen.

Bestemmelsen finder anvendelse, hvis en elev overflyttes til en anden skole eller afslutter skolegangen. Forældrerepræsentanten har i disse tilfælde ret til at blive fritaget fra sit hverv men ikke nogen forpligtelse til at nedlægge hvervet.

Henvisningen til landstingsloven om valg til kommunalbestyrelser, bygdebestyrelser og menighedsrepræsentationer (valgloven) indebærer bl.a., at medlemskabet af skolebestyrelsen anses som et borgerligt ombud."

Landstingsforordning nr. 1 af 6. juni 1997 om folkeskolen indeholdt blandt andet følgende bestemmelser:

§ 47. Landsstyret fastsætter regler om valg af forældrerepræsentanter til skolebestyrelsen.

Stk. 2. En forældrerepræsentant kan forlange at blive fritaget for medlemskab af skolebestyrelsen, hvis barnet udskrives af skolen. Om fritagelse for valg og for medlemskab i øvrigt gælder de samme bestemmelser, som er fastsat i landstingslov om valg til kommunalbestyrelser, bygdebestyrelser og menighedsrepræsentationer.

[...]

§ 57. Samtidig med at landstingsforordningens træder ikraft, ophæves:

1)[...]

2) §§ 4, 15, 18-21, 24, stk. 2, §§ 29-32, 37, 39-50 og 57- 63 i landstingsforordning nr. 8 af 7. maj 1988 om styrelsen af kultur- og undervisningsvirksomhed.

[...]"

Til forslaget til den sidst citerede landstingsforordning var knyttet følgende bemærkninger til § 47, stk. 1 og stk. 2:

"Vedr. stk. 1)

Bestemmelsen pålægger landsstyret en forpligtelse til at fastsætte bestemmelser om valg af forældrerepræsentanter til skolebestyrelsen. Landsstyret har derimod ingen kompetence til at fastsætte bestemmelser om valg af lærer- og elevrepræsentanter, jf. bemærkningerne herom til forslagens § 45.

Bestemmelsen giver bl.a. mulighed for at udvide kredsen af stemmeberettigede og valgbare i forhold til forslagens § 45, stk. 1, nr. 1. Der tilsigtes imidlertid ikke en ændring af gældende retstilstand. De principper, der er fastsat af landsstyret med hjemmel i § 20, stk. 4 i landstingsforordningen om styrelsen af kultur- og undervisningsvirksomhed om valgret og valgbarhed til skolenævn, jf. bekendtgørelse nr. 12 af 11/4-1989 om valg af skolenævn - in casu § 2, stk. 3, vil således også være gældende ved valg af forældrerepræsentanter til skolebestyrelsen.

Bestemmelsen giver derudover mulighed for at fastsætte bestemmelser om fremgangsmåden ved valg af forældrerepræsentanter, herunder bestemmelser om stemmeafgivning pr. brev og om en fastsættelse af en fælles dato for skolebestyrelsesvalgene. Der tilsigtes ikke en ændring af gældende retstilstand. De principper, der er fastsat af landsstyret med hjemmel i § 20, stk. 4 i landstingsforordningen om styrelsen af kultur- og undervisningsvirksomhed om fremgangsmåden ved valg af forældrerepræsentanter til skolenævn, jf. ovennævnte bekendtgørelse, vil således også være gældende ved valg af forældrerepræsentanter til skolebestyrelsen.

Vedr. stk. 2)

Bestemmelsen finder anvendelse, hvis en elev overflyttes til en anden skole, optages på gymnasial uddannelse efter undervisningspligtens ophør, eller hvis en elev helt afslutter skolegangen. Forældrerepræsentanten har i disse tilfælde ret til at blive fritaget fra sit hverv men ikke nogen forpligtelse til at nedlægge hvervet.

Henvisningen til landstingsloven om valg til kommunalbestyrelser, bygdebestyrelser og menighedsrepræsentationer (valgloven) medfører bl.a. at medlemskabet af skolebestyrelsen anses som et borgerligt ombud."

I bekendtgørelse nr. 12 af 11. april 1989 om valg af skolenævn var fastsat regler om valgret og valgbarhed i § 2, stk. 2, 3 og 5:

"Stk. 2. De øvrige medlemmer af skolenævnene og stedfortrædere for disse vælges af og blandt de personer, der er bosiddende i kommunen, og som på valgets tidspunkt har forældremyndigheden over børn og unge, der er indskrevet i vedkommende skole.

Stk. 3. Følgende personer kan desuden tillægges valgret og valgbarhed som forældre, hvis de fremsætter ønske herom over for skolens leder, og der vedlægges den fornødne dokumentation:

1) Personer, der har modtaget et barn i døgnpleje, og barnet er indskrevet i skolen, såfremt de senest 1 år før valgets afholdelse har fået meddelt plejetilladelse med hensyn til pågældende barn. Forældremyndighedens indehaver(e) kan ikke samtidig deltage i valget.

2) Den, der har indgået ægteskab med indehaveren af forældremyndigheden over et barn, der er indskrevet i skolen, såfremt den pågældende bor sammen med forældremyndighedens indehaver og barnet.

3) Faderen til et barn, der er indskrevet i skolen, såfremt faderskabet er fastslået, og pågældende bor sammen med forældremyndighedens indehaver og barnet.

[...]

Stk. 5. Medlemskab af skolenævnet er udelukket for enhver, der har undervisning ved den pågældende skole som hovederhverv."

Hjemmelsbestemmelsen i landstingsforordning nr. 8 af 7. maj 1988 om styrelsen af kultur- og undervisningsvirksomhed § 20 var sålydende:

"§ 20. Der nedsættes ved hver folkeskole et skolenævn til at bistå kultur- og undervisningsudvalget. Kommunalbestyrelsen kan dog bestemme, at nedsættelse af skolenævn ved en mindre skole i en bygd kan undlades. Det lokale byggeråd varetager i så tilfælde skolenævnets funktion.

Stk. 2. Skolenævnet består af 3 eller 5 medlemmer efter kommunalbestyrelsens bestemmelse.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen udpeger 1 medlem til hvert skolenævn. Pågældende skal bo i den by eller bygd, hvor skolen er beliggende. De øvrige medlemmer af skolenævnene vælges af og blandt de personer, der på valgets tidspunkt har forældremyndigheden over børn, der er indskrevet i skolen.

Stk. 4. Landsstyret fastsætter regler om valg til skolenævnene af forældrevalgte medlemmer og stedfortrædere for disse."

Den sidstnævnte hjemmelsbestemmelse videreførte bestemmelsen i landstingsforordning nr. 5 af 19. oktober 1979 om styrelsen af kultur- og undervisningsvirksomhed § 19, stk. 3 og 4:

"Stk. 3. Kommunalbestyrelsen vælger af sin midte ét medlem til hvert skolenævn. De øvrige medlemmer af skolenævnene vælges af og blandt de personer, der på valgets tidspunkt har forældremyndigheden over børn, der er indskrevet i vedkommende skole.

Stk. 4. Kultur- og undervisningsdirektionen fastsætter nærmere regler om valg til skolenævnene af forældrevalgte medlemmer og stedfortrædere for disse."

De almindelige bemærkninger til forslaget til landstingsforordning nr. 5 af 19. oktober 1979 om styrelsen af kultur- og undervisningsvirksomhed oplyste blandt andet om grundlaget for de foreslåede regler:

"I overensstemmelse med hjemmestyrekommissionens forslag er opgaverne fordelt således, at hjemmestyret gennem en af landstinget nedsat direktion fastsætter alle nærmere bestemmelser til udfyldelse af de regler, der fastsættes i de respektive forordninger for områderne, samt de nærmere styrelsesbestemmelser, som følge af nærværende styrelsesforordning.

Desuden skal direktionen varetage en række centrale og landsdækkende praktiske opgaver.

Kommunernes opgaver bliver at forvalte omhandlede opgaver i kommunerne efter de regler, der er fastsat i de respektive landstingsforordninger for områderne og i nærværende forordning.

Der er ved udarbejdelsen af nærværende styrelsesforordning tilstræbt en så udtømmende oversigt som muligt over alle væsentlige opgaver, der påhviler landstinget og kommunerne og de i kommunerne nedsatte udvalg og nævn."

Det fremgår af Hjemmestyrekommissionens betænkning (betænkning nr. 837 af april 1978), bind 3, side 18, at kommissionen foreslog mulighed for oprettelse af skolenævn.

På tidspunktet for afgivelsen af Hjemmestyrekommissionens betænkning var valgbarhedsbetingelserne for forældrerepræsentanter til danske skolenævn beskrevet således i bemærkningerne til den dagældende danske folkeskolelov (Folketingstidende 1969-1970, Tillæg A, sp. 520):

"Efter de gældende bestemmelser er valgbarhed til skolenævnet betinget af, at den pågældende, foruden at tilhøre skolens forældrekreds, har bopæl i skoledistriktet og valget til folketinget. Efter forslaget er betingelserne for valget og valgbarhed identiske, fordi der såvel med hensyn til valget som med hensyn til valgbarhed til et organ, der er sammensat af forældrerepræsentanter, og som i særlig grad skal varetage forældrenes interesser i forhold til skolen, bør lægges afgørende vægt på de pågældendes tilknytning til skolen som forældre og ikke på andre i sammenligning hermed irrelevante omstændigheder, som f.eks. bopæl i skolens distrikt."

Hjemmestyret overtog ansvaret for folkeskolen ved lov nr. 579 af 29. november 1978 om folkeskolen i Grønland, og i henhold til denne lovs § 6, stk. 2, ophævedes lov nr. 152 af 10. maj 1967 om skolevæsenet i Grønland.

Loven af 1967 om skolevæsenet i Grønland indeholdt i § 41:

“§ 41. Til at repræsentere forældreinteresserne ved den enkelte skole udpeger forældrene til de børn, der er indskrevet i den pågældende skole, en repræsentant. De nærmere regler for forældrerepræsentanternes valg og virksomhed fastsættes af ministeren for Grønland.”

Lovforslaget var ledsaget af blandt andet følgende generelle bemærkninger:

“Som det vil fremgå af forslaget og bemærkningerne til de enkelte bestemmelser, svarer forslagets enkelte bestemmelser for en stor del til de tilsvarende bestemmelser i den danske folkeskolelov.

Med hensyn til afvigelserne fra den danske folkeskolelov henvises til de enkelte bemærkninger, således at her kun nævnes mere principielle afvigelser.

Folkeskolen i Grønland er en ren statsskole, mens den danske folkeskole er en kommunal skole. Dette medfører, at en række administrative bestemmelser i den danske folkeskolelov samt i den danske lov om det kommunale skolevæsenes styrelse og tilsyn, jfr. lovbekendtgørelse nr. 73 af 22. februar 1962, ikke har kunnet optages i forslaget [...]”

Til forslaget til blandt andet lovens regler om forældrerepræsentanter var knyttet følgende bemærkninger, jf. Folketingstidende 1966-1967, 2. samling, Tillæg A, sp. 405:

“Der findes ikke i den danske folkeskolelov bestemmelser svarende til de i disse afsnit indeholdte, da de administrative bestemmelser vedrørende skolevæsenet i det øvrige Danmark stort set indeholdes i den danske lov om det kommunale skolevæsenes styrelse og tilsyn, jfr. lovbekendtgørelse nr. 73 af 22. februar 1962. Bestemmelserne er i det hele afvigende fra de administrative bestemmelser, der gælder i det øvrige Danmark, da folkeskolen i Grønland i modsætning til folkeskolen hernede er en statsskole.”

Den danske folkeskolelov, som forslaget til den grønlandske folkeskolelov henviser til, var lov nr. 200 af 12. april 1949 med senere ændringer om det kommunale skolevæsenes styrelse og organisation.

Der fandtes i denne lov bestemmelser om forældrevalgte repræsentanter i de skolenævn, som skulle nedsættes for hver enkelt skole.

Der var ikke fastsat særlige værdighedskrav for disse forældrerepræsentanter.

Folkeskoleloven af 1949 afløste lov nr. 211 af 20. maj 1933 om Folkeskolens Styrelse og Tilsyn og Tilsynet med private Skoler.

Sidstnævnte lov indeholdt bestemmelser om særlige forældreråd, som blev valgt blandt forældre og værger for børn i den pågældende skole.

Heller ikke loven fra 1933 indeholdt regler om værdighedskrav for forældre-repræsentanterne i skolens styrelse, men i det oprindelige forslag 1933-loven (Rigsdagstidende 1930-1931, Tillæg A, sp. 4675-4676) fandtes følgende forslag om valg af forældreråd:

"§ 4. [...]

Stk. 2. Valgret og Valgbarhed til Forældreraadet har de, der har Forældremyndigheden, medmindre vedkommende ved Dom er fundet skyldige i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden at have faaet Æresoprejsning eller er fradømt deres borgerlige Rettigheder."

Kravet om straffri vandel udgik ved forslaget 2. behandling den 11. maj 1933, og ændringen blev af undervisningsministeren beskrevet således under folketingsdebatten i relation til en tilsvarende bestemmelse i lovforslaget om valgbarhed til skolenævn (Rigsdagstidende 1932-1933, sp. 5958):

"Jeg kommer til § 31, Stk. 3, hvor der tales om Skolenævnets Medlemmer, om, hvem der eventuelt skal udtræde af Skolenævnet; det skal den der bliver

"dømt for en i den offentlige Mening vanærende Handling uden at have faaet Æresoprejsning eller, for saa vidt angår Tiden efter Ikrafttræden af Borgerlig Straffelov af 15. April 1930, er frakendt de borgerlige Rettigheder uden at have generhvervet disse".

Det var en Paragraf, der havde sin Mening inden den nye borgerlige Straffelovs Ikrafttræden, men som nu er uden Mening, ganske meningsløs, idet der ikke længe-re kan være Tale om saadan noget som at være dømt for en i den offentlige Mening vanærende Handling uden at have faaet Æresoprejsning, men kun kan blive Tale om Bestemmelser i den nye borgerlige Straffelov af 15. April 1930, som er traadt i Kraft. Man trykker uden videre et tidligere Forslag op, uden at gøre sig den Umage at se, om der i Mellemtiden er sket noget, der kræver Ændringer deri."

Jeg lægger herefter til grund, at der hverken i den gældende eller i de tidligere gældende folkeskoleordninger er optaget regler om decorum eller specielle værdighedskrav for forældrerepræsentanter i skolebestyrelser og de tidligere fritidsnævn.

Jeg finder det endvidere mest sandsynligt, at der ved Grønlands Hjemmestyres overtagelse af den regelfastsættende myndighed for folkeskolen ikke er sket ændringer i de krav, som efter den grønlandske folkeskolelov af 1967 har været stillet til forældrerepræsentanter i skolens styrende organer.

De ændringer i skolevæsenets ordning, som umiddelbart fulgte af overgangen til hjemmestyret, har været konsekvensændringer, i forbindelse med at skolen overgik fra at være en statsskole til at blive en kommuneskole.

Jeg finder derfor også, at Hjemmestyrekommissionens anbefaling af oprettelse af de skolenævn ved de grønlandske skoler, som i dag er afløst af skolebestyrelser, må opfattes som en anbefaling, der tog udgangspunkt i den dagældende danske skolenævnskonstruktion.

Forældremedlemskab af de danske skolenævn og de tidligere eksisterende forældreråd forudsatte ikke, at forældrene levede op til et generelt decorumkrav eller til specielle værdighedsbetingelser, idet de pågældende blev betragtet som interesserepræsentanter, hvor forældreinteressen var den afgørende valgbarhedsbetingelse.

Jeg finder, at dette forhold understreges af, at det værdighedskrav, som fremgik af det danske lovforslag fra 1930, udgik ved lovens vedtagelse, uden at andre værdighedskrav trådte i stedet.

Det må i den forbindelse også tillægges betydning, at det således opgivne værdighedskrav ikke var konkret motiveret i hensynet til skolearbejdet, men var af teknisk karakter, begrundet i at straffeloven af 1866 opererede med æresfortabelse, og at straffeloven af 1930 i sin oprindelige version gav hjemmel til, at en straffet person kunne fratages sine borgerlige rettigheder. Muligheden for fradømmelse af borgerlige rettigheder blev ophævet i den danske straffelov i 1939.

Jeg bemærker supplerende, at den grønlandske kriminallov i § 114, stk. 1, fastslår, at forbrydelse ikke medfører tab af borgerlige rettigheder.

På baggrund af formuleringen af valgbarhedsbetingelserne for skolebestyrelsens forældrerepræsentanter i den gældende folkeskoleforordnings §§ 45 og 47, jf. bekendtgørelse nr. 16 af 20. august 1997 om valg af forældrerepræsentanter til skolebestyrelser i folkeskolen §§ 5-7, og på baggrund af disse reglers historiske baggrund er det herefter min opfattelse, at der ikke er hjemmel til at afsætte forældrevalgte skolebestyrelsesmedlemmer som følge af, at de er dømt for overtrædelse af kriminalloven.

Spørgsmålet om, hvorvidt forældrevalgte skolebestyrelsesmedlemmer uanset kan fritages for deres hverv som følge af udeblivelse fra arbejdet

I landstingsforordning nr. 8 af 21. maj 2002 om folkeskolen § 40, stk. 1, som jeg har citeret ovenfor, er det bestemt, at Landsstyret fastsætter regler om valg af

forældrepræsentanter til skolebestyrelser. I bemærkningerne til bestemmelsen, som også er citeret ovenfor, er der henvist til bekendtgørelse nr. 16 af 20. august 1997 om valg af forældrepræsentanter til skolebestyrelser.

Gyldigheden af denne bekendtgørelse er opretholdt ved landstingsforordningens § 49, stk. 7.

Bekendtgørelsen indeholder blandt andet følgende regler:

“§ 31. Hvis en valgt forældrepræsentant i valgperioden anmoder om at udtræde af skolebestyrelsen, afgør kommunalbestyrelsen hvorvidt en sådan anmodning kan tages til følge. Er begæringen begrundet i helbredstilstand, forretninger eller lignende væsentlig årsag, der vanskeliggør den pågældendes medlemskab, skal begæringen normalt tages til følge.

Stk 2. En forældrepræsentant kan forlange at blive fritaget for medlemskab af skolebestyrelsen, hvis dennes barn udskrives af skolen.

[...]

§ 33. Hvis et medlem grundet sygdom eller af anden grund ikke vil kunne bestride sit skolebestyrelseshverv gennem en længere periode, kan kommunalbestyrelsen efter anmodning herom fra skolebestyrelsen beslutte, at den stedfortræder, der ved valget opnåede det største stemmetal, indtræder som forældrepræsentant, indtil medlemmet igen vil kunne bestride sit hverv. Stedfortræderen vil i funktionsperioden have samme rettigheder og pligter som de øvrige forældrevalgte medlemmer af skolebestyrelsen.”

Det er min opfattelse, at Landstinget ved sin opretholdelse af de citerede bekendtgørelsesregler har forudsat, at en skolebestyrelse skal have mulighed for at tilkalde en stedfortræder, hvis et forældrevalgt medlem er fraværende i en længere periode.

Dette understøttes også af landstingsforordning nr. 8 af 21. maj 2002 om folkeskolen § 39 om kommunalbestyrelsens pligt til at udarbejde en vedtægt for styrelsen af kommunens skolevæsen og af forordningsforslagets bemærkninger til denne bestemmelse.

Landstingsforordningens § 39 er sålydende:

“§ 39. Kommunalbestyrelsen fastsætter efter indhentet udtalelse fra skolebestyrelserne en vedtægt for styrelsen af kommunens skolevæsen. Vedtægten skal indeholde bestemmelser om bl.a.:

- 1) Antallet af forældrepræsentanter i skolebestyrelsen.*
- 2) Udpegning af et eventuelt tilforordnet medlem til skolebestyrelsen, jf. § 40, stk. 4.*
- 3) Fremgangsmåden ved valg af lærer- og elevrepræsentanter til skolebestyrelsen.*

4) Om kommunalbestyrelsen i henhold til § 40, stk. 10 har besluttet, at valg af forældrerepræsentanter skal ske ved forskudte valg.

5) Sammensætningen af eventuelle fælles rådgivende organer for kommunens skolevæsen.

Stk. 2. Vedtægten skal endvidere indeholde en beskrivelse af eventuelle beføjelser, der er delegeret til skolebestyrelsen i medfør af § 38, stk. 4.

Stk. 3. I et bilag til vedtægten optages de beslutninger, som kommunalbestyrelsen har truffet vedrørende skolestrukturen mv., jf. § 38, stk. 2, nr. 3-6.

Stk. 4. Landsstyret udarbejder en vejledende normalvedtægt."

Det fremgår blandt andet af forordningsforslagets bemærkninger til bestemmelsen:

"Opregningen i stk. 1 er ikke udtømmende. Udover det nævnte bør vedtægten bl.a. også indeholde bestemmelser om beslutningsproceduren i skolebestyrelserne, herunder indkaldelse af stedfortrædere, formandsvalg, mødernes afholdelse, beslutningsdygtighed mv."

Muligheden for indkaldelse af en stedfortræder må fortolkes således, at uanset fritagelse af en forældrerepræsentant for vedkommendes hverv, fordi den pågældende ikke kan deltage i skolebestyrelsesarbejdet, ikke kan komme på tale.

Kommunens afgørelse af 3. februar 2004

Som følge af det ovenfor anførte har kommunen ikke haft hjemmel til at fritage A for hvervet som medlem af skolebestyrelsen, og kommunens afgørelse af 3. februar 2004 er derfor ugyldig.

Jeg finder det kritisabelt, at kommunen har truffet en uhjemlet afgørelse om at fritage et skolebestyrelsesmedlem.

Henset til at A's valgperiode nu er udløbet, foretager jeg mig dog ikke yderligere vedrørende dette spørgsmål.

Jeg har ikke taget stilling til, om skolebestyrelsen eller kommunalbestyrelsen kan fritage et forældrevalgt skolebestyrelsesmedlem for hvervet, hvis fritagelse skønnes at være påkrævet under omstændigheder, som kan kvalificeres som nødret.

Kommunens høring af Valgbarhedsnævnet

Ifølge Valgbarhedsnævnets høringssvar af 16. august 2006 til mig hørte kom-

munen nævnet den 25. februar 2004, hvilket lå efter, at kommunen havde fritaget A.

Høringen må derfor opfattes som en genoptagelse af sagen.

Da kommunen imidlertid ikke ses at have fulgt op på høringen af Valgbarhedsnævnet efter kommunens e-mail til nævnet af 16. oktober 2004, ændrer kommunens høring af nævnet ikke min opfattelse af sagen.

Høringen må imidlertid opfattes som hvilende på, at kommunen fandt, at der forelå tvivl om kommunens eller skoleinspektørens kompetence i sagen.

Det hører blandt andet til god forvaltningsskik, at kommunen tilstræber at opbygge et tillidsforhold hos borgerne, og det skaber tillid at inddrage borgerne i sagen, så vidt det er muligt.

Jeg er ikke ud fra de foreliggende oplysninger i stand til at vurdere, om kommunaldirektørens henvendelse til A, som omtales i kommunens høring af Valgbarhedsnævnet, klart angav, at sagen var genoptaget. Kommunaldirektøren ses alene at have oplyst til A, at kommunaldirektøren ville vende tilbage snarest.

Jeg finder derfor, at kommunen burde have taget initiativ til at underrette A om, at fritagelsessagen var genoptaget, og om årsagen hertil.

Spørgsmålet om inddragelse af skolebestyrelsen

Kommunen har i sit høringssvar til mig af 14. september 2007 udtalt, at afgørelsen i sagen burde være truffet af skolebestyrelsen.

Der er ikke i landstingsforordningen om folkeskolen hjemmel til, at skolebestyrelsen kan fritage valgte forældrerepræsentanter for bestyrelsesarbejdet.

Jeg kan allerede derfor ikke være enig med kommunen i, at sagen burde have været forelagt skolebestyrelsen til afgørelse.

Det fremgår derimod af landstingsforordning nr. 8 af 21. maj 2002 om folkeskolen § 39 og af bemærkningerne til bestemmelsen, at skolebestyrelsen skal inddrages i forhold omfattet af skolens styrelsesvedtægt, jf. det ovenfor citerede.

Jeg finder, at spørgsmålet om konsekvenserne af skolebestyrelsesformandens fravær fra arbejdet har en sådan sammenhæng med de forhold, som omfattes

af skolens styrelsesvedtægt, at kommunen har haft pligt til at høre skolebestyrelsen, forinden kommunen besluttede at afsætte A.

Det er i den forbindelse nærliggende at antage, at en forelæggelse af sagen for skolebestyrelsen som en sag vedrørende styrelsesvedtægten for skolen kunne have haft den virkning, at sagen var blevet afgjort (korrekt) ved en beslutning om at indkalde A's stedfortræder.

Kommunens besvarelse af mine henvendelser

Jeg har noteret mig, at kommunen først i brev af 14. september 2007, som jeg modtog den 2. oktober 2007, besvarede min høring af 10. oktober 2006.

Efter landstingsloven om Landstingets Ombudsmand § 7, stk. 1, skal en kommune meddele mig de oplysninger og fremlægge de dokumenter, som jeg i mit hvervs medfør forlanger.

Formålet med § 7, stk. 1, i ombudsmandsloven er, at jeg skal have mulighed for ved gennemgang af samtlige sagens akter at skabe mig et overblik over sagens gang og foretage en vurdering af sagen og myndighedens sagsbehandling. Dette betyder blandt andet, at jeg har krav på at modtage ethvert dokument i sagen, så snart det foreligger, ligesom myndigheden uden unødigt forsinkelse skal undersøge, om de sagsakter, som jeg anmoder om at få tilsendt, kan tilvejebringes.

En svartid på omkring et år vedrørende en relativt begrænset og overskuelig høring af kommunen er ikke tilfredsstillende.

Jeg har i min orientering af A om min udtalelse i sagen beklaget det urimeligt lange tidsrum, som min undersøgelse har strakt sig over, og jeg har herved anført, at dette i høj grad kan tilskrives, at kommunen og Valgbarhedsnævnet ikke har besvaret mine høringer med fornøden hurtighed.

Jeg har på grund af, at jeg anser sagen for at være principiel, for så vidt angår spørgsmålet om forældrevalgte skolebestyrelsesmedlemmers valgbarhed, underrettet Landstingets Lovudvalg ved kopi af mine breve sendt samtidig hermed til kommunen og til Valgbarhedsnævnet.

Jeg foretager mig i øvrigt ikke yderligere i sagen."

Min undersøgelse af Valgbarhedsævnets sagsbehandling

Jeg henviser vedrørende sagsfremstillingen til min undersøgelse af kommunens sagsbehandling.

Jeg udtalte i forhold til Valgbarhedsnævnet:

"Valgbarhedsnævnets afgørelse

Jeg forstår Valgbarhedsnævnets oplysninger til mig således, at nævnet har besluttet ikke at prøve A's valgbarhed til skolebestyrelsen.

Nævnet har oplyst, at der ikke i landstingsforordning nr. 8 af 21. maj 2002 om folkeskolen er hjemmel til at lade skolebestyrelsesmedlemmer valgbarhedsprøve.

Valgbarhedsnævnets opfattelse kan ikke give mig anledning til bemærkninger.

Jeg henleder i øvrigt opmærksomheden på, at det fremgår af min udtalelse sendt samtidig hermed til K Kommune, at der ikke kan opstilles et værdighedskrav for forældrerepræsentanter i skolebestyrelserne, idet der hverken i den gældende folkeskoleforordning eller i dens historiske baggrund er holdpunkter for en antagelse om, at et sådant værdighedskrav er forudsat. Der er tale om, at de forældrepræsentanter i skolebestyrelsesmedlemmer er interesserepræsentanter i bestyrelserne.

Valgbarhedsnævnets sagsbehandling

Det fremgår af Valgbarhedsnævnets svar til mig, at nævnet - forinden nævnet tog stilling til hjemmelsspørgsmålet på grundlag af den gældende lovgivning - anmodede kommunen om en skriftlig redegørelse for ønsket om en valgbarhedsprøvelse af A, og at nævnet tillige indhentede en udskrift fra Det Centrale Kriminalregister vedrørende A.

Sagsbehandlingslovens § 33 lyder:

"Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, må ikke i den forbindelse skaffe sig fortrolige oplysninger, som ikke er af betydning for udførelsen af den pågældendes opgaver."

Oplysninger om personers kriminelle forhold er i sagsbehandlingsloven kva-

lificeret som oplysninger om rent private forhold, der ikke må videregives til anden forvaltningsmyndighed, jf. sagsbehandlingslovens § 28, stk. 1, der fastsætter:

“Oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold, herunder oplysninger om race, religion og hudfarve, om politiske, foreningsmæssige, seksuelle og kriminelle forhold samt oplysninger om helbredsforhold, væsentlige sociale problemer og misbrug af nydelsesmidler og lignende, må ikke videregives til en anden forvaltningsmyndighed.”

Sådanne oplysninger er derfor umiddelbart også omfattet af lovens § 33.

Valgbarhedsnævnet har taget stilling til den manglende hjemmel til at valgbarhedsprøve skolebestyrelsesmedlemmer alene ud fra en fortolkning af landstingsforordningen om folkeskolen, og det er derfor min opfattelse, at det var upåkrævet at indhente en redegørelse fra K Kommune om den konkrete sag og oplysninger fra Det Centrale Kriminalregister.

Nævnet burde således have afgjort hjemmelsspørgsmålet, forinden nævnet overvejede at indhente oplysninger om A's rent private forhold fra andre myndigheder.

Valgbarhedsnævnets sagsbehandling er således i strid med sagsbehandlingslovens § 33, hvilket jeg finder meget uheldigt.

Valgbarhedsnævnets besvarelse af mine henvendelser

Jeg har noteret mig, at Valgbarhedsnævnet først den 17. august 2005 besvarede min høring af 31. januar 2005, at min efterfølgende høring af 19. september 2005 blev besvaret den 27. april 2006, og at min yderligere høring af 15. juni 2006 blev besvaret af nævnet den 16. august 2006.

Der er således i alt medgået ca. 16 måneder i Valgbarhedsnævnet til at redegøre for nævnets behandling af en konkret sag.

Jeg bemærker, at efter landstingsloven om Landstingets Ombudsmand § 7, stk. 1, skal en administrativ myndighed meddele mig de oplysninger og fremlægge de dokumenter, som jeg i mit hvervs medfør forlanger.

Formålet med § 7, stk. 1, i ombudsmandsloven er, at jeg skal have mulighed for ved gennemgang af samtlige sagens akter at skabe mig et overblik over sagens gang og foretage en vurdering af sagen og myndighedens sagsbehandling. Dette betyder blandt andet, at jeg har krav på at modtage ethvert dokument i

sagen, så snart det foreligger, ligesom myndigheden uden unødigt forsinkelse skal undersøge, om de sagsakter, som jeg anmoder om at få tilsendt, kan tilvejebringes.

En samlet svartid på omkring 16 måneder vedrørende relativt begrænsede og overskuelige spørgsmål er ikke tilfredsstillende.

Jeg har i min orientering af A om min udtalelse i sagen beklaget det urimeligt lange tidsrum, som min undersøgelse har strakt sig over, og jeg har herved anført, at dette i høj grad kan tilskrives, at kommunen og Valgbarhedsnævnet ikke har besvaret mine høringer med fornøden hurtighed.

Jeg har på grund af, at jeg anser sagen for at være principiel, for så vidt angår spørgsmålet om forældrevalgte skolebestyrelsesmedlemmers valgbarhed, underrettet Landstingets Lovudvalg ved kopi af mine breve sendt samtidig hermed til kommunen og til Valgbarhedsnævnet.

Jeg foretager mig i øvrigt ikke yderligere i sagen."

A/S Boligselskabet INI

5.10. Boligrestancer

Opkrævning af efterbetaling for varme og indkaldelse af lejer til flyttesyn

A1 og A2 klagede over A/S Boligselskabet INI's sagsbehandling i forbindelse med deres fraflytning af et lejemål.

Ombudsmanden fandt, at INI ikke kunne kræve efterbetaling for varme, idet fristbetingelserne herfor ikke var opfyldt.

Ombudsmanden fandt det endvidere stærkt tvivlsomt, om INI kunne gøre krav om betaling gældende i forbindelse med mangler ved og misrøgt af det lejede, da lejeforordningens regler om flyttesyn ikke var iagttaget. (J.nr. 11.20.28.10/126-05).

Jeg modtog den 12. december 2005 følgende klage fra A1 og A2:

"Vi skal hermed indsende en klage over A/S Boligselskabet INI vedr. deres behandling af en boligsag.

Sagen drejer sig om fraflytning af bolig ... i B by - d. 1. juli 2003 samt forløbet herefter. Flytningen har medført en række krav fra INI vedr. betaling af istandsættelse af bolig

samt efterbetaling af varme, krav som vi er uenige i pga. usædvanlig langsommelig og uprofessionel sagsbehandling.

En kort beskrivelse af handlingsforløbet og nogle vigtige datoer:

Vi fraflytter boligen d. 1. juli 2003 - besked er givet.

Boligselskabet skriver, at de vil besigtige boligen d 30-05-2003 men der kom ingen, Vi kontakter selskabet derefter for at få en ny dato, men de kan ikke umiddelbart give nogen, men vil sende besked. Boligen bliver besigtiget d. 7. juli - uden at vi har fået besked.

Brevveksling efter fraflytning:

13. Dec 2003. Første brev fra INI A/S, indeholdende regninger vedr. istandsættelse, men ikke varme eller varmeregnskab! Der er gået langt over 8 uger siden vi er flyttet.

19-09-2005. Brev nr. 2 fra INI A/S. vi har egentlig glemt alt om sagen, men nyt brev. Nu er der også krav om efterbetaling af varme - ca 27-28 måneder efter vi er flyttet!

Næste breve fra INI A/S er fra henholdsvis fra 07-10 og 21-11.

Foruden at brevene er fremsendt usædvanligt sent er det beklageligt, at man ofte enten ikke svarer på de ting, vi har bedt om svar på eller svarer direkte forkert.

Et eksempel herpå er, at vi har bedt om separat opgørelse over indbetalt depositum for lejemålet og får det svar at der ikke er indbetalt depositum (det gjorde man ikke i boliglejemål før 1995).

Vi vil derfor vedlægge årsoversigt fra banken 2003, hvoraf det klart fremgår at der har været depositumkonto, og at denne er blevet opsagt 15.07.2003. Jeg kan ikke selv disponere over sådan konto og skal derfor igen anmode om at vi får en opgørelse over kontoen. Hvilke beløb er sat ind og hvilke er trukket?

Vi har heller ikke kunnet få en indflytterrapport fra 1993.

Vi mangler også et retsgrundlag, som vi har efterlyst i vort seneste brev.

Vi vedlægger kopi af dele af brevene samt årsoversigt. Den samlede brevudveksling kan evt fås ved henvendelse til INI A/S.

Vi står nu over for 3 hovedting:

1. Varmeefterbetaling

Vi har klart dokumenteret, hvorfor vi ikke kan acceptere krav om efterbetaling, Men selv om INI A/S ikke har kunnet argumentere herimod, fastholder de alligevel kravet uden at give noget som helst retsligt grundlag for deres usædvanligt sene krav.

2. Istandsættelse.

Krav også afsendt meget sent - i øvrigt var synsrapporten ulæselig, der er stadig mange dunkle punkter i denne sag.

3. Depositumskonto.

Der SKAL findes ud af hvad der er sket her."

A1 og A2 indgik aftale om lejemålet [...] i B by pr. 15. august 1993.

Ved brev modtaget af A/S Boligselskabet INI den 31. marts 2003 opsigde A1 og A2 lejemålet pr. 30. juni 2003.

A/S Boligselskabet INI skrev i brev af 2. april 2003 til A1 og A2:

"Vedr. Opsigelse af lejlighed.

Vi skal hermed bekræfte, at A/S Boligselskabet INI har modtaget din opsigelse af lejemålet ..., B by.

Der skal i forbindelse opsigelsen af lejemålet skriftligt aftales tidspunkt for besigtigelse af lejemålet, hvilket boligselskabet foreslår sker den 30/05-03 kl.11.00.

Du bedes med din underskrift bekræfte det aftalte tidspunkt for afholdelse af flyttesyn, og herefter returnere brevet til filialkontoret snarest. Såfremt tidspunktet ønskes ændret, bedes du venligst kontakte undertegnede på tlf: ... for ny skriftlig aftale.

Hvis du ikke allerede har meddelt din nye adresse, bedes du venligst at meddele det til os. Når du fraflytter din bolig, skal du huske at elafmelde din lejlighed til Nukissiorfiit."

Ved brev af 13. december 2003 opgjorde A/S Boligselskabet INI parternes medlemværende til 4.975,54 kr. i boligselskabets favør.

Beløbet fremkom af:

6.751,20 kr. for misligholdelse i henhold til synsrapport

+ 1.417,52 kr. for varmeafregning

- 3.193,18 kr. for meget betalt husleje

Posten for misligholdelse er udspecificeret således, og beløbene dokumenteret med bilag:

Diverse tømrerarbejde: 2.197,00 kr.

Diverse tømrerarbejde: 2.666,00 kr.

Diverse elarbejde: 1.888,00 kr.

Det fremgår, at udgiften til normalstandsættelse var overgået til udlejer, idet lejemålet havde været mere end 100 måneder, jf. § 58 i den dagældende landstingsforordning nr. 5 af 31. maj 2001 om leje af boliger.¹⁵

A1 og A2's adresse var påført brevet med håndskrift.

Brev af 26. april 2004 fra A/S Boligselskabet INI til A1 og A2 er sålydende:

“Afregning af varmeregnskab for 2003, vedrørende lejemålet ...

I henhold til gældende lovgivning er der nu udarbejdet varmeregnskab for 2003. Regnskabet kan for Dem opgøres således:

Indbetalt a conto	3.125,00
-------------------	----------

Opgjort varmeforbrug iht. regnskab	4.848,84
------------------------------------	----------

+ til udbetaling (før evt. modregning)/- til opkrævning -1.723,84

For almindelige lejere vil beløb til udbetaling blive brugt til regulering i maj måneds huslejeopkrævning via PBS. Såfremt udbetalingen overstiger en måneds husleje vil resterende beløb blive indsat på en af Dem meddelt bankkonto i deres pengeinstitut, dog vil anden gæld til A/S Boligselskabet INI blive modregnet.

Beløb til opkrævning vil finde sted med PBS opkrævningen for juli måned.

Husk at meddele bankkonto nummer til det lokale filialkontor såfremt De ikke allerede har meddelt dette.

¹⁵ Opgørelsen henviser til § 34 i lejeforordningen af 13. juni 1994. Den pågældende forordning har aldrig været gældende for A1 og A2's lejemål, men bestemmelserne om gradvis overgang af udgiften til normalstandsættelse er indholdsmæssigt ens i de to forordninger.

Varmeregnskabet er i henhold til gældende lovgivning fremlagt til gennemsyn på Deres lokale INI kontor fra den 30. april 2004. En evt. indsigelse mod varmeregnskabet skal indgives skriftligt senest den 1. august 2004 til det lokale INI kontor."

Brevet angav A1 og A2's adresse som ukendt.

Brev af 12. oktober 2004 fra A/S Boligselskabet INI til A1 og A2 lyder:

"Afregning af varmeregnskab for 2002, vedrørende lejemålet ...

I henhold til gældende lovgivning er der nu udarbejdet varmeregnskab for 2002. Regnskabet kan for Dem opgøres således:

Indbetalt a conto	7.500,00
Opgjort varmeforbrug iht. regnskab	8.917,52
+ til udbetaling (før evt. modregning) / - til opkrævning	-1.417,52

For almindelige lejere vil beløb til udbetaling blive brugt til regulering i juni måneds huslejeopkrævning via PBS. Såfremt udbetalingen overstiger en måneds husleje vil resterende beløb blive indsat på en af Dem meddelt bankkonto i deres pengeinstitut.

Beløb til opkrævning vil finde sted med PBS opkrævningen for juli måned.

Husk at meddele bankkonto nummer til det lokale filialkontor såfremt De ikke allerede har meddelt dette.

Varmeregnskabet er i henhold til gældende lovgivning fremlagt til gennemsyn på Deres lokale filialkontor fra den 30. april 2003. Indsigelse mod varmeregnskabet skal indgives skriftligt senest den 1. august 2003 til det lokale filialkontor"

Brevet var adresseret til A1 og A2's tidligere adresse i B by.

A/S Boligselskabet INI skrev ved brev af 22. februar 2005 til A1 og A2:

"Deres tidligere lejlighed ..., B by - rykker for betaling af gæld.

De har tidligere modtaget en opgørelse af Deres gæld vedrørende ovennævnte lejlighed.

Ved gennemgang af vort bogholderi for manglende betaling af husleje, varmebidrag, afdrag på depositum og fraflytterregninger m.m. har vi konstateret, at De skylder kr. 6.840,54.

5. Sager af almindelig interesse opdelt på sagsområde

De anmodes om at betale dette beløb senest den 08.06.04. Såfremt De ikke er i stand til at betale det fulde beløb, kan De kontakte boligselskabet for indgåelse af en afdragsordning.

Hvis De ikke betaler eller henvender Dem om en afdragsordning inden for ovennævnte frist, vil sagen blive overdraget til inkasso, hvilket vil påføre Dem betydelige udgifter.

Såfremt De har betalt det skyldige beløb inden modtagelsen af dette brev, bedes De venligst se bort fra brevet."

Brevet angav A1 og A2's adresse som ukendt.

A/S Boligselskabet INI skrev herefter ved brev af 19. september 2005 til A1 og A2:

"Deres tidligere lejlighed ..., B by - rykker for betaling af gæld.

De er tidligere blevet rykket for betaling af fraflytterregning vedrørende ovennævnte lejlighed. Vi må konstatere, at fraflytterregningen endnu ikke er betalt, idet De skylder kr. 8.564,38.

De anmodes om at betale dette beløb senest den 03. oktober 2005 med vedhæftede FI-kort. Hvis de ikke kan betale det fulde beløb, kan de henvende Dem til INI for indgåelse af en afdragsordning.

Hvis De ikke inden ovennævnte frist betaler gælden eller aftaler en afdragsordning, vil De blive registreret i Ribers Kreditinformation. Endvidere vil sagen blive overdraget til retslig inkasso, hvilket kan påføre Dem yderligere udgifter.

Såfremt De har betalt det skyldige beløb før modtagelsen af dette brev, bedes De venligst se bort herfra."

A1 skrev den 26. september 2005 til A/S Boligselskabet INI:

"Vedr.: Brev dateret 2005-09-19 om lejemål ...

Da vi stiller os uforstående overfor deres krav, beder vi dem fremsende følgende:

- Lovgrundlag for deres krav, herunder lovgrundlaget for fremsættelse af så sent krav samt forordning om leje af boliger i gældende version
- Ind- og udflytningsdatoer for følgende lejere siden vores udflytning
- Dateret og læselig kopi af synsrapport

- Dateret kopi af deres opgørelse og overslag efter syn
- Alle bilag og korrespondence i øvrigt i sagen, herunder kopi af lejeaftale"

A/S Boligselskabet INI svarede ved brev af 7. oktober 2005 A1:

"Med henvisning til Deres brev indgået d. 30/9-05.

Vi kan meddele, at vi har undersøgt fraflytter regning jf. synsrapport og har derved tilbageført kr. 2.666,00 som ikke skulle betales af Dem, men resterende fraflytter restance som er gældende ifølge den femårige forældelsesregel:

Diverse tømrerarbejde kr. 2.197,00, div. el arbejde kr. 1.888,20 og manglende betaling af afregning varme 2002 kr. 1.417,52 + 2003 kr. 1.723,84 fratrukket for meget betalt husleje - 1328,18 = kr. 5.898,38 (se fraflytter kontokort)

De har mulighed for, at afdrage restance beløbet, medsender en forligsaftale som vi beder Dem om at underskrive og returnere såfremt De vil afdrage restance beløbet ellers kører sagen som normalt i sager om fraflytter restancer, altså sagen overgår til retslig inkasso.

Vi skal samtidig gøre dem opmærksom på, såfremt nærværende afdragsaftale mod forventning ikke overholdes, vil sagen straks og uden yderligere varsel overgå til retslig inkasso."

A1 skrev ved brev af 17. oktober 2005 til A/S Boligselskabet INI:

"Vedr.: Brev dateret 2005-10-07 om lejemål ...

Da vi fortsat stiller os uforstående overfor deres krav om istandsættelse udover det normale, beder vi dem fremsende følgende:

- Lovgrundlag for deres krav, herunder lovgrundlag for fremsættelse af så sent krav i gældende version, og som er vedtaget af Grønlands Hjemmestyre
- Synsrapport fra august 1993, der dokumenterer tilstand af indflyttet bolig
- Separat opgørelse over indbetalt depositum for lejemålet

Deres krav om efterbetaling for varmemår 2002 og 2003, afviser vi i henhold til Landstingsforordning nr. 3 af 13. juni 1994, § 23, stk. 3, stk. 4, stk. 6 og 7:

Stk. 3. Varmeregnskabet fremlægges senest 4 måneder efter varmeregnskabsårets udløb. Der skal gives offentlig meddelelse om fremlæggelsen.

Stk. 4. Er regnskabet ikke fremlagt inden den frist, der er fastsat i stk. 3, mister udlejer sin ret til at kræve betaling udover acontobidrag.

Stk. 6. Senest 8 uger efter fremlæggelsen af varmeregnskabet skal lejereren have skriftlig meddelelse om ekstrabetaling eller tilbagebetaling. Meddelelsen skal indeholde oplysning om lejerens ret til at gøre indsigelse efter stk. 8.

Stk. 7. Er der ikke givet lejereren meddelelse inden den frist, der er nævnt i stk. 6, vil der ikke kunne kræves efterbetaling hos lejereren."

A/S Boligselskabet INI svarede ved brev af 21. november 2005 A1:

"Med henvisning til Deres brev indgået d. 19/10-05.

Vi kan meddele Dem, at vi fastholder vores krav af fraflytter restancen kr. 5.898,38.

De skriver i Deres brev, at De fortsat stiller Dem uforstående over for vores krav om normal istandsættelse og samtidig vil have fremsendt lovgrundlaget for vores krav, her er vores endegyldige svar:

Den danske forældelseslov gælder også i Grønland; Grønlands Hjemmestyre har ikke vedtaget en forældelseslov. Landstingsforordning om leje af boliger §§ 77-78 medfølger.

Indflytter synsrapport, den er givet til Dem ved indflytning og bruges heller ikke i fraflytterafregningen, hvorimod fraflytter synsrapport bruges, den har vi medsendt sidst.

De har ikke indbetalt depositum (indflyttede før 1995 betalte ikke depositum)

Varmeregnskabet er afregnet i henhold til lovgivningen, men De havde ikke meddelt Deres nye adresse (se brev af 2. april 2003 vedr. opsigelse af lejlighed).

De har stadig mulighed for, at afdrage restance beløbet. Vi medsendte en forligsaftale i forrige svarbrev, som vi beder Dem om at underskrive og returnere såfremt De vil benytte afdragsordningen. Ellers kører sagen som normalt i sager om fraflytterrestancer, altså sagen overgår til retslig inkasso. Såfremt forligsaftale ikke benyttes eller indbetaling ikke sker senest 05.12.2005, vil sagen straks og uden yderligere varsel overgå til retslig inkasso."

Ved brev af 5. december 2005 klagede A1 og A2 til mig.

A1 skrev i den forbindelse således til A/S Boligselskabet INI (sagskopien er utydelig og har ingen synlig datering):

"Vedr. Deres brev af 21-11-2005.

Til orientering skal jeg sige, at jeg har meddelt min adresse i Danmark inden fraflytning til INI samt alle andre relevante myndigheder og selskaber såsom B Kommune, Nukissiorfiit, postvæsen etc.

Jeg har nu bedt tilsynsførende myndighed for INI A/S, ombudsmandsinstitutionen om at gå ind og se på sagen pga alt de alt for sene krav, unøjagtigheder og manglende og direkte forkert svar i sagen.

Vedr depositum: De skriver i Deres sidste brev, at indflyttere ikke betalte depositum før 1995. Jeg vil her henvise LTF om leje af bolig 1989 (nr 03), kapitel 7: Her stilles der krav om depositumkonto. Der er i den forbindelse oprettet en konto og indbetalt penge af B Kommune. (afdragsordning).

Jeg ved ikke, hvad der er sket med disse penge eller, hvor mange der er indbetalt, men jeg mener at kunne huske at det er omkring denne tid INI A/S overtager administrationen af boliger i mange kommuner, herunder B - måske januar 1994.

Måske er der sket fejl ved denne overdragelse af administration, for jeg undrede mig dengang over at der kun blev trukket beløb til depositumskontoen ca 3-4 gange.

Venligst undersøg dette: hvad er sat ind, og hvad er trukket ud af denne konto.

Kontoens nr i Grønlandsbanken er ... (via det eneste dokument jeg stadig har tilbage fra min tid som kunde i Grønlandsbanken, nemlig en årsoversigt fra 2003).

Jeg kan i øvrigt her se at kontoen er udgået 15-07-2003, den må være blevet opsagt af INI A/S.

Venligst undersøg dette, da jeg jo ikke har dispositionsret over en sådan konto.

Vi efterlyser stadig en synsrapport, der dokumenterer tilstand ved indflytning af bolig.

Sluttelig: Deres sidste svar i brevet er § 77 og § 78 fra LTF om leje af boliger i 2005, den var vel næppe gældende, da vi flyttede. Det var desuden heller ikke svar på hvad vi spurgte om."

Jeg skrev den 19. december 2005 til B Kommune:

"Landstingets Ombudsmand har modtaget den vedlagte klage med bilag fra A1 og A2.

Landstingsforordning nr. 2 af 12. maj 2005 om leje af boliger § 81, stk. 1, fastsætter: "Har Hjemmestyret eller en kommune antaget eksternt boligadministrator, skal Landstinget eller kommunalbestyrelsen påse, at boligadministrator varetager sin virksomhed i overensstemmelse med nærværende landstingsforordning og bestemmelser, der er udstedt i medfør af forordningen."

Da det er B Kommune, der ejer den bolig, som A1 og A2 har beboet i B by, lejlighed ..., B by, videresender jeg A1 og A2's klage til B Kommune med anmodning om at tage stilling til, hvorvidt kommunen som tilsynsmyndighed vil tage sagen op til behandling, jf. herved den ovenfor citerede § 81, stk. 1.

Jeg anmoder B Kommune om at orientere mig om udfaldet af kommunens overvejelser."

Jeg bragte sagen i erindring ved breve af 20. januar 2006 og 2. marts 2006, telefonisk den 18. april 2006 og ved genfremsendelse af mit brev til kommunen ved e-mail af 20. april 2006. Ved brev af 8. maj 2006 bragte jeg igen sagen i erindring.

Jeg modtog svar fra B Kommune den 17. maj 2006:

"Ved skrivelse dateret 19.12.2005 anmodede Ombudsmanden B kommune - som ejer af den bolig, hvor ovennævnte havde beboet i ca. 10 år - om at tage stilling til klagens indhold.

Med ombudsmandens skrivelse modtoges en række materiale/korrespondance, som var fremsendt til Ombudsmanden i forbindelse med klageskrivelsen.

B kommune har i forbindelse med behandling af sagen anmodet A/S INI om at fremkomme med boligselskabets udgave af sagen, hvorefter kommunen fik tilsendt sagsakter ved skrivelse dateret 03.03.2006.

Det fremsendte materiale indeholder bl.a. specificeret flytteafregning, indeholdende bl.a. reparationsarbejder efter fraflytning i h.t. synsrapport samt varmeafregning. Flytteafregningen var dateret 13. december 2003. Endvidere var der den endelige afregning af varmeregnskab for 2003, fremsendt ved brev dateret 26. april 2004.

Der savnes, ud fra det foreliggende materiale - både fra det af ombudsmanden og fra selskabet modtagne - tilbagemeldinger/indsigelser fra klagernes side vedrørende det af INI fremsendte opkrævninger/opgørelser. De indsigelser der foreligger er fra sidste halvdel af 2005, hvor der har været - indtil flere - rykkere fra selskabet.

På baggrund af ovenfor beskrevne har B kommune ingen indvendinger mod det af A/S Boligselskabet INI foretagne."

Jeg skrev den 19. maj 2006 til A/S Boligselskabet INI:

"[Jeg] har modtaget den i kopi vedlagte klage af 5. december 2005 fra A1 og A2.

Jeg forstår klagen således, at A1 og A2 ønsker at klage over deres flytteopgørelse.

B Kommune har ved brev af 15. maj 2006 meddelt ombudsmanden, at kommunen ikke ønsker at udøve sine tilsynsbeføjelser i sagen.

[Jeg] har nu besluttet at behandle klagen.

Jeg anmoder derfor A/S Boligselskabet INI om en udtalelse til klagen.

Jeg anmoder endvidere A/S Boligselskabet INI om at udlåne A1 og A2's sagsmappe."

Grønlandsbanken bekræftede ved e-mail af 12. juni 2006 over for A/S Boligselskabet INI, at der har eksisteret en depositumskonto, og at kontoens indestående, 2.501,68 kr., blev overført til boligselskabet den 30. juni 2003.

Jeg modtog svar fra A/S Boligselskabet INI den 22. juni 2006:

"Ombudsmanden har ved brev af 19.maj 2006, journal nr. 11.20.28.10/126-05 anmodet A/S Boligselskabet INI om en udtalelse til klagen.

Til A1 og A2's brev af 5. december til Ombudsmanden i Grønland kan vi udtale følgende:

A/S Boligselskabet INI bekræftede modtagelsen af opsigelse af lejligheden den 02.april 200[3] og ved samme lejlighed har boligselskabet foreslået, at besigtigelse sker den 30.maj 200[3] kl.11:00. A1 og A2 har ikke skriftligt bekræftet det foreslåede tidspunkt for afholdelse af flyttesyn.

Boligen bliver besigtiget den 03. juli 2003 af en tidligere inspektør,

13. december 2003 sendte A/S Boligselskabet INI flytteopgørelse, da bilagene til istandsættelse fra kreditorerne bliver bogført og i den opgørelse er varmeregnskab 2002 medregnet.

Varmeregnskabet 2003 er afregnet i henhold til lovgivningen, men A1 og A2 har ikke meddelt deres nye adresse, som de ellers fik brev om den 02.april 2003, da A/S Boligselskabet INI bekræftede opsigelse af lejligheden.

19. september 2005 sendte A/S Boligselskabet INI fraflytterykkerbrev samt lejer-kontokort og flyttesags kontokort.

Før vi besvarede A1's brev af 17. oktober 2005 har vi forespurgt Grønlandsbanken telefonisk, om vedkommende har et depositumskonto stående i banken og dengang har banken svaret, at det havde han ikke.

Vi har nu igen forespurgt banken via mail og fik samme svar som tidligere, men da vi sendte kopi af årsoversigten fra Banken, har fået bekræftet, at depositummet var overført til A/S Boligselskabet INI den 30-06-2003 på kr.2.501,68. Før vi fik den oplysning har vi gået ud fra, at bogføring den 30-06-2003 var indbetaling fra A1, idet cpr.nr. var brugt som tekst."

Jeg sendte A/S Boligselskabet INI's svar til A1 og A2 i partshøring den 23. juni 2006.

Jeg modtog den 23. juni 2006 et indlæg fra A1:

"Jeg tillader mig hermed at sende et brev angående min sag mod INI/ AS, da vi tager på ferie i morgen onsdag d 21-06-2006 og vender tilbage til ... om ca 3 uger, vi vil derfor ikke kunne svare hurtigt på evt. breve i den periode.

Endvidere vil jeg benytte lejligheden til at vedlægge svar fra GrønlandsBanken - en årsopgørelse over depositumskonto pr. 31 dec 2002, der viser et indestående på 2516,68 kr. Dette havde jeg egentlig bedt INI/ AS finde ud af, men de har hævdet at der ikke fandtes depositumskonto før 1995.

Jeg citerer fra deres brev d 21 -11 2005: "De har ikke indbetalt depositum (Indflyttede fra før 2005 indbetalte ikke depositum)". Depositumkontoen er i øvrigt ophævet pr 15 - 07 2003, 14 dage efter jeg er flyttet fra B. Jeg vil derfor forlange, at INI/ AS kommer med et kvalificeret svar desangående.

I øvrigt undrer det mig at INI/ AS tilsyneladende ikke har sendt samtlige relevante papirer til B Kommune, da de skulle undersagen, herunder bl.a mine svar vedr. sagen."

Den 26. juli 2006 modtog jeg endvidere partshøringsvar fra A1:

"Vedr besigtigelse: Da INI ikke som lovet kom og besigtigede boligen 30 maj 2003, gik jeg få dage senere til deres kontor for at træffe aftale om ny tid, og de lovede mig at sende besked. Men der kom ingen, og besigtigelsen fandt sted i juli, efter vi er flyttet. Jeg gav dem ved samme lejlighed, da jeg var på deres kontor, min adresse i Danmark, og de noterede den ned.

Ang. adresse har jeg også givet den til: B kommune (udlejer), elværket, postvæsenet, og jeg har rettidigt tilmeldt mig folkeregistret i ... kommune, hvilket jo er en forudsætning at vi kan få vores flyttegods udleveret.

Jeg vedlægger en kopi af afmelding af EL, sendt til Nukissiorfik, som de har videregivet til INI. A/S INI har altså haft rige muligheder for at kontakte mig i Danmark, idet min nye adresse i DK også er anført heri.

Besigtigelsesrapporten: Der er en del ting jeg er uenig i omkring denne rapport, men jeg er i hvert fald berettiget til at få en kopi af denne og "uden ophold have skriftlig meddelelse om de arbejder, der efter udlejers mening skal bekostes af lejer". (Ltf af 13 juni 1994).

"Uden ophold" anses normalt for at være 4 uger, altså skulle jeg have haft rapport og evt krav i august måned. Kravene kom i december måned- i øvrigt sammen med en rapport der var fuldstændig blank.

Varmeregnskabsår 2002:

A conto altid betalt tiden.

Regnskab skal være fremlagt d 30 april 2003, og senest 8 uger herefter skal lejer have skriftlig meddelelse. Regnskabet kunne derfor godt have været sendt til mig på min postadresse i B by inden for denne periode. Vi flyttede først fra B by d 1 juli 2003.

Men den blev tilsendt mig på min adr i Danmark den 13 dec [2003].

Der kan derfor ikke kræves efterbetaling. (Ltf af 13 juni 1994, § 23, stk 7).

Varmeregnskabsår 2003:

Samme bemærkning om hvornår lejer skal have besked - 8 uger efter fremlæggelsen. Dette regnskab med krav om efterbetaling blev sendt til mig 19-09-2005, en forsinkelse på mere end et år.

Der har for alle kravs vedkommende været tale om væsentlige overskridelser af tidsfrister, bestemmelserne om disse krav kan desuden ikke fraviges til skade for lejer, jeg mener derfor at kravene skal afvises.

Mener man, at kravene kan godkendes, er der jo skabt præcedens for at offentlige myndigheder og deres samarbejdspartnere (her A/S INI) blot kan sende deres krav uden hensyn til tidsfrister, også i fremtiden.

Det havde jo været nemmere om INI straks havde fundet ud af, at der var blevet betalt depositum (2501,68kr) og så have henvist til hvordan de var blevet bogført.

I øvrigt undrer det mig at der kun er blevet opført 1328,18kr under "for meget betalt" (bogføring ved afslutning af lejemål.)

Det burde vel have været 2501,68kr. B kommune har jo hver måned betalt husleje og varme a conto af min månedsløn, og en offentlig myndighed plejer altid at være perentlig med at betale rette beløb til rette tid.

Hele depositumsbeløbet burde derfor være opført under punktet "for meget betalt".

A/S Boligselskabet INI oplyste ved min sagsbehandlers telefoniske henvendelse den 29. januar 2007, at sagen ikke var indbragt for retten.

Jeg udtalte herefter:

"Lovgrundlaget

Da A1 og A2 flyttede ind i lejemålet i B by i 1993, var landstingsforordning nr. 3 af 20. juni 1989 om leje af boliger gældende.

Forordningen afløstes i 1994 af landstingsforordning nr. 3 af 13. juni 1994 om leje af boliger. Forordningen omfattede (med få nærmere opregnede undtagel-

ser) imidlertid ikke lejemål indgået før den 1. januar 1995, jf. forordningens § 36.

Landstingsforordning nr. 5 af 31. maj 2001 om leje af boliger trådte i kraft den 1. januar 2002 og var gældende, da A1 og A2 opsagde lejemålet og fraflyttede B by.

Oplysning om A1 og A2's adresse i Danmark

A1 har oplyst, at han meddelte sin nye adresse til A/S Boligselskabet INI ved personlig henvendelse primo juni 2003. Hvorvidt dette er korrekt, har jeg ikke mulighed for at vurdere.

I de fremsendte akter ligger A1's framelding til Nukissiorfiit, påført A1's nye adresse. Afmeldingen er ikke stemplet, og det kan således ikke ses, hvornår papiret er tilgået A/S Boligselskabet INI.

Adressen er imidlertid påført brev af 13. december 2003 i hånden. A/S Boligselskabet INI var således senest på dette tidspunkt i besiddelse af A1 og A2's adresse.

A/S Boligselskabet INI skrev i brev til mig af 14. juni 2006:

“13. december 2003 sendte A/S Boligselskabet INI flytteopgørelse, da bilagene til istandsættelse fra kreditorerne bliver bogført og i den opgørelse er varmeregnskab 2002 medregnet.”

Jeg lægger herefter til grund, at A/S Boligselskabet INI senest den 13. december 2003 var i besiddelse af A1 og A2's adresse i Danmark.

Det fremgår endvidere af en fraflytningsmeddelelse fra A/S Boligselskabet INI af 2. april 2003, at boligselskabet var i besiddelse af A1's personnummer og dermed problemfrit kunne rekvirere hans nye adresse igennem folkeregistret/CPR.

Landstingsforordning nr. 5 af 31. maj 2001 om leje af boliger § 59, stk. 3, lyder:

“Stk. 3. Lejeren skal senest 8 dage før fraflytning opgive den adresse, som meddelelser skal sendes til.”

Bestemmelsen er umiddelbart usanktioneret, men lejerens undladelse af at meddele sin nye adresse vil kunne have betydning for, hvorvidt udlejer har

overholdt sin pligt til "uden ugrundet ophold" at give lejer en skriftlig overslagspris på de arbejder, der efter udlejers mening skal udføres for lejerens regning.

Undlader lejer at opgive sin nye adresse, kan såvel en potentiel passivitetsvirkning som frister for fremsendelse af pligtmæssige meddelelser således være suspenderede. Dette kan dog kun gælde, for så vidt udlejer ikke ad anden vej er bekendt med lejers nye adresse.

Jeg bemærker hertil, at A/S Boligselskabet INI er underlagt officialprincippet og forpligtet til at søge sagen forsvarligt oplyst. I denne forbindelse betyder det, at A/S Boligselskabet INI, uanset at den fraflyttende lejer har pligt til at oplyse en adresse til fremsendelse af meddelelser fra udlejer, ikke blot kan notere sig, at en fraflyttende lejer eventuelt ikke har oplyst sin nye adresse. Det er herefter min opfattelse, at A/S Boligselskabet INI i den situation i et rimeligt omfang må søge tilflytteradressen oplyst.

Depositum

Landstingsforordning nr. 3 af 20. juni 1989 om leje af boliger § 30 med tilhørende bekendtgørelse nr. 38 af 21. december 1989 udgjorde de gældende regler om indbetaling af depositum, da A1 og A2 indgik lejemålet i B by.

Det fremgår af sagen, at beløbet på depositumskontoen blev overført til A/S Boligselskabet INI den 30. juni 2003 og er indgået i boligselskabets favør i opgørelsen af mellemværendet imellem boligselskabet og parret.

A/S Boligselskabet INI skrev således til mig i brev af 14. juni 2006:

"Før vi besvarede A1's brev af 17. oktober 2005 har vi forespurgt Grønlandsbanken telefonisk, om vedkommende har et depositumskonto stående i banken og dengang har banken svaret, at det havde han ikke.

Vi har nu igen forespurgt banken via mail og fik samme svar som tidligere, men da vi sendte kopi af årsoversigten fra Banken, har faet bekræftet, at depositummet var overført til A/S Boligselskabet INI den 30-06-2003 på kr.2.501,68. Før vi fik den oplysning har vi gået ud fra, at bogføring den 30-06-2003 var indbetaling fra A1, idet cpr.nr. var brugt som tekst"

Jeg tager dette til efterretning, idet jeg dog bemærker, at det synes utilfredsstillende, at A/S Boligselskabet INI ikke besad eller tidligere i forløbet har været i stand til at fremskaffe korrekte oplysninger om A1 og A2's depositum.

Varmeregnskab for 2002

Landstingsforordning nr. 5 af 31. maj 2001 om leje af boliger § 23 er sålydende:

"§ 23. Senest den 15. juni skal skriftlig meddelelse om ekstrabetaling eller tilbagebetaling være afsendt til lejerens. Meddelelsen skal indeholde oplysning om lejerens ret til at gøre indsigelse efter stk. 3.

Stk. 2. Er skriftlig meddelelse efter stk. 1 ikke afsendt senest den 15. juni, kan der ikke kræves ekstrabetaling hos lejerens.

Stk. 3. Lejerens indsigelse mod regnskabet skal fremsættes skriftligt overfor udlejerens og være afsendt af lejerens senest den 1. august. Indsigelsen skal indeholde oplysning om, på hvilke punkter regnskabet ikke kan godkendes."

Skriftlig meddelelse vedrørende efterbetaling eller tilbagebetaling i medfør af varmeregnskabet for 2002 skulle være afsendt til A1 og A2 inden den 15. juni 2003, jf. den dagældende lejeforordnings § 23, stk. 1.

Beløbet er indregnet i opgørelsen i brevet fra A/S Boligselskabet INI af 13. december 2003, og brevet af 12. oktober 2004 fremtræder som den skriftlige meddelelse, der skulle have været sendt inden den 15. juni 2003.

A/S Boligselskabet INI skrev i brev til mig af 14. juni 2006:

"13. december 2003 sendte A/S Boligselskabet INI flytteopgørelse, da bilagene til istandsættelse fra kreditorerne bliver bogført og i den opgørelse er varmeregnskab 2002 medregnet."

Jeg lægger hermed til grund, at der ikke er afsendt nogen meddelelse vedrørende efterbetaling for varme for år 2002 før den 15. juni 2003.

Det er derfor min opfattelse, at der ikke kan kræves efterbetaling for varme for år 2002 hos A1 og A2, jf. § 23, stk. 2, i den dagældende lejeforordning.

Varmeregnskab 2003

Det fremgår af sagen, at der er udarbejdet en behørig skriftlig meddelelse til A1 og A2 om efterbetaling for varme for år 2003. Meddelelsen er dateret den 26. april 2004 og ville dermed være rettidig efter den dagældende lejeforordnings § 23, såfremt den blev afsendt på dette tidspunkt.

Adressen er imidlertid angivet som ukendt. A1 har oplyst, at han ikke modtog meddelelse om ekstrabetalingen før A/S Boligselskabet INI's brev af 19. september 2005, og der er intet i sagen, der indikerer, at brevet rent faktisk er blevet afsendt.

Jeg lægger som ovenfor anført til grund, at A/S Boligselskabet INI var i besiddelse af A1 og A2's adresse i Danmark på dette tidspunkt. Der er derfor ikke grundlag for at anse fristen for afsendelse af skriftlig meddelelse om efterbetaling for suspenderet.

Således som sagen er oplyst for mig, må jeg lægge til grund, at A/S Boligselskabet INI ikke har afsendt skriftlig meddelelse om efterbetaling for varme for året 2003 før den 15. juni 2004.

Det er herefter min opfattelse, at kravet på efterbetaling for varme for året 2003 ikke kan gøres gældende mod A1 og A2, jf. § 23, stk. 2, i den dagældende leje-forordning.

Betaling for håndværkerarbejde

Jeg har indledningsvis fundet anledning til at fremkomme med nogle bemærkninger til A/S Boligselskabet INI's brev af 21. november 2005 til A1. Boligselskabet skrev i brevet:

"Indflytter synsrapport, den er givet til Dem ved indflytning og bruges heller ikke i fraflytterregningen, hvorimod fraflytter synsrapport bruges, den har vi medsendt sidst."

Jeg bemærker hertil, at en indflytningsrapport kan være relevant ved et fraflytningsopgør. I det omfang en sådan rapport eventuelt anfører en mangel som eksisterende på indflytningstidspunktet, kan den have betydning for afgørelsen af en tvist om, hvilke mangler lejer hæfter for efter fraflytningen.

På det foreliggende grundlag har jeg dog ikke mulighed for at vurdere, hvorvidt indflytningsrapporten, så vidt som en sådan eksisterer, ville have betydning i den konkrete sag.

Sagen beror herefter på omstændighederne vedrørende indkaldelsen til flyttesyn og A/S Boligselskabet INI's efterfølgende fremsættelse af krav vedrørende mangler og misrøgt af lejermålet.

a) Flyttesyn

Som det fremgår af sagsfremstillingen, er der uenighed imellem A/S Boligselskabet INI og A1 og A2 om omstændighederne vedrørende indkaldelsen til den oprindeligt foreslåede dato til flyttesyn.

Jeg bemærker uanset ovenstående, at udlejer efter den dagældende landstingsforordning om leje af boliger § 59, stk. 1, var pligtig til skriftligt at anmode lejer om at deltage i besigtigelsen af lejemålet. Dette var med henblik på, at udlejer kunne udarbejde en besigtigelsesrapport, hvori der anførtes eventuelle mangler og misrøgt, som udlejer mente, at lejer var ansvarlig for. Var lejer uenig heri, skulle dette anføres i rapporten med angivelse af lejerens synspunkter.

Som sagen er oplyst for mig, er det ikke bestridt, at boligselskabet forud for den oprindeligt planlagte besigtigelse den 30. maj 2003 ved brev af 2. april 2003 havde indkaldt A1 og A2 til at deltage heri. Boligselskabet anmodede dem samtidig om at bekræfte det foreslåede tidspunkt for besigtigelsen.

Boligselskabet har oplyst, at der ikke blev modtaget svar herpå, og at boligselskabet herefter udsatte besigtigelsen af lejemålet til den 3. juli 2003. A1 og A2 blev ikke orienteret om den ændrede dato for synets afholdelse.

Det forhold, at boligselskabet i forbindelse med indkaldelsen har anmodet A1 og A2 om at bekræfte den oprindeligt fastsatte dato, og at dette ikke skete, fritog ikke boligselskabet som udlejer for sin forpligtelse efter lejeforordningen til skriftligt at anmode lejer om at deltage i besigtigelsen af lejemålet, hvis denne fandt sted på et andet tidspunkt end oprindeligt angivet.

Det er min opfattelse, at dette indebærer, at når der fra udlejerens side ensidigt foretages ændring i forhold til det påtænkte tidspunkt for afholdelsen af besigtigelsen, skal udlejer på ny indkalde lejer hertil, således at lejer gives mulighed for at deltage heri.

Det må herefter lægges til grund, at A1 og A2 således ikke fra boligselskabet er blevet tilsendt den lovpligtige indkaldelse til besigtigelse af lejligheden den 3. juli 2003.

Det forekommer på den baggrund tvivlsomt, om boligselskabet har iagttaget den dagældende lejeforordnings § 59, stk. 1

b) Fremsendelse af opgørelse

Landstingsforordning nr. 5 af 31. maj 2001 om leje af boliger § 59 er sålydende:

“§ 59. Når lejemålet er opsagt, eller boligen af anden grund skal fraflyttes, skal der mellem udlejer og lejer træffes skriftlig aftale om fraflytningstidspunkt og besigtigelse af boligen. Lejer har ret til at deltage i besigtigelsen eventuelt sammen med

en sagkyndig. Udlejer skal med mindst 7 dages varsel skriftligt anmode lejereren om at deltage i besigtigelsen.

Stk. 2. Ved besigtigelsen skal udlejeren udarbejde en besigtigelsesrapport, hvori anføres eventuelle mangler og misrøgt, som udlejeren mener, lejereren er ansvarlig for. Er lejereren uenig heri, skal dette anføres i rapporten med angivelse af lejerens synspunkter. Rapporten skal underskrives af begge parter i forbindelse med besigtigelsen. Lejereren eller dennes repræsentant skal i forbindelse med besigtigelsen have udleveret kopi af rapporten. Efterfølgende skal lejereren uden ugrundet ophold have skriftlig overslagspris over de arbejder, der efter udlejers mening skal udføres for lejerens regning.

Stk. 3. Lejereren skal senest 8 dage før fraflytning opgive den adresse, som meddelelser skal sendes til."

A/S Boligselskabet INI skrev til mig i brev af 14. juni 2006:

"13. december 2003 sendte A/S Boligselskabet INI flytteopgørelse, da bilagene til istandsættelse fra kreditorerne bliver bogført og i den opgørelse er varmeregnskab 2002 medregnet."

Ordlyden af § 59, stk. 2, sidste punktum, "overslag" og "skal udføres", lægger op til, at lejereren skal have meddelelse om, hvilke arbejder der efter udlejers opfattelse skal udføres for lejers regning, forinden arbejderne rent faktisk udføres.

A/S Boligselskabet INI meddelte ved brev af 13. december 2003 A1 og A2, hvilke mangler og hvilken misrøgt boligselskabet mente, at parret var ansvarlige for - mere end fem måneder efter at parret var flyttet fra lejemålet, og arbejderne udført.

Bestemmelsen anfører ikke, hvilken sanktion der knyttes til manglende overholdelse af stk. 2. Formålet med bestemmelsen er dog at give lejereren mulighed for at gøre indsigelser imod den potentielle regning. Endvidere har det formodningen imod sig, at bestemmelsen ikke har nogen retsvirkning og således fremstår overflødig.

Manglende overholdelse af en pligt til at give meddelelser kan imidlertid efter almindelige regler have den virkning, at den part, der skulle give meddelelse efter loven, bindes af sin passivitet.

På baggrund af det anførte om henholdsvis indkaldelsen til flyttesyn og den efterfølgende fremsendelse af opgørelsen er det samlet set herefter min opfattelse, at det må anses som stærkt tvivlsomt, hvorvidt A/S Boligselskabet INI kan gøre selskabets krav på istandsættelsesudgiften gældende efter at have la-

det over fem måneder hengå fra flyttesynet uden at give A1 og A2 meddelelse om, at boligselskabet ville gøre krav gældende, og om kravets størrelse.

Jeg anmoder A/S Boligselskabet INI om at orientere mig om, hvad mine bemærkninger giver boligselskabet anledning til at foretage sig."

A/S Boligselskabet INI svarede ved brev af 26. februar 2007:

"Som svar på ombudsmandens redegørelse af 08.februar 2007 mener INI, at lejeren ikke har fulgt INI's opfordring til at indgå aftale om tidspunkt for syn. INI har med syv dages varsel anmodet lejeren om at deltage i synet, men lejeren svarede ikke. Derfor er det lejrens fejl, at der ikke blev aftalt et tidspunkt for syn. Han skal ifølge forældelsesloven betale erstatning for skaderne, selv om der gik flere måneder, før han modtog opgørelsen.

Angående betaling for overskydende varme kendte vi ikke hans adresse den 15.juni 2003, da han ikke havde oplyst sin nye adresse, før sin fraflytning den 30.maj 2003.

INI havde ikke adgang til CPR registret dengang. En udtrykkelig regel i lejeforordningen om, at man skal oplyse ny adresse, må under alle omstændigheder gælde forud for den regel, som ombudsmanden nævner.

Vi frafalder dog krav på ekstrabetaling for varmeåret 2002, da fraflytteropgørelsen mangler oplysning om adgang til at gøre indsigelse og derfor ikke kan fungere som meddelelse om ekstrabetaling. Det samme gør vi for varmeåret 2003, da der tilsyneladende ikke er sendt meddelelse ud inden for fristen.

Vi mener således, at lejeren skal betale for skaderne i lejligheden. Se vedlagt flyttesagskontokort."

Den 23. marts 2007 anmodede jeg boligselskabets ledelse om en supplerende redegørelse:

"Jeg har modtaget A/S Boligselskabet INI's brev af 26. februar 2007 som svar på min udtalelse af 8. februar 2007 vedrørende ovennævnte sag.

Boligselskabet gør for det første gældende, at boligselskabet er ikke enig med mig i mine betragtninger vedrørende boligselskabets pligt til at orientere lejer om det forventede tidspunkt for afholdelse af syn af en lejlighed, som fraflyttes.

Boligselskabet er herefter af den opfattelse, at A1 og A2 skal betale for de skader, som er opgjort i forbindelse med det afholdte syn.

Boligselskabet gør videre gældende, at reglen i landstingsforordningen om leje vedrørende lejers pligt til at oplyse sin nye adresse efter fraflytning må gælde forud for de betragtninger, som jeg har anført i min udtalelse i sagen.

På denne baggrund fremstår boligselskabets svar således, at boligselskabet bestrider to forhold, som jeg har udtalt mig om.

Imidlertid indeholder boligselskabets svar ikke en redegørelse for, hvilke retlige vurderinger selskabet lægger til grund for sit svar.

Jeg beder med dette udgangspunkt dig, som boligselskabets direktør, om at meddele mig, hvorvidt det af boligselskabet afgivne svar fremstår fyldestgørende for boligselskabet."

Boligselskabets direktør svarede ved brev af 30. marts 2007:

"Idet du har bedt mig udtale mig om klagen fra A1 og A2, kan jeg oplyse, at jeg mener, at det omtalte officialprincip vejer mindre end reglen om, at lejerer skal oplyse sin nye adresse. Dette følger af, at officialprincippet er et generelt princip, som må vige for en speciel regel i lejeforordningen.

Jeg har også set på reglerne om fraflytningssyn. Jeg mener, at reglen om, at der skal indgås aftale om syn, må læses i sammenhæng med reglen om, at udlejer med syv dages varsel skal anmode lejerer om at deltage i synet. Den mest naturlige forståelse af reglerne er efter min opfattelse, at udlejer med syv dages varsel skal foreslå et tidspunkt for syn. Hvis lejerer ikke reagerer, kan aftalen om syn ikke indgås. Indgåelse af en aftale kræver i sagens natur, at lejerer svarer.

Som jeg læser reglerne, er det min opfattelse, at der kan fremsættes et krav imod de tidligere lejere. INI vil dog ikke forfølge kravet imod de tidligere lejere, da udfaldet af en mulig retssag i Danmark er for usikkert, da reglerne i Danmark er anderledes.

Jeg mener, at der er behov for at tydeliggøre reglerne, så der ikke opstår tvivl om, hvilke rettigheder lejererne har ved fraflytning. Dette forhold vil jeg kontakte Landsstyret om.

Jeg håber, at ovenstående er tilstrækkeligt svar på dit brev."

Jeg afsluttede herefter sagen ved brev af 8. maj 2007:

"Jeg har modtaget dit brev af 30. marts 2007 vedrørende ovenstående klage og vender herved tilbage til sagen.

Jeg forstår det af dig anførte således, at A/S Boligselskabet INI har frafaldt de tidligere afgivne krav imod A1 og A2 i forbindelse med deres fraflytning af lejemålet ..., B by.

Det er min opfattelse, at boligselskabet dermed har tilgodeset de synspunkter, som jeg fremkom med i min udtalelse af 8. februar 2007, og jeg foretager mig derfor ikke yderligere i anledning af sagen."

Egen drift-sager

5.11. Andet

Direktoratet for Sundheds (Kystledelsens) behandling af en klage over en læges beskyldning mod en patient om at have solgt ordineret medicin

I 2006 afviste ombudsmanden efter princippet i ombudsmandslovens § 6, stk. 3, at behandle en klage over, at en borger af en læge var blevet beskyldt for at sælge sin ordinerede medicin, idet klagen skulle rettes til Direktoratet for Sundhed (j.nr. 11.01.52.23/043-06, optaget i beretningen for 2006, s. 31f).

Efter at have modtaget kopi af direktoratets, herunder Kystledelsens, afgørelse, besluttede ombudsmanden i 2006 at indlede en egen driftundersøgelse af Direktoratet for Sundheds og Kystledelsens sagsbehandling og afgørelse af den indgivne klage (beretningen for 2006, s. 34ff). Sagen er nu afsluttet.

Ombudsmanden fandt ikke anledning til at kritisere den manglende partshøring af klager, men ombudsmanden fandt det meget beklageligt, at Kystledelsens afgørelse var ukorrekt og mangelfuld, og at Direktoratet for Sundhed som overordnet myndighed ikke havde rettet fejlene i afgørelsen. Ombudsmanden henstillede, at direktoratet genoptog sagen for at træffe en ny afgørelse, hvor de tidligere fejl var rettet, og ombudsmanden anmodede direktoratet om at meddele sine eventuelle bemærkninger til ombudsmandens udtalelse om sagen. (J.nr. 11.73.55.12/088-06)

Ved brev af 19. oktober 2006 skrev jeg til Direktoratet for Sundhed:

"A klagede den 8. maj 2006 til mig over, at X sygehus havde beskyldt ham for at sælge ordineret medicin.

Efter princippet i ombudsmandslovens § 6, stk. 3, hvorefter jeg ikke kan behandle klager over forhold, hvor den administrative sagsbehandling ikke er afsluttet, afviste jeg at behandle klagen og videresendte den samtidig til behandling i direktoratet som overordnet myndighed. Jeg bad om at blive orienteret om sagens udfald.

Jeg modtog den 29. juni 2006 en kopi af Kystledelsens brev af 28. juni 2006 til A.

Det fremgår ikke af Kystledelsens svar, om Kystledelsen har undersøgt rigtigheden af den modtagne anmeldelse om, at A solgte medicin.

Det fremgår endvidere ikke klart af svaret, om sundhedsvæsenet har lagt rigtigheden af anmeldelsen til grund.

Det hedder blandt andet i landstingsforordning nr. 1 af 12. maj 2005 om lægemidler:

"§ 16. Retten til at udskrive ordinationspligtige lægemidler tilkommer kun sundhedspersoner og dyrlæger inden for deres autorisationsområde.

Stk. 2. Ordinationspligtige lægemidler må kun udleveres til en patient af andre end den ordinerende, såfremt ordinationen er dokumenteret korrekt på enten et medicinkort eller en recept.

[...]

§ 24. For overtrædelse af bestemmelserne i § 6, stk. 1, § 7, stk. 2, § 9, stk. 1, § 10, stk. 1-2, § 13, stk. 1, § 14, stk. 1, § 16, stk. 1-2, § 18, stk. 1, § 19, stk. 1-2, § 20 og § 21, stk. 1, kan idømmes bøde. For manglende overholdelse af et i medfør af § 7, stk. 3, 2. pkt. nedlagt påbud eller forbud, kan idømmes bøde.

[...]"

En beskyldning mod en borger om at sælge ordineret medicin er således en beskyldning om en lovovertrædelse, som er kriminalretligt sanktioneret.

[...]

Endvidere kan spørgsmålet om, hvorvidt en borger har gjort sig skyldig i et kriminalretligt forhold, kun afgøres af domstolene under en kriminalsag, og den pågældende borger skal i tilfælde af en sigtelse eller tiltale for lovovertrædelsen anses for uskyldig, indtil vedkommendes skyld er bevist [eller forholdet er erkendt].

Såfremt forholdet ikke giver anledning til indgivelse af politianmeldelse med henblik på kriminalretlig forfølgning, er der herudover tale om, at en offentlig myndighed kun kan lade en sådan beskyldning indgå i myndighedens sagsbehandling med et konkret lovligt formål, ligesom de almindelige regler for administrativ sagsbehandling, herunder sagsbehandlingslovens regler om partshøring, skal overholdes i forbindelse med myndighedernes behandling af den pågældende oplysning.

Jeg finder med dette udgangspunkt, at Kystledelsens svar rejser nogle principielle retssikkerhedsspørgsmål, som jeg af egen drift bør undersøge.

Jeg beder derfor direktoratet om en redegørelse for følgende:

1. Med hvilket konkret formål har sundhedsvæsenet behandlet den pågældende anmeldelse om, at A har solgt medicin?
2. Har det været sundhedsvæsenets hensigt at tage stilling til, om A har begået en lovovertrædelse, som kunne sanktioneres efter landstingsforordningen om lægemidler § 24, stk. 1?
3. Har anmeldelsen om A's salg af medicin haft indflydelse på den medicinske behandling, som sundhedsvæsenet har ydet A?

5. Sager af almindelig interesse opdelt på sagsområde

4. Har anmeldelsen om A's salg af medicin i øvrigt haft indflydelse på den måde, hvor på sundhedsvæsenet har serviceret A (eksempelvis påbud om medicinindtagelse på sygehuset eller reduktion i mængden af udleveret medicin)?
5. Har sundhedsvæsenet nærmere undersøgt anmeldelsen om, at A solgte medicin?
6. Har sundhedsvæsenet lagt til grund, at A har solgt ordineret medicin?
7. Såfremt anmeldelsen om A's salg af medicin er indgået i sundhedsvæsenets sagsbehandling, beder jeg direktoratet gøre rede for, om A er partshørt over anmeldelsen.

Jeg beder samtidig om, at direktoratet sender mig den eller de sager i sundhedsvæsenet til gennemsyn, som indeholder oplysninger om anmeldelsen om A's salg af medicin, og om en redegørelse for, hvorledes anmeldelsen er indgået i sundhedsvæsenets medicinske og administrative behandling af A."

Den 22. november 2006 modtog jeg Direktoratet for Sundheds redegørelse af 21. november 2006. Af redegørelsen fremgik:

- At X Sygehus har oplyst, at sygehuset flere gange har oplevet en voldsomt udsældende og verbalt truende adfærd fra A, hvilket indikerede lægemiddelafhængighed, og anmeldelsen om salg af medicin var blot en forstærkende faktor for beslutningen om at ændre A's medicinordination.

- At sundhedsvæsenet ikke nærmere har undersøgt anmeldelsen om medicinsalget og heller ikke taget stilling til, om der var begået en lovovertrædelse, idet A's ændrede adfærd i sig selv var nok til en revurdering af ordinationen. Der blev desuden ikke indgivet anmeldelse til politiet, idet det konkret blev vurderet, at hensynet til opklaringen af en eventuel forbrydelse ikke oversteg hensynet til fortroligheden mellem patient og sundhedspersonalet, og idet sundhedspersonale normalt ikke har pligt til at indgive anmeldelse til politiet [direktoratet henviser her til en betænkning fra Sundhedsministeriet¹⁶].

- At en læge har henvendt sig til A selv om anmeldelsen om salg af den ordinerede medicin, og A er ikke blevet formelt partshørt i den forbindelse.

Da det imidlertid fremgik af de tilsendte akter i den oprindelige klagesag, at Kystledelsen havde forelagt klagen for X sygehus, og da det samtidig ikke fremgik, om A var blevet partshørt over sygehusets svar, skrev jeg den 24. maj 2007 således til direktoratet:

16 Betænkning nr. 1305/1995 om lægers tavshedspligt og videregivelse af helbredsoplysninger.

"[...]

Af den tidligere fremsendte skrivelse af 28. juni 2006 fra Kystledelsen fremgår ikke, om A har været partshørt i forbindelse med Kystledelsens behandling af klagen. Det fremgår dog, at Kystledelsen har forelagt A's klage for X sygehus, og at sygehuset har fremsendt en svarskrivelse til Kystledelsen.

Jeg anmoder derfor Direktoratet for Sundhed om at oplyse, om A er blevet partshørt over sygehusets svarskrivelse samt eventuelle andre oplysninger, der er indgået i Kystledelsens behandling af klagen.

Såfremt A ikke er blevet partshørt, bedes direktoratet redegøre for årsagen hertil.

Jeg anmoder endvidere direktoratet om at udlåne A's originale sagsmappe i sin helhed, herunder A's journal fra X sygehus."

Den 29. maj 2007 modtog jeg med bud Kystledelsens sagsmappe. Af denne fremgår bl.a. en redegørelse af 14. juni 2006, som Kystledelsen har udbedt sig fra chef-distriktslæge B:

"A har en årrække fået ordinerede Tramadol tabletter mod kroniske rygsmerter suppleret med Paracetamol. Der har siden 2000 været stor vanskeligheder ved at holde mængden af udlevere Tramadol ned på et acceptabel niveau og A har ved flere lejligheder været voldsomt udskældende og er tit verbalt truende. Har forsøgt, at få sin hustru, som er ansat på sygehuset, til at hente medicin før tid. Han har ofte givet udtryk for at familien har store økonomiske vanskeligheder, da han ikke er i stand til at tjene penge ind pga. rygsmerterne.

Igennem det senere år har der været tiltag for at få nedtrappe ham med Tramadol, han har på et tidspunkt trappet sig selv ud af behandling, som dog senere blev genoptaget, da han ikke mente, at kunne klare sig uden. Forbruget af Tramadol har ligget på 3-6 tabletter å 50 mg daglig og til tider har der været ønsket om udlevering af større mængde.

I april måned 2006 får vi en henvendelse fra en borger i byen som ofte har været på besøg hos A. Denne borger oplyser, at han dels har set A smuldrer tabletterne og ryget dem i cigaretter, set ham indtage en del tabletter på en gang og desuden har set ham sælge tabletter til andre.

Det har længe været mit ønske, at få afviklet Tramadolbehandlingen hos A, da det har været meget svært at holde medicinforbruget på et rimeligt niveau. Da jeg får henvendelsen fra en borger i byen, finder jeg at tidspunktet for ændring i behandling er inde. A indkaldes derfor til en samtale om dette i slutningen af april måned. Da han udeblev fra samtalen, og da jeg herefter har en måneds orlov, bliver problemet præsenteret for ham af min vikar. Efter min orlov har jeg haft en samtale med A den 02.06.06, hvor jeg har meddelt ham, at jeg ikke længere kan deltage i behandling med Tradolan. Vi har

aftalt en aftrapning af Tradolan over 8 uger og har i stedet ordineret tablet Diclon 100 mg daglig suppleret med tablet Nexium 20 mg daglig.

Jeg har gjort det klart overfor A, at jeg længe har haft et ønske om, at komme ud af Tradolanbehandlingen, at jeg ikke på nogen mod kan bevise, at han har solgt medicin, men at mistanken herom sammen med det vanskelige behandlingsforløb gør, at jeg nu må skifte behandlingen."

Af sagsmappen fremgår endvidere korrespondance mellem A og Kystledelsen:

E-mail af 12. juli 2006 fra A:

"Efter telefonsamtale, sender jeg hermed dette skrivelse, som jeg havde sendt til [chefdistriktslæge] B, og journal som vedr: mig, havde jeg ellers be'om for længere tid siden, men jeg har ikke fået svar fra [chefdistriktslæge] B om det endnu."

Brev af 17. juli 2006 fra Kystledelsen ved cheflæge C til A:

"Kystledelsen har modtaget din e-mail af 12. juli 2006 vedlagt kopi af brev til chefdistriktslæge B. Du anfører, at du ikke har modtaget et svar fra B på dette brev.

I brevet stiller du følgende krav:

- 1) At få oplyst navnet på den person, der har meddelt sundhedsvæsenet, at du sælger den medicin, du modtager fra sygehuset - for at anmelde den pågældende til politiet.
- 2) At lægen skal genoptage behandlingen med den medicin, som du hidtil har fået ordineret.

Til begge krav er der at sige, at der ikke er nogen hjemmel for dig til at få opfyldt dine forlangender.

Som jeg meddelte dig i mit brev af 28. juni 2006 har sygehusets læger optrådt korrekt i valg af handlemåde overfor dig under hensyntagen til, at det var vanedannende og potentielt misbrugsfremkaldende medicin, du var blevet ordineret."

Den 6. august 2007 modtog jeg den del af journalen fra X Sygehus, der vedrører ordinationen af medicin. Heraf fremgår adskillige notater om medicinforbruget og A's adfærd, herunder:

"30.12.00

[...] Sender hustruen efter medicin. Fik for 7 døgn siden udl. 50 stk. Tramadol, 100 stk. Panodil, 28 stk. Nizax. Hvis pt. har taget denne medicin bør han indlægges på mistanke om medicinforgiftning.

Pt. fik udleveret samme mængde Tramadol for 14 dage siden og Tramadol og Pamol for 22 dage siden. Pt. har de seneste 3 mdr. fået 500 stk. Tramadol, 500 stk. Pamol og 140 stk. Nizax. Dette svarer til et ca. maksimalt forbrug af analgetika.

Plan: Kan indlægges til smerteobservation og aflastning af ryggen. Der skal ikke udleveres medicin. Orienterer telefonisk. Lyder irriteret, og lægger røret på.

[...]

09.01.01

[...] På den anden side er han selv indstillet på at han ikke bør have Tramadol eller i hvert fald stor dosis, da det samtidig tager hans koncentrationsevne. Han fortæller, at han pga. økonomiske og familiære vanskeligheder i en måned op mod jul kom ind på et stærkt overforbrug af Tramadol for ligesom at komme væk fra virkeligheden. [...]

[...]

24.01.03

[...] Pt. skal have en kons. tid før der udleveres flere tabletter.

Amb. er blevet oplyst om, at pt.s kone afhenter Tramadol og Pamol, som senere afleveres til en misbruger i byen.

Ved fremtidige udleveringer skal det være små mængder, og med. skal udleveres til patienten selv - ikke til hans kone.

21.02.03

Pt.s kone henvendte sig i dag for at få udl. medicin. Intet udleveret pga. ovennævnte.

[...]

30.07.03

Ubehagelig oplevelse med trusler fordi pt. ikke ville vente på sin medicin.

Der var en pt. foran ham. Igen i taxa - gik vredt sin vej med trusler om bank.

Underrettet [chefdistriktslæge] B.

29.08.03

Har været indkaldt til samtale, fordi han ved flere lejligheder ved medicinen afhentning har været meget truende.

Er udeblevet fra denne samtale.

[Chefdistriktslæge] B/eg

[...]

19.11.03

[...] Har været inde i et overforbrug af Tramadol, men har selv trappet sig ud af beh. og har ang. ikke fået smertestillende igennem de sidste par mdr. Han ønsker ikke at komme ind i et fast forbrug af Tramadol. [...]

Har flere gange hidset sig op og skældt ud, når han skulle hente medicin, hvis han ikke kom til med det samme. Vi taler om dette, og han indrømmer, at han let bliver ophidset og skælder ud, men siger også, at han ikke mener så meget med det og aldrig kunne finde på at blive voldelig. Han vil prøve at beherske sig, når han henter medicin.

[Chefdistriktslæge] B/ar

[...]

05.03.04

Har haft brug langt mere Tramadol end vi havde håbet. Tager stort set 3 dgl. [...]

Vi eniges om at han får Tramadol 50 stk. om måneden og forsøger at holde dem mellem 1 og 3 tbl. om dagen.

22-03-2004 Recepter

Ord. tramadol 50 mg max. 3 dgl. samt pamol 500 mg max. 2x4 dagl.

Interval holder ikke - pt. har brug for mere smertestillende i den kolde tid. Efter aftale med [...] følges forbruget. Evt. nedtrapning om et par mdr. Pt. har tidligere været inde i et misbrug. [...]

[...]

16-04-2004 Recept på sm.-stillende

Henvender sig med de sædvanlige problemer. Kan og vil ikke forstå, at vi ikke kan uddele mere end højst 1 Tramadol x 3 dgl.

[...]

Som tidl. utilfreds og mener bestemt, at han kommer ind som akut pt. om nogle dage.

[...]

07-04-2006 Vedr. Tradolan - kons. først

Han bruger for meget Tradolan ifj. udleveringer.

Han har fået 400 tbl. i 2 mdr.

31/01/06: 100 tabl.

22/02/06: 100 tabl.

10/03/06: 100 tabl.

Alt de medicin fra 31.01.06 sku` være nok indtil 7. juni ifj. recept (1 tablet 3 gange daglig)

Må udleveres med 33 dages mellemrum.

11-04-2006 snak tradolan forbrug

11-04-06: Snak om tradolanforbrug. tager op til 6 om dagen i højsæsonen for at kunne klare arbejdet.

Er i perioder helt ude af medicin.

Får ny recept der kan indløses med 20-33 dages mellemrum 2 gange, derefter er der aftalt højst 3 tab om dagen.

[...]

27-04-2006 obs obs vedr. tradolan

Henv. sig både tlf. og fysisk senere, han truer personale med en kølle, og beskylder os for at modarbejde ham, han har ikke flere Tradolan, som skulle række til 1/5-06. Konf. med [chefdistriktslæge] B, som senere giver ham besked på fremmøde på mandag.

Skal først få udl. Tradolan på mandag 1/5-06, uanset om han er truende eller plæderende. Skal samtidig ind til [chefdistriktslæge] B til en samtale.

[...]

08-05-2006 Kons./Besøg

Pt. er indkaldt til en samtale tilstede er pt., hans hustru, tolk (...) og undertegnede. Man kommer ind på problemer med Tramadol og nævner direkte, at der er ind løbet besked om, at pt. har solgt sine tabletter. Man kommer IKKE ind på, hvem der har an-

givet dette. Pt. har fået 100 tabletter den 01., og der er aftalt en ny udlevering den 22. maj. Herefter skulle det være slut. Man forsøger, at komme pt. i møde ved at nævnte andre behandlingsmuligheder f.eks. Diclon under dækket med Nexium, men pt. er tilsyneladende ikke interesseret. Han ønsker at få "anklagen" skriftlig.

Dette kan man ikke efterkomme, men henviser til [chefdistriktslæge] B, når denne er hjemme igen.

Pt. bevarer nogenlunde roen, men angiver, at han vil gå videre med sagen til ombudsmand og medierne.

[...]

02-06-2006 Vedr. Tradolan

Ved kons. orienterer jeg A om, at jeg ikke længere kan være med til at udskrive Tradolan. Jeg har længe haft et ønske om at komme ud af Tradolan, da det har været svært at styre og fordi det er et stof, som man nemt kan blive afhængig af. At vi nu har fået en henvendelse om, at han sælger medicinen er kun en lille brik i det samlede billede.

Vi aftaler en aftrapning af Tradolan 50 mg over 8 uger, henter medicin 1 gang ugentlig, startende med 40 tabl, aftrappet med 5 tabletter pr. uge. Sidste udlevering d 21/7.

[...]"

Den 15. august 2007 modtog jeg Direktoratet for Sundheds svar af 14. august 2007 på mit brev af 24. maj 2007. Af direktoratets svar fremgår:

"[...]

Direktoratet er klar over, at en klager som udgangspunkt skal partshøres inden besvarelse på klage afgives. A ikke er blevet partshørt over det brev, som X sygehus har tilsendt Kystledelsen i forbindelse med behandlingen af klagen. Direktoratet har nedenstående begrundelse herfor.

Ifølge § 19, stk. 1 i Landstingslov nr. 8 af 13. juni 1994 om sagsbehandling i den offentlige forvaltning skal der gives partshøring, hvis en part i en sag ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, og der må ikke træffes afgørelse, før man har givet parten lejlighed til at udtale sig. Dette gælder dog kun, hvis oplysningerne er til ugunst for den pågældende eller har væsentlig betydning for sagens afgørelse.

A klagede over to punkter. For det første klagede han over, at han er beskyldt for at have solgt nogle af de til ham udleveret Tramadol/Tradolan i byen. For det andet klager han over, at lægen fremover vil udlevere et andet præparat end Trimodal/Tradolan.

Brevet fra chefdistriktslæge B, X Sygehus, indeholder ikke oplysninger, som A ikke var bekendt med i forvejen. [chefdistriktslæge] B beskriver hvilke problemer der har været med at få A nedtrappet eller ophøre med sit forbrug af Trimodal/Tradolan, samt at mistanken om salget af tildelt medicin gør, at [chefdistriktslæge] B må skifte behandlingspræparater.

I klagepunktet over beskyldningen om at sælge noget af den medicin A får udleveret til andre borgere, er der ikke truffet nogen afgørelse. A er under en konsultation blevet orienteret om, at sundhedsvæsenet har fået oplyst af en borger i byen, at A sælger ud at den medicin han har fået til eget forbrug. [Cheflæge] C har i sit svar på klagen forklaret A, at sundhedsvæsenet ikke må sidde en sådan henvendelse overhørig, hvorfor lægen har forelagt denne oplysning for A under en konsultation. Direktoratet har i brev af 21. november 2006 til Ombudsmanden forklaret hvorfor sundhedsvæsenet ikke har reageret yderligere på henvendelsen fra borgeren.

Med hensyn til beslutningen om at ændre præparat end Trimodal/Tradolan, så er der ikke tale om en forvaltningsretlig beslutning, men et lægefagligt skøn hvorpå der træffes en beslutning.

Ifølge § 6, stk. 1 i Landstingsforordning nr. 6 af 31. maj 2001 om patienters retsstilling må ingen behandling indledes uden patientens informerede samtykke, og ifølge § 7, stk. 4 i samme forordning skal informationen være mere omfattende, når behandlingen medføre nærliggende risiko for alvorlige komplikationer eller bivirkninger.

Ifølge A's journaludskrifter, som er tilsendt Ombudsmanden, fremgår det, at lægerne på X Sygehus i flere år har informeret A om det skadelige afhængighedsforhold han har fået til Trimodal/Tradolan. Lægerne har forsøgt at ordinere andre præparater, der ikke er afhængighedsskabende, men som det fremgår af journalen har lægerne haft svært ved at overtale A til at komme ud af sit afhængighedsforhold til Trimodal / Tradolan.

Det er imidlertid ikke op til patienterne selv at bestemme, hvilken medicin de vil have. Lægen er ansvarlig for, at den behandling han giver, er den bedst mulige, med mindst mulige bivirkninger. Her vil der altid være tale om et lægefagligt skøn, hvor der vejes for og imod en given behandling.

[Chefdistriktslæge] B's bemærkning om, at mistanken om salget af tildelt medicin gør, at lægerne på sygehuset må skifte behandlingspræparater, kan fortolkes som en væsentlig begrundelse for at træffe afgørelse om at udskrive et andet præparat end Trimodal / Tradolan. Lægerne på sygehuset har imidlertid længe haft et ønske om at gennemføre denne afgørelse, så informationen om salget af medicinen, har kun udløst en endelig beslutning.

Da der ikke er fremkommet nye oplysninger frem i [chefdistriktslæge] B's brev, og A har været fuldt ud orienteret om, hvorfor lægerne har truffet beslutning om at ændre præparat, har Kystledelsen ikke partshørt A, inden Kystledelsen behandlede klagen over sygehusets afgørelse."

Jeg udtalte herefter:

"Afgrænsning af min undersøgelse

Ifølge Direktoratet for Sundheds oplysninger i brev af 21. november 2006 har sundhedsvæsenet ikke foretaget en nærmere undersøgelse af beskyldningerne om videresalg af medicin. Der er endvidere ikke taget stilling til, om der var begået en lovovertrædelse ved det påståede salg, og der er heller ikke indgivet anmeldelse til politiet. Direktoratet har i forbindelse med forholdet mellem sundhedspersonalets tavshedspligt og hensynet til opklaring af forbrydelser henvist til betænkning nr. 1305/1995.

Det er desuden oplyst, at beskyldningerne ikke har været afgørende for den ændrede medicinordination, idet A's adfærd i sig selv var nok til en revurdering af ordinationen.

Jeg tager disse oplysninger til efterretning og foretager mig ikke yderligere i anledning heraf.

For så vidt angår ændringen af medicinordinationen, hviler denne på et lægefagligt skøn, som jeg ikke er i stand til at efterprøve.

Jeg tager derfor ligeledes oplysningerne om indikationerne for ændringen til efterretning og foretager mig heller ikke yderligere vedrørende dette spørgsmål.

Min undersøgelse har herefter været koncentreret om, hvorvidt sundhedsvæsenet har iagttaget de forvaltningsretlige regler i forbindelse med behandlingen af A's klage, herunder partshøringspligten i medfør af § 19 i landstingslov nr. 8 af 13. juni 1994 om sagsbehandling i den offentlige forvaltning samt § 20 i landstingsforordning nr. 6 af 31. maj 2001 om patienters retsstilling.

Jeg bemærker hertil, at en forvaltningsmyndigheds stillingtagen til en klage, herunder klage over faktisk forvaltningsvirksomhed, er en forvaltningsretlig afgørelse, som indebærer en pligt til partshøring af klageren, der dog i visse tilfælde kan undlades, jf. sagsbehandlingslovens § 19.

A har i sit brev til X Sygehus af 4. juni 2006 klaget over såvel beskyldningerne om salg af sin ordinerede medicin som over ændringen i ordinationen. I klagen anmodede A samtidig om at få oplyst navnet på den person, der havde henvendt sig til sygehuset og "anmeldt" medicinsalget.

Ved brev af 28. juni 2006 har Kystledelsen afvist, at sygehuset har optrådt ukorrekt. Kystledelsen har alene henvist til oplysningerne i svaret fra X Sygehus, se herved den ovenfor citerede redegørelse af 14. juni 2006 fra chefdistriktslæge B.

Denne redegørelse er A ikke blevet partshørt over.

Ved konsultationen den 8. maj 2006 fik A ikke oplyst "anmelderens" navn. Det fremgår dog heller ikke, at A har udbedt sig navnet på dette tidspunkt.

Ved e-mail af 12. juli 2006 bad A imidlertid om at få oplyst navnet, men i brev af 17. juli 2006 afslog Kystledelsen at udlevere dette, ligesom det blev afslået at genoptage behandlingen med den hidtidige medicin. Kystledelsens brev indeholdt ingen begrundelse eller henvisning til de retsregler, som afgørelsen blev truffet i medfør af.

1. Partshøring

Ifølge § 19 i sagsbehandlingsloven skal en myndighed, før der træffes afgørelse, gøre en part bekendt med de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som parten ikke kan antages at være bekendt med, og parten skal gives lejlighed til at udtale sig herom. Dette gælder dog kun, hvis oplysningerne er til ugunst for den pågældende og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse.

De oplysninger, der fremgår af [chefdistriktslæge] B's redegørelse, vedrører

- 1. indikationer for ændring af medicinordinationen og*
- 2. beskyldningerne om salg af medicinen.*

For så vidt angår ændringen i den ordinerede medicin, lægger jeg til grund, at A ikke kan have været ubekendt med den lægelige vurdering. Jeg lægger herved vægt på, at det fremgår af sygehusets journalnotat af 9. januar 2001, at A selv har oplyst, at han tidligere har haft et overforbrug, og at A, jf. notat af 19. november 2003, har udtrykt ønske om ikke at have et fast forbrug af Tramadol. Det fremgår desuden, at der flere gange er sat begrænsninger på udleveringen af Tramadol med henblik på nedtrapning, se f.eks. journalnotater af 5. marts 2004, 7. april 2006, 11. april 2006 samt 2. juni 2006.

For så vidt angår beskyldningerne om salg af den ordinerede medicin, blev A orienteret herom ved konsultationen den 8. maj 2006. Denne oplysning var ham således heller ikke ubekendt.

Ved konsultationen den 2. juni 2006 med [chefdistriktslæge] B blev A desuden orienteret om, at beskyldningerne kun var "en lille brik i det samlede billede" i forbindelse med den påtænkte ændring i medicinordinationen.

Der er således tale om, at A ikke kan have været ubekendt med oplysningerne i [chefdistriktslæge] B's redegørelse af 14. juni 2006, ligesom A ikke kan have været ubekendt med, at disse oplysninger ville indgå i behandlingen af klagen.

Endvidere fremgår det af sagens oplysninger, at spørgsmålet om holdbarheden af beskyldningen om medicinsalget ikke har været tillagt konkret betydning for direktoratets, herunder Kystledelsens, behandling af klagesagen.

Herefter finder jeg ikke, at Kystledelsen har begået en fejl ved at undlade at partshøre A over redegørelsen, og jeg finder på denne baggrund ikke anledning til at kritisere den manglende partshøring.

2. Kystledelsens afgørelse af 17. juli 2006

Kystledelsen afslog ved sin afgørelse af 17. juli 2006 at oplyse A om navnet på den person, der havde meddelt sundhedsvæsenet, at A solgte sin medicin. Der blev samtidig givet afslag på en genoptagelse af den hidtidige medicinske behandling.

Afslaget indeholdt ingen begrundelse. Kystledelsen anførte blot, at der ikke var hjemmel til at opfylde A's forlangender.

Afslaget indeholdt heller ikke henvisninger til de relevante retsregler, ligesom der ikke blev givet klagevejledning.

2.a. Begrundelse og klagevejledning

Ifølge sagsbehandlingslovens § 22 skal en skriftlig afgørelse ledsages af en begrundelse, medmindre parten får fuldt ud medhold.

Samme lovs § 24 foreskriver, at begrundelsen skal indeholde en henvisning til de retsregler, som afgørelsen hviler på, og såfremt afgørelsen hviler på et skøn, skal hovedhensynene for skønnet angives.

Efter sagsbehandlingslovens § 25 skal en skriftlig afgørelse, der kan påklages til en anden forvaltningsmyndighed, være ledsaget af en klagevejledning, medmindre afgørelsen giver parten fuldt ud medhold.

Ifølge Direktoratet for Sundheds organisationsplan¹⁷ er direktoratet overordnet Kystledelsen. A kunne således have klaget over Kystledelsens afslag på aktindsigt til direktoratet, hvis han var blevet gjort bekendt med klagemuligheden.

Uagtet dette finder jeg, at direktoratet som overordnet myndighed ex officio burde have påtalt den mangelfulde begrundelse, den manglende henvisning til retsregler samt den manglende klagevejledning i Kystledelsens afgørelse, således at A havde fået en afgørelse, der levede op til kravene i sagsbehandlingsloven.

Jeg finder det herefter meget beklageligt, at Kystledelsens afgørelse er mangelfuld, ligesom jeg finder det meget beklageligt, at direktoratet som overordnet myndighed ikke har fundet anledning til at rette Kystledelsens fejl.

2.b. Udlevering af oplysninger om en anden person / aktindsigt

Ifølge § 20, stk. 1, i landstingsforordning nr. 6 af 31. maj 2001 om patienters retsstilling har en patient ret til aktindsigt i sin patientjournal. Aktindsigtsretten kan dog begrænses, når patientens interesse i at blive gjort bekendt med oplysningerne findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private interesser, jf. bestemmelsens stk. 3.

Ifølge forordningens § 21 træffes afgørelser om retten til aktindsigt af den myndighed, institution eller sundhedsperson, der har patientjournalen mv. i sin besiddelse.

Det er ikke oplyst i Kystledelsens afgørelse, om der er taget stilling til at begrænse A's ret til aktindsigt efter § 20, stk. 3.

Idet jeg henviser til ovennævnte § 20, var det ukorrekt, når det blot blev oplyst, at der ikke var hjemmel til at udlevere de ubedte oplysninger. Såfremt Kystledelsen havde foretaget en vurdering af at begrænse A's ret til aktindsigt efter § 20, stk. 3, burde dette have fremgået af afgørelsen.

Jeg finder det herefter meget beklageligt, at det fejlagtigt fremgår af afgørelsen, at der ikke er hjemmel til at udlevere de ønskede oplysninger til A, når landstingsforordningen om patienters retsstilling direkte regulerer spørgsmålet. Jeg finder det ligeledes meget beklageligt, at direktoratet ikke har rettet denne fejl.

¹⁷ Fremgår af <http://www.nanoq.gl/upload/peqqik/pdf/organisation/shv%20orgplan%202006.pdf>.

2.c. Medicinsk behandling

I Direktoratet for Sundheds brev af 21. november 2006 til mig har direktoratet redegjort for årsagerne til ændringen i A's ordinerede medicin.

Direktoratet har anført, at X Sygehus har efterlevet forpligtelsen til at være opmærksom på lægemiddelafhængighed, og henviser til lov om udøvelse af lægegerning, som blev sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning nr. 860 af 18. december 1991, samt til Sundhedsstyrelsens cirkulære nr. 12 af 13. januar 2003 om ordination af afhængighedsskabende lægemidler.

Afgørelsen om behandlingsformen hviler efter ovenstående regelsæt på et lægefagligt skøn ud fra den pågældende patients konkrete omstændigheder.

Det er således også i dette tilfælde ukorrekt, når det i Kystledelsens afgørelse af 17. juli 2006 blot er anført, at der ikke findes hjemmel til at genoptage den hidtidige medicinske behandling.

Da det endvidere ikke fremgår af direktoratets svar til mig, at direktoratet har oplyst A herom, antager jeg, at direktoratet heller ikke har rettet Kystledelsens fejl, for så vidt angår denne del af afgørelsen.

Jeg finder det herefter ligeledes meget beklageligt, at afgørelsen også på dette punkt er mangelfuld, ligesom jeg finder det meget beklageligt, at direktoratet som overordnet myndighed ikke har fundet anledning til at udbedre manglerne.

Jeg henstiller herefter, at Direktoratet for Sundhed genoptager sagen med henblik på at træffe en fornyet afgørelse, der retter de fejl, som myndighederne har begået.

Jeg anmoder samtidig direktoratet om at meddele mig, hvad mine bemærkninger i det foregående i øvrigt giver anledning til."

Den 12. november 2007 modtog jeg Direktoratet for Sundheds svar:

"[...] anmoder Ombudsmanden om at Direktoratet genoptager sagen, da den ikke var korrekt behandlet efter reglerne i Sagsbehandlingsloven. Kopi af den nye afgørelse vedlægges.

Landstingets Ombudsmand beder desuden direktoratet meddele, hvad Landstingets Ombudsmands bemærkninger i øvrigt giver anledning til. Direktoratet har ingen kommentarer til Landstingets Ombudsmands bemærkninger, men Direktoratet vil fremover være opmærksom på, at Sagsbehandlingslovens regler bliver fulgt."

Kopi af Direktoratet for Sundheds nye afgørelse af A's klage var vedlagt.

5.12. Udbud af offentlige opgaver

Den administrative regulering af postservicen i mindre byer og bygder

Ombudsmanden besluttede af egen drift at undersøge, om Landsstyrets indskrænkning af postservicen i mindre byer og bygder havde tilstrækkelig hjemmel.

Ombudsmanden fandt, at der ikke var tilstrækkeligt klar hjemmel til generelt at afskære mindre byer og bygder fra den del af postvæsenets service, som går ud på omdeling af almindelige breve.

Ombudsmanden henstillede, at Landsstyret enten ændrede bekendtgørelsen om postvæsenet eller tog initiativ til at søge lovhjemmelen for den aktuelle forskelsbehandling præciseret. (J.nr. 11.73.67.12/016-07)

En borger i Ittoqqortoormiit rettede den 24. november 2006 telefonisk henvendelse til embedet, idet han ønskede at klage over, at postomdelingen i byen ophørte den 1. december 2006.

Borgeren oplyste, at han var bekendt med, at kommunen overvejede at klage over forholdet til Direktoratet for Boliger og Infrastruktur.

Embedet kontaktede herefter telefonisk kommunen, som bekræftede, at kommunen overvejede at klage over forholdet.

Jeg modtog efterfølgende den 20. december 2006 kopi af kommunens brev af 29. november 2006 til direktoratet.

Kommunens klage er sålydende:

“Kommunalbestyrelsen har på sit åbne møde den 29. november 2006, fået forelagt udateret skrivelse, modtaget af kommunen den 24. november 2006, i hvilken det oplyses at postomdeling i Ittoqqortoormiit Kommunea ophører pr. 1. december 2006.

Ittoqqortoormiit Kommunea har tidligere rettet henvendelse om dette forhold til Grønlands Hjemmestyre, senest ved henvendelse af 3. juni 2005. Foranlediget heraf fik kommunen oplyst at postomdelingen ville fortsætte som hidtil, og skulle der ske ændringer ville kommunen blive kontaktet forinden ophør af omdeling.

Ittoqqortoormiit Kommunea skal anmode Direktoratet om hvilke overvejelser der ligger til grund for, at borgere i Ittoqqortoormiit Kommunea skal stilles ringere end Grønlands øvrige borgere i forhold til postudbringning.

Kopi af dette brev er sendt til Landstingets Ombudsmand."

Jeg modtog den 9. februar 2007 kopi af direktoratets svar af 8. februar 2007 til kommunen:

"Kommunalbestyrelsen i Ittoqqortoormiit Kommunea har rettet henvendelse til Direktoratet for Boliger og Infrastruktur med spørgsmålet om, hvorfor kommunens borgere skal stilles ringere end andre borgere med hensyn til postomdeling.

Direktoratet skal i den forbindelse oplyse at Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 6 af 14. marts 2005 om POST Greenlands virksomhed, remail, poståbning og opstilling af brevkasser mv., regulerer i hvilke byer POST Greenland er forpligtiget til at omdele post.

Da POST Greenland ikke varetager postforretninger i Ittoqqortoormiit, er de heller ikke forpligtet til at foretage postomdeling i medfør af bilag 1 i bekendtgørelsen. Det er således Direktoratets holdning at Ittoqqortoormiit Kommuneas indbyggere siden bekendtgørelsens ikrafttræden har modtaget en service, der ligger ud over mindstekravet i bekendtgørelsen.

Varetagelsen af postforretninger i Ittoqqortoormiit Kommunea foretages af Pilersuisoq. Af historiske årsager har omdelingen fortsat fundet sted, selvom det lå udenfor Pilersuisoqs kontraktlige forpligtigelse i serviceaftalen med POST Greenland. Som følge af indskrænkningerne i KNI-koncernen, har Pilersuisoq set sig nødsaget til at stoppe brevomdelingen. Derfor stoppede postomdelingen den 1. december 2006, borgerne har siden da selv skulle hente deres post i Pilersuisoq butikken.

POST Greenland har siden de blev varslet om at Pilersuisoq ville opsige aftalen ledt efter en ny samarbejdspartner til at varetage postudbringningen. POST Greenland har overfor Direktoratet for Boliger og Infrastruktur oplyst, at de har nu har fundet en ny samarbejdspartner, [...], som i en forsøgsperiode varetager brevomdelingen i Ittoqqortoormiit. Aftalen løber frem til 1. juni 2007 hvorefter den skal evalueres. Aftalen kan opsiges af begge parter med 1 måneds varsel.

Vedlagt Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 6 af 14. marts 2005 om POST Greenlands virksomhed, remail, poståbning og opstilling af brevkasser mv."

Jeg skrev herefter den 22. februar 2007 til direktoratet:

"Direktoratet har i sit svar til kommunen henvist til, at POST Greenland i henhold til hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 6 af 14. marts 2005 om POST Greenlands virksomhed, remail, poståbning og opstilling af brevkasser mv. ikke har pligt til at omdele post i Ittoqqortoormiit.

Jeg har på denne baggrund bemærket, at bekendtgørelsens § 1, stk. 2, fastslår, at POST Greenland ikke omdeler almindelige breve i bygder, og at det fremgår af bekendtgø-

relsens § 1, stk. 1, jf. bekendtgørelsens bilag 1, at POST Greenland ikke omdeler breve i Ivittuut, Kangaatsiaq, Qaanaaq og Ittoqqortoormiit.

Jeg har herefter besluttet af egen drift, jf. ombudsmandslovens § 6, stk. 5, at undersøge, hvorvidt de beskrevne begrænsninger i omdelingen af almindelige breve har fornøden hjemmel i landstingsforordning nr. 8 af 14. november 2004 om post § 4, stk. 2, som bekendtgørelsen henviser til som hjemmelsgrundlag for reguleringen af postomdelingen.

Landstingsloven om Landstingets Ombudsmand § 6, stk. 5, er sålydende:

"Ombudsmanden kan af egen drift optage en sag til undersøgelse."

Jeg beder i den anledning direktoratet om en redegørelse for, ud fra hvilke overvejelser Landsstyret finder, at landstingsforordningen om post giver Landsstyret hjemmel til helt at undtage bygder og enkelte byer fra postomdeling."

Direktoratet svarede den 5. marts 2007:

"Direktoratet for Boliger og Infrastruktur har modtaget Ombudsmandens forespørgsel af 22. februar 2007.

Ombudsmanden udbeder sig direktoratets redegørelse for ud fra hvilke overvejelser Landsstyret, med hjemmel i landstingsforordning nr. 8 af 14. november 2004 om post, har undtaget bygder og enkelte byer fra omdeling af almindelige breve.

Landstingsforordning nr. 8 af 14. november 2004 om post fastslår i § 4 det nærmere indhold af den befordringspligt der gælder for POST Greenland. Pligten omfatter modtagelse af forsendelser og transport af forsendelser til nærmeste by eller bygd, dog således, at befordringspligten for almindelige breve tillige gælder indsamling ved postkasser samt omdeling, jf. dog forordningens § 4, stk. 2.

Der er i landstingsforordning nr. 8 af 14. november 2004 om post § 4, stk. 2 givet Landsstyret hjemmel til at fastlægge de nærmere retningslinier for, i hvilket omfang omdeling af almindelige breve skal finde sted. "Omfang" dækker, ud fra en ordlydsfortolkning, i denne sammenhæng, såvel hvor i Grønland POST Greenland er forpligtet til at omdele almindelige breve, som hvor ofte en sådan omdeling skal ske. Begge dele er reguleret i bekendtgørelse nr. 6 af 14. marts 2005 om POST Greenlands virksomhed, remail, poståbning og opstilling af brevkasser mv. § 1, stk. 1 og 2.

Landstyret har ved fastlæggelsen af omfanget for omdelingspligten for almindelig brevpost foretaget en vurdering, hvor der især er blevet lagt vægt på de overordnede principper for POST Greenlands virksomhed, som er vedtaget af Landsstyret i landstingsforordning nr. 8 af 14. november 2004 om post jf. § 1, stk. 2. Det er herefter POST Greenlands opgave iht. § 1, stk. 2:

1. at dække det grønlandske samfunds behov for postbefordring i Grønland,

2. at være tjenesteydende virksomhed, der i videst muligt omfang drives efter forretningsmæssige principper, og

3. at tilpasse sin drift til det grønlandske samfunds udvikling og påtage sig nye opgaver, der er forenelige med de postale opgaver, jf. § 5.

Efter samråd med POST Greenland, som kommercielt ansvarlig for postbesørgelsen i Grønland, har Landsstyret ved udfærdigelse af bekendtgørelse nr. 6 af 14. marts 2005 om POST Greenlands virksomhed, remail, poståbning og opstilling af brevkasser mv. § 1, stk. 1 og 2, vurderet, at der for at finde en tilfredsstillende balance mellem på den ene side at drive POST Greenland efter forretningsmæssige principper og på den anden side at dække det grønlandske folks behov for postbefordring, til priser som er acceptable for den grønlandske befolkning, må ske en prioritering af, i hvilke byer og bygder borgerne skal have husstandsomdelt almindelig brevpost og i hvilke dette ikke skal ske.

POST Greenland har ud fra driftsøkonomiske betragtninger anbefalet, at omdeling af almindelig brevpost finder sted i de i bilag 1 til bekendtgørelse nr. 6 af 14. marts 2005 om POST Greenlands virksomhed, remail, poståbning og opstilling af brevkasser mv. opregnede byer.”

Jeg udtalte herefter:

"Afgrænsning af min undersøgelse

Min undersøgelse angår spørgsmålet om, hvorvidt bestemmelsen i hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 6 af 14. marts 2005 om POST Greenlands virksomhed, remail, poståbning og opstilling af brevkasser mv. § 1, stk. 1, jf. bilag 1, og § 1, stk. 2, har tilstrækkelig hjemmel, for så vidt som bekendtgørelsen i disse bestemmelser fastslår, at breve ikke husstandsomdeles i Ivittuut, Kangaatsiaq, Qaanaaq og Ittoqqortoormiit og i bygder.

Generelt om hjemmel

Det er en konsekvens af forfatningsstrukturen i rigsfællesskabet, at forvaltningens virksomhed skal have hjemmel.

Det gælder alle områder af forvaltningens aktiviteter, såvel udstedelse af generelle retsakter (som der er tale om i denne sag) som individuelle afgørelser og andre typer af virksomhed, der udøves af forvaltningen.

Hjemmelskravets udgangspunkt er, at forvaltningens virksomhed skal have støtte i lovgivningen eller en dermed ligestillet retskilde.

Hjemmelskravets indhold varierer imidlertid, afhængig af hvilken type aktiviteter forvaltningen beskæftiger sig med.

Forvaltningsvirksomhed, der griber ind i borgernes privatliv og interessesfære, skal således have klarere hjemmel end virksomhed, som set fra borgernes synspunkt har karakter af en fakultativ aktivitet, altså hvor borgeren frit kan vælge eller fravælge den pågældende service.

Hjemmelskravet giver sig også udslag i, at forvaltningen er bundet til at overholde lovgivningen og ulovbestemte retsgrundsætninger, der gælder med samme retskraft som vedtagne lovregler.

Hjemmelskravets udstrækning i denne sag

Postvæsenets pligt til at omdele breve fremgår af landstingsforordning nr. 8 af 14. november 2004 om post § 4:

“Befordringspligten, jf. § 3, omfatter modtagelse af forsendelser og transport af forsendelserne til nærmeste by eller bygd. For almindelige breve omfatter befordringspligten tillige indsamling ved postkasser samt omdeling, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Landsstyret fastlægger de overordnede retningslinier for, i hvilket omfang omdeling af almindelige breve skal finde sted.”

Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 6 af 14. marts 2005 om POST Greenlands virksomhed, remail, poståbning og opstilling af brevkasser mv. angiver at have hjemmel i blandt andet den citerede lovbestemmelse.

Bekendtgørelsens § 1 er sålydende:

“Omdeling af almindelige breve finder sted i byer opregnet i bilag 1 med en fast frekvens på mindst 2 gange ugentlig. POST Greenland fastsætter, hvilke ugedage omdeling af almindelige breve finder sted.

Stk. 2. I bygder finder omdeling af almindelige breve ikke sted.

Stk. 3. Almindelige breve skal kunne afhentes hos POST Greenlands samarbejdspartnere i bygder og de byer, hvor omdeling af almindelige breve ikke finder sted.”

Omdeling af breve har således karakter af offentlig servicevirksomhed, og det er på denne baggrund min opfattelse, at detaljerede regler om brevomdeling ikke behøver at blive optaget i postforordningen.

Det er herefter spørgsmålet, om den ordning, som er fastsat ved bekendtgørelsens § 1, eventuelt kan stride mod en lighedsgrundsætning, der ikke kan fraviges uden klar lovhjemmel.

Generelt om lighedsgrundsætningen

Det er i forvaltningsretten et overordnet princip, at sager, som i alt væsentligt er ens, skal behandles ens.

Forskelsbehandling af borgerne vil dog ofte i praksis blive vurderet med udgangspunkt i forbuddet mod, at forvaltningen tager usaglige hensyn. Økonomiske og driftsmæssige hensyn er som udgangspunkt ikke saglige i lovpligtig forvaltningsvirksomhed.

Hertil kommer, at der inden for de enkelte forvaltningsområder kan forekomme mere konkrete krav i forbindelse med et forbud mod at gøre forskel.

Det følger af hjemmelskravet, at sådanne principper kun kan fraviges med klar lovhjemmel.

Lighedskravene i denne sag

Som jeg har gjort rede for ovenfor, har Landstinget forudsat, at postvæsenets befordringspligt omfatter omdeling af breve, dog således at Landsstyret fastlægger de overordnede principper for omdelingen.

Det fremgår videre af postforordningens § 1, at postvæsenet "i videst muligt omfang" skal drives efter forretningsmæssige principper.

Det fremgår af forordningsforslagets bemærkninger til § 1:

"Bestemmelsen indebærer, at POST Greenland skal tilstræbe følgende overordnede målsætninger:

a) Tjenester skal tilbydes alle på ensartede vilkår i alle egne af landet. For at opveje en pålagt forsyningspligt på ellers liberaliserede områder kan, der indføres andre vilkår, som f.eks. priszoneinddeling af Grønlands territorium.

b) Omkostningerne skal svare til indtægterne. I tilfælde, hvor POST Greenland pålægges særlige opgaver, som ikke gennem opkrævning hos kunderne kan give dækning for omkostningerne, skal der søges betaling hos opgavegiveren.

c) Påtagelse af nye opgaver i overensstemmelse med det grønlandske samfunds udvikling, i det omfang disse opgavers løsning ikke strider mod postvæsenets opgaver i øvrigt. Løsning af sådanne opgaver skal efter en overgangsperiode være økonomisk rentabel.

d) Virksomheden tilrettelægges således, at opgaverne udføres sikkert, effektivt og rationelt med en løbende tilpasning af tjenester og service under hensyntagen til kundernes behov, og gennem indførelse af ny teknisk tilpasning, og forenkling af eksisterende arbejdsgange, tilstræbes den bedst mulige udnyttelse af ressourcerne."

Det fremgår blandt andet af bemærkningerne til forslaget § 4:

"Bestemmelsen definerer, hvad der er omfattet af befordringspligten således, at det præciseres, hvor langt POST Greenlands befordringspligt rækker.

...

Landsstyret fastsætter de overordnede retningslinier for, i hvilket omfang omdeling af almindelige breve skal finde sted, herunder frekvenser for postomdeling i henholdsvis byer og bygder. POST Greenland beslutter herefter nærmere, hvorledes disse retningslinjer skal komme til udførelse. Landsstyret vil kunne fastsætte antal gange (frekvensen) for postomdeling, og POST Greenland vil herefter kunne fastsætte de specifikke ugedage for postomdeling."

Spørgsmålet om befordringspligten blev også berørt af partiordførerne under forordningsforslagets 1. behandling i Landstinget den 29. september 2004:

Således fremførte landstingsmedlem Otto Jeremiassen (ordfører for Siumut) blandt andet:

"Det fremgår generelt af forslaget, at Landsstyret ønsker at forbedre de i dag gældende bestemmelser .

Dette kan vi fra SIUMUT helhjertet støtte. Også fordi der er indsat en bestemmelse om opstilling af brevkasser, som vi fra SIUMUT finder væsentligt.

Herigennem søges det sikret, at brevpost når frem til den rette adressat, [og samtidig håber vi i SIUMUT, at det princip, at landsstyret fortsat skal godkende taksten til Danmark og Færøerne, bibeholdes.]⁸"

Landstingsmedlem Ane Hansen (ordfører for Inuit Ataqatigiit) udtalte blandt andet:

"Ved realiseringen af den nye forordning om post har man gennem regelændringen taget skridt til at realisere, at al post hurtigst muligt altid skal nå frem til adressaten. Det er nemlig ikke nogen ukendt fænomen, at post ikke altid når frem til adressaten, når disse f.eks. ikke har en postkasse ved hjemmet. Man har hidtil blot returneret posten til afsenderen. Da man gennem regelændringen vil sikre sig, at evt. problemer

18 [...] mangler i den grønlandssprogede version af referatet, men er oversat herfra til grønlandsk.

med hensyn til at levere posten til adressaten i fremtiden altid søges løst, er vi tilfredse med det fremlagte tiltag.

Da vi fra Inuit Ataqatigiit ved, at post til folk i bolignød, hvor personer ofte må flytte fra familie til andre familier, at problemet søges sikret ved, at disse i fremtiden kan afhente deres post et bestemt sted."

Landstingsmedlem Jakob Sivertsen (ordfører for Atassut) anførte blandt andet i sit indlæg:

"Med hensyn til hurtig levering af posten til modtagerne, og med hensyn til de mennesker, der i dag ikke har postboksordninger med Post Greenland, er det hensigten, at samtlige husstande, der ikke har postkasser bliver forsynet med sådanne, der vil medføre omkostninger for det offentlige. Vi skal fra ATASSUT i den forbindelse opfordre Landsstyret til at arbejde for at finde de bedst egnede løsninger, både for forbrugerne og for det offentlige."

Det fremgår af landstingsforordningens ordlyd, at omdeling af breve er en lovpligtig opgave for postvæsenet inden for de retningslinjer, som Landsstyret har fastsat.

Samtidig fremgår det af forarbejderne til landstingsforordningen, at serviceniveauet for brevomdelingen ikke nødvendigvis skal være ens i alle byer og bygder, men at postvæsenets tjenester dog skal tilbydes på ens vilkår i alle dele af landet.

Det forekommer derfor tvivlsomt, hvorvidt det har været Landstingets hensigt, at de driftsøkonomiske hensyn, som skal tages ved tilrettelæggelsen af postvæsenets virksomhed, har kunnet udgøre hjemmel til helt at undtage bygder og mindre byer fra postvæsenets pligt til at omdele breve.

Det fremgår også af forordningsforslagets bemærkninger til bestemmelsen i § 1, at der ved tilrettelæggelsen af postvæsenets virksomhed skal tages hensyn til kundernes behov.

Jeg tillægger det herved betydning, at det ikke af forordningsforslagets bemærkninger er forklaret, hvorledes lovreglen i § 1 om driften af postvæsenet efter forretningsmæssige principper "i videst muligt omfang" skal forstås i forhold til det, der i bemærkningerne er anført om lighed i postbetjeningen i landets forskellige dele.

Jeg lægger samtidig vægt på, at Landstinget ikke ses at have taget detaljeret stilling til omfanget af den bemyndigelse, som blev givet Landsstyret i forordningens § 4, stk. 2, men at det dog fremgår af bemærkningerne til bestemmel-

sen, at det synes at have været forudsat, at omdeling af breve ikke skulle være udelukket i bygderne.

Det er derfor sammenfattende min opfattelse, at Landstinget har pålagt Landsstyret at tage udgangspunkt i en ligelig betjening af landets borgere ved tilrettelæggelsen af postforsyningen, og at Landsstyret skal tage hensyn til kundernes behov.

Det er videre min opfattelse, at Landsstyret har hjemmel til at graduere den service, som omfatter omdeling af breve, på grundlag af blandt andet kundeunderlaget i byer og bygder, og at Landsstyret herved kan tage driftsøkonomiske hensyn for POST Greenland.

Der er endvidere tale om, at forskelsbehandlingen mellem bygder og visse mindre byer og øvrige byer i bekendtgørelse nr. 6 af 14. marts 2005 om POST Greenlands virksomhed, remail, poståbning og opstilling af brevkasser mv. efter direktoratets oplysninger alene hviler på driftsøkonomiske hensyn.

En forskelsbehandling i postservicen, som indebærer, at borgerne i bestemte byer og i bygderne generelt afskæres fra brevomdeling, bør dog efter min opfattelse principielt forudsætte lovgivningsmagtens udtrykkelige bemyndigelse.

Det er herudover min opfattelse, at de ovenfor beskrevne overordnede regler for postvæsenets virksomhed, som indeholder krav om ligebehandling og kundehensyn, indebærer et behov for en klar lovhjemmel for den eksisterende forskelsbehandling i relation til brevomdelingen. Det bør således være muligt af loven at udlede de overordnede principper for grundlaget for denne begrænsning af postservicen i mindre byer og i bygderne, herunder hvor langt driftsøkonomiske hensyn kan strækkes på bekostning af de øvrige principper for postvæsenets virksomhed.

En sådan klarhed i hjemmelsgrundlaget kan ikke udledes af det gældende lovgrundlag.

Jeg henstiller derfor, at Landsstyret enten ændrer bekendtgørelsen, således at bygderne og mindre byer ikke generelt afskæres fra omdeling af breve, eller at Landsstyret tager initiativ til at søge lovhjemmelen for den aktuelle forskelsbehandling præciseret."

Landsstyremedlemmet svarede mig ved brev af 14. december 2007, at Landsstyret ville fremsætte forslag til ændring af landstingsforordningen, således at det

klart kom til at fremgå, at byer og bygder kunne undtages fra postomdeling ud fra driftsøkonomiske betragtninger.

Jeg havde ikke taget stilling til landsstyremedlemmets svar ved beretningsårets udløb.

Kommunebesøg

5.13. Gennemgang af inkassosager

Aftaler om afdragsvis betaling af gæld, dokumentationskravet ved partsrepræsentation samt fysiske personers pligt til at give møde for pantefogeden

Ombudsmandens gennemgang af inkassosager under et kommunebesøg gav anledning til at fremkomme med flere bemærkninger om grundlaget for indgåelse af aftaler med borgerne om afdragsvis betaling af gæld. Ombudsmanden udtalte sig videre om dokumentationskravet ved partsrepræsentation. Ombudsmanden udtalte herudover, at reglerne om gennemtvungelse af fysiske personers pligt til at give møde for pantefogeden ikke gælder, når debitor er en juridisk person. (J.nr. 11.73.88.73/047-06)

Indgåelse af betalingsaftaler

Sag 1

Jeg skrev den 26. maj 2006 til kommunen:

"Sagen indeholder [...] et dokument benævnt "frivilligt forlig" dateret den 6. juli 1999, hvori A aftaler med kommunen at betale B's [personnummer ...] gæld til kommunen vedrørende renovation og skorstensfejning med nærmere anførte afdrag.

Efter landstingslov nr. 3 af 2. maj 1996 om inddrivelse og forebyggelse af restancer til det offentlige § 6, stk. 1, hæfter ægtefæller solidarisk for blandt andet regninger for renovation og skorstensfejning.

Disse fordringer kan tvangsfuldbyrdes uden forudgående dom, jf. nævnte landstingslovs § 2 og retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 2, nr. 2.

Jeg kan ikke af sagen se, om de pågældende er ægtefæller. Hvis dette er tilfældet, indebærer aftalen, at kommunen er afskåret fra at tvangsfuldbyrde kravet i henhold til retsplejeloven, så længe aftalen overholdes.

Aftalen indeholder imidlertid en klausul om, at kravet kan tvangsfuldbyrdes efter retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 4, hvis aftalen misligholdes.

Dette må umiddelbart forstås således, at kommunen i tilfælde af aftalens misligholdelse fortsat fraskriver sig adgangen til at foretage tvangsfuldbyrdelse efter retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 2, nr. 2, og restanceinddrivelseslovens § 2 (jf. retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 3).

Der er endvidere tale om, at tvangsfuldbyrdelse efter retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 4, forestås af politiet, jf. bekendtgørelse nr. 90 af 1. marts 1983 om fogedmyndighederne § 1, stk. 2.

Herudover indeholder aftalen en klausul om, at kommunen har ret til at modregne i enhver udbetaling fra det offentlige, der tilkommer A.

Dette er ikke muligt, idet kommunen ikke - bortset fra udbetaling af overskydende skat efter indkomstskattelovens § 50 - uden konkret aftale herom kan modregne kommunal gæld i borgernes tilgodehavender fra stat og hjemmestyre, ligesom kommunen i almindelighed er afskåret fra at modregne i løn og overførselsindkomster.

Aftalen indeholder endvidere en klausul om tilskrivning af renter.

Jeg bemærker, at kommunen ikke har hjemmel til at kræve renter af offentligretlige krav, medmindre rentetilskrivningen er hjemlet konkret i loven.

Jeg beder om kommunens bemærkninger til mine ovennævnte kommentarer til betalingsaftalen."

Kommunen svarede mig den 15. november 2006:

"Som I også har bemærket, er det igennem et frivilligt forlig, ved selvstændig henvendelse, hun har ønsket at betale [...] B's gæld vedrørende renovation og skorstensfejning med nærmere anførte afdrag, og jeg skal indrømme, at jeg har kendskab til § 6, stk. 1 i Landstingslov om inddrivelse og forebyggelse af restancer til det offentlige, hvor bestemmelsen foreskriver, at "ægtefæller og personer i registreret partnerskab hæfter solidarisk for fordringer på betaling af renovation og skorstensfejning."

Jeg skal også oplyse, at hun ikke betaler afdrag under ovennævnte solidariske hæftelse, men igennem et frivilligt forlig som hun selv henvendte sig om. Det begrundes hun med, at hun er logerende hos familien B, og jeg skal i denne forbindelse bemærke, at man fejlagtigt har anvendt en blanket, som i mange år ikke er blevet ajourført med lovgivningen, og jeg vil nævne, at dette er en fejl, som i fremtiden, som tidligere nævnt, vil blive ajourført."

Jeg udtalte herefter:

"Jeg udtaler til spørgsmålet om A's betaling af B's gæld, at da den indgåede betalingsaftale angår gæld, som A ikke umiddelbart hæfter for, kan kommunens krav mod A ikke tvangsinddrives uden forudgående dom, medmindre kravet

af Landsdommeren i Grønland er autoriseret til tvangsfuldbyrdelse efter retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 4. I begge tilfælde er politiet og - ikke pantefogeden - rette fogedmyndighed, jf. mine bemærkninger i mit brev af 26. maj 2006.

Jeg bemærker yderligere, at det er væsentligt, at det af kommunens sagsdokumentation tydeligt fremgår, hvis en borger selv retter henvendelse til kommunen for at afdrage gæld. I den konkrete sag fremgår denne oplysning alene af kommunens høringsvar til mig, hvilket er uheldigt.

Dokumentation for, at en borger selv retter henvendelse for at betale, kan i en række situationer have afgørende betydning for betalingens lovlighed. Det er således for pensionister ikke muligt at indgå aftaler med kommunen om betaling ved træk i pensionen, og gyldigheden af betalingsordninger for pensionister afhænger derfor af, at det kan dokumenteres, at betalingen gennemføres alene på pensionistens initiativ.

Jeg forstår i øvrigt kommunens svar således, at kommunen er enig med mig i, at kommunen ikke har en generel modregningsadgang, og at kommunen ikke kan kræve renter uden lovhjemmel, ligesom kommunen ikke kan tvangsinddrive rykkergebyrer uden hjemmel. Jeg tager til efterretning, at kommunen vil indrette sin inddrivelsespraksis i overensstemmelse hermed, og jeg foretager mig ikke yderligere i den anledning."

Sag 2

Jeg skrev den 26. maj 2006 til kommunen:

"Sagen indeholder en begæring om afdragsvis betaling af en billetudgift (som kommunen har udlagt). Begæringen ses underskrevet af en ansat på kommunens filialkontor i [...].

Jeg bemærker, at kommunens ansatte ikke uden fuldmagt eller dokumenteret ansøgning fra den pågældende borger kan foreslå indgåelse af aftaler om afdragsvis betaling af gæld på borgerens vegne.

Jeg foretager mig dog ikke yderligere i den anledning, idet det også fremgår af sagen, at A den 21. februar 2005 har underskrevet en betalingsaftale med kommunen."

Kommunen svarede mig den 15. november 2006:

"Under henvisning til denne sag skal jeg oplyse, at jeg erkender, at gældsdocumentet ikke var blevet udleveret til incassokontoret, og som nævnt vil dette blive tilpasset."

Jeg udtalte herefter:

"Jeg forstår kommunens svar således, at kommunen er enig med mig i, at kommunen ikke kan tage stilling til spørgsmål om afdragsvis betaling af gæld uden en ansøgning eller en fuldmagt fra debitor, og jeg foretager mig ikke yderligere i sagen."

Sag 3

Jeg skrev den 26. maj 2006 til kommunen:

"Der ligger i sagen en betalingsaftale af 12. juni 2004, som for X forening er underskrevet af A.

Jeg beder kommunen redegøre for, hvorvidt kommunen har dokumentation for, at A kan underskrive for X forening"

Kommunen svarede mig den 15. november 2006:

"Med henvisning til den forgangne sag skal jeg oplyse, at der med hensyn til den benyttede procedure her i vores kommune ikke findes en sådan dokumentation, fordi når der er tale om nye foreninger med en bestyrelse, bliver nogle bestyrelsesmedlemmer ikke indberettet til fritidsforvaltningen, og jeg har indgivet et ændringsforslag om, at fritidsforvaltningen anmodes om at udstede en ny standardblanket til brug for foreningerne, således at man i fremtiden kan undgå sådanne fejl."

Jeg udtalte herefter:

"Jeg forstår kommunens svar således, at kommunen overvejer at udarbejde en standardblanket for betalingsaftaler med foreninger, som tager højde for, at det er den tegningsberettigede, der skriver under på aftalen."

Jeg tager kommunens svar til efterretning, og jeg beder om at få tilsendt en udskrift af den nye blanket."

Dokumentationskravet ved partsrepræsentation

Sag 1

Jeg skrev den 26. maj 2006 til kommunen:

"Sagen indeholder [...] en betalingsordning af 12. oktober 2005 underskrevet af B som debitor.

Jeg bemærker, at der som udgangspunkt intet er i vejen for, at borgerne i inkassosager benytter partsrepræsentanter, jf. sagsbehandlingslovens § 8.

Partsrepræsentationsforholdet skal imidlertid i fornødent omfang være dokumenteret i sagen.

Jeg beder derfor kommunen oplyse grundlaget for, at B kan repræsentere A."

Kommunen svarede mig den 15. november 2006:

"Der foreligger oplysninger om, at B kan repræsentere A, ifølge underskrivelsen af ejerskabsforholdet af B-[...]."

Jeg udtalte herefter:

"Det er kommunens ansvar at sikre sig, at den person, som kommunen er i kontakt med, kan repræsentere parten. Dette vil efter omstændighederne kræve en skriftlig fuldmagt.

Kommunen har henvist til, at partsrepræsentationsforholdet er dokumenteret ved, at B er medejer af B-[...].

Jeg bemærker, at medejerskab ikke i almindelighed medfører ret til at repræsentere den anden eller de andre medejere.

Fuldmagt følger enten af en aftale mellem fuldmagtsgiveren og fuldmægtigen eller af, at fuldmægtigen indtager en særlig stilling hos fuldmagtsgiveren, jf. herved aftalelovens regler om fuldmagt.

Såfremt kommunen er bekendt med, at der består et samlivsforhold mellem B og A, har jeg dog ikke bemærkninger til, at kommunen uden nærmere dokumentation anerkender fuldmagtsforholdet.

Jeg finder, at kommunen på sagen burde have noteret grundlaget for partsrepræsentationen."

Sag 2

Jeg skrev den 26. maj 2006 til kommunen:

"Sagen indeholder en betalingsaftale med kommunen underskrevet af A.

Der er ikke i sagen oplysninger om, at A kan tegne virksomheden.

Jeg bemærker, at når kommunen er i kontakt med anparts- og aktieselskaber, bør kommunen sikre sig, at der på sagen er dokumentation for, at selskabet repræsenteres af en tegningsberettiget person eller af en person, som har fuldmagt fra en sådan tegningsberettiget.

Jeg beder derfor kommunen oplyse, hvorvidt A kan tegne virksomheden ApS [...]."

Kommunen svarede mig den 15. november 2006:

"I ovennævnte anledning skal jeg oplyse, at der reelt ikke findes dokumentation for, at A kan tegne virksomheden ApS ..., og med hensyn til hendes underskrift vil denne blive ugyldiggjort og underrettet, på grundlag af, at der ikke findes en fuldmagt til tegningsberettigelse."

Jeg udtalte herefter:

"Jeg forstår kommunens svar således, at kommunen fremover vil sikre sig, at den person, som repræsenterer anpartsselskabet, har den fornødne fuldmagt."

Tilsigelse af juridiske personer til fogedforretninger

Sag 1

Jeg skrev den 26. maj 2006 til kommunen:

"Sagen indeholder [...] en tilsigelse af 14. oktober 2005 af selskabet til en fogedforretning.

Jeg bemærker til dette, at der ikke i den grønlandske retsplejelov er hjemmel til at tilsige selskaber med videre. Der er heller ikke hjemmel til at politifremstille selskabers direktion og bestyrelse ved udeblivelse fra en fogedforretning, ligesom løntilbageholdelse ikke kan anvendes som inddrivelsesform over for anparts- og aktieselskaber."

Kommunen svarede mig den 15. november 2006:

"I denne forbindelse har kommunen ingen kendskab til firmaets afgørelser angående fogedforretninger, og vi skal i denne forbindelse meddele, at firmaerne selv har mulighed for at opgøre deres formuer."

Jeg udtalte herefter:

"For så vidt angår kommunens svar vedrørende tilsigelse af ApS [...] til en fogedforretning, bemærker jeg, at det ikke står mig ganske klart, hvorledes kommunens svar skal forstås."

Jeg finder imidlertid anledning til at henstille, at kommunen ved tilsigelse af anparts- og aktieselskaber til fogedforretninger undlader at henvise til reglerne om politifremstilling af skyldnere og om løntilbageholdelse.”

6. Opfølgning på tidligere års beretninger - klagesager

Årsberetning 2004, afsnit 6, side 326f.

Mangelfuld sagsoplysning i forbindelse med degradering og forflyttelse af tjenestemand (j.nr. 11.04.21.01/047-02)

Jeg skrev den 26. juli 2007 til A's advokat:

"Jeg modtog den 15. juni 2007 advokatfirmaets orientering om, at sagen er afsluttet ved et forlig mellem Grønlands Hjemmestyre, Personaledirektoratet, og A.

Jeg betragter herefter sagen som endeligt afsluttet."

Årsberetning 2006, afsnit 5, side 49ff.

Uansøgt afskedigelse - mangelfuld sagsoplysning (j.nr. 11.01.21.01/059-05)

A's advokat fremsendte ved brev af 11. januar 2007 svar på den fremsendte partshøring:

"Idet jeg henviser til Deres brev af 1. december 2006 skal jeg på vegne af A fremkomme med følgende bemærkninger, som endvidere har været fremsat overfor Personaledirektoratet:

Det fremgår ikke af Personaledirektoratets oplysninger, om de øvrige ansatte (tandplejere, klinikassistenter og tandlæger), der tidligere har udtalt sig, har været indkaldt til det møde, hvor [klinikassistenter] D, E og C får anledning til at uddybe deres erklæringer. Det er heller ikke oplyst hvorledes de øvrige ansatte i givet fald ser på samarbejdet med A. Der er ikke tale om et egentligt referat af det nævnte møde, hvoraf man kan udlede de spørgsmål, der er blevet stillet til mødedeltagerne, men selv om det lægges til grund, at de pågældende har været utrygge ved A, kan dette ikke tjene som dokumentation for, at A var hovedårsagen til samarbejdsproblemerne, ligesom det står fast, at hverken chefdistriktstandlægen [B] eller Kystledelsen gjorde noget forsøg på at finde alternativer til afskedigelse.

A havde sin første arbejdsdag i Z-klinikken tirsdag den 1. februar 2005. Onsdag ugen efter, den 9. februar 2005, er der et optrin mellem B og A. B's og A's versioner af optrinnet er vidt forskellige. I følge B overværer "alle" mere eller mindre optrinnet. Chef-tandlæge [...] konsulterer tilsyneladende ingen af "alle" disse medarbejdere, kommenterer i sin skrivelse af 29. marts 2005 overhovedet ikke A's version af optrinnet, finder ikke anledning til at holde et møde med parterne eller inddrage f.eks. en personalekonsulent i at tilvejebringe en for alle parter acceptabel løsning på problemerne. Tværtimod henviser han i sin skrivelse til dette optrin som alene værende tilstrækkelig

til en skriftlig advarsel, hvilket i sig selv burde have været tilstrækkeligt for Kystledelsen til at være opmærksom på at overholde forskrifterne for behandling af personalsager. Dette sker dog ikke.

Beslutningen om afsked træffes reelt mindre end to måneder efter optrinnet den 9. februar 2005 og, i følge mail af 8. april 2005 fra cheftandlægen til personalsagsbehandleren, formentlig baseret på en "fornemmelse" af A's person, som "kilde til uro". Min klient har ikke haft en chance for at rette op på noget, endsiige haft nogen reel viden om, hvad hun skulle rette op på, andet end at problemerne skulle "nulstilles" (advarsel af 17. marts 2005).

Tilbage står, at Grønlands Hjemmestyre ved at fastholde afskedigelsen af A lægger navn til en personalepolitik, hvor en højtuddannet medarbejder skal have tilladelse til at besøge den kollega, som hun skal afløse (B's reaktion på A's besøg på X-klinikken den 22. februar 2005), og hvor man hellere skrider til en hurtig afskedigelse i en højtuddannet medarbejdergruppe, der er mangel på, end at ofre lidt ressourcer på at få et konstruktivt samarbejde i gang - ressourcer, der trods alt aldrig vil være helt spildt, idet man i værste fald dog derved får et ordentligt dokumenteret afskedigelsesgrundlag.

[...]"

Jeg skrev herefter den 19. januar 2007 til Personaledirektoratet:

"Jeg har modtaget Personaledirektoratets brev af 16. november 2006 vedrørende ovennævnte sag samt partshøringsskrivelse fra advokat [...] af 11. januar 2007, der er vedlagt i kopi.

I direktoratets afgørelse af 22. september 2006 anfører direktoratet, at der under genbehandlingen af sagen er indhentet uddybende forklaringer fra D, E og C, og at det herefter anses som uomtvisteligt, at A havde væsentlige samarbejdsvanskeligheder med både ledelsen og de ansatte på X-klinikken. Det vurderes endvidere, at A var den primære årsag til disse samarbejdsvanskeligheder.

Direktoratet anfører videre samme sted:

"Det fastholdes herefter, at der var et sagligt grundlag for afskedigelsen, og Personaledirektoratet har som nævnt besluttet, at fastholde afskedigelsen, idet der som afskedigelsesgrundlag udover ovennævnte uddybende forklaringer ligeledes henvises til begrundelserne nævnt i afskedigelseskrivelsen."

Jeg forstår Personaledirektoratets fornyede afgørelse således, at direktoratet fastholder begrundelserne om samarbejdsvanskeligheder og inkompetence, som er anført i den oprindelige afgørelse af 31. maj 2005 om at afskedige A.

Jeg anmodede derfor ved mit brev af den 19. oktober 2006 Personaledirektoratet om at meddele mig, i hvilket omfang min udtalelse har givet direktoratet anledning til at søge de der beskrevne sagsbehandlingsfejl rettet under genbehandlingen af sagen.

Direktoratet skrev bl.a. i sin besvarelse af 16. november 2006:

"[...]

Med henblik på sagsoplysningen har Personaledirektoratet netop fået uddybet de skriftlige erklæringer fra D, E og C. Det vurderes herefter, at Personaledirektoratet har oplyst sagen i tilstrækkelig grad, til at kunne vurdere, at der var et afskedigelsesgrundlag.

I relation til begrundelsen for afskedigelsen skal det oplyses, at forklaringerne fra ovennævnte klart dokumenterede, at disse personer havde samarbejdsvanskeligheder med A, og at A var den primære årsag til samarbejdsvanskelighederne.

[...]"

Jeg erindrer i den forbindelse igen direktoratet om min udtalelse af 7. marts 2006.

Jeg bemærkede her, at A den 5. april 2005 modtog en advarsel, som bl.a. var begrundet med samarbejdsproblemer, og at der umiddelbart herefter, den 8. april 2005, indledtes en afskedigessag mod A.

Jeg påpegede i den forbindelse, at en arbejdsgiver, når der er givet en advarsel for et forhold, ikke kan benytte det pågældende forhold som begrundelse for en efterfølgende afskedigelse, såfremt den ansatte i mellemtiden har rettet op på forholdet.

Jeg udtalte, at der på grund af det korte tidsmæssige interval fra A tildeltes en advarsel, til der iværksattes afskedigelseskridt, ikke har eksisteret en reel mulighed for A for at rette op på de forhold, som havde givet anledning til advarslen. Det fremgik i øvrigt ikke af sagen, om A havde gentaget den adfærd, der beskrives i denne advarsel og angives som begrundelse for den efterfølgende afskedigelse.

Jeg fandt det derfor tvivlsomt, hvorvidt der kunne ske afskedigelse af A med henvisning til de omtalte samarbejdsproblemer.

Af de uddybende forklaringer fra D, E og C, som er indhentet i forbindelse med sagens genbehandling, fremgår det fortsat ikke, om den adfærd, som har udløst advarslen, efterfølgende er gentaget, forinden der iværksattes afskedigelse. Det må herefter stadig anses som tvivlsomt, at de beskrevne forhold kan indgå som en del af afskedigelsesgrundlaget.

Jeg anførte desuden, at ansættelsesmyndigheden nærmere må dokumentere omfanget og indholdet heraf, såfremt den vil påberåbe sig en medarbejders inkompetence som

begrundelse for en uansøgt afskedigelse. Det var min opfattelse, at dette ikke var sket i forbindelse med afgørelsen om at afskedige A.

Da Personaledirektoratet ikke forud for den seneste afgørelse ses at have foretaget en nærmere undersøgelse af spørgsmålet om A's postulerede faglige inkompetence, er det fortsat min opfattelse, at det ikke er dokumenteret, hvilket omfang denne inkompetence havde, om noget. En sådan betragtning kan derfor heller ikke indgå i afgørelsesgrundlaget.

I min udtalelse bemærkede jeg endvidere, at den afskedigende myndighed bør søge et givet forhold afklaret, når der af parten eller andre i en afskedigelses sag rejses tvivl om det. Som led i begrundelsen skal afskedigelsesmyndigheden herefter i afskedigelsesbrevet over for den afskedigede redegøre for, hvorfor det er valgt at lægge et argument til grund frem for et andet.

I partshøringskrivelsen af 13. september 2006 til Personaledirektoratet fra A's advokat stilles der spørgsmål til den fremgangsmåde, som direktoratet har fulgt, i forbindelse med at direktoratet har søgt at dokumentere, at A var hovedårsag til de beskrevne samarbejdsproblemer. Hertil anfører direktoratet i sin afgørelse:

"De er på vegne af A fremkommet med partshørings svar i sagen, og det skal i den forbindelse oplyses, at denne og den heri givne sagsfremstilling ikke giver anledning til at ændre beslutningen om at fastholde beslutningen om at fastholde afskedigelsen af A."

Jeg forstår det citerede således, at Personaledirektoratet dermed mener, at partshørings svaret ikke giver direktoratet anledning til at træffe en anden beslutning end at fastholde afskedigelsen af A.

Personaledirektoratet ses dog ikke at have forholdt sig til det, A's advokat har anført, på en måde, som skaber klarhed over, hvorledes disse anbringender har indgået i vurderingen af sagen, herunder hvorfor direktoratet ikke forud for afgørelserne har valgt at indhente (supplerende) udtalelser fra de øvrige implicerede.

På den baggrund, og idet jeg i øvrigt henviser til min udtalelse af 7. marts 2006, er det min opfattelse, at Personaledirektoratet under genbehandlingen af sagen om afskedigelse af A ikke i tilstrækkeligt omfang har efterkommet mine henstillinger, og at direktoratets fornyede afgørelse af 22. september 2006 ligeledes er truffet på baggrund af mangelfuld sagsbehandling.

Hermed opstår en formodning for, at direktoratets afgørelse ikke er saglig, idet der således ikke er påvist tilstrækkeligt grundlag for at komme til det foreliggende resultat.

Jeg anmoder Personaledirektoratet om at meddele mig, hvorledes direktoratet har i sinde at rette de beskrevne fejl.

Såfremt Personaledirektoratet på nuværende tidspunkt ikke mener sig i stand til at genbehandle sagen under iagttagelse af de anførte kritikpunkter, bedes direktoratet særskilt undersøge, om A har krav på økonomisk kompensation.

Jeg afventer herefter direktoratets tilbagemelding og vil afhængig af indholdet heraf overveje at indstille til Landsdommeren i Grønland, at A bevilges fri proces ved et eventuelt søgsmål mod Personaledirektoratet i anledning af den foretagne afskedigelse."

Personaledirektoratet svarede den 21. februar 2007:

"I forlængelse af Landstingets Ombudsmands skrivelse af 19. januar 2007 skal Personaledirektoratet herved vende tilbage.

Landstingets Ombudsmand konkluderer i ovennævnte skrivelse, at der en formodning for, at afgørelsen om afskedigelse af A ikke er saglig.

Personaledirektoratet har forsøgt at rette op på de fejl, som Landstingets Ombudsmand vurderer, at der har været. Eftersom Personaledirektoratet ikke har kunnet rette op på de fejl, som Landstingets Ombudsmand henviser til, mener Personaledirektoratet sig ikke på nuværende tidspunkt i stand til at genbehandle sagen under iagttagelse af de fremkomne kritikpunkter.

Herefter har Personaledirektoratet i fortsættelse af Landstingets Ombudsmands skrivelse vurderet, om A har krav på økonomisk kompensation.

Det fremgår af bestemmelsen om opsigelse i den daværende tandlægeoverenskomsts § 17, stk. 1, at funktionærlovens regler om opsigelse finder anvendelse. Herunder vil funktionærlovens § 2b ligeledes finde anvendelse, idet det er en af funktionærlovens opsigelsesregler. Eftersom A ikke har været ansat i et år, vil der imidlertid ikke være mulighed for en godtgørelse efter § 2b i funktionærloven.

Herefter er det spørgsmålet, om A ud fra almindelig ansættelsesretlig praksis inden for det offentlige vil være berettiget til en økonomisk kompensation.

Eftersom Landstingets Ombudsmand vurderer, at der er en formodning for, at direktoratets afgørelse ikke er saglig, har Personaledirektoratet besluttet at tilkende A en økonomisk kompensation på kr. [...] svarende til en måneds løn.

Kompensationen tildeles ud fra et skøn. Der er ved vurderingen af kompensationens størrelse henset til de mangler som Landstingets Ombudsmand påpeger, ansættelsens varighed og praksis på ansættelsesrettens område.

Kopi af nærværende skrivelse er fremsendt til [A's advokat] med anmodning om at oplyse et kontonummer, som kompensationen kan indbetales på."

Jeg afsluttede ved brev af 23. marts 2007 sagen i forhold til Personaledirektoratet:

"Jeg har modtaget Personaledirektoratets brev af 21. februar 2007 i anledning af ovennævnte sag.

Personaledirektoratet anfører, at direktoratet har besluttet at yde A en økonomisk kompensation på [...] kr., svarende til en måneds løn, i anledning af de sagsbehandlingsfejl, jeg har påpeget.

Jeg har ikke foretaget en nærmere vurdering af, hvorvidt den tilbudte kompensation er rimelig eller i overensstemmelse med praksis på området.

En nærmere afvejning af de momenter, som vil indgå i en afklaring af dette spørgsmål, henhører efter min umiddelbare opfattelse mere naturligt under domstolene og ligger som udgangspunkt uden for rammerne af min virksomhed.

Det er min opfattelse, at Personaledirektoratet ved den tilbudte økonomiske kompensation til A for de begåede sagsbehandlingsfejl har efterkommet min henstilling, og jeg foretager mig derfor ikke yderligere i anledning af sagen

[...].

Årsberetning 2006, afsnit 5, side 95ff.

Hjemmels- og kompetencespørgsmål i forbindelse med anvisning af personalebolig (j.nr. 11. 01.24.101/098-05)

Jeg skrev den 2. januar 2007 til Direktoratet for Boliger og Infrastruktur:

"Jeg modtog den 24. og 30. oktober 2006 direktoratets redegørelse for sagens genbehandling.

Det fremgår heraf, at den administrerende direktørs afgørelse i sagen ikke tager stilling til, på hvilke vilkår en chefbolig skal anvises til A, og at direktoratet herefter har anvist en bolig på vilkår svarende dem, der er beskrevet i landstingsforordning nr. 2 af 12. maj 2005 om leje af boliger § 20.

Jeg bemærker, at jeg i min udtalelse af 20. juli 2006 gjorde rede for, at Landsstyret har hjemmel til at anvise boliger på andre vilkår, end hvad der følger af anvisningsreglerne i landstingsforordningen om leje af boliger.

Jeg er derfor af den opfattelse, at direktoratet ikke uden en nærmere undersøgelse kan gå ud fra, at den administrerende direktørs afgørelse i sagen indebærer, at direktoratet kan anvise en bolig på begrænsende vilkår efter den i dag gældende landstingsforordnings § 20, som er trådt i kraft efter den administrerende direktørs afgørelse i sagen.

Jeg henstiller derfor, at direktoratet genoptager sagen med henblik på en nærmere afklaring af, om den administrerende direktørs afgørelse indebærer, at en 4 rums-chefbolig kan anvises til A på de vilkår, som følger af landstingsforordning nr. 2 af 12. maj 2005 om leje af boliger § 20."

Direktoratet svarede mig den 18. januar 2007 således:

"Direktoratet for Boliger og Infrastruktur har modtaget Ombudsmandens brev af 2. januar 2007 vedrørende klage fra A.

Ombudsmanden henstiller, at direktoratet genoptager sagen med henblik på en nærmere afklaring af, om den administrerende direktørs afgørelse indebærer, at en 4 rums chefbolig kan anvises A på de vilkår som følger af landstingsforordning nr. 2 af 12. maj 2005 om leje af boliger § 20.

Direktoratet genoptager hermed sagen efter henstilling fra Ombudsmanden:

Direktoratet for Boliger og Infrastruktur har den 4. januar 2007 forespurgt Landsstyrets Sekretariat, der på vegne af den administrerede direktør har meddelt, at den administrerende direktørs afgørelse meddelt ved mail af 25. marts 2003 indebar, at der skulle anvises A en chefbolig efter de retningslinjer, som i øvrigt var gældende på afgørelsestidspunktet den 25. marts 2003 ved anvisning af chefboliger til kontorchefer.

På afgørelsestidspunktet den 25. marts 2003 gjaldt landstingsforordning nr. 5 af 31. maj 2001 om leje af boliger som ændret ved landstingsforordning nr. 18 af 12. november 2001. Efter denne forordnings § 3, stk. 2, kunne Landsstyret fastsætte regler om anvisning af boliger. I øvrigt indeholdt forordningen ikke regler om, hvordan der skulle anvises boliger til kontorchefer ansat i Grønlands Hjemmestyre.

Ved cirkulæreskrivelse af 14. december 1995 til de offentlige arbejdsgivere med adgang til den fælles personaleboligpulje, som var gældende den 25. marts 2003 gjaldt:

At, en ansat har pligt til at modtage en anvist bolig, medmindre det udtrykkeligt fremgår af den pågældendes ansattes overenskomst, at den ansatte har krav på en særlig type bolig, eksempelvis størrelsesmæssigt eller beliggenhedsmæssigt,

At, en ansat, der nægter at tage imod en anvist bolig, følgelig ikke har krav på at få anvist en anden bolig, og derfor vil blive slettet af ventelisten.

At, en ansat, der nægter at tage imod en anvist personalebolig, og som er indkvarteret vakant, følgelig ikke længere har krav på vakant godtgørelse eller fortsat vakant indkvartering for arbejdsgiverens regning, hvorfor fremtidig indkvartering er for den ansattes egen regning,

At, en ansat, der bliver udsat af sin personalebolig på grund af misligholdelse, ikke har krav på at få anvist en anden bolig.

Cirkulæreskrivelsen er underskrevet af Kaj Kleist og Peter Beck, Sekretariatet, Grønlands Hjemmestyre. Cirkulæreskrivelsens indhold blev i øvrigt indskærpet overfor de offentlige arbejdsgivere i 2001.

Direktoratet for Boliger og Infrastruktur anviste ved brev den 26. september 2006 gennem A/S Boligselskabet INI A en 4-rums bolig fra chefboligpuljen. A blev anvist boligen på følgende vilkår, der i dag fremgår af § 20, stk. 1, nr. 2 i landstingsforordning nr. 2 af 12. maj 2005 om leje af boliger:

- 1) En ansat har pligt til at modtage en anvist personalebolig.
- 2) En ansat, der nægter at tage imod en anvist personalebolig, har ikke krav på at få anvist en anden bolig.
- 3) En ansat, der nægter at tage imod en anvist personalebolig, og som er indkvarteret vakant, har følgelig ikke længere krav på vakant godtgørelse eller fortsat indkvartering for arbejdsgiverens regning.
- 4) En ansat, der bliver udsat af sin personalebolig på grund af misligholdelse, har ikke krav på at få anvist en anden bolig.

De vilkår, som A blev anvist en chefbolig på, den 26. september 2006, havde i A's tilfælde været de samme vilkår, som hvis han var blevet anvist en bolig den 25. marts 2003 på de vilkår som fulgte af cirkulære af 14. december 1995 til de offentlige arbejdsgivere med adgang til den fælles personaleboligpulje. Derfor blev A den 26. september 2006 tildelt en bolig fra chefboligpuljen på de vilkår, som den administrerende direktørs afgørelse indebar.

Genoptagelsen af sagen indebærer derfor, at anvisningen den 26. september 2006 var sket korrekt og derfor står ved magt."

Jeg skrev på ny til direktoratet den 2. februar 2007:

"Jeg modtog den 19. januar 2007 direktoratets svar på mit brev af 2. januar 2007, og det er på denne baggrund min opfattelse,

- at Landsstyrets cirkulæreskrivelse af 14. december 1995 til de offentlige arbejdsgivere med adgang til den fælles boligpulje ikke kan udgøre hjemmel for direktoratets vilkår om, at A skulle acceptere den anviste bolig,

- at landstingsforordning nr. 5 af 31. maj 2001 om leje af boliger som ændret ved landstingsforordning nr.18 af 12. november 2001 ikke indeholder hjemmel til at begrænse det administrative personales rettigheder til en personalebolig i de offentlige udlejningsboliger,

- at det fastsatte vilkår om, at A skulle tage imod den anviste bolig for at bevare retten til en personalebolig i henhold til den administrerende direktørs afgørelse, er uhjemlet,

- og at direktoratet, såfremt A's boligansøgning ikke er aktuel, må henvise A til selv at kontakte sin arbejdsgiver, hvis han efterfølgende måtte ønske en bolig stillet til rådighed i henhold til den administrerende direktørs afgørelse.

I det følgende begrundes jeg min opfattelse nærmere.

Direktoratet oplyser, at direktoratet har genbehandlet sagen og i den forbindelse har indhentet en supplerende udtalelse fra Landsstyrets Sekretariat, som har redegjort for den nærmere forståelse af den administrerende direktørs afgørelse af sagen.

Landsstyrets Sekretariat har til Direktoratet for Boliger og Infrastruktur oplyst, at A skulle anvises en chefbolig efter de retningslinjer, som i øvrigt var gældende på afgørelsestidspunktet den 25. marts 2003 ved anvisning af chefboliger til kontorchefer.

Jeg tager det oplyste til efterretning, og jeg foretager mig derfor for så vidt ikke yderligere i sagen.

Jeg har imidlertid bemærket, at direktoratet udleder af den administrerende direktørs afgørelse af sagen, at A ikke længere har krav på at få anvist en 4 rums-chefbolig, idet han ved brev af 26. september 2006 afslog at tage imod den bolig, som direktoratet havde anvist.

Direktoratet begrundes dette med Landsstyrets cirkulæreskrivelse af 14. december 1995 til de offentlige arbejdsgivere med adgang til den fælles boligpulje.

Direktoratet oplyser, at det blandt andet fremgår af dette cirkulære:

“At, en ansat, der nægter at tage imod en anvist bolig, følgelig ikke har krav på at få anvist en anden bolig, og derfor vil blive slettet af ventelisten.”

Direktoratet henviser videre til landstingsforordning nr. 5 af 31. maj 2001 om leje af boliger som ændret ved landstingsforordning nr. 18 af 12. november 2001 § 3, stk. 2, hvorefter Landsstyret kunne fastsætte nærmere regler om anvisning af boliger.

Det er min opfattelse, at der ikke af lejeforordningen fra 2001 kan udledes en hjemmel til administrativt at afslå anvisning af personaleboliger til ansatte, som har afvist at tage imod en anvist bolig, og at det cirkulære, som direktoratet henviser til, ikke skaber en sådan ret for direktoratet.

Landstingsforordning nr. 5 af 31. maj 2001 om leje af boliger indeholdt i §§ 3-5 følgende regler:

"§ 3. Ledige boliger i ejendomme ejet af Hjemmestyret eller kommunerne skal anvises til boligsøgende, der er optaget på en venteliste, jf. dog §§ 4 og 5. Der opkræves gebyr hos boligsøgende for administration af ventelisten.

Stk. 2. Landsstyret fastsætter regler om anvisning og udlejning og om administration af ventelister, herunder om opkrævning og størrelse af gebyr i forbindelse med optagelse på venteliste og i forbindelse med årlige genbekræftelser af ventelisten.

§ 4. Forud for den i § 3 nævnte venteliste anvises i nævnte rækkefølge:
[...]

§ 5. Efter at behovet for anvisning af erstatningsboliger i medfør af § 4 er imødekommet, anvises forud for den i § 3 nævnte venteliste ledige boliger i følgende rækkefølge:

- 1) personaleboliger til institutioner med adgang til den fælles personaleboligpulje, jf. § 6,
- 2) boliger til opfyldelse af kommunernes behov for boliger til boligsociale formål, jf. § 7, og
- 3) boliger til ønskeflytninger, herunder boligbytninger.

Stk. 2. Landsstyret fastsætter det indbyrdes fordelingsforhold mellem de forskellige boligformål efter forhandling med de enkelte kommuner."

Det er ikke i forarbejderne til landstingsforordningen angivet, hvilken nærmere kompetence Landsstyret har efter § 3, stk. 2.

Idet landstingsforordningens § 5 om anvisning af personaleboliger fremstår som en undtagelse til § 3 om anvisning til boligsøgende, forekommer det mest nærliggende at gå ud fra, at Landsstyrets kompetence i medfør af § 3, stk. 2, specifikt er knyttet til boliganvisningen efter § 3, stk. 1.

Der er endvidere tale om, at landstingsforordningen om leje af boliger ikke angiver, hvornår en ansat er berettiget til en personalebolig.

Det indebærer, at Landsstyret ikke med hjemmel i denne landstingsforordning kan fastsætte regler om, hvorvidt en ansat mister sin ret til en personalebolig.

Der er herudover tale om, at der ikke i cirkulærer, som ikke kundgøres, kan udstedes regler, som giver administrationen hjemmel til at træffe afgørelser i forhold til borgerne. Administrativt fastsatte regler, som regulerer borgernes rettigheder og pligter, skal kundgøres og skal derfor som udgangspunkt udstedes i bekendtgørelsesform.

Det er derfor min opfattelse, at direktoratet ikke i de anførte bestemmelser i lejeforordningen fra 2001 og Landstyrets cirkulære har hjemmel til at begrænse A's ret til at få anvist en bolig i henhold til den administrerende direktørs afgørelse.

Det er herefter spørgsmålet, hvilke retsvirkninger der er knyttet til, at A i brev af 26. september 2006 afviste at tage imod den tilbudte chefbolig.

Lejeforordningen fra 2001 tager som nævnt ikke stilling til, efter hvilke kriterier Landsretten skal tilbyde sine ansatte personaleboliger.

Direktoratets pligt til at anvise en bolig til brug for A må derfor afgøres ud fra, hvad der konkret er tilbudt den ansatte, og hvad denne har krav på efter den øvrige lovgivning, der er gældende på afgørelsestidspunktet, og de kollektivt aftalte rettigheder for ansættelsesforholdet.

I det omfang det ikke af disse retskilder kan afgøres, på hvilke vilkår en personalebolig skal anvises, må direktoratet afgøre spørgsmålet efter gængse forvaltningsretlige principper for saglig forvaltning.

Jeg må tage udgangspunkt i, at anvisning af en personalebolig ifølge sagens natur må forudsætte en ansøgning fra den ansatte (når stillingen ikke foreskriver bopælspligt i en egentlig tjenestebolig).

Idet en offentligt ansats ret til en personalebolig er en integreret del af ansættelsesforholdet¹⁹, må afgørelsen om, hvorvidt den ansatte er berettiget til en personalebolig, på samme måde som selve ansættelsen anses som en forvaltningsretlig afgørelse.

Jeg forstår direktoratets brev til mig af 3. oktober 2006 vedrørende sagens genoptagelse således, at direktoratet har genoptaget sagen og efterlevet den administrerende direktørs afgørelse om, at A skal anvises en 4 rums-chefbolig.

Således som sagen nu er oplyst for mig, går den administrerende direktørs afgørelse ud på, at A har krav på at få anvist en 4 rums-chefbolig, men i øvrigt efter de regler, der gælder på afgørelsestidspunktet. Den administrerende direktør har således ved sin afgørelse ikke givet A en ret til ubegrænset indflydelse på boliganvisningen.

Spørgsmålet er derfor, om det har været lovligt for direktoratet at betinge afgørelsen af, at en bestemt anvist bolig blev accepteret og inden for en bestemt tidsfrist.

Da retten til en personalebolig følger af ansættelsesforholdet, må det som udgangspunkt være ulovligt at knytte betingelser til boliganvisningen, som tjener driftsmæssige og økonomiske hensyn for arbejdsgiveren, men som er retsgrundlaget for ansættelsesforholdet uvedkommende²⁰.

Det cirkulære, som direktoratet i sit svar af 18. januar 2007 henviser til, har til formål at begrænse det offentliges udgifter til vakant indkvartering. Dette hensyn ses konkret ikke at være relevant i forhold til den aktuelle afgørelse af A's boliganøgning.

Det er herudover uden betydning for afgørelsen af spørgsmålet, om forvaltningen har haft hjemmel til at fastsætte et vilkår i forhold til A som sket, at A ikke selv ville kunne stille krav om at få anvist en bestemt bolig.

¹⁹ Se min beretning for 2004, sag 11.73 26-1, min udtalelse pkt. 3.1.

²⁰ Se herved også Poul Andersen, Om ugyldige Forvaltningsakter, 1994, side 264f.

Jeg finder på denne baggrund, at der må ses bort fra direktoratets vilkår om, at A skulle tage imod den anviste bolig for at bevare retten til en bolig i henhold til den administrerende direktørs afgørelse.

De tilbageværende spørgsmål er herefter, om den administrerende direktørs afgørelse om at stille en bolig til rådighed er bortfaldet ved A's afslag på den tilbudte bolig, og om forvaltningen på eget initiativ skal tilbyde A en anden bolig.

Til det første spørgsmål bemærker jeg, at dette ikke uden videre er tilfældet.

Det antages dog i højesteretspraksis, at tilladelser og rettigheder i henhold til forvaltningsakter skal udnyttes inden for rimelig tid²¹. Dette har jeg også lagt grund i min udtalelse gengivet i min beretning for 1997, afsnit 5, sag 32-1.

Idet A's ret til en 4 rums-chefbolig er knyttet til A's ansættelse som kontorchef i hjemmestyrets administration, som efter det oplyste fortsat består, finder jeg, at der ikke er holdepunkter for en antagelse om, at denne ret nu skulle være bortfaldet alene som en følge af, at A ikke har accepteret den bolig, som den 30. august 2006 blev tilbudt fra A/S Boligselskabet INI.

Det sidste spørgsmål angår fremgangsmåden ved anvisning af boliger.

Såfremt direktoratet rekvirerer boliger efter et ventelistepincip, er det min opfattelse, at hensynet til en lige behandling af de ansatte tilsiger, at direktoratet bør lade A beholde sin placering på ventelisten og tilbyde A den næste ledige 4 rums-chefbolig. Direktoratet vil i dette tilfælde alene kunne undlade at tilbyde A en anden bolig, hvis direktoratet har grundlag for at antage, at A's boligansøgning ikke længere er aktuel.

Såfremt direktoratet derimod ikke anvender et ventelistepincip, er det min opfattelse, at direktoratet vil være berettiget til at henvise A til selv at give meddelelse, når han ønsker en bolig stillet til rådighed, således at direktoratet ikke selv løbende skal tilbyde A ledige boliger.

Jeg beder direktoratet meddele mig, hvad direktoratet herefter foretager sig i sagen."

Direktoratet for Boliger og Infrastruktur meddelte mig den 12. februar 2007, at direktoratet nu havde genbehandlet sagen, og jeg skrev herefter til direktoratet ved brev af 29. juni 2007:

"Jeg har den 12. [...] februar 2007 modtaget Direktoratet for Boliger og Infrastrukturs underretning om sagens genhandling efter anmodning fra Lndsstyremedlemmet for Boliger, Infrastruktur og Råstoffer.

Det fremgår af direktoratets brev af 9. februar 2007 til A, at A, når han anmoder herom, gives ret til at få en anvist en personalebolig "i overensstemmelse med den administre-

21 UfR 1948.112 H, hvorefter en byggetilladelse ansås for bortfaldet efter ca. 40 år.

rende direktørs afgørelse af 25. marts 2003 og de til enhver tid gældende regler i leje-
forordningen".

Jeg tager til efterretning, at direktoratet herved har meddelt A, at hans ret til en perso-
nalebolig ikke er bortfaldet, i forbindelse med at han afslog direktoratets tidligere bo-
ligtilbud.

Jeg bemærker imidlertid, at ifølge direktoratets brev af 18. januar 2007 til mig havde
direktoratet ved høring af den administrerende direktør fået oplyst, "at der skulle an-
vises A en chefbolig efter de retningslinier, som i øvrigt var gældende på afgørelses-
tidspunktet den 25. marts 2003 ved anvisning af chefboliger til kontorchefer".

Direktoratet kan således ikke fravige den administrerende direktørs afgørelse med
henvisning til lovgivning efter 25. marts 2003, medmindre A efter denne lovgivning vil
blive stillet bedre end efter de lovregler, der var gældende den 25. marts 2003.

Såfremt A ønsker at udnytte sin ret til en chefbolig i henhold til den administrerende
direktørs afgørelse af 25. marts 2003, går jeg derfor ud fra, at direktoratet vil tilbyde A
en bolig i overensstemmelse med den administrerende direktørs afgørelse, således
som direktoratet har refereret denne i sit brev af 18. januar 2007.

Jeg foretager mig på denne baggrund ikke yderligere i sagen."

Direktoratet for Boliger og Infrastruktur orienterede mig efterfølgende om, at di-
rektoratet havde meddelt A's arbejdsgiver, at A ville kunne få tildelt et enfami-
liehus som chefbolig, når et sådant hus var ledigt.

Årsberetning 2006, afsnit 5, side 133ff.

Skatterådets sagsbehandling, bemyndigelse (j.nr. 11.06.50.04/120-05)

Jeg modtog den 11. maj 2007 svar fra Skattedirektoratet:

"Da det Skatteråd, der behandlede den omhandlede klage, den 9. maj 2006 fratrådte
den 31. december 2006, har Skatterådets Sekretariat anmodet Skattedirektoratet om at
besvare Ombudsmandens spørgsmål.

Således foranlediget skal Skattedirektoratet henlede Ombudsmandens opmærksom-
hed på, at det er Skatterådets Sekretariat, der har bemyndiget kommunen til at genop-
tage ansættelsen af A's skattepligtige indkomst for indkomståret 2003. Ingen af det da-
værende skatteråds medlemmer har således deltaget i beslutningen om at give kom-
munen den omhandlede bemyndigelse, hvorfor ingen af det daværende skatteråds
medlemmer efter Skattedirektoratets opfattelse var inhabile ved rådets behandling af
klagesagen den 9. maj 2006.

Til Ombudsmandens orientering kan det oplyses, at A ikke har indbragt Skatterådets afgørelse for Grønlands Landsret."

Jeg skrev herefter den 30. maj 2007 til Skatterådet:

"Jeg modtog den 11. maj 2007 Skatterådets svar på min henstilling af 29. november 2006 om, at rådet tog stilling til, hvad det gav anledning til, at Skatterådet forinden behandlingen af A's klage havde forholdt sig til sagen på en måde, som indebar, at Skatterådet var inhabilt.

Skatterådet har besvaret min henstilling med, at rådet ikke finder, at der har foreligget inhabilitet, idet rådets sekretariat og ikke rådet selv har bemyndiget kommunen til at genoptage skatteansættelsen for A for året 2003.

Skatterådet har endvidere oplyst, at A ikke har anlagt sag ved domstolene i anledning af Skatterådets afgørelse.

Forinden jeg tager stilling til, om jeg bør foretage mig yderligere i den anledning, beder jeg Skatterådet oplyse mig om, hvorvidt A er vejledt om fristen for sagsanlæg i landstingsloven om indkomstskat som affattet ved landstingslov nr. 6 af 11. november 2004 § 59, stk. 1. Jeg henviser endvidere til sagsbehandlingslovens § 26."

Ved brev af 26. juni 2007 bekræftede Skattedirektoratet, at A var vejledt om fristen for sagsanlæg.

Min retschef skrev på denne baggrund den 27. august 2007 til Skatterådet:

"Jeg vender nu tilbage til sagen, hvor Skattedirektoratet i brev af 26. juni 2007 fremsendte dokumentation for, at A i forbindelse med Skatterådets afgørelse af 9. maj 2006 blev vejledt om fristen for anlæggelse af retssag om rådets afgørelse, jf. sagsbehandlingslovens § 26.

Det er herefter ombudsmandens opfattelse, at der muligvis kan være tale om, at søgsmålsfristen i den tidligere gældende landstingslov om indkomstskat § 59, stk. 1, må fortolkes således, at den ikke afskærer sagsanlæg efter fristens udløb, hvis sagsanlægget støttes på reglerne om inhabilitet. Ombudsmanden lægger herved vægt på, at habilitetsreglerne ikke blot har til formål at bidrage til forvaltningsafgørelseres lovlighed og rigtighed, men herudover tjener det formål at modvirke, at der skabes mistillid til forvaltningens sagsbehandling.

Ombudsmanden overvejer derfor, om der kan være grundlag for at anbefale over for de procesbevilgende myndigheder, at A meddeles fri proces med henblik på domstolsprøvelse af det foreliggende habilitetsspørgsmål.

Ombudsmanden finder med dette udgangspunkt grundlag for at forholde sig nærmere til Skattedirektoratets svar af 14. maj 2007, hvori direktoratet gør gældende, at Skatterådet ikke var inhabilt ved afgørelsen af 9. maj 2006.

Skattedirektoratet har anført, at Skatterådets sekretariat bemyndigede K Kommune til at genoptage ansættelsen af A's skattepligtige indkomst for 2003, og at ingen af Skatterådets medlemmer har deltaget i beslutningen.

Jeg henviser herved til ombudsmandens udtalelse af 29. november 2006, hvori ombudsmanden på side 59 (grønlandsksproget version) og side 45 (danskproget version) anfører til støtte for vurderingen af, at Skatterådet har været inhabilt, at Skatterådssekretariatets afgørelser efter indkomstskattelovens § 115, stk. 5, sidste pkt., forelægges for Skatterådet.

Jeg beder på denne baggrund direktoratet gøre rede for [...]

Når ombudsmanden har modtaget de nævnte oplysninger fra direktoratet, vil ombudsmanden tage stilling til, om hun skal foretage sig yderligere i anledning af direktoratets brev af 7. maj 2007."

Den 26. november 2007 sendte Skatterådet mig følgende svar, som jeg ikke havde besvaret ved beretningsårets udløb:

"I brev af 7/8 2007 har Ombudsmanden anmodet direktoratet om at redegøre for, hvorvidt sekretariatets bemyndigelse til K Kommune har været forelagt Skatterådet og i bekræftende fald ønskes tilsendt kopi oplægget herom til Skatterådet og af Skatterådets afgørelse samt af de dokumenter som måtte findes vedrørende Skatterådets votering i sagen.

Til ombudsmandens orientering kan oplyses, at Skatterådet praktiserede bemyndigelsesopgaven på følgende måde.

Kompetencen til at meddele bemyndigelse til de kommunale skattemyndigheder til ændring af indkomstansættelser, efter ligningsfristens udløb, var tillagt Skatterådets sekretariat, jf. bestemmelsen i Landstingslov om indkomstskat, § 115, stk. 5, med henblik på en løbende ekspedition af den type sager.

Sekretariatet orienterer Skatterådet om hvilke sager der meddelt bemyndigelse til, på det førstkommende Skatterådsmøde, hvor Skatterådets medlemmer har mulighed for at stille- og få besvaret spørgsmål til konkrete sager.

Konkret i sagen A har K Kommune, den 2/6 2005, ved fremsendelse af forslag til ansættelse, agterskrivelse, (S21a) anmodet om bemyndigelse til at foretage ændring af den skattepligtige indkomst for 2003. Ved brev af 24/6 2005 anmoder K Kommune om bemyndigelse til at foretage ansættelse af den skattepligtige indkomst for 2003 ved fremsendelse af forslag til ansættelsesskrivelse (S21a). Anmodningen er bilagt Revisi-

onsfirmaet ... brev af 23/6 2005, hvori der gøres indsigelse i forhold til K Kommunes forslag til ansættelse.

Skatterådets sekretariat meddeler ved brev af 29/6 2005 til K Kommune bemyndigelse til at foretage indkomstansættelsen for 2003, som foreslået. Skatterådets sekretariat orienterer efterfølgende på Skatterådets møde, den 21. og 22. september 2005 om den givne bemyndigelse, som Skatterådet tog til efterretning. På listen til Skatterådet er skatteyder anført under navnet A.

Skatterådet behandler på mødet den 27/4 2006 A's klage over indkomstansættelserne for 2003 og 2004, hvortil bemærkes, at K Kommunes ansættelse for 2004 var foretaget inden ligningsfristens udløb."

Årsberetning 2006, afsnit 5, side 188 ff.

Sagsbehandlingsfejl i forbindelse med ansøgning om offentlig hjælp (j.nr. 11.10.05.04/099-05)

Jeg erindrede den 10. januar 2007 på ny K Kommune om et svar på min henstilling.

Ved e-mail af 24. januar 2007 spurgte kommunen mig om, hvilke oplysninger jeg efterlyste.

Jeg skrev herefter den 30. januar 2007 til kommunen:

"Jeg modtog den 25. januar 2007 pr. e-mail kommunens svar på min henstilling i sagen.

Jeg bemærker til kommunens svar, at jeg ikke har bedt kommunen om yderligere oplysninger, idet jeg afsluttede min behandling af sagen ved min udtalelse af 8. maj 2006.

I min udtalelse indgik kommunens oplysninger, som kommunen sendte mig den 11. januar 2006.

Der er derimod tale om, at resultatet af min undersøgelse er, at jeg har fundet grundlag for at henstille, at kommunen besvarede A's breve af 8. december 2003, 17. september 2004 og 14. oktober 2004, som kommunen ikke havde besvaret.

Jeg henstillede samtidig, at kommunen undersøgte, om kommunen havde modtaget andre breve fra A, som kommunen fortsat ikke havde besvaret.

Jeg gentager derfor mine henstillinger til kommunen, og jeg beder kommunen orientere mig om, hvorledes kommunen besvarer A's breve."

Jeg rykkede igen kommunen den 4. april 2007.

Kommunen bekræftede den 19. april 2007, at sagen var sendt til behandling i socialforvaltningen.

Jeg modtog fortsat ikke svar, hvorfor jeg igen rykkede kommunen den 27. juni og den 15. oktober 2007.

Kommunen orienterede mig den 20. december 2007 om, at kommunen var i gang med at besvare A's breve.

Jeg modtog først efter beretningsårets udløb et endeligt svar fra kommunen.

Årsberetning 2006, afsnit 5, side 196 ff.

Afskedigelse på grund af besparelser (j.nr. 11.10.09.30/150-03)

Jeg skrev den 11. januar 2007 til kommunen:

"Jeg forstår kommunens svar således, at kommunen (fortsat) er enig med mig i, at kommunen har begået fejl ved ikke at partshøre A, forinden kommunen afskedigede ham fra stillingen som leder af fritidsklubben i forbindelse med fritidsklubbens sommerferielukning, og ved ikke at partshøre A over de oplysninger, som kommunen lagde vægt på ved sin afgørelse om ikke at genansætte A som leder efter ferielukningen.

Kommunen anfører samtidig, at kommunen ikke behøver at foretage sig yderligere i den anledning.

Kommunens seneste svar giver mig anledning til at gøre nærmere rede for kommunens pligt til at rette sagsbehandlingsfejl.

Sagsbehandlingsreglerne har til formål at sikre, at myndighederne træffer saglige afgørelser, og overholdelsen af reglerne har derfor retssikkerhedsmæssig betydning for borgerne.

Endvidere er sagsbehandlingslovens regler og de retsgrundsætninger, som supplerer sagsbehandlingsloven, ufravigelige regler.

Det betyder, at kommunen har ansvaret for, at reglerne overholdes, og at kommunen skal rette fejl, som består i manglende overholdelse af sagsbehandlingsreglerne.

Som jeg har beskrevet i mit brev af 12. juli 2006 til kommunen, har kommunens undladelse af at partshøre skabt en formodning for, at kommunens afgørelser er usaglige,

idet kommunen herved ikke har haft tilstrækkelige oplysninger til at kunne afgøre sagerne.

Hvorledes de fejl, som kommunen har begået i forhold til A, skal rettes, må vurderes med dette udgangspunkt.

Kommunen må derfor foretage en nærmere undersøgelse af, om A ville være blevet afskediget, såfremt han havde været forskriftsmæssigt partshørt, forinden kommunen afskedigede ham.

Dette forudsætter efter min opfattelse, at kommunen genoptager sagen med henblik på en nærmere afklaring af, om A gennem en partshøring kunne have anfægtet kommunens beslutning om at ferielukke fritidsklubben, og om, at ferielukningen gjorde det nødvendigt at afskedige A.

Såfremt kommunen ikke genbehandler sagen, har kommunen ikke afkræftet formodningen for, at afskedigelsen af A er usaglig, hvilket indebærer, at kommunen særskilt må undersøge, om A har krav på økonomisk kompensation.

Kun såfremt kommunen efter at have genbehandlet sagen kan dokumentere, at afskedigelsen af A var saglig, er der ikke behov for, at kommunen overvejer at yde økonomisk kompensation til A for den manglende partshøring.

Tilsvarende synspunkter gør sig gældende for den del sagen, som angår kommunens afslag på A's ansøgning om genansættelse som leder efter ferielukningen.

Kommunen må her genoptage sagen for at undersøge nærmere, om A ville have haft mulighed for at anfægte de oplysninger, som lå til grund for kommunens afgørelse om at afslå hans ansøgning om genansættelse som leder.

Kommunen må med andre ord foretage en nærmere undersøgelse af holdbarheden af de pågældende oplysninger, hvilket efter min opfattelse konkret vil forudsætte en høring af A.

Jeg afventer herefter kommunens stillingtagen til, om kommunen vil søge de begåede fejl afhjulpet.

Såfremt kommunen fortsat ikke finder grundlag for at søge fejlene rettet, må kommunen påregne, at jeg giver Landstinget og Landsstyret meddelelse om denne forsømmelse, jf. ombudsmandslovens § 10 og også mine bemærkninger herom i mit brev til kommunen af 6. november 2006."

Kommunen svarede mig den 24. januar 2007, at kommunen ikke agtede at foretage sig yderligere i sagen, idet A havde anlagt retssag mod kommunen.

Jeg afsluttede herefter min undersøgelse ved brev af 2. februar 2007 til kommunen:

"A og hans partsrepræsentant [advokat X] har telefonisk meddelt mig, at A den 22. september 2006 har anlagt retssag mod kommunen i anledning af de sagsbehandlingsfejl, som jeg har påtalt i min udtalelse af 6. marts 2006.

[Advokat X] har supplerende oplyst, at Grønlands Landsret den 5. januar 2007 har bevilget A fri proces til retssagens gennemførelse.

Jeg bemærker i den anledning, at jeg ikke kan behandle klager over forhold, som er under pådømmelse ved domstolene.

Jeg afslutter derfor min behandling af sagen uden at afvente kommunens svar på mit brev af 11. januar 2007."

Årsberetning 2006, afsnit 5, side 248ff.

Uansøgt afskedigelse - utilstrækkelig partshøring og mangelfuld sagsoplysning (j.nr. 11.10.21.01/040-05)

Jeg erindrede ved breve af 2. januar og 6. februar 2007 igen kommunen for svar.

Den 21. marts 2007 kontaktede jeg telefonisk kommunens borgmester for at høre, om kommunen påtænkte at forholde sig til mine spørgsmål i sagen, forinden jeg realiserede min overvejelse om at indberette kommunen til Landstinget og Landsstyret.

Borgmesteren oplyste hertil, at han ville lokalisere sagen og sørge for, at mine henvendelser blev besvaret.

Da jeg fortsat ikke havde hørt fra kommunen, indberettede jeg ved breve af 16. maj 2007 til Landstingets Lovudvalg og Landsstyret, at jeg ikke så mig i stand til at udføre mit hverv i forhold til kommunen.

Kommunen skrev herefter den 31. maj 2007 til mig:

"K Kommune har modtaget kopi af skrivelse vedrørende A til Grønlands Landsstyre.

Af skrивelsen fremgår det, at Landstingets Ombudsmand har anmodet Borgmester [...] om, at udvirke en besvarelse og at dette ikke er sket.

Det skal understreges, at Borgmester [...] har beordret besvarelse af henvendelsen fra Landstingets Ombudsmand. At besvarelsen ikke er udarbejdet skyldes udelukkende undertegnede rejseaktiviteter.

Landstingets Ombudsmand anmoder K Kommune om at redegøre nærmere for, hvilke ændringer der er foretaget vedr. procedurer.

K Kommune har i forbindelse med indførelsen af kontraktstyring understreget at den til enhver tid gældende lovgivning for området skal overholdes og samtidig genudsendt procedurebeskrivelsen for behandling af personalesager.

Da der ikke findes standarder eller procedurebeskrivelser fra Grønlands Hjemmestyrers side ej heller fra Landstingets Ombudsmand har K Kommune set sig nødsaget til at anvende de af Personalestyrelsen udgivne procedurebeskrivelser ("Håndbog om afskedigelse", Personalestyrelsen maj 2004).

Jeg skal igen beklage den sene besvarelse."

Jeg skrev herefter den 27. juli 2007 til Landsdommeren i Grønland med kopi til K Kommune:

"Advokat X som repræsentant for A klagede den 3. juni 2005 til mig over, at A var blevet afskediget uansøgt fra sin stilling som psykolog ved K Kommune.

Jeg afsluttede sagen ved min udtalelse af 10. april 2006. Det var min opfattelse, at kommunen forud for afskedigelsen af A ikke havde iagttaget de gældende regler om parts høring, og at der derfor forelå tvivl om gyldigheden af den foretagne afskedigelse. Jeg anmodede i min udtalelse K Kommune om at meddele mig, hvad kommunen agtede at foretage i den anledning.

Jeg rykkede ved brev af 26. juli 2006 kommunen for svar.

Ved brev af 7. august 2006 meddelte K Kommune, at kommunen havde gennemgået de generelle procedurer ved parts høringer med henblik på at undgå lignende sager i fremtiden.

Ved breve af 29. august og 27. oktober 2006 anmodede jeg kommunen om at redegøre nærmere for, hvilke konkrete ændringer i kommunens generelle procedurer i forbindelse med parts høringer kommunen henviste til. Jeg rykkede samtidig kommunen for svar på min anmodning om at oplyse, hvilke tiltag i relation til A's afskedigelse min udtalelse havde givet anledning til.

Jeg rykkede ved breve af 30. november 2006, 2. januar 2007 og 6. februar 2007 kommunen for svar.

Den 21. marts 2007 kontaktede jeg telefonisk borgmesteren i K Kommune og rykkede igen for svar i sagen.

Ved breve af 16. maj 2007 med kopi til K Kommune indberettede jeg til Landstingets Lovudvalg og Landsstyrets Sekretariat, at jeg som følge af den manglende reaktion på mine henvendelser ikke så mig i stand til at udføre mit hverv i forhold til kommunen.

K Kommune meddelte mig ved brev af 31. maj 2007, at kommunen i forbindelse med indførelsen af kontraktstyring har understreget, at den til enhver tid gældende lovgivning for området skal overholdes, og at kommunen samtidig har genudsendt "Håndbog om afskedigelse, Personalestyrelsen, maj 2004".

Da det var min opfattelse, at K Kommune stadig ikke havde efterkommet mine anmodninger, rettede jeg ved brev af 18. juni 2007 med kopi til K Kommune henvendelse til advokat X, som fortsat repræsenterer A i sagen, og meddelte, at jeg var indstillet på at anbefale over for Landsdommeren i Grønland, at A bevilges fri proces til at prøve sagen ved domstolene.

Ved brev af 12. juli 2007 tilkendegav advokat X på vegne af A, at spørgsmålet påtænkes indbragt for domstolene, såfremt A kan opnå fri proces hertil.

Henset til at det på trods af mine gentagne rykkere ikke har været muligt at få kommunen til at fremkomme med svar på mine henvendelser vedrørende kommunens afskedigelse af A, er jeg af den opfattelse, at yderligere korrespondance mellem mit embede og K Kommune ikke vil føre til, at kommunen efterkommer min henstilling om at forholde sig til den kritik af kommunens håndtering af sagen, som jeg fremkom med i min udtalelse.

På den baggrund indstiller jeg til Landsdommeren i Grønland, at A meddeles fri proces ved et eventuelt søgsmål imod K Kommune i anledning af afskedigelsen.

Jeg vedlægger til brug for landsdommerens vurdering af spørgsmålet om fri proces kopi af min udtalelse af 10. april 2006 samt af den efterfølgende korrespondance med K Kommune.

Såfremt A søger fri proces til sagsanlæg mod K Kommune, beder jeg venligst landsdommeren orientere mig om sin afgørelse.

Jeg har ved særskilt brev og ved kopi af dette brev orienteret advokat X om, at jeg har forelagt min indstilling til fri proces for landsdommeren.

Kopi af dette brev er sent til K Kommune til orientering."

Jeg havde ved beretningsårets udløb ikke modtaget underretning fra Landsdommeren i Grønland.

Årsberetning 2006, afsnit 5, side 310ff.

Uansøgt afskedigelse - utilstrækkelig partshøring og mangelfuld sagsoplysning (j.nr. 11.10.21.01/056-05)

Den 27. marts 2007 erindrede jeg K Kommune om et svar på min henstilling om at rette den fejl, som K Kommune begik ved at partshøre A med for kort svarfrist.

Den 2. april 2007 meddelte K Kommune mig, at kommunens socialforvaltning havde sagen under behandling.

Jeg erindrede igen kommunen om et svar den 6. juli og den 12. september 2007.

Den 13. september 2007 meddelte kommunen mig, at sagen var under drøftelse med A's advokat med henblik på en forligsmæssig løsning.

Da jeg fortsat ikke hørte fra kommunen, erindrede jeg igen den 13. november 2007 om et svar på min henstilling.

K Kommune svarede den 20. november 2007, at forhandlinger fortsat pågik med A's advokat.

Jeg havde ikke ved beretningsårets udløb taget stilling til min videre opfølgning på sagen.

Årsberetning 2006, afsnit 5, side 336ff.

Spørgsmål vedrørende ydelse af offentlig hjælp til ægtefæller (j.nr. 11.10.49.19/118-05)

Jeg erindrede den 4. april 2007 kommunen om svar på mine henstillinger i sagen.

Kommunen meddelte mig den 14. juni 2007, at kommunen havde rettet fejlen vedrørende den mangelfuldt udfyldte tilbagebetalingserklæring, som A havde underskrevet. Fejlen var rettet ved, at kommunen nu havde udfyldt rubrikken med oplysning om tilbagebetalingsgrundlaget.

Jeg skrev herefter den 27. juli 2007 til K Kommune:

"Jeg modtog den 15. juni 2007 kommunens brev, hvori kommunens socialforvaltning oplyser, at socialforvaltningen har "ordnet sagen" i overensstemmelse med min an-

modning. Kommunen vedlagde i den forbindelse en kopi af en tilbagebetalingserklæring vedrørende offentlig hjælp underskrevet den 7. november 2003 af kommunen og af A som modtagere af hjælpen.

Det fremgår af kommunens svar, at kommunen mener at have rettet de begåede fejl ved i tilbagebetalingserklæringen af 7. november 2003 at indføre det tilbagebetalingsgrundlag, som ikke var oplyst i erklæringen, da A underskrev den.

Det drejer sig konkret om, at kommunen nu har angivet i erklæringen, at tilbagebetalingsgrundlaget er landstingsforordning nr. 10 af 1. november 1982 om hjælp fra det offentlige § 10, stk. 1, nr. 3.

Det er min opfattelse, at kommunen ikke kan rette de begåede fejl ved efterfølgende at rette i en allerede underskrevet tilbagebetalingserklæring.

Jeg henviser herved til den nævnte landstingsforordning om hjælp fra det offentlige § 10, stk. 2, som er sålydende:

"Hvor forholdene er åbenbare ved hjælpens ydelse, skal vedkommende gøres bekendt med tilbagebetalingspligten."

I min generelle udtalelse om hjælp mod tilbagebetalingspligt, som jeg sendte til samtlige kommuner den 1. juli 2005, og som jeg i anden sammenhæng har henvist til i min udtalelse af 4. oktober 2006 vedrørende denne sag, har jeg anført om betydningen af § 10, stk. 2:

"Lovens § 10, stk. 2, fastslår således, at et tilbagebetalingsvilkår skal fastsættes, samtidig med at hjælpen ydes, hvis de forhold, som efter lovens § 10, stk. 1, kan begrunde tilbagebetaling, er åbenbare.

Kommunen kan således ikke efterfølgende kræve den ydede hjælp tilbagebetalt efter § 10, stk. 2, hvis den ved en fejl ikke er opmærksom på, at der foreligger sådanne "åbenbare" forhold, som kan begrunde, at ydet hjælp skal kræves tilbagebetalt, eller hvis kommunen ved en fejl glemmer at give borgeren meddelelse om tilbagebetalingsvilkåret.

I andre tilfælde må det kræves, at forvaltningen, snarest efter at forvaltningen bliver bekendt med eller burde blive bekendt med de forhold, som kan begrunde tilbagebetaling, træffer afgørelse herom."

Udgangspunktet er derfor, at kommunen ikke kan kræve den udbetalte hjælp tilbagebetalt med hjemmel i landstingsforordningen om hjælp fra det offentlige, hvis tilbagebetalingsgrundlaget ikke er oplyst for hjælpens modtager, da hjælpen blev ydet.

Såfremt kommunen vil fastholde sit tilbagebetalingskrav, skal kommunen kunne bevise, at A, senest da hjælpen blev udbetalt, blev gjort bekendt med, at den ydede hjælp

krævedes tilbagebetalt med hjemmel i landstingsforordningen om hjælp fra det offentlige § 10, stk. 1, nr. 3.

Dette vil kommunen efter min opfattelse have vanskeligt ved at bevise, hvis der ikke i sagen findes skriftlig dokumentation, som beskriver grundlaget for kommunens afgørelse.

Jeg gentager derfor min henstilling om, at kommunen tager stilling til, hvorledes kommunen kan rette den fejl, som bestod i, at kommunen har iværksat tvangsinddrivelse af tilbagebetalingskravet uden at sikre sig, at det socialretlige tilbagebetalingstidspunkt var indtrådt.

Jeg bemærker - uafhængigt af ovenstående - at jeg finder det særdeles problematisk, at kommunen har søgt at rette en administrativ fejl ved at ændre i et dokument, som er underskrevet af en borger.

Når en modtager af offentlig hjælp skriver under på en tilbagebetalingserklæring indtræder der retsvirkninger på to måder:

For det første betyder borgerens underskrift, at der ikke længere foreligger et internt kommunalt dokument, men den underskrevne tilbagebetalingserklæring skal sidestilles med et dokument, som er afsendt fra kommunen.

For det andet har den underskrevne tilbagebetalingserklæring karakter af et dokument, som er afsendt fra borgeren som en meddelelse fra vedkommende om, at borgeren bekræfter at være blevet gjort bekendt med, at tilbagebetaling af den ydede hjælp kræves på de vilkår, der er anført i dokumentet.

Jeg henviser i den forbindelse til kriminallovens § 35, som blandt andet indeholder følgende:

"For dokumentmisbrug dømmes den, der for at skuffe i retsforhold

1) gør brug af et falsk dokument

2) ...

3) ...

Stk. 2. ...

Stk. 3. Et dokument er falsk, når det ikke hidrører fra den angivne udsteder, eller der er givet det et indhold, som ikke hidrører fra denne."

Jeg henstiller derfor nu, at kommunen tilbagekalder den rettede tilbagebetalingserklæring.

Jeg erindrer også om, at min henstilling om, at kommunen genoptog sagen om inddrivelse af tilbagebetalingskravet, angik det forhold, at kommunen havde inddrevet beløbet i strid med en indgået betalingsaftale.

Kommunen har ikke forholdt sig til dette spørgsmål, hvorfor jeg også erindrer om et svar herpå.

Jeg henstillede desuden generelt, at kommunen fremover tilskriver borgerne personligt i restancesager.

Jeg har ikke modtaget svar på denne henstilling, som jeg derfor også bringer i erindring."

Jeg skrev den 16. oktober 2007 til kommunen:

"Jeg skrev den 27. juli 2007 blandt andet til kommunen:

[...]

A har efterfølgende den 16. august 2007 kontaktet mig telefonisk, idet han oplyste, at kommunen havde bedt ham underskrive en ny tilbagebetalingserklæring.

Jeg meddelte i den anledning A, at jeg ville tage stilling til sagens videre forløb, når jeg havde modtaget kommunens svar på mit brev af 27. juli 2007.

Jeg har imidlertid ikke hørt fra kommunen, og jeg erindrer derfor om sagen.

Såfremt A's seneste henvendelse til mig er foranlediget af, at kommunen har truffet en ny afgørelse om det pågældende tilbagebetalingskrav, beder jeg kommunen sende mig en kopi af afgørelsen."

Jeg havde ikke hørt fra K Kommune ved beretningsårets udløb.

Årsberetning 2006, afsnit 5, side 354ff.

Lejeregulering i forbindelse med udskillelse af udgifter til vand til særskilt regulering (j.nr. 11.20.29.01/012-06)

Den 5. januar 2007 skrev jeg til Landsstyret:

"Den 4. juli 2006 afgav jeg udtalelse til A/S Boligselskabet INI i to klagesager, som begge angik spørgsmålet om fremgangsmåden ved huslejeafsættelsen, i forbindelse med at lejernes betaling for vand overgik fra at være indregnet i huslejen til at skulle betales i henhold til et særskilt regnskab.

Jeg udtalte i begge sager, at de forhøjelser af andre udgifter, som fortsat skulle indgå i huslejeafsættelsen i 2006, hvor betalingsgrundlaget for lejernes forbrug af vand blev ændret, burde have været varslet efter reglerne om varsling af huslejeforhøjelser, idet lejernes samlede udgift til husleje og vand i 2006 i blev forhøjet i begge sager.

6. Opfølgning på tidligere års beretninger - klagesager

Det var i den forbindelse min opfattelse, at de udsendte varslinger, som fremstod som varslinger af lejenedsættelser, ikke opfyldt lejeforordningen begrundelseskrav.

Jeg bad derfor boligselskabet meddele mig, hvad dette gav boligselskabet anledning til at foretage.

Jeg vedlægger kopi af begge udtalelser.

Boligselskabet svarede mig i det i kopi vedlagte brev af 1. august 2006.

Som det fremgår af boligselskabets svar, mener boligselskabet ikke, at selskabet har været forpligtet til at varsle huslejeforhøjelse, idet lejeudgiften isoleret set faldt.

Boligselskabet udtaler yderligere, at varslingsreglerne for huslejeforhøjelser i øvrigt er opfyldt i de to klagesager.

Herefter fremkom Direktoratet for Boliger og Infrastruktur, som jeg ikke havde ind-draget i sagen, i Atuagagdliutit/Grønlandsposten den 10. oktober 2006 med en kom-mentar til en af sagerne, som den pågældende klager havde informeret avisen om.

Jeg vedlægger en kopi af avisartiklen.

Jeg bad herefter ved brev af 13. oktober 2006 Direktoratet for Boliger og Infrastruktur om en udtalelse til brug for mine overvejelser om, hvorledes jeg skulle forholde mig til boligselskabets svar. Kopi er vedlagt.

Jeg modtog herefter direktoratets svar af 26. oktober 2006, som jeg også vedlægger i kopi.

Jeg har på denne baggrund gennemgået det samlede sagsmateriale, og jeg har beslut-tet at give Landstinget og Landsstyret meddelelse efter ombudsmandslovens § 11 om, at boligselskabets varslingspraksis i forbindelse med ændring af betalingsgrundlaget for lejernes forbrug af vand i 2006 ikke har tilstrækkelig hjemmel.

Jeg lægger herved også vægt på, at hverken boligselskabet eller Direktoratet for Boli-ger og Infrastruktur har forholdt sig fyldestgørende til min argumentation i sagen.

Jeg beder derfor Landsstyret meddele mig, hvorledes Landsstyret vil rette den uhjem-lede praksis.

Jeg har samtidig ved enslydende brev bedt Landstingets Lovudvalg meddele mig, hvad sagen giver anledning til.

Jeg bemærker uddybende til spørgsmålet om lejefastsættelsen:

Frem til den 1. juli 2005, hvor landstingsforordning nr. 2 af 12. maj 2005 om leje af boliger trådte i kraft, blev udlejers udgifter til vand indregnet som en driftsudgift, som indgik i beregningsgrundlaget for lejeafastsættelsen i de offentlige udlejningsboliger.

Herefter følger det af landstingsforordningens § 44, stk. 2, at udlejers udgifter til levering af vand kan kræves dækket særskilt. Sker dette, kan udlejers udgift til vand ikke opkræves som en del af huslejen.

De to klagesager, som jeg har behandlet, angik huslejeafastsættelsen for 2006 i forbindelse med overgangen fra indregning af vandudgiften i huslejen til opkrævning af betaling for vand i henhold til særskilt regnskab.

A/S Boligselskabet INI varslede ændringer i huslejen for 2006, således at udgiften til vand udgik af boligafdelingernes driftsudgifter, hvorimod budgetterne på indtægtssiden ikke blev korrigeret for, at udgiften til vand ikke længere skulle dækkes over huslejen.

Der opstod herved en situation, hvorved boligafdelingerne opnåede driftsmæssige overskud, som imidlertid blev reduceret gennem forhøjelser af andre udgiftsposter, men således at den samlede huslejeregulering over for lejerne blev oplyst som en lejenedsættelse, hvis forhøjelserne på de samlede udgiftsposter var mindre end den fratrukne vandudgift.

Dette skal sammenholdes med, at lejerne fortsat som en pligtig ydelse i lejeforholdet, og samtidig med huslejen, skulle betale for udgiften til vand, idet boligselskabet ved varslingen af det, som boligselskabet betegnede som en lejenedsættelse, oplyste:

"Det vil blive meddelt senere, hvor meget der skal betales i vandbidrag for 2006."

Der var med andre ord tale om, at omlægningen af vandudgiften til særskilt regnskab umiddelbart alene havde regnskabsmæssig betydning for udlejer og ikke var tænkt som økonomisk lettelse for lejerne.

Det følger tværtimod af landstingsforordningens § 44, stk. 2, at lejerne fortsat skal dække udlejers faktiske udgifter til levering af vand.

Hverken i forslaget til landstingsforordning nr. 2 af 12. maj 2005 om leje af boliger eller under Landstingets behandling af forordningsforslaget blev det oplyst, at ændringen skulle fortolkes således, at en offentlig boligudlejer eller dennes administrator kunne benytte den regnskabsmæssige omlægning af udlejers vandudgift til at forhøje boligafdelingernes driftsudgifter uden at skulle iagttage varslingsreglerne i landstingsforordningens § 28.

Jeg er derfor af den opfattelse, at boligselskabets praksis for huslejberegningen for 2006, hvorved boligafdelingernes driftsbudgetter alene korrigeres på udgiftssiden for den regnskabsmæssige omlægning af lejernes betaling for vand, ikke har hjemmel i landstingsforordningen om leje af boliger.

Begrundelseskravet ved varsling af lejeforhøjelser

Som en konsekvens af ovenstående burde ændringerne i lejefastsættelsen for 2006 i de to sager, som jeg behandlede, have været gennemført efter reglerne om huslejeforhøjelser.

Landstingsforordningen om leje af boliger foreskriver i § 28, stk. 2, følgende minimumskrav til den begrundelse, som skal ledsage en varsling af huslejeforhøjelse:

“Såfremt varslingen ikke indeholder oplysning om grunden til forhøjelsen og forhøjelsens størrelse angivet i kroner pr. måned, er varslingen ugyldig. Sammen med varslingen kan vedlægges et budget for det kommende år, hvori grunden til forhøjelsen fremgår.”

Det er min opfattelse, at begrundelseskravet indebærer, at det skal være muligt af den givne begrundelse at udlede den budgetmæssige sammenhæng med lejeforhøjelsen.

I begge de sager, som jeg behandlede, fremgik alene oplysning om ændringen i huslejen, og det var ikke muligt at udlede ændringen af det budgetbidrag, som var vedlagt meddelelsen om ændringen.

Det er derfor også min opfattelse, at boligselskabets praksis for at begrunde ændringer i huslejen er utilstrækkelig.

Landsstyrets udtalelser om den ene klagesag

Direktoratet for Boliger og Infrastrukturs efterfølgende udtalelser til pressen om en af klagesagerne rejser et yderligere problem, der har sammenhæng med en tidligere sag, som jeg har behandlet.

Direktoratets udtalelse i Atuagagdliutit/Grønlandsposten den 10. oktober 2006, hvori direktoratet giver udtryk for, at boligselskabet ikke har begået fejl, gav mig efterfølgende anledning til at bede direktoratet om en udtalelse til sagen.

Direktoratets svar forholder sig imidlertid ikke til grundlaget for min vurdering af, at varslingsreglerne skulle overholdes, og at de konkret ikke var overholdt i de to sager.

Hertil kommer, at i den sag, som gav direktoratet anledning til at udtale sig, var udlejer K Kommune, hvor boligselskabets administration hviler på en aftale mellem kommunen og boligselskabet.

Dette understreger efter min opfattelse, at Direktoratet for Boliger og Infrastruktur har givet udtryk for en generel opfattelse af en varslingspraksis, som er gældende for alle offentlige udlejningsboliger.

Jeg finder det i øvrigt uklart, om direktoratet har beføjelse til at instruere A/S Boligselskabet INI om afgørelsen af konkrete retsspørgsmål vedrørende boligselskabets administration af kommunale boliger.”

Landsstyremedlemmet for Boliger, Infrastruktur og Råstoffer svarede mig den 5. marts 2007:

“Grønlands Landsstyre har modtaget Landstingets Ombudsmands brev af 5. januar 2007, vedrørende Landstingets Ombudsmands udtalelse til A/S Boligselskabet INI i to klagesager om fremgangsmåden ved lejefastsættelse i forbindelse med, at lejernes betaling for vand overgik fra at være indregnet i lejen til at skulle betales i henhold til et særskilt regnskab.

Landstingets Ombudsmand udtalte blandt andet, at forhøjelserne af andre udgifter burde have været varslet efter reglerne om varsling af lejeforhøjelser, idet lejernes samlede udgifter til leje og vand i 2006 blev forhøjet i begge sager.

Landstingets Ombudsmand anmoder Landsstyret om at meddele, hvorledes Landsstyret vil rette den uhjemlede praksis.

Grønlands Landsstyre har taget Landstingets Ombudsmands udtalelse til efterretning, og på den baggrund agter Landsstyret at skabe klarhed over lovgrundlaget for varsling af lejeforhøjelser ved næste ændring af landstingsforordning om leje af boliger. Landsstyret vil i den forbindelse foreslå en præcisering af den gældende § 28, stk. 2, i landstingsforordning om leje af boliger, så bestemmelsen bringes i overensstemmelse med Landstingets Ombudsmands opfattelse.

Landsstyret har gennemgået de fremsendte varslinger i de to konkrete klagesager, og det er Landsstyrets opfattelse, at varslingerne opfyldte kravene til varsling af lejestigninger i § 28, stk. 2, i landstingsforordning nr. 2 af 12. maj 2005 om leje af boliger.

Omlægningen af vandudgiften til særskilt regnskab skete for at bringe Landstingsforordning om leje af boliger i overensstemmelse med

Landstingsforordning om boligsikring i lejeboliger. Med ændringen ydes der ikke længere boligsikring til lejers udgifter til vand, der er en forbrugsudgift.

Landsstyret finder ikke, at den skete lovændring giver udlejer mulighed for alene at korrigere driftsbudgettet på udgiftssiden uden at iagttage varslingsreglerne i § 28, stk. 2, i landstingsforordning nr. 2 af 12. maj 2005 om leje af boliger, såfremt den rene leje dermed stiger.

Landsstyret kan i øvrigt oplyse, at Direktoratet for Boliger og Infrastruktur allerede har anmodet A/S Boligselskabet INI om ved fremtidige lejevanslinger at anvende budgetmateriale, der imødekommer Landstingets Ombudsmands udtalelse afgivet den 4. juli 2006 til A/S Boligselskabet INI.”

Jeg skrev herefter den 18. april 2007 til landsstyremedlemmet:

"Jeg modtog den 7. marts 2007 Landsstyremedlemmet for Boliger og Infrastrukturs svar på min meddelelse af 5. januar 2007 til Landsstyret om boligelskabets uhjemlede praksis.

Landsstyremedlemmet oplyste for det første, at Landsstyret vil tage initiativ til at søge landstingsforordningen om leje af boliger § 28, stk. 2, præciseret, så bestemmelsen bringes i overensstemmelse med min opfattelse.

Jeg forstår dette således, at Landsstyret vil tage initiativ til at tydeliggøre lovteksten, med det formål at det klart skal fremgå, at reglerne om varsling af lejeforhøjelser også skal iagttages i situationer, hvor en udgiftstype tages ud af boligafdelingernes budget, og der inden for den økonomiske ramme af den regnskabsmæssige omlægning budgetteres med forhøjelse af boligafdelingens udgifter.

Jeg forstår endvidere Landsstyret således, at Landsstyret vil tage initiativ til at tydeliggøre lovteksten, med henblik på at det klart skal fremgå, at begrundelseskravet for varsling af huslejeforhøjelser indebærer, at begrundelsen for varslingen skal være retvisende, og at det herunder skal være muligt for lejeren af begrundelsen at udlede sammenhængen mellem huslejeforhøjelsen og boligafdelingens budget.

Jeg tager i den forbindelse til efterretning, at Landsstyret har tilkendegivet over for boligelskabet, at det er Landsstyrets opfattelse, at fremtidige lejevarslinger skal leve op til ovenstående begrundelseskrav.

For så vidt angår de to konkrete sager, har jeg noteret mig, at Landstyret finder, at begrundelseskravet i lejeforordningens § 28, stk. 2, er opfyldt.

Jeg erindrer i den anledning om, at jeg i mine udtalelser af 4. juli 2006 anførte, at meddelelserne til lejerne om ændringer i huslejen for 2006 fremstod som misvisende, idet de blev betegnet som lejenedsættelser, og idet boligforeningernes indtægter ikke var korrekt budgetteret, da indtægterne ikke tog højde for, at omkostningen ved forsyning af lejerne med vand ikke længere skulle indgå i lejefastsættelsen.

Det kunne som følge heraf ikke udledes, hvorledes de budgetmæssige ændringer ville påvirke huslejen.

Jeg beder på denne baggrund Landsstyret om at gøre nærmere rede for, ud fra hvilke overvejelser Landsstyret finder, at kravet til begrundelse af varsling af huslejeforhøjelser har været opfyldt i de to konkrete sager.

Jeg har sendt Landstingets Lovudvalg en kopi af dette brev."

Landstyremedlemmet svarede mig den 24. maj 2007:

"Jeg har modtaget Landstingets Ombudsmands brev af 18. april 2007 vedrørende A/S Boligselskabet INI's praksis for varsling af lejeforhøjelser for 2006.

Landstingets Ombudsmand beder Landsstyret om at gøre nærmere rede for, ud fra hvilke overvejelser Landsstyret finder, at kravet til begrundelse af varsling af husleje-forhøjelser har været opfyldt i de to konkrete sager.

Det er Landsstyrets vurdering, at de fremsendte varslinger i de to konkrete sager, opfyldte kravene til varsling af lejeforhøjelser i § 28, stk. 2, i landstingsforordning nr. 2 af 12. maj 2005 om leje af boliger med senere ændringer.

En varsling af en lejeforhøjelse skal indeholde oplysning om grunden til forhøjelsen og forhøjelsens størrelse angivet i kroner pr. måned. Jf. ændringsforslaget til Landstingets 2. behandling af forslag til landstingsforordning nr. 2 af 12. maj 2005 om leje af boliger, fremgår det af bemærkningerne til § 28, stk. 2, at udlejer kan løfte sin oplysningspligt ved at vedlægge et summarisk budget for det kommende år, der viser hovedposterne i budgettet for henholdsvis indeværende og det kommende år.

I de konkrete sager var varslingerne vedlagt et sådant summarisk budget sammen med oplysning om nuværende og kommende huslejes størrelse angivet i kroner.

I de konkrete sager havde A/S Boligselskabet INI varslet lejeændringen med 3 måneders varsel, i overensstemmelse med varslingsreglerne for lejeforhøjelser i lejeforordningens § 28, stk. 2.

Det er på denne baggrund Landsstyrets vurdering, at A/S Boligselskabet INI har overholdt § 28, stk. 2, i landstingsforordning nr. 2 af 12. maj 2005 om leje af boliger med senere ændringer."

Jeg svarede landsstyremedlemmet den 4. september 2007:

"Jeg modtog den 25. maj 2007 landsstyremedlemmets svar på mit brev af 18. april 2007. Som følge af et stort antal nyindkomne klagesager har jeg beklageligvis først fået mulighed for at svare landsstyremedlemmet nu.

Jeg tager til efterretning, at Landsstyret i de to klagesager, som gav mig anledning til at give meddelelse efter ombudsmandslovens § 11 om, at boligselskabets praksis var ulovlig, finder, at varslingsbetingelserne i lejeforordningens § 28, stk. 2, er overholdt.

Jeg finder imidlertid fortsat, at den omstændighed, at varslingerne i de to sager, som jeg har behandlet, er fremstillet som lejenedsættelser, og at det ikke er muligt i de foreliggende sager at udlede, hvorledes ændringerne i boligafdelingens budget påvirker huslejen, samlet set gør, at varslingerne ikke lever op til kravene til en fyldestgørende begrundelse.

Jeg bemærker i den forbindelse, at min argumentation i min udtalelse og i mit brev af 5. januar 2007 til Landsstyret hviler på, at der må stilles yderligere krav til begrundelsen end dem, som er nævnt i lejeforordningens § 28, stk. 2.

Der er således tale om, at krav til begrundelsen, der er opregnet i forordningen, ikke giver selvstændig mening i forhold til retsbeskyttelsesformålet med begrundelseskra-
vet og grundlæggende principper for offentlig opkrævningsvirksomhed, hvis det ikke tillige gælder, at begrundelsen skal være retvisende og skal opfylde det konkrete informationsbehov.

Eksempelvis vil en meddelelse om, at lejen stiger med et bestemt beløb, vedlagt et bud-
getsammendrag, som alene indeholder oplysning om de udgifter, som stiger, formelt opfylde kravet i § 28, stk. 2, men vil ikke give mening, såfremt det ikke samtidig oplyses, om eksempelvis andre udgifter falder, og hvorvidt de aktuelle lejeindtægter og andre indtægter kan dække udgifterne.

Samtidig skal de enkelte budgetposter, uanset oplysningerne i begrundelsen for varslingen, naturligvis være fastsat ud fra et så virkelighedsnært skøn som muligt over udviklingen for den pågældende budgetperiode, ligesom begrundelsen ikke må indeholde ukorrekte eller vildledende elementer.

I de to sager, som jeg har behandlet, var ændringen beskrevet som lejenedsættelser, ligesom indtægtssiden ikke var korrigeret for, at udgiften til vandforsyning udgik af regnskabet.

Jeg kan herefter tilslutte mig Landsstyrets opfattelse af, at det begrundelseskrav, som er beskrevet i lejeforordningens § 28, stk. 2, formelt er opfyldt i de to sager, men jeg finder uanset dette, at begrundelsen alligevel er utilstrækkelig, herunder misvisende, som følge af at ændringerne beskrives som lejenedsættelser, og at indtægterne ikke er opgjort på en måde, som gør det muligt at vurdere ændringerne i huslejen.

Jeg finder det derfor væsentligt, at der sker en afklaring af, om de foreliggende mangler ved varslingerne er af en sådan karakter, at varslingerne bliver ugyldige, uanset at kravene i lejeforordningens § 28, stk. 2, formelt er overholdt.

Det er således efter min opfattelse et principielt spørgsmål, om der kan statueres ugyldighed af andre grunde end dem, som efter lejeforordningen er tillagt ugyldigheds-virkning.

Jeg overvejer herefter at anbefale, at de to lejere kan få fri proces til at få prøvet varslingernes gyldighed ved domstolene, såfremt Landsstyret fortsat er af den opfattelse, at varslingerne er gyldige.

Forinden jeg tager endelig stilling til, om jeg har grundlag for at anbefale fri proces, beder jeg Landsstyret om at vurdere spørgsmålet om, hvorvidt der ved varsling af leje-forhøjelser generelt kan ses bort fra, at varslingerne indeholder misvisende oplysning-

ger, og at udlejers indtægter ikke er opgjort på en måde, som gør det muligt at vurdere ændringerne i huslejen.

Såfremt Landsstyret ikke finder, at disse forhold generelt kan fralægges betydning, beder jeg Landsstyret om at vurdere, hvilken betydning disse forhold har haft for de konkrete varslinger, som jeg har undersøgt.

Jeg har sendt kopi af dette brev til Landstingets Lovudvalg, til de to klagere, hvis sager jeg har behandlet, og til A/S Boligselskabet INI."

Den 13. september 2007 sendte landsstyremedlemmet mig følgende svar:

"Jeg har modtaget Landstingets Ombudsmands brev af 4. september 2007 vedrørende A/S Boligselskabet INI's praksis for varsling af huslejeændringer for 2006.

Landstingets Ombudsmand beder Landsstyret om fremkomme med en afklaring af; om varslingerne er af en sådan karakter, at varslingerne bliver ugyldige, uanset at kravene i lejeforordningens § 28, stk. 2 formelt er overholdt.

Det er Landsstyrets vurdering, at der ikke skal stilles yderligere krav om grunden til varslingen end § 28, stk. 2 i landstingsforordning nr. 2 af 12. maj 2005 om leje af boliger (lejeforordningen).

Landsstyret kan i samme forbindelse påpege, at varslingsreglerne bygger på konceptet om at huslejevarslinger ikke kan erklæres ugyldige. Dette forhold skyldes balanceprincippet, som er gældende for boligafdelingerne i Grønland. Ugyldighedsvirkningen i § 28, stk. 2 er derfor en specifik regel og ikke udtryk for en generel grundsætning om ugyldighed.

Ombudsmanden anmoder samtidig Landsstyret om at vurdere spørgsmålet om, der ved varsling af lejeforhøjelser generelt kan ses bort fra, at varslingerne indeholder misvisende oplysninger, og at udlejers indtægter ikke er opgjort på en måde, som gør det muligt at vurdere ændringerne i huslejen.

Landsstyret finder ikke, at de pågældende forhold har betydning for varslingen af huslejeforhøjelse, da det blev oplyst, at udgiften til vand ville blive opkrævet særskilt. I følgebrevet til varslingerne blev det anført, at der ville blive opkrævet et vandbidrag. Det er derfor Landsstyrets vurdering, at varslingerne ikke indeholdt misvisende oplysninger og at udlejers indtægter er opgjort på en måde, som gør det muligt at vurdere ændringerne i huslejen."

Jeg havde ikke taget stilling til landsstyremedlemmets svar ved beretningsårets udløb.

Årsberetning 2006, afsnit 6, side 400ff.

En kommunes behandling af en ansøgning om boligsikring (j.nr. 11.10.02.04/048-03)

Jeg skrev den 2. marts 2007 til Familiedirektoratet:

"Direktoratet besvarede den 24. november 2006 min gentagne meddelelse efter ombudsmandslovens § 11 til Landsstyret vedrørende klageadgangen til Det Sociale Ankenævn i sager om boligsikring.

Jeg har noteret mig, at Landsstyret har taget initiativ til at bringe klageadgangen i landstingsforordningen om boligsikring i overensstemmelse med klageadgangen i landstingsforordningen om socialvæsenets styrelse og organisation.

Jeg har endvidere modtaget en elektronisk version af det fremsatte forordningsforslag.

Jeg afventer derfor forslagets behandling i Landstinget, forinden jeg tager stilling til, om jeg bør foretage mig yderligere i forhold til min meddelelse efter ombudsmandslovens § 11.

Jeg finder imidlertid, at jeg nu bør henlede Landsstyrets opmærksomhed på to forhold:

For det første fremgår det af bemærkningerne til det omdelte forslag, at ombudsmanden har kritiseret en uoverensstemmelse mellem landstingsforordningen om boligsikring i lejeboliger og landstingsforordningen om socialvæsenets styrelse og organisation.

Dette er ikke tilfældet, idet ombudsmanden ikke kan kritisere Landstinget. Ombudsmanden har derimod givet Landstinget og Landsstyret meddelelse om, at det er uklart, om den i landstingsforordningen om socialvæsenets styrelse og organisation indførte generelle klageadgang i sociale sager ophæver de begrænsninger i klageadgangen over kommunale afgørelser, som følger af den nugældende landstingsforordning om boligsikring i lejeboliger.

Denne meddelelse er givet efter ombudsmandslovens § 11, som foreskriver en pligt for ombudsmanden til at give Landstinget og Landsstyret meddelelse om mangler ved landstingslove og landstingsforordninger, hvorved forstås sådanne mangler, som Landstinget ikke har været opmærksom på ved forslagenes behandling.

Det andet forhold, som jeg på nuværende tidspunkt vil henlede Landsstyrets opmærksomhed på, er, at det af bemærkningerne til forslaget fremgår, at ombudsmanden har givet udtryk for, at klageadgangen i boligsikringssager bør svare til den klageadgang, som er hjemlet i landstingsforordningen om socialvæsenets styrelse og organisation.

Dette er heller ikke korrekt, idet det, som en konsekvens af ombudsmandens politiske neutralitet, falder uden for ombudsmandens virksomhed at tage stilling til, hvilke regler Landstinget bør vedtage.

Ombudsmandens meddelelse efter ombudsmandslovens § 11 går specifikt på, at det hverken af landstingsforordningen om socialvæsenets styrelse og organisation eller af forarbejderne til denne landstingsforordning kan udledes, hvorvidt de begrænsninger i klageadgangen, der er optaget i den ældre lovgivning, er bortfaldet.

Der er for så vidt tale om et problem, som ikke specifikt er knyttet til landstingsforordningen om boligsikring, idet anden social lovgivning også indeholder klagebegrænsninger.

Problemet opstår i en situation, hvor man gennemfører ny lovgivning på et område, der i forvejen er lovreguleret.

Ved gennemførelsen af den nye lovgivning må det nye regelsæt indeholde oplysning om, hvilke eksisterende bestemmelser der ophæves.

Dette spørgsmål må aldrig henskydes til en fortolkning af, i hvilket omfang den nye lov er forenelig med den ældre lov.

Jeg beder derfor Landsstyret overveje, om bemærkningerne til det fremsatte forslag bør justeres.

Jeg har tilstillet Landstingets Lovudvalg og landsstyreformanden en kopi af dette brev."

Den 7. marts 2007 skrev jeg til Familiedirektoratet med kopi til Landstingets Lovudvalg og Landsstyret:

"Direktoratet har den 6. marts 2007 sendt mig det rettelsesblad, som Landsstyret agter at udsende til forslaget til ændring af landstingsforordningen om boligsikring, som er anmeldt til behandling på Landstingets forestående forårssamling som punkt FM 2007/44.

Rettelsesbladet indeholder efter min opfattelse en korrekt gengivelse af ombudsmandens meddelelse efter ombudsmandslovens § 11 om forholdet mellem landstingsforordningen om socialvæsenets styrelse og organisation og landstingsforordningen om boligsikring i lejeboliger.

Jeg afventer herefter lovforslagets behandling i Landstinget."

Jeg afsluttede sagen med brev af 17. september 2007 til Familiedirektoratet:

"Idet landstingsforordning nr. 6 af 7. maj 2007 om ændring af landstingsforordning om boligsikring i lejeboliger nu er trådt i kraft, foretager jeg mig ikke yderligere i sagen.

Den foreliggende usikkerhed om, i hvilket omfang afgørelser i boligsikringssager kunne påklages til Det Sociale Ankenævn, der fulgte af den tidligere gældende lovgivning, er således bortfaldet."

Årsberetning 2006, afsnit 6, side 403ff.

Partshøringsmangler ved flere afskedigelser (j.nr. 11.32.20.0/114-97, 11.32.20.0/093-98 og 11.32.20.0/037-99)

I sagen 11.32.20.0/093-98 modtog jeg den 3. april 2007 meddelelse fra Landsdommeren i Grønland om, at klageren var meddelt fri proces.

I de to andre sager skrev jeg den 25. januar 2007 til K Kommune:

"Jeg anmodede ved brev af den 12. juni 2006 kommunen om at orientere mig om, hvad kommunen foretog sig yderligere i sagen i forhold til klager.

Da jeg herefter ikke hørte fra kommunen, bragte retschef Michael Mikkelsen telefonisk sagen i erindring over for kommunen den 8. november 2006. Retschefen skrev i den anledning følgende telefonnotat:

"Jeg har i dag telefonisk kontaktet kommunaldirektør [...] for at høre, om kommunen har fulgt op på sagen.

Kommunaldirektøren oplyste, at han var i gang med at rydde op i personalesagerne, og at han ville undersøge, om [...] har svaret på kommunens forligstilbud [...] Er dette ikke tilfældet, vil kommunaldirektøren tage initiativ til at afslutte sagen i forhold til [...] og orientere ombudsmanden herom.

[...]"

Da jeg ikke har modtaget svar på ovennævnte anmodning, bringes sagen igen i erindring."

Den 4. april og den 17. september 2007 erindrede jeg på ny kommunen om et svar.

Den 5. oktober 2007 svarede kommunen mig, at kommunen i marts måned 2007 var fremkommet med forligstilbud over for de pågældende to afskedigede med-

arbejdere, og at den ene havde afvist tilbuddet, idet vedkommende ønskede en retssag, mens kommunen ikke havde hørt fra den anden afskedigede medarbejder.

Jeg havde ved beretningsårets udløb ikke taget stilling til kommunens seneste svar.

Årsberetning 2006, afsnit 6, side 409f.

Afgørelsesbegrebet i forbindelse med levnedsmiddelkontrol - spørgsmål om dispensationshjemmel, pligt til at fastsætte udfyldende administrative regler om kontrol (j.nr. 11.52.10.1/066-00)

Jeg erindrede ved brev af 24. januar 2007 Direktoratet for Erhverv, Landbrug og Arbejdsmarked om min forespørgsel om status på lovgivningsarbejdet.

Direktoratet meddelte ved brev af 13. februar 2007:

"Som svar på Deres forespørgsel kan jeg oplyse at Fødevarer- og Forbrugerkontoret er godt i gang med udarbejdelsen af en ny levnedsmiddelbekendtgørelse. Desværre er dette arbejde blevet afbrudt af andet arbejde og bekendtgørelsen vil derfor blive ca. år forsinket.

Men med høringer og andet færdiggørende arbejde regner vi med at bekendtgørelsen træder i kraft medio 2007."

Jeg erindrede ved breve af 18. september og 28. november 2007 direktoratet for svar.

Jeg havde ved beretningsårets udløb ikke modtaget svar fra direktoratet.

7. Opfølgning på tidligere års beretninger - egen drift-sager

Årsberetning 2006, afsnit 4, side 34ff.

Direktoratet for Sundheds (Kystledelsens) behandling af en klage over en læges beskyldning mod en patient om at have solgt ordineret medicin (j.nr. 11.73.55.12/088-06)

Jeg afsluttede min behandling af sagen i 2007, og min udtalelse er optaget i denne beretning, afsnit 5, side 234.

Årsberetning 2006, afsnit 4, side 36

Familiedirektoratets tilsyn med kommunerne (j.nr. 11.73.18.30/104-06)

Min undersøgelse var ikke afsluttet ved beretningsårets udløb.

Årsberetning 2006, afsnit 4, side 36f.

Gennemgang af sociale sager (j.nr. 11.73.88.71/045-06)

K Kommune tog i sin besvarelse af 25. september 2007 min henstilling om at yde klagevejledning i sager, hvor borgeren ikke får fuldt ud medhold, til Det Sociale Ankenævn, til efterretning.

For så vidt angår mine bemærkninger om ydelse af personlige tillæg efter en individuel behovsvurdering, konstaterede jeg endvidere, at kommunen havde genbehandlet de enkelte konkrete sager, som havde givet mig anledning til at bemærke, at det ikke er lovligt, at kommunen tager budgetmæssige hensyn, og at kommunen ikke kan fastsætte ansøgningsfrister med den virkning, at fristens overskridelse i sig selv medfører, at ydelse af personlige tillæg nægtes.

Jeg foretager mig herefter ikke yderligere i sagen.

Årsberetning 2006, afsnit 4, side 38

Gennemgang af sociale sager (j.nr. 11.73.88.71/053-06)

Jeg henviser til afsnit 3.14., hvor jeg har optaget et uddrag af mine bemærkninger til K Kommune.

Årsberetning 2006, afsnit 4, side 38

Gennemgang af personalesager (j.nr. 11.73.88.72/054-06)

Jeg henviser til afsnit 3.15., hvor jeg har optaget et uddrag af mine bemærkninger til K Kommune.

Årsberetning 2006, afsnit 4, side 38

Gennemgang af inkassosager (j.nr. 11.73.88.73/055-06)

Jeg henviser til afsnit 3.16., hvor jeg har optaget et uddrag af mine bemærkninger til K Kommune.

Årsberetning 2006, afsnit 4, side 39

Gennemgang af sociale sager (j.nr. 11.73.88.71/069-06)

Jeg henviser til afsnit 3.17., hvor jeg har optaget et uddrag af mine bemærkninger til K Kommune.

Årsberetning 2006, afsnit 4, side 39

Gennemgang af personalesager (j.nr. 11.73.88.72/070-06)

Jeg har ikke fundet anledning til at optage mine generelle bemærkninger eller kommunens svar herpå i beretningen. Jeg afsluttede sagens behandling ved brev af 15. januar 2007.

Årsberetning 2006, afsnit 4, side 39

Gennemgang af inkassosager (j.nr. 11.73.88.73/071-06)

Jeg har ikke fundet anledning til at optage mine generelle bemærkninger eller kommunens svar herpå i beretningen.

Årsberetning 2006, afsnit 5, side 372ff.

Det Sociale Ankenævns prioritering af sager om offentlig hjælp til betaling af huslejerestancer (j.nr. 11.73.19.04/124-05)

Det Sociale Ankenævn meddelte mig i brev af 26. april 2007, at ankenævnet tog min henstilling om udvidet brug af skriftlig votering til efterretning.

Ved brev af 9. juli 2007 erindrede jeg ankenævnet om et svar på min henstilling om, at ankenævnet skulle være opmærksom på forhold, som kunne begrunde fravigelse af nævnets prioriteringspraksis.

Jeg erindrede den 12. september 2007 igen ankenævnet om et svar på denne henstilling.

Ankenævnet svarede mig den 28. september 2007, at også denne henstilling blev taget til efterretning.

Jeg har herefter afsluttet min undersøgelse.

Årsberetning 2006, afsnit 7, side 411

Feriefrirejser til grønlandske retspsykiatriske patienter indlagt i Danmark (j.nr. 11.73.53.01/075-05)

Min undersøgelse var ikke afsluttet ved beretningsårets udløb.

Årsberetning 2006, afsnit 7, side 411ff.

Direktoratet for Boliger og Infrastrukturs kontrol med A/S Boligselskabet INI (j.nr. 11.73.25.05/078-05)

Efter at Landstinget havde vedtaget landstingsforordning nr. 14 af 20. november 2006 om ændring af landstingsforordning om leje af boliger, gav jeg ved brev af 18. september 2007 på ny Landstinget og Landsstyret meddelelse efter landstingsloven om Landstingets Ombudsmand § 11.

Jeg skrev til Landsstyret med kopi til Lovudvalget:

“Den 7. november 2005 afgav jeg udtalelse om min undersøgelse af Landsstyrets styringsbeføjelser over for A/S Boligselskabet INI.

I den forbindelse indberettede jeg forskellige uklarheder i regelgrundlaget for boligselskabets opgaveløsning og selskabets forhold til Landsstyret.

Jeg skrev i den forbindelse til Landsstyret:

“Idet jeg henviser til vedlagte kopi af udtalelse sendt samtidig hermed til Direktoratet for Boliger og Infrastruktur, giver jeg herved, jf. ombudsmandslovens § 11, Landsstyret meddelelse om, at den opdeling af arbejdsopgaver for A/S Boligselskabet INI, som følger af landstingsforordning nr. 2 af 15. april 2003 om ændring af landstingsforordning om etablering af et boligselskab, er uklar.

Dette gælder i relation til opdelingen af boligselskabets opgaver i administration, drift og vedligeholdelse af udlejningsboligerne som én opgave og myndighedsopgaver for hjemmestyret som en anden opgave.

Det fremstår også uklart, hvorvidt Landstinget har haft til hensigt at afskære den administrative rekurs på forvaltningsområder, som af Landsstyret delegeres til boligselskabet.

Jeg beder Landsstyret meddele mig, hvad denne meddelelse giver anledning til.”

Direktoratet for Boliger og Infrastruktur meddelte mig i brev af 25. januar 2006, at direktoratet mente, at der var rekurs fra boligselskabet til Landsstyret på ulovbestemt grundlag, men direktoratet tog til efterretning, at jeg fandt, at lovgivningens beskrivelse af klageadgangen var uklar.

Idet jeg henviser til min udtalelse, som jeg for god ordens skyld genfremsender, navnlig min argumentation på siderne 9-12, grønlandssproget version, og siderne 7-9, dansksproget version, samt siderne 19-23, grønlandssproget version, og siderne 14-

18, dansksproget version, er jeg af den opfattelse, at der kun i begrænset omfang er rekurs fra A/S Boligselskabet INI til Landsstyret.

Jeg argumenterede yderligere herfor i mit brev af 20. april 2006 til Direktoratet for Boliger og Infrastruktur, som jeg også sendte i kopi til Landstingets Lovudvalg og til Landsstyret.

Jeg har på denne baggrund gennemgået landstingsforordning nr. 14 af 20. november 2006, som trådte i kraft 1. januar 2007.

Jeg har i den forbindelse noteret mig følgende ændring til § 84:

"14. I § 84 indsættes som stk. 5:

"Stk. 5. Klager vedrørende de i stk. 1, nævnte forhold kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed end Boligklagenævnet."

Lejeforordningens § 84 lyder herefter i sin helhed:

"§ 84. Boligklagenævnet behandler klager indbragt af lejere vedrørende:

- 1) Formalia ved varsling af huslejeforhøjelser, jf. § 28, stk. 2.
- 2) Vedligeholdelse og istandsættelse, jf. § 45.
- 3) Boligens stand ved indflytningen, jf. § 47.
- 4) Installation i og forbedringer af det lejede (råderet), jf. §§ 51 og 55.
- 5) Lejerens brug af det lejede (overtrædelser af ordensreglerne), jf. § 50.
- 6) Brugsrettens overgang til andre (boligbytning, fremleje og fortsættelse af lejemål), jf. §§ 58-62.
- 7) Boligens stand ved fraflytning (normalistandsættelse), jf. § 77.

Stk. 2. Klager skal indbringes skriftligt for Boligklagenævnet og indeholde en præcisering af, hvad lejeren ønsker, at nævnet skal tage stilling til. Klagen skal vedlægges den fornødne dokumentation for de forhold, som lejeren ønsker behandlet.

Stk. 3. For behandlingen af en klage ved Boligklagenævnet skal lejeren betale et gebyr på højst 500 kr. Klagegebyret tilbagebetales, hvis lejeren får medhold i klagen, eller hvis sagen afvises som uegnet til behandling ved Boligklagenævnet.

Stk. 4. Ønsker en lejer en sag, der allerede er anlagt ved domstolene, indbragt for Boligklagenævnet, skal nævnet afvise at realitetsbehandle klagen.

Stk. 5. Klager vedrørende de i stk. 1, nævnte forhold kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed end Boligklagenævnet."

Jeg har nu besluttet at give Landstinget og Landsstyret meddelelse efter landstingsloven om Landstingets Ombudsmand § 11 om, at Landsstyret i bemærkningerne til dette forordningsforslag ikke har givet en korrekt beskrivelse af retsgrundlaget for forholdet mellem Landsstyret og A/S Boligselskabet INI.

Det fremgår af de almindelige bemærkninger til forslaget til ændring af lejeforordningen:

"Sammen med ændringen i kapitel 14 om Boligklagenævnet er det hensigten at understrege indholdet af, og forskellene mellem Hjemmestyrets eller en kommunes tilsynsopgave og Hjemmestyrets eller en kommunes opgave som traditionel rekursinstans i sager, som ligger udenfor Boligklagenævnets kompetence."

Landsstyrets bemærkninger til ændringsforslaget til § 84 indeholder blandt andet:

"Bestemmelsen præciserer, at en lejer kun kan indbringe sin klage for Boligklagenævnet, hvis klagen angår en af de i stk. 1 nævnte forhold. Landsstyreområdet, hvorunder boliger hører, eller en kommune vil således ikke have kompetence til at behandle klager over afgørelser truffet af en af Hjemmestyret eller en kommune ekstern antaget administrator, såfremt klagen angår en af de i stk. 1 nævnte forhold.

Landsstyreområdet, hvorunder boliger hører, eller en kommune har herefter alene kompetence til at behandle afgørelser truffet af en af Hjemmestyret eller en kommune ekstern antaget administrator, når klagen falder udenfor Boligklagenævnets kompetenceområde. I dette tilfælde vil landsstyreområdet, hvorunder boliger hører, eller en kommune fungere som rekursmyndighed. Området, hvor dette vil være tilfældet, anses for at være meget lille, og beror på en konkret vurdering. For eksempel kan dog nævnes de tilfælde, hvor A/S Boligselskabet INI udøver myndighedsopgaver på Hjemmestyres vegne efter landstingsforordning om etablering af et boligselskab.

Faktisk forvaltningsvirksomhed, såsom den rent fysiske aktivitet der skal til for at producere ydelser til borgerne, indgår ikke i rekursinstituttet, hvorfor det må forventes, at en lejers klage, som ikke hører indenfor Boligklagenævnets kompetenceområde, og som ikke giver rekursadgang til landsstyreområdet, hvorunder boliger hører, eller en kommune, må indbringes for domstolene."

I betænkningen til forslaget anfører Landstingets Infrastruktur- og Boligudvalg:

"Ændring af klageadgang i § 1, nr. 14

Udvalget forstår, at den foreslåede ændring har til hensigt, at sikre at der sker en forenkling af klageadgangen og en opbygning og styrkelse af kompetence i en særlig enhed Boligklagenævnet. Denne enhed får til opgave at behandle klager fra borgere over beslutninger truffet af en af Hjemmestyret eller kommuner ekstern antaget administrator. En ekstern administrator kan f. eks. være A/S boligselskabet INI eller Iserit A/S. Bestemmelsen begrænser Hjemmestyrets rolle som rekursmyndighed. Infrastruktur- og Boligudvalget anser ikke denne ændring, som en grundlæggende forandring af borgernes retstilling i forbindelse med klagesager. Udvalget finder at der hverken ud fra en økonomisk eller en administrativ vurdering er væsentlige fordele ved at opretholde to af hinanden uafhængige rekursmyndigheder, som borgerne skal forholde sig til i forbindelse med en klagesag."

Der kan på denne baggrund være tale om, at Landstinget har forholdt sig til ændringsforslaget på et ufuldstændigt grundlag.

Jeg beder med ovenstående udgangspunkt om Landsstyrets bemærkninger til, hvad Landsstyret vil foretage sig i anledning af, at forarbejdernes beskrivelse af det retsgrundlag, der regulerer Landsstyrets forhold til boligselskabet, ikke er i overensstemmelse med de forvaltningsretlige regler, som jeg har beskrevet i mine tidligere breve til Landsstyret.

Jeg finder uafhængigt af ovenstående, at den vedtagne forordningsændring giver mig anledning til nærmere overvejelser vedrørende min kompetence til at behandle klager over A/S Boligselskabet INI.

Landstingsloven om Landstingets Ombudsmand § 6, stk. 3, er sålydende:

"Klage over afgørelser, der kan ændres af højere administrativ myndighed, kan ikke indgives til ombudsmanden, forinden den højere myndighed har truffet afgørelse i sagen. Den i stk. 2 nævnte frist regnes da fra denne myndigheds afgørelse."

Landsstyrets bemærkninger i lovforslaget om, at Landsstyret er rekursinstans i forhold til A/S Boligselskabet INI, vil, hvis denne opfattelse er tiltrådt af Landstinget, have den konsekvens, at jeg ikke længere kan behandle klager over boligselskabets afgørelser, forinden sagen har været afgjort af Landsstyret. Dette vil være et brud med min hidtidige praksis, som bygger på den opfattelse, at Landsstyret som udgangspunkt ikke er rekursinstans i forhold til boligselskabet.

Såfremt Landstinget har tiltrådt den opfattelse, at Landsstyret har styringsbeføjelser over for boligselskabet, i samme omfang som en overordnet myndighed har over for en underordnet myndighed, betyder det også, at Landsstyret er forpligtet til at foretage en tilbundsgående realitetsbehandling af alle klager over boligselskabets afgørelser, som ikke kan indbringes for Boligklagenævnet.

Det forekommer retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at en sådan retstilstand, som væsentligt fraviger almindelige forvaltningsretlige regler, ikke kan udledes af landstingsforordningens ordlyd.

Såfremt Landsstyret ønsker at opretholde landstingsforordningens § 84, stk. 5, beder jeg derfor også Landsstyret overveje, om beskrivelsen af Landsstyrets status som rekursinstans skal indføres i lovteksten."

Landstyremedlemmet for Boliger, Infrastruktur og Råstoffer svarede mig den 28. september 2007, at han ville vende tilbage på et senere tidspunkt.

Jeg havde ved beretningsårets udløb ikke hørt fra landstyremedlemmet.

Årsberetning 2006, afsnit 4, side 38

Gennemgang af sociale sager (j.nr. 11.73.88.71/053-06)

Jeg henviser til afsnit 3.14, hvor jeg har optaget et uddrag af mine bemærkninger til K Kommune.

Årsberetning 2006, afsnit 7, side 419

Gennemgang af inkassosager (j.nr. 11.738873/074-05)

Jeg havde ved beretningsårets udløb ikke afsluttet min undersøgelse.

Årsberetning 2006, afsnit 7, side 414ff.

Gennemgang af sociale sager (j.nr. 11.73.88.71/072-05)

Jeg modtog den 17. marts 2006 svar fra kommunen. Kommunen havde imidlertid i svaret alene forholdt sig til mine generelle bemærkninger, hvorfor jeg erindrede om svar på mine bemærkninger og spørgsmål til de konkrete sager.

En af de konkrete sager havde givet mig anledning til i mit brev af 17. november 2006 at spørge kommunen om, med hvilken hjemmel kommunen havde besluttet, at en førtidspensionist skulle tilbagebetale for meget udbetalt pension.

Kommunen angav i sit svar af 23. april 2007 landstingsforordning nr. 9 af 15. april 2003 samt hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 41 af 14. december 2006 som hjemmel for sin beslutning og meddelte samtidig, at socialudvalget på møde til sag nr. 87/03 havde besluttet, at beløbet skulle ydes som engangshjælp/personlige tillæg.

Det gav mig anledning til i brev af 14. juni 2007 supplerende at spørge kommunen om, hvorvidt socialudvalget havde besluttet, at det for meget udbetalte beløb i førtidspension i stedet skulle ydes som engangshjælp/personlige tillæg, uden at der forelå en ansøgning herom fra borgeren.

Kommunen svarede ved brev af 2. juli 2007:

"[...]"

7. Opfølgning på tidligere års beretninger - egen drift-sager

Er dog fra socialudvalg's beslutning blevet besluttet 12. juni 2003 at der skal betales for B's negative løn via engangs hjælp.

[...]"

Jeg anmodede ved brev af 26. juli 2007 kommunen om følgende:

"[...]

Jeg beder kommunen om at be- eller afkræfte, om min forståelse af kommunens sagsbehandlingsskridt er korrekt:

- At kommunen ved en fejl har udbetalt dobbelt førtidspension til B.
- At socialudvalget derefter besluttede at tildele det for meget udbetalte til B som engangshjælp.
- At kommunen derefter har indgået en aftale med B's ægtefælle om, at vedkommende afdrager det for meget betalte førtidspensionsbeløb med 1.000 kr. om måneden."

Kommunen anførte som svar på denne sag i brev af 12. september 2007 blandt andet:

"[...]

Efter undersøgelse kan jeg se, at man har behandlet begge ægtefælles for meg udbetalt førtidspension. Sagen er blevet behandlet i Socialudvalget 06/06-03 sagsnummer 87/03, der er blevet godkendt at man betaler begge for meget udbetalte førtidspension. Hvilet man har gjort."

Det gav mig anledning til i brev af 23. oktober 2007 blandt andet at skrive til kommunen:

"[...]

Kommunen oplyser i sit svar af 12. september 2007, at kommunen har besluttet at "betale" det pensionsbeløb, som er fejludbetalt til ægtefællerne B.

Det står mig ikke klart, hvad kommunen nærmere har besluttet.

Jeg bemærker i den forbindelse, at der er væsentlig forskel på, om [opkrævning af] et tilbagebetalingskrav [opgives på grund af, at kravet ikke eksisterer eller af andre grunde].

Eftergivelse

Forskellen har afgørende betydning for, om kommunen kan kræve beløbet tilbagebetalt.

Såfremt [opkrævningen opgives, uanset at kravet eksisterer,] fastholder kommunen, at kommunen har været berettiget til at kræve beløbet tilbagebetalt, men at kommunen af andre grunde [opgiver / eftergiver] kravet.

Dette vil ofte være relevant, hvis der er tale om en fejludbetaling til en pensionist, og det som følge af pensionistens økonomiske situation og forbuddet mod løntilbageholdelse og modregning i sociale pensioner er urealistisk, at tilbagebetalingskravet afvikles.

En eftergivelse af et tilbagebetalingskrav hos en pensionist vil normalt skulle gennemføres ved ydelse af et personligt tillæg til pensionisten, idet en eftergivelse bør følge de kriterier, som i øvrigt er gældende for at yde supplement til grundpensionen.

Kommunen har i sit svar af 23. april 2007 til mig oplyst, at tilbagebetalingskravet støttes på landstingsforordning nr. 9 af 15. april 2003 om offentlig pension § 14.

Denne bestemmelse giver ikke hjemmel til at kræve tilbagebetaling af personlige tillæg, som er blevet ydet til dækning af tilbagebetalingskrav, der skyldes kommunens fejl.

Kravet eksisterer ikke

Når [opkrævningen opgives, fordi kravet ikke eksisterer], er det udtryk for, at kommunen ikke har hjemmel til at kræve beløbet tilbagebetalt, eller sagt med andre ord at kravet slet ikke består.

Kommunen skal derfor forinden sin afgørelse foretage en undersøgelse af, om kravet består.

I den foreliggende sag har jeg noteret mig, at tilbagebetalingskravet støttes på, at ægtefællerne B ved en fejl har fået udbetalt for meget i pension.

Der er i pensionsforordningen fra 2003 alene hjemmel til at kræve tilbagebetaling af for meget udbetalt pension i § 8, stk. 2, som omhandler den situation, at fejludbetalingen skyldes, at pensionisten har givet kommunen urigtige oplysninger.

En tilsvarende regel findes i landstingsforordning nr. 4 af 7. maj 2007 om førtidspension § 18, stk. 3, som trådte i kraft den 1. juli 2007.

Er pensionsforordningens betingelser for at kræve tilbagebetaling ikke opfyldt, kan tilbagebetaling kun kræves efter ulovbestemte formueretlige regler. Der er således et

7. Opfølgning på tidligere års beretninger - egen drift-sager

ulovbestemt retsprincip, hvorefter tilbagebetaling kan kræves, såfremt modtageren af beløbet vidste eller burde vide, at beløbets udbetaling beroede på en fejl.

Når et tilbagebetalingskrav på dette grundlag gøres gældende af en offentlig myndighed, skal der tillige lægges vægt på, om myndigheden eller borgeren er nærmest til at bære risikoen for fejludbetalingen.

Dette indebærer, at fejludbetalinger fra kommunen til en borger, som alene beror på kommunens fejl, normalt kun vil kunne kræves tilbagebetalt, såfremt kommunen har konkret dokumentation for, at borgeren ved beløbets udbetaling vidste, at udbetalingen beroede på en fejl. Dette vil typisk forudsætte, at der er tale fejludbetalinger, som væsentligt overstiger de korrekte pensionsudbetalinger.

Er betingelserne for at kræve tilbagebetaling ikke opfyldt, skal kommunen frafalde tilbagebetalingskravet, og der vil i denne situation ikke være grundlag for at yde pensionisten et personligt tillæg.

Jeg henstiller på denne baggrund, at kommunen tager stilling til, enten om tilbagebetalingskravet mod ægtefællerne B burde have været opgivet som uhjemlet, eller om betingelserne er opfyldt for at kræve tilbagebetaling af et personligt tillæg til dækning af tilbagebetalingskravet."

Kommunen genfremsendte alene i sit svar af 10. december 2007 sine tidligere besvarelser og gentog socialudvalgets beslutning om at betale disse "via en gangs hjælp. Disse er blevet bogført vi engangs hjælp."

Jeg havde ved beretningsårets udløb ikke forholdt mig til kommunens svar.

Årsberetning 2005, afsnit 4, side 50

Gennemgang af sociale sager (j.nr. 11.73.88.71/110-05)

Min undersøgelse var ikke afsluttet ved beretningsårets udløb.

Årsberetning 2006, afsnit 7, side 423 ff.

Gennemgang af inkassosager (j.nr. 11.73.88.73/094-04)

Jeg skrev den 14. marts 2007 til K Kommune:

"Jeg vender nu tilbage til sagen, hvor kommunen svarede ombudsmanden den 24. november 2006.

Jeg bemærker indledningsvist, at jeg fortsat savner svar på min henstilling om, at kommunen ved tvangsfuldbyrdelse i lønkrav benytter retsplejelovens kapitel 7, § 12, om løntilbageholdelse og ikke modregning.

Jeg erindrer derfor på ny om svar på denne henstilling.

Jeg bemærker dernæst, at jeg tager til efterretning, at kommunen har tilrettet sin praksis for udmeldelse af børn fra daginstitutioner på grund af restancer, således at praksis er i overensstemmelse med hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 18 af 14. september 2006 om betaling for børns ophold i kommunal daginstitution og i kommunalt formidlet dagpleje, som trådte i kraft den 1. november 2006.

Jeg bemærker dog samtidig, at kommunen i sit svar henviser til en udtalelse af 22. november 2006 fra Direktoratet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke, som har oplyst kommunen om, at før den 1. november 2005 havde udmeldelse af daginstitution på grund af restancer hjemmel i hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 28 af 13. september 1989 vedrørende betaling for børns ophold i kommunal daginstitution og kommunalt formidlet dagpleje.

Direktoratets oplysning er ikke korrekt, idet Landstinget først med ikrafttrædelsen den 1. juni 2005 af landstingsforordning nr. 4 af 12. maj 2005 om ændring af landstingsforordning om daginstitutioner, dagpleje mv. tilvejebragte hjemmel for udmeldelse af børn af daginstitutioner som følge af restancer.

Reglerne om udmeldelse af børn på grund af restancer i bekendtgørelsen fra 1989 havde således frem til den 1. juni 2005 ikke den fornødne hjemmel, og udmeldelse på grund af restancer før dette tidspunkt var derfor ikke lovlig.

Jeg bemærker videre, at jeg i mit brev af 7. februar 2005 til kommunen henviste til, at spørgsmålet om tvangsfuldbyrdelse i Danmark af grønlandske kommuners tilgodehaverer for forskudsvist udlagte underholdsbidrag var under behandling i Den Sociale Ankestyrelse i Danmark.

Jeg har nu modtaget underretning om ankestyrelsens afgørelse, som imidlertid ikke tager stilling til spørgsmålet, idet ankestyrelsen hjemviste den konkrete sag til fornyet behandling i den pågældende danske kommune som følge af sagsbehandlingsfejl.

Ankestyrelsen udtalte alene, at selve det grønlandske bidragskrav kunne tvangsfuldbyrdes i Danmark, eftersom bidraget var fastsat af en dansk myndighed.

Jeg er enig i ankestyrelsens opfattelse af dette spørgsmål, men jeg finder det herefter fortsat særdeles tvivlsomt, om der er tilstrækkelig hjemmel til, at en grønlandsk kommunes forskudsvist udlagte underholdsbidrag kan tvangsfuldbyrdes i Danmark uden forudgående dom, idet inddrivelseshjemlen for disse krav findes i en grønlandsk landstingsforordning, som ikke gælder i Danmark.

Spørgsmålet om, hvorvidt en dansk kommunes tilgodehavende for forskudsvist udlagt underholdsbidrag kan tvangsfuldbyrdes i Grønland, må afgøres efter den grønlandske retsplejelovs kapitel 7, § 1, stk. 3, hvorefter Landsdommeren i Grønland kan godkende, at krav, der i Danmark kan gøres til genstand for tvangsfuldbyrdelse, kan tvangsinddrives i Grønland.

Jeg har på denne baggrund bedt Landsdommeren i Grønland om en udtalelse til spørgsmålet, og jeg vil orientere kommunen, når Landsdommerens udtalelse foreligger."

Den 29. marts 2007 modtog jeg svar fra landsdommeren:

"Det anføres, at det er Ombudsmandens umiddelbare opfattelse, at tvangsinddrivelse af danske kommuners krav på betaling af forskudsvist udlagte børnebidrag, ikke kan ske efter reglerne i retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 2, nr. 4 eller nr. 5.

For så vidt angår anvendelse af retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 2, nr. 4 fremgår det at bestemmelsen vedrører krav på betaling af underholdsbidrag fastsat af en myndighed i Grønland. Myndigheden i Grønland som fastsætter bidrag er Rigsombudsmanden i Grønland, kredsretterne og landsretten. Såfremt en af disse myndigheder har fastsat bidrag og bidraget er forskudsvist udlagt af en dansk kommune ser jeg ikke umiddelbart, at formuleringen af retsplejeloven er til hinder for, at inddrivelse af danske kommuners krav sker efter bestemmelsen i retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 2, nr. 4.

Om anvendelse af retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 2, nr. 5 ses denne bestemmelse at vedrøre bidragskrav, der er fastsat ved dansk øvrighedsresolution. En bidragsberettiget må således ved henvendelse til pantefogeden kunne anmode om bistand til inddrivelse af sit krav mod en bidragspligtig, der er bosiddende i Grønland. Om bidrag der udbetales forskudsvis fremgår det af den danske lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag § 19, stk. 1 at det offentlige indtræder i retten til at indkræve bidrag. Efter min umiddelbare opfattelse synes der således at være tale om indtræden i bidragskravet, der er fastsat ved dansk øvrighedsresolution og derfor et krav der kan inddrives med hjemmel i retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 2, nr. 5.

Såfremt en grønlandsk pantefoged måtte mene, at der er et hjemmelsproblem, må den danske kommune kunne indbringe sagen for domstolene til afgørelse.

Måtte det vise sig, at der ikke er direkte hjemmel i ovennævnte bestemmelse, er det min opfattelse at krav herefter vil kunne godkendes af mig i medfør af retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 4. Der har dog den praktiske ulempe, at krav i medfør af denne bestemmelse skal inddrives af politiet. (Det bemærkes at den tidligere bestemmelse i retsplejelovens kapitel 7, § 1 stk. 3 nu er stk. 4 efter lovændringen ved lov nr. 476 12. juli 1996 om blandt andet ændring af retsplejeloven for Grønland)."

Jeg skrev den 22. juni 2007 til kommunen:

"Jeg vender nu tilbage til sagen, hvor jeg den 29. marts 2007 modtog svar fra Landsdommeren i Grønland. Jeg vedlægger en kopi af svaret og min oversættelse af svaret til grønlandsk.

Som det fremgår af landsdommerens svar, afhænger adgangen til tvangsfuldbyrdelse af danske kommuners tilgodehavender for forskudsvist udlagte underholdbidrag af, om den pågældende danske kommune er indtrådt i det pågældende bidragskrav.

Jeg er enig med landsdommeren i denne vurdering.

Såfremt det derimod må lægges til grund, at den danske kommunes krav er et socialretligt tilbagebetalingskrav, vil det ikke kunne tvangsfuldbyrdes uden forudgående dom eller efter landsdommerens afgørelse i medfør af retsplejelovens kapitel 7, § 1, stk. 4.

Jeg finder ikke, at jeg på det foreliggende grundlag kan sige noget sikkert om, hvorvidt den ene eller den anden betragtning er korrekt.

Jeg henstiller derfor, at kommunen indbringer spørgsmålet for retten i medfør af retsplejelovens kapitel 7, § 22, såfremt den bidragspligtige fremsætter indsigelse mod opkrævningen, der ikke umiddelbart kan afvises.

Jeg har endvidere besluttet at indhente en udtalelse fra Justitsministeriet om spørgsmålet, og når jeg har modtaget ministeriets svar, vil jeg overveje, om jeg bør foretage yderligere i anledning af dette spørgsmål.

Jeg har endvidere den 31. maj 2007 modtaget kommunens svar på min henstilling om, at kommunen undlader at modregne i løn, men i stedet benytter retsplejelovens regel om løntilbageholdelse.

Jeg forstår kommunens svar således, at kommunen følger min henstilling og undlader at modregne i løn.

Jeg foretager mig i øvrigt ikke yderligere i sagen."

Kommunen svarede mig den 30. oktober 2007:

"Da [...] udeblev, selv om hun blev indkaldt til et møde, blev anmodning om inddrivelse af gælden ved tilbageholdelse af 1/3 af lønnen sendt til hendes arbejdsgiver den 30. juni 2003.

Imidlertid kom pågældende den 3. juli 2003 og betalte 6.000,00 kr. via kassen, hvorefter det aftaltes, at der blev etableret afdragsordning ved tilbageholdelse af 1.500,00 kr. af hendes løn, og at anmodning til hendes arbejdsgiver om tilbageholdelse 1/3 af lønnen annulleres.

Ovennævnte har nu tilbagebetalt hele gælden. Vedlagt fremsendes kontoudtog.

Afslutningsvist skal det bemærkes, at sagens behandling nu er afsluttet i fordragelighed, uden om retten."

Jeg havde ved beretningsårets udløb ikke forholdt mig til kommunens svar.

Årsberetning 2006, afsnit 7, side 425ff.

Gennemgang af inkassosager (j.nr. 11.73.88.73/112-05)

I brev af 26. januar 2007 oplyste kommunen, at det beroede på en fejl, at kommunen havde krævet tilbagebetaling af offentlig hjælp.

Jeg meddelte herefter kommunen, at jeg gik ud fra, at kommunen havde orienteret den pågældende borger om fejlen og beklaget denne, hvorfor jeg ikke foretog mig yderligere i sagen.

Årsberetning 2006, afsnit 7, side 446

Skattedirektoratets tilsyn med kommunernes anvendelse af standardblanketter i opkrævningsvirksomheden (j.nr. 11.73.49.30/012-02)

Jeg afsluttede sagen ved brev af 25. oktober 2007 til Skattedirektoratet:

"Skattedirektoratet har i brev af 20. september 2007 meddelt mig, at vedtagelsen af forslaget til landstingslov om ændring af landstingslov om inddrivelse og forebyggelse af restancer til det offentlige, hvorefter inddrivelsesmyndigheden centraliseres, vil betyde, at Skattedirektoratet vil udarbejde nye standardblanketter og standardbreve.

Jeg har besluttet at afslutte sagen, selvom jeg ikke har grundlag for at vurdere, om de eksisterende standardblanketter kan give anledning til kritik, jf. herved det forhold, at direktoratet ikke har besvaret min høring af 10. november 2005, som jeg også gjorde direktoratet opmærksom på i mit brev af 24. september 2007.

Jeg har ved min beslutning lagt vægt på, at det må anses for sandsynligt, at myndighedernes standardblanketter under alle omstændigheder står for en snarlig revision, idet jeg også finder det sandsynligt, at den kommende strukturreform af kommunerne vil indebære en revision af kommunernes standardblanketter inden for de kommunale forvaltningsområder.

Når inddrivelsesmyndigheden er blevet centraliseret, og når strukturreformen af kommunerne er gennemført, vil jeg vurdere, om hjemmestyrets og kommunernes standardblanketter i opkrævningsvirksomheden, herunder inddrivelsesvirksomheden, skal gøres til genstand for en ombudsmandsundersøgelse."

Årsberetning 2006, afsnit 7, side 447ff.

**Hjemmestyrets og kommunernes ansvar i forhold til retspsykiatriske patienter
(j.nr. 11.73.01./96)**

Jeg havde ved beretningsårets udløb ikke taget stilling, om jeg skulle foretage mig yderligere i sagen.

Stikordsregister

A

A/S Boligselskabet INI 21

- administration af andelsboligforeninger 21
- Boligidirektoratets kontrol med 306–309
- efterbetaling af varme 214–234
- egenkontrol med flyttesynsrapporter 81
- forholdet til Landsstyret 307
- fremgangsmåden ved lejeregulering 290
- indkaldelse til flyttesyn 214–234
- Landstingets Ombudsmands kompetence 21
- misvisende varsling af huslejeændringer 296
- opsigelse pga. sanering 45
- sagsbehandling og offentlighed i 23

A-bidrag 53

advarsler i ansættelsesforhold 67, 268

afdragsvis betaling 259–265

afgørelser

- manglende oversættelse 37
- saglighed 269, 282
- ukorrekt og mangelfuld 235–250

afgørelseskompetence, udlægning af 80

aflivning af løse hunde 172–190

afskedigelse 67

- efter advarsel 268
- uansøgt 266–271, 284–286
- under forældreorlov 109–116
- under graviditet og barsel mv. 112

aktindsigt

- 10 dages-fristen 148
- begæring om 143–??, 147, ??–153
- høring af den, oplysningerne vedrører 143–153, 150
- patientjournal 248
- sagsbehandling 143–153
- sagsbehandlingstid 148
- underretning om sagens status 148
- undtagelse af oplysninger 150

anmeldelse af kriminelt forhold, aktindsigt til den anmeldte 248

ansættelsesforhold

- advarsler 67, 268
- afregning af ferie ved overgang af ansættelse 91–109
- afskedigelse 67
- afskedigelse efter advarsel 268

- afskedigelse pga. besparelser 282
- afskedigelse under forældreorlov 109–116
- afskedigelse under graviditet og barsel mv. 112
- fratrædelse 103
- fritstilling 85–91
- medarbejderens opsigelse 105
- proportionalitetsprincippet 67
- særlig feriegodtgørelse 101
- samarbejdsvanskeligheder 67, 267
- stillingsændring 105
- uansøgt afskedigelse 266–271, 284–286
- uegnethed 67
- ufrivillig opsigelse 109–116

A-skat, fremgangsmåden ved indbetaling af 39

B

- begrundelse 124, 187, 247, 291, 293, 297
 - manglende 116–126
- besparelser, afskedigelse på grund af 282
- Boligdirektoratets kontrol med A/S Boligselskabet INI 306–309
- Boligklagenævnet 81, 308
- boligsikring 299
- børn og unge, handleplaner ved anbringelse 70–72
- børnebidrag 53
- bortkomst af sag 133

C

- chefbolig 271
- condictio indebiti 313

D

- debitorskifte 62
- delegation
 - bekendtgørelse af ekstern 163
 - klageadgang ved ekstern 163
- delegation af kompetence 159–171
- Den Sociale Ankestyrelse 314
- depositum i lejeforhold 228
- Det Sociale Ankenævn 37

- grænser for klageadgangen 300
- manglende oversættelse af afgørelser 37
- sagsbehandlingstid 81
- direktorat
 - Boliger og Infrastruktur 250, 271, 291
 - Erhverv, Landbrug og Arbejdsmarked 302
 - Familie- 80, 159
 - Fiskeri, Fangst og Landbrug 126
 - Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke 314
 - Økonomi- 38
 - Personale- 81, 85, 91, 109
 - Skatte- 40, 48, 52, 68, 117
 - Sundhed 235
 - Sundheds- 38
- Direktoratet for Boliger og Infrastruktur 250, 271, 291
- Direktoratet for Erhverv, Landbrug og Arbejdsmarked 302
- Direktoratet for Fiskeri, Fangst og Landbrug 126
- Direktoratet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke 314
- disciplinærsag 139
- dokumentmisbrug 289
- dyreværn 189

E

- efterbetaling ved urigtige oplysninger om kravet 155
- eftergivelse af krav 312
- egen drift-sager
 - Det Sociale Ankenævns sagsbehandlingstid 81
 - flyttesynsrapporter 81
 - meddelelser om personlige tillæg 80
 - postomdeling 80
 - tavsheds klausuler i fratrædelsesaftaler 81
- ejerpantebreve i løsøre 51
- ekspropriation 187
- ektoratet 40
- erhvervsstøttelån 51
- erindringsystemer 38
- erstatning for aflivning af hund 172–190
- erstatningsansvar 184
 - ekspropriation 187
- erstatningsbolig 45

F

- Familiedirektoratet 80, 159
 - misforståelse af regelsystemet ifm. klageadgang 168
- fast ejendom, udlæg i 55
- ferie
 - afregning af ferie ved overgang af ansættelse 91–109
 - forfalden 89
 - optjent 89
 - særlig feriegodtgørelse 101
- ferieloven, tjenestemandsaftale i strid med 85–91
- ferierejsefond 38
- flyttesyn, indkaldelse til 214–234
- forældelse af erhvervsstøttelån 51
- forældrebetaling for daginstitution 156
- formkrav til aktindsigtsbegæring 147
- fortolkning
 - erstatningsansvar ved aflivning af hunde 188
 - særlig feriegodtgørelse 107
- fortrolige oplysninger 212
- fratrædelse 103
- fri proces 279, 286, 297
- fritstilling 85
- frivilligt forlig 259
- fuldmagt 261, 263

G

- giroindbetalingskort 39
- god forvaltningsskik
 - subjektive vurderinger af sagsparter 90
 - tillidsforhold hos borgerne 210

H

- habilitet 278–281, 279
- handleplaner i anbringelsessager 70–72
- helhedsprincippet inden for socialretten 47
- hensyn, ulovlige 186
- henvendelser
 - besvarelse af skriftlige 45
 - manglende besvarelse 120
 - manglende besvarelse af 44, 281

- manglende sagsbehandling 116–126
- mundtlig besvarelse 45
- hjælp mod tilbagebetaling 64–66, 74
- hjemmel
 - aflivning af hunde 181
 - aflivning af løse hunde 172–190
 - afregning af ferie ved overgang af ansættelse 91–109
 - anvisning af personaleboliger 271
 - fastsættelse af frister 59
 - fratagelse af hverv som skolebestyrelsesmedlem 209
 - fratagelse af skolebestyrelshverv 191–214
 - huslejberegning uden hjemmel 292
 - inndrivelse af AEB-midler 52
 - inndrivelse af udlagte underholdsbidrag 53
 - inkasso 47–55
 - klageadgang på handicapområdet 163
 - legalitetsprincippet 253
 - medicinsk behandling 249
 - nægtelse af aktindsigt 248
 - pantefogedens udlæg i fast ejendom 55
 - personaleboliger 271–278
 - POST Greenland 253
 - postomdeling 80
 - skolebestyrelse i forhold til sig selv 210
 - tilbagebetaling af offentlig hjælp 288
 - tvangsfuldbyrdelse af udlagte underholdsbidrag 314
 - tvungen modregning 51
 - vilkår 65
- høring i aktindsigtssager 143–??, 150, ??–153
- hunde, aflivning af 172–190, 181
- husleje fastsættelse 290
- husrum 54
- hyrevognstilladelse 42

I

- ikke-eksisterende krav 312
- inndrivelse af omstridt fordring 122
- inndrivelsesmyndigheds indgåelse af betalingsaftaler 49
- inkasso
 - AEB-midler 52
 - aftaler om afdragsvis betaling 259–265
 - begrebet "husrum" 54
 - debitor konkurs 60
 - erhvervsstøttelån 51

- frivilligt forlig 259
- fuldmagt 261, 263
- hjemmels- og kompetencespørgsmål 47–55
- indgåelse af betalingsaftaler 49
- kassation af regningskopier 50
- kollegiehusleje 54
- krav fastslået ved dom 48
- løntilbageholdelse 61
- modregning 63, 260
- modregning i konkurs 63
- modregningserklæringer 62
- omstridt fordring 122
- partsrepræsentation 263
- pligt til at møde for pantefogeden 259–265
- rykkerprocedure 77
- skatterestancer i konkurrence med andre restancer 55
- skyldnerens medvirken 56
- specifikation af opkrævninger 73
- tegningsret 262, 264
- tilsigelse af selskaber for fogeden 264
- transport af overskydende skat 68–70
- tvangsfuldbyrdelse i Danmark af udlagte underholdsbidrag 314
- tvungen modregning 51
- udlæg i fast ejendom 55
- udlagte underholdsbidrag 53
- Ittoqqortoormiit Kommune 250

K

- klagefrist 124
- klagemyndigheders pligt til at rette fejl 249
- klagevejledning 123, 247
- kollegiehusleje 54
- kommunale skatteforvaltning, den 124
- kommunebesøg
 - inkassosager 83
 - oversigt 9
 - personalesager 82
 - sociale sager 82
- kompetence
 - ansættelsesmyndighed i forhold til privat ferierejsefond 38
 - delegation 159–171
 - handicapområdet 162
 - inndrivelsesmyndigheden 49
 - Landsstyrets ifm. personaleboliger 275

- Landstingets Ombudsmands
 - A/S Boligselskabet INI's administration af andelsboligforeninger 21–23
 - ferierejsefond 38
 - kommunale pantefogeder 10–21
 - organisatorisk afgrænsning 18
 - pensionskasse 24
 - TelePost, banker 41
- pantefogeder
 - fuldbyrde krav fastslået ved dom 48
- personaleboliger 271–278
- Valgbarhedsnævnet 191–214
- konkurs 60
- krav om betaling ved urigtige oplysninger om kravet 153–158
- kundgørelse af udlægning af kompetence 80
- Kystledelsen 235

L

- Landsdommeren i Grønland 315
- Landsstyremedlem
 - Boliger, Infrastruktur og Råstoffer 44, 294
- Landsstyret
 - misforståelse af ombudsmandens udtalelse 140
- Landsstyrets Sekretariat 143, 274
- Landstinget
 - Landstingets Ombudsmands beretning til 3
- Landstingets Ombudsmand
 - afvisning pga. uudnyttet administrativ klageadgang 132, 171
 - beretning til Landstinget 3
 - besvarelse af ombudsmandens henvendelse 134
 - budget, regnskab og revision 24
 - indberetning til Landstinget og Landsstyret 78, 91, 137, 190, 284, 291, 299, 306
 - myndigheds besvarelse af ombudsmandens henvendelse 19, 126–142, 211, 213
 - personale 9
 - statistiske oversigter 25–32
 - ikke-realitetsbehandlede sager 26
 - realitetsbehandlede sager 27
 - underretning af Landstingets Lovudvalg 214, 295, 300
- legalitetsprincippet 253
- lejeforhold
 - anvisning ved opsigelse pga. sanering 45
 - boligsikring 299
 - depositum 228
 - flyttesynsrapporter 81
 - indkaldelse til flyttesyn 214–234

- lejerregulering ved udskillelse af vand 290–298
- passivitet 232
- udlejers opsigelse 41
- ugyldighed på grundlag af andre regler end lejeforordningen 297
- varmeregnskab 229
- levnedsmiddelbekendtgørelse, ny 302
- ligebehandling af arbejdstagere 113
- lighedsprincippet 255
- ligningskompetence 119
- lægefagligt skøn 245
- løntilbageholdelse, sagsdokumentation 61

M

- meddelelser om personlige tillæg 80
- medicin, patients salg af 235–250
- misvisende varsling af huslejeændringer 296
- modregning 63
 - i konkurs 63
 - modregningserklæringer 62
 - tvungen 51
- modregning i enhver udbetaling 260

N

- notater, sagsbehandlerens personlige vurderinger 45, 90
- november 299

O

- offentlig hjælp 281, 287
- officialprincippet 266–271, 284–286
 - pligt til at søge oplysninger 228
- opsigelse af ansættelsesforhold 105, 109–116
- opsigelse af lejemål pga. sanering 45
- overskydende skat, transport af 68–70

P

- pantefogeder

- fuldbyrde krav fastslået ved dom 48
- Landstingets Ombudsmands kompetence 10–21
- Landstingets Ombudsmands prøvelse 19
- organisatorisk 18
- pligt til at foretage sagsoplysning 58
- pligt til at møde for 259–265
- tilsigelse af selskaber 264
- udlæg i fast ejendom 55
- partens ret til at afgive udtalelse 43
- partshøring
 - afskedigelse 282
 - ej nødvendig pga. faktiske omstændigheder 42
 - ej nødvendig, da ingen nye oplysninger 246
 - klage over faktisk forvaltningsvirksomhed 245
 - mangelfuld 284–286
 - sager om udlæg i ejendom 58
- partsrepræsentation 259–265, 263
- passivitet i lejeforhold 232
- patienters retsstilling
 - aktindsigt 248
- pensionskasse, Landstingets Ombudsmands kompetence 24
- Pensionskassen SISA 24
- personaleboliger 271–278
- Personaledirektoratet 81, 85, 91, 109
- POST Greenland 251
- postomdeling 80
- postservice i mindre byer og bygder 250–259
- praksis
 - administration af særlig feriegodtgørelse 107
 - høring i aktindsigtssager 152
 - huslejberegning uhjemlet 292
 - kassation af regningskopier 50
 - udmeldelse fra daginstitution pga. restancer 314
 - varsling af huslejeændringer 293
- privat tvist, mulighed for at indbringe for retten 39
- proportionalitetsprincippet i ansættelsesforhold 67

R

- råd i forhold til dets sekretariat 278–281
- rekurs ved ekstern delegation 159–171
- restance, urigtige oplysninger om 153–158
- rykkere
 - inkasso 77
 - manglende besvarelse 121

S

sagsbehandling

- ajourføring af sagen 63
- myndighedernes pligt til at behandle sagerne 38, 116–126
- myndighedernes pligt til at rette fejl 282
- myndigheders pligt til at inddrage sagsparterne 43, 137, 210
- overflødige oplysninger 63
- sagens bortkomst 126–143, 133
- sagsdokumentation i sager om løntilbageholdelse 61
- sagsdokumentation i udlægssager 60
- urigtige oplysninger 157

sagsbehandlingstid

- aktindsigtssager 148
- Det Sociale Ankenævn 81
- direktorats misforståelse af regelsystemet ifm. klageadgang 168

samtykkeerklæringer i sociale sager 72

sanering af ejendom 45

selskabers møde for fogeden 264

Skattedirektoratet 40, 48, 52, 68, 117

skatter

- den kommunale skatteforvaltning 124
- indbetalings- og opkrævningsmyndighed 41
- ligningskompetence 119
- myndighedsstruktur 116–126
- skatteforvaltningen 119
- standardblanketter 317

Skatterådet 116, 278

skolebestyrelse, fratagelse af hverv 191–214

skolebestyrelsesmedlemmer, værdighedskrav til 197

skøn, lægefagligt 245

skyldnerens medvirken i inkassosager 56

sociale sager

- handleplaner ved anbringelse 70–72
- hjælp mod tilbagebetaling 74
- samtykkeerklæringer 72
- tavshedspligt 75–77

socialretten, helhedsprincippet inden for 47

søgsmålsfrist 279

standardblanketter 317

stillingsændring 105

Sundhedsdirektoratet 38, 235

T

tavsheds klausuler i fratrædelsesaftaler 81
tavshedspligtige sociale sager 75–77
taxa bevilling 42
tegningsret 262, 264
tillæg, meddelelser om 80
tjenestemandsaftale i strid med ferieloven 85–91
transport af overskydende skat 68

U

udmeldelse fra daginstitution pga. restancer 314
udtalelse, partens ret til at afgive 43
ufrivillig opsigelse af ansættelsesforhold 114
ulovlige hensyn 186
underholdsbidrag 53
urigtige oplysninger fra myndighed 157
urigtige oplysninger om restance 153–158

V

værdighedskrav til skolebestyrelsesmedlemmer 197
Valgbarhedsnævnet 191
 indhentelse af fortrolige oplysninger 212
varmeregnskab 229
varsling 185
varsling af lejeregulering 290–298
vejledningspligt
 borgerbetjening på grønlandsk 37
 specifikation af regninger 73
 standardbrev 37
 videresendelse til rette myndighed 121
ventelistep princip 277
vilkår
 personaleboliger 276
 tilbagebetaling af hjælp 65

Æ

ægtefæller, offentlig hjælp til 287

Ø

Økonomidirektoratet som overenskomstpart 38